

apie

Leoną PELECKĮ-KAKTAVIČIŲ

apie

Lėoną PELECKĮ-KAKTAVIČIŲ

trečioji knyga

recenzijos, rekomendacijos

straipsniai, pokalbiai

laiškai

autografai

bibliografija

iš archyvo

informacijos ir kt. apie...

išleistos knygos

apdovanojimai

albumas

Saulės
TITNAGAS

Bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos integralios bibliotekų informacinės
sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt

ISBN 978-609-8207-47-7

- © Sudarymas, Mykolas Biliūnas, Giedrius Čepurna,
Sofija Jankūnaitė, 2026
- © Recenzijų, straipsnių, pokalbių, laiškų, autografų,
nuotraukų autoriai, 2026
- © UAB „Saulės Titnagas“, 2026

*Jubiliejai ateina ir praeina.
Lieka įgyvendinti sumanymai, tai, kas sukurta.
Šios knygos herojai skirtose
tokio pobūdžio knygose
(Neoprintas, 2016; Saulės Titnagas, 2021)
paskelbti bibliografų, archyvarų sukaupiti
tekstai ir faktai.
Jie pratęsiami šioje knygoje.
Joje taip pat rasite
ne tik kritikų ar kolegų straipsnių,
pokalbių, laiškų,
bet ir įrašų ant dedikuotų knygų, autografų.*

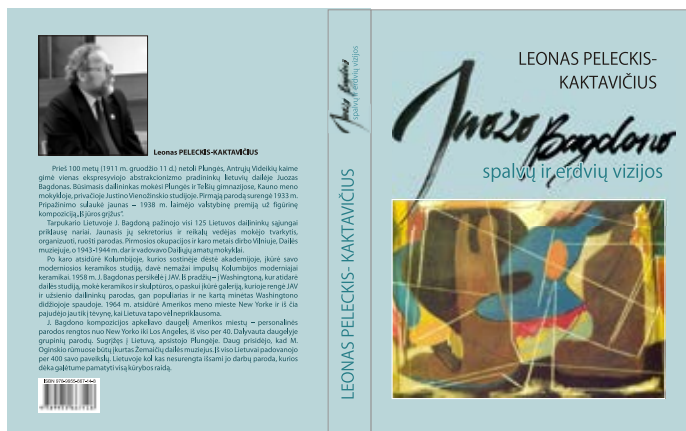
recenzijos,
rekomendacijos

Mindaugas Peleckis

YVAS DAILININKO PORTRETAS

**Leonas Peleckis-Kaktavičius. JUOZO BAGDONO SPALVŲ IR ERDVIŲ
VIZIJOS: monografija. – Šiauliai: Varpai, 2011.**

Šių metų pabaigoje pažymėsime vieno ekspresyviojo abstrakcionizmo pradininkų lietuvių dailėje Juozo Bagdono šimtmetį. Jubiliejaus išvakarėse išleista Leono Peleckio-Kaktavičiaus biografinė monografija „Juoza Bagdono spalvų ir erdvių vizijos“.

Knygos autorius – rašytojas, ne menotyrininkas, tačiau turintis patirtį perkeliančią į monografijų puslapius rašytojų gyvenimus ir kūrybą. Pastaraisiais metais nemažo dėmesio susilaukė L. Peleckio-Kaktavičiaus knygos apie Kazimierą Barėną (2005), Jurgį Jankų (2008), Vytautą

Alantą (2009). Naujausioji monografija, skirta originaliam dailininkui, patvirtina, kad L. Peleckis-Kaktavičius turi ir dar vieną Dievo dovaną – beletristas puikiai perprato žymaus tapytojo spalvų ir erdvių pasaulį.

Knygos pradžioje regime jos autorių ir herojų besišnekučiuojančius Plungės kunigaikščių Oginskių rūmuose, kuriems buvo lemta suvaidinti J. Bagdono gyvenime labai svarbų vaidmenį. Čia būsimasis dailininkas, o tuomet gimnazistas, mynė tą patį parketą, kuriuo vaikščiojo daug Lietuvos kultūrai nusipelnusių žmonių – kunigaikščių, grafų, bajorų, net pats M. K. Čiurlionis, nuo jaunystės J. Bagdonui buvęs svarbiausiu menininku. Gyvenimo saulėlydyje sugrįžęs į Lietuvą, J. Bagdonas daug prisidėjo, kad tie rūmai prisikeltų naujam gyvenimui, kad taptų traukos centru viso pasaulio žemaičiams. Čia įsikūrusiame Žemaičių dailės muziejuje saugoma ir didelė dalis iš jo Lietuvai dovanotų 400 paveikslų.

Buvęs tarpukario Lietuvos dailininkų sąjungos sekretorius ir reikalų vedėjas labai jaunas, vos 27-erių pripažinimo sulaukęs (1938 m. laimėjo Valstybinę premiją) dailininkas, nugyveno labai spalvingą gyvenimą. Po karo atsidūrė Kolumbijoje, kurios sostinėje dėstė akademijoje, įkūrė savo moderniosios keramikos studiją, davė nemažai impulsų Kolumbijos moderniajai keramikai. 1958 m. persikėlęs į JAV, Washingtone atidarė dailės studiją, mokė keramikos ir skulptūros, įkūrė galeriją, kurioje rengė JAV ir užsienio dailininkų parodas, ne kartą minėtas Washingtono didžiojoje spaudoje. O daugiausia nuveikė 1964 m. persikėlęs į Amerikos meno miestą New Yorką. J. Bagdono kompozicijos apkeliavo daugelį JAV miestų – personalinės parodos rengtos nuo New Yorko iki Los Angeles, iš viso per 40. Dalyvauta daugelyje grupinių parodų. Paskutinius keletą metų gyveno Lietuvoje.

Rašydamas knygą jos autorius bendravo ne tik su Lietuvoje J. Bagdoną pažinojusiais, bet ir su Kolumbijoje, Amerikoje, Australijoje gyvenančiais tautiečiais, vienaip ar kitaip susijusiais su maestro. Užtat ir monografija gyva, žymaus menininko portretas įvairiapusis. Nors kiekvienas, pažinęs J. Bagdoną, savo spalvomis tapo jo portretą, L. Peleckis-Kaktavičius padarė viską, kad tas portretas netaptų sunkiai atpa-

žįstamu. Anot knygos autoriaus, storas dažų sluoksniš jo herojui tikrai nereikalingas.

Įvairiai vertinamos J. Bagdono abstrakcijos. Neabejotina, kad knygos autoriui pavyko sudėlioti svarbiausius taškus. Dabar J. Bagdono drobės ne tik paslaptingos, bet ir gerokai priartėjusios. Bene tiksliausiai J. Bagdoną bus apibūdinęs Aloyzas Stasiulevičius: „Nepažįstu nė vieno Lietuvos tapytojo, kuris taip meniškai, emociškai būtų tapęs abstrakčias kompozicijas ir pasiekęs tokį meniškumą. Tai Lietuvos abstrakčiosios dailės klasika. Jo drobių žėrinčių spalvų koloritas atspindi dramatiškas autoriaus nuotaikas, išgyvenimus ir rodo abstrahuotos tapybos gyvybingumą“ (p. 252).

Įdomūs ne tik tie knygos puslapiai, kuriuose maestro įamžintas jį pažinojusių atsiminimuose, bet ir tie, kuriuose pasakojama apie jo kūrybos laikotarpius, sudėtingus gyvenimo tarpsnius Vokietijoje ir Kolumbijoje, bandymą įsitvirtinti pasaulio meno mieste. Visais laikais J. Bagdonas turėjo nemažai bičiulių rašytojų. Toji bičiulystė, užfiksuota rašytojų laiškuose, labai praturtina monografiją.

L. Peleckis-Kaktavičius parašė labai reikalingą, gerą knygą. Monografija „Juozo Bagdono spalvų ir erdvių vizijos“ – ne tik žymųjų dailininką įamžinanti knyga, bet ir supažindinanti su daugeliu kitų mums svarbių tautiečių, apie kuriuos dar ne kažką žinojome. Tokių dailės metrų skirtų leidinių iki šiol nelabai ir turėjome.

Vytautas Martinkus

ANT ADATOS SMAIGALIO

Nesirengiu skaičiuoti, kiek šiais laikais, skaitytojo, ypač liberalaus, nuomone, ant adatos smaigalio sutilptų raganų ar demonų. Rusijos karas Ukrainoje teikia tiek makabriškos medžiagos, atrodo, kad skaičiai gali atrodyti daug didesni nei viduramžiais, kai panašūs klausimai buvo populiarūs. Vis dėlto kartais smalsu ir prasminga pasidomėti, kiek mūsų laikais literatūroje tebėra vertas laiku padėtas taškas. Patikslinsiu – *pa-skutinis* taškas, užbaigiantis kūrinį.

Pramokęs aritmetikos, retas kuris gailisi. Štai ir aš, pradėdamas įspūdžius apie Leono Peleckio-Kaktavičiaus novelių rinkinį *Du*

viename,* šį bei tą paskaičiavau. Stačiai buvo įdomu, kiek toks darbštus autorius, kasmet sudarydamas ir išleisdamas *Varpų* almanachą (būna, kad net du numerius), yra išleidęs savo paties knygų, ir kokią dalį tarp jų užima novelistika. Pasirodo, knygų 40, o novelių rinkinys – tik antras. Pirmasis (*Raudona kėdė fontano viduryje*) išleistas užpernai. Prieš 31 metus debiutavęs kaip poetas (*Sugrįžta giedra*, 1991), išbandęs esė, biografinę monografiją, publicistiką, pokalbius, net romaną (*Šuns plaukai*, 2019) Leonas Peleckis-Kaktavičius pagaliau „atrado“ trumpąją prozą – novelistiką.

Prisipažinsiu – kalendorinė aritmetika maloniai nustebino. L. Peleckis-Kaktavičius kibo į novelę, kai sukaupė daug literatūrinės patirties, kai patikrino savo gebėjimus ir galimybes įvairiuose žanruose. Dieve padėk, kaip linkima. Rinkinėlis plonas, ir į kišenę, ir į užantį lenda, gali pasiimti į kelionę autobusu ar lėktuvu. Gali skaityti užversdamas knygą, pamažėle, nes autorius nekankina atminties ilgomis fabulomis. Lengvai patikrinau, kad rinkinio turinyje surašytos 18 novelių sutelpa į 80 puslapių, atlikęs dalybos veiksmą, gavau netikėtai (mažą) periodinį skaičių – 4, 44444... Gal tai nieko nereiškia novelistikoje, bet nuo mažų dienų esu išmokytas (pripratintas) su smalsumu žvelgti į iracionalius skaičius, pavyzdžiui, skaičių *pi* (π), kuris yra konstanta, apibūdinanti apskritimo ilgio ir jo skersmens santykį, ir juo matematikai domėjosi jau prieš 4000 metų. Formalu, bet mįslinga.

Knygos antraštei pasirinktas novelės pavadinimas, kurį taip pat galime vadinti matematiniu (*Du viename*), viršelis papuoštas Leonardo Gutausko tapybos darbu *Nuplakimas*, kuris kelia asociacijas ne tiek su evangelijų tekstais (juose pašykštėta žodžių šiai Jėzaus kančiai), kiek su Horacijaus liudijimu. O, pagal jį, nuogai išrengtą nuteistąjį pririšdavo prie kolonos, abipus kurios stovėdami, du *liktoriai* („teismo tarnai“) plakdavo bizūnais, suvytais iš trijų odinių diržų su švininiais svarmenimis galuose, skaičiuodami smūgius iki 39. Ne kiekvienas ištverdavo. Kaip čia nepradėsi pavydėti šiandienos *aitišnikams* prestižo ir didelių uždarbių, kaip negalvoti apie matematinius santykius literatūroje, kai

* Leonas Peleckis-Kaktavičius. *Du viename*: novelės. Šiauliai: Saulės Titnagas, 2022. – 86 p.

novelei paskirta tik „4 sveiki ir 4 dešimtosios periode“ puslapio? Nesvarbu, kad neaišku, ką tai reiškia, o vis vien galvoji.

Kitas pastebėjimas. Novelės rinkinyje sudėtos pagal kalendorinę jų parašymo datą. Pirmoji, *Kūčių vakarą*, parašyta 2021 m. birželio 17 d., o paskutinė, *Drugelis iš anapus*, – 2022 m. sausio 10-ąją. Knygelė rašyta tik pusmetį, išleista per porą mėnesių. Tokio operatyvumo galėtų pavydėti jauni autoriai, ką čia besakyti apie dėl amžiaus ir ligų kur kas lėčiau bekrutančius.

Taigi užkliuvęs už rinkinio pavadinimo, nusiteikęs daug ko ieškoti ir surasti „viename“, recenzentas pagaliau turėtų atsigręžti į noveles. Už lakoniškumą jas jau pagyriau. Nors jo esama įvairaus, ne visada tik girtino. Telefoninių SMS amžiuje ir literatūra jau rašoma huawey'jais, skelbiama veidaknygėse, nes šituo būdu ir skaitytojų daugėja, ir kelias iki jų sutrumpėja, ir be redaktoriaus ir leidėjo išsiverčiama. Bet Leono Peleckio-Kaktavičiaus novelės nėra *post/post/modernistinės* ar *e-prozos* atvejai, jos ganėtinai realistinės, suręstos ant klasikinėms novelėms tinkamų netikėtų įvykių ir dažnai – su klasikine netikėta pabaiga.

Įvykiai – patys įvairiausi. Trumpi, bet ir ne visai, pasakojama apie dalykus, trunkančius kartais visą žmogaus gyvenimą. Kone visi iš šių laikų, vos ne iš kasdienos, paprastos, nepramanytos, ne vienas sakytų – tikri. Kartais padvelkia net publicistinėmis aktualijomis. Irgi pagirti. Ne viskas, apie ką (pop)žiniasklaida rašo, o ilgą žurnalisto patirtį turintis novelių autorius paverčia beletristikos medžiaga, yra nepriimtina grožiniam kūriniiui. Žinia apie motinos mirtį, testamentas rašymas, skiepai ir virusai (tiek pandemijos, tiek kompiuteryje), partinis bilietas, žvilgsnis į namus, kuriuose jaunystėje gyventa, dailės darbų paroda, kurios atidarymo pora (šeima) laukia, draudimas lesinti (mieste) paukščius ir panašūs kasdienybės trupiniai maitina autoriaus vaizduotę. Nebent paskutinėse dviejose novelėse (kur užsimenama apie poeto Algimanto Mackaus žūtį ir drugelį iš anapus) motyvai tampa metafiziniais, nepaaiškinamais, kaip matematiniai pratimai ir žadėjo – iracionaliais. Novelems irgi į sveikatą.

Kadangi pasakotojas yra autoriaus amžininkas, tai beveik visose novelėse svarbūs prisiminimų motyvai. Tarybų (tyčia užrašau, kaip buvau įpratintas) valdžios metais irgi gyventa. Kur beužmirši duonos skonį, ne laiku ar ne vietoje ištartą žodį – praleistą progą patylėti, juo labiau *išvyką* į 1968-ųjų Prahą, kaip ir ilgai slėptą bajorystę, giminės garbę ir savo paties įsipareigojimus. Veriasi prisiminimai lyg rožinis, gal jie ir suriša, apjungia, kas maža, atrodo, smulkiais trupiniais (Sventickas sakytų *guriniais*) atminties dubenėlyje palikę. Reikėtų atskirai paminėti poroje novelių literatūrinės aliuzijas į rašytojus Juozą Gurauskį ir Antaną Vienuolį, tie (ypač Vienuolio *Grįžo*) sentimentai persiduoda ir į kitas noveles, toks liūdnas, likimo diktuojamas „grįžti“, kur sugrįžti, deja, jau nelemta, persmelkia visus svarbesnius rinkinio personažų ar pasakotojo gyvenimo epizodus.

Skaitytojui, kiek pavargusiam nuo tamsių metaforų prozoje, nuo giliai užkastos teksto prasmės, ši knygelė gali atrodyti pagavi savo paprastu stiliumi, kuriame nerasime gamtos poetizavimo, įvykių roman-tizavimo. Sakiniai (ar patys pasakojimai) informatyvūs, nieko netinka praleisti, atmintis svarbi ne tik personažams, bet ir skaitytojui. Yra, kaip minėta, žurnalistiniam (publicistiniam) stiliui būdingų pastraipų, bet ir juos vertinčiau kaip druską ar kitokius prieskonius viską šiandien priimančiai trumpajai prozai. Kaip priminta, autorius visą gyvenimą valgė žurnalisto (na, gal per šventes ir eseisto) duoną, tad dėl skonio nesiginčykim.

Ar intriguoja kiekvienos novelės fabula, ar visose pulsuoja prasmės paslaptis, kaip rašoma rinkinio anotacijoje, galima būtų pasiginčyti. Manychiau, ne kiekvienoje novelėje išmaniai sujungti fabulos ir siužeto dalykai, todėl kūrinių meninė pagava nuo to, be abejonės, nukenčia, matomi pasakojimo (rašymo) skubos pėdsakai. (Siužetas gali „pataisyti“ banalią fabulą, bet gali sugadinti ir pačią „geriausią“.) Autoriui tokio novelės meistriškumo dar reikės įgyti. Čia ne Bitės Vilimaitės ar Vido Morkūno lakoniškoji novelistika, bet knygelę perskaičiau, kaip autoriaus, matyt, ir laukta: su dėmesiu ir nenuobodžiaudamas. *Du viena-*

me ir *Trupinius pašto dėžutėje* pasigardžiuodamas prarijau ir antrąsyk. Kaip antraštės nurodo, matyt, buvo skalsu to vieno ar poros trupinių.

Siūlyčiau pastebėti ir atsiversti šitą Leono Peleckio-Kaktavičiaus knygelę. Daug laiko ji neprašo, o iš naujų knygų (ypač storų) knygų srauto išsiskiria ne vien plonumu. Kaip skaitytojas gal jau suprato iš recenzijos pradžioje pavartotos adatos metaforos, mano akimis, paskutiniai taškai novelių tekstuose padėti laiku ir savo vietose, tas iracionalus skaičius (4,444...) ne be reikalo radosi, ir ne vienoje (iš 18-os) trumputėje novelėje (kai kam ir liežuvis neapsiverstų porą puslapių novele pavadinti) lyg ant smailiai padrožto pieštuko (ar tos pačios adatos) smailio kaip sutelpta paprasti, bet įdomūs žmonių likimai.

NAUJOJI ROMUVA, 2022, Nr. 3.

KADEMIKO VYTAUTO MARTINKAUS REKOMENDACIJA

Lietuvos rašytojų sąjungos Valdybai

2020-08-22

Vilnius

Ką galėčiau pasiūlyti pretendentu į Vaižganto premiją, skiriamą autoriui už sėkmingą literatūros ir žurnalistikos dermę? Pernai siūliau Leoną Peleckį-Kaktavičių. Siūlau jį ir šįmet, tad nedaug ką išbrauksiu, tik šiek tiek papildysiu pernykštį laišką Valdybai.

Mano akimis, svarbūs naujausi pretendento į premiją darbai, bet reikia atsižvelgti ir į tai, kiek autorius tokios dermės reikalais yra nuveikęs anksčiau, kokią vietą jo kūryba užima platesniuose mūsų grožinės literatūros ir publicistikos (žurnalistikos) simbiozės baruose.

Pagal abu kriterijus Leonas Peleckis-Kaktavičius yra stiprus kandidatas. Jis – poetas, prozininkas, eseistas, žurnalistas, leidėjas ir redaktorius, išleidęs 39 įvairaus žanro knygas, parengęs ir sudaręs ne vieną kitų autorių kūrinių antologiją, nuo 1989 metų atgaivinęs 1943 m. Šiauliuose pradėtą leisti almanachą „Varpai“ ir iki šiandienos kasmet išleidžiantis jį. Dokumentinė proza ir publicistika yra šio autoriaus prigimtine jėga ir literatūrinių paieškų vaga. Bet jis rašo ir beletristiką.

Per dvejus kalendorinius metus jis (kaip visuomet) rūpinosi almanacho „Varpai“ sudarymu ir leidyba, išleido 4 kasmetinius jo numerius (40, 41, 42, 43), o taip pat paskelbė tris premijos konkurso sąlygoms

tinkamas savo paties knygas: „Aš – lyderis“ (2018), „Šuns plaukai“ (2019), „Raudona kėdė fontano viduryje“ (2020). Be to, 2018 metais sudarė ir redagavo enciklopedinio leidinio „Lietuvos bajorai“ pirmąjį tomą. Suredagavo ir dar porą istorijos ir kultūros žurnalo „Lietuvos bajoras“ (kurį redaguoja nuo 2005 metų) numerių.

Publicistikos tekstų rinkinys „Aš – lyderis“ – originali knyga. Jos herojai – Šiaulių miesto gimnazijų ir mokyklų lyderiai, originalaus konkurso „Aš – lyderis“, kuris šiame mieste gyvuoja jau 13 metų, nugalėtojai, net 282 asmenybės. Nemažai jų jau sulaukusios pripažinimo, net tarptautinio, jų biografijos – išskirtinis pavyzdys kitiems jauniems žmonėms. Ši publicistika parašyta su įkvėpimu ir pilietiška atsakomybe.

Romanas „Šuns plaukai“ – grožinė autoriaus knyga, jos pamatai suręsti iš istorinių dokumentinių šaltinių. Autobiografinės XX a. sovietmečio ir laisvos Lietuvos patirtys paverstos lakoniškomis grožinio pasakojimo formomis. Naujausios knygos „Raudona kėdė fontano viduryje“ novelėms ir apsakymams būdinga intriguojanti fabula ir prasmės paslaptis. Nevengiama skaudžių dalykų, dramatiškumo. Ne vieno herojaus dvasinis pasaulis – komplikuotas, kylantis iš prigimties dvilypumo. Kūriniuose nemažai ironijos, subtilios satyros elementų. Tarp autoriaus išgalvotų herojų – ir istorinės asmenybės.

Enciklopedinio pobūdžio leidinyje „Lietuvos bajorai“ – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės bajorų palikuonių giminių istoriniai ir biografiniai duomenys, herbai, genealoginiai medžiai, schemas. Toji pavyzdžio neturinti knyga – dar vienas labai rimtas L. Peleckio-Kaktavičiaus iššūkis, sulaukęs pripažinimo ir pačių geriausių atgarsių.

Telieka pridurti, kad naujieji darbai tęsia ankstyvesnius. L. Peleckis-Kaktavičius yra išskirtinai *nuoseklus* dokumentinės prozos autorius, kuriam rūpi žodžio meninė įtaiga. Jis jau per trisdešimt metų rašo publicistinius meninius veikalus – esė, straipsnius, pašnekesius, beletrizuotas studijas. Manau, kad ir kultūros (literatūros) almanachas „Varpai“ ne be savo sudarytojo ir redaktoriaus valios bei pastangų yra tapęs panašių rašinių kalve. Leidinyje skelbiami autorių tekstai – nuo klasika vadintinos ir šiandienės mūsų grožinės literatūros iki dokumen-

tinės publicistikos kultūros ir meno temomis, o tarp pastarųjų vyrauja meninės įtaigos siekiantys ir grožinės literatūros stilistikai artimi veikalai.

Tiek paties L. Peleckio-Kaktavičiaus kūryboje, tiek jo redaguojamo almanacho „Varpai“ turinyje regime didelį dėmesį tarpukario (kaip ir išėivijos) Lietuvos rašytojams ir žurnalistams (Kaziui Bradūnui, Kaziui Inčiūrai, Kaziui Jankauskui, Algirdui Juliui Greimui, Juozui Grušui ir kt.). Tokios publikacijos skaitytojams primena jau istorinius Vaižganto laikus, anuometinių rašytojų ir žurnalistų profesinių draugijų ištakas. Viliuosi, kad čia surašyti tiek žinomi, tiek atnaujinti argumentai, prisidės prie akivaizdžiai išskirtinės šito autoriaus kandidatūros reikšmės Valdybai vėl renkant pretendentą Vaižganto premijai gauti.

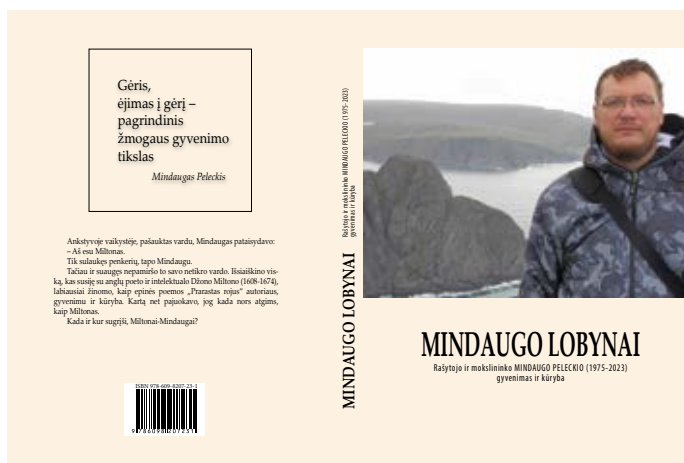

*Vytauto O. Virkau nuotraukoje:
Leonas Peleckis-Kaktavičius
Vaižganto gimtojoje sodyboje*

Eduardas Urba

EPAPRASTI MINDAUGO LOBYNAI

„Saulės Titnagas“ išleido knygą, skirtą rašytojo ir mokslininko, *Gulbės* herbo bajoro Mindaugo Peleckio (1975-2023) gyvenimui ir kūrybai (sudarytojas – Leonas Peleckis-Kaktavičius). Joje – įvairiuose leidiniuose publikuoti straipsniai, informacijos, knygų recenzijos, kolegų prisiminimai, čia ir filosofijos doktoranto tik ką užbaigta disertacija. Knyga iliustruota retomis nuotraukomis.

268 puslapių leidinys „MINDAUGO LOBYNAI“ pradedamas keliomis miniatiūromis „Iš ikimokyklinuko tėvelio dienoraščio“, su kuriomis susipažinus akivaizdu, kad nuo ankstyvos vaikystės Mindaugas buvo ypatingas. Nenuostabu, kad, būdamas vos ketverių, parašė pirmąjį

apsakymą, tiesa, tuomet dar tik didžiosiomis raidėmis. Na, o paskui papiylė eilėraščiai, humoreskos, fantastiniai kūrėliai, pirmieji apdovanojimai ne tik mieste, bet ir sostinėje, o sulaukus vos 13-kos, – ir pakvietimas parengti pirmąją knygą.

Išskirtinis knygos skyrelis – „Originalus dialogas“. Kai Mindaugui buvo vos 11-ka, jo kūrybiniais bandymais, išspausdintais tuometinėje spaudoje, susidomėjo žymiausias anų laikų poetas Eduardas Mieželaitis. Ir nuo tol iki mokyklos baigimo jaunąjį kūrėją maždaug kartą per mėnesį pasiekdavo maestro laišakai, kurie dabar skelbiami knygoje. Būta ir susitikimo Vilniuje. Jūsų dėmesiui – vienas iš daugelio laiškų, rašytas jau 1993 metais: „Mielas Mindaugai, mačiau Tave televizijos ekrane – džiaugiausi žiūrėdamas. Išaugai, labai išaugai, vunderkinde! Mąstyse-na, pasakyčiau, labai brandi ir – svarbiausia – originali. Tuo keliu eik ir toliau. Mąstymo, minties, pažangos sferoje nepripažįstama epigoniška kopija – laimi tik originalas. Tavo nerimas, Tavo novatoriški ieškojimai saviti, originalūs, taigi vaisingi. Linkiu Tau sėkmės – aš sužavėtas. Sėkmingų egzaminų, nuotaikingos vasaros – Ed. Mieželaitis“.

1990-aisiais į knygą „Lietuvos rekordai“ įrašytas kaip jauniausias knygos autorius, M. Peleckis nestokojo dėmesio. Leidinyje pateiktos įdomesnės ištraukos iš tuometinės spaudos „apie ne visai vaikišką fantazijos pasaulį“, „drąsų troškimą kurti“, apie pasiryžimą ne tik gerai mokytis dar ir Vaikų muzikos mokyklos fortepijono klasėje, bet ir iš anglų kalbos išversti Gineso pasaulio rekordų knygą bei mokytis arabų kalbos. Fantazijos pasaulio šaukliu pavadintas net JAV, kur, prasidėjus Atgimimui, porą mėnesių lankė lietuviškas kolonijas, susipažino su žymiausiais išeivijos kūrėjais.

Pradėjęs studijuoti Vilniaus universitete, išleido trečiąją knygą. Vienas tos vizijų knygos atgarsis – legendinio Kužių klebono Vlado Požėlos laiškas-padėka autoriui, „sukūrusiam šedevrą „MALDA. Vizija“. Bene įdomiausias tekstas iš tų laikų – D. Meiželytės pasakojimas apie daug pasiekusį kurso draugą, tačiau „nesusirgusį žvaigždžių liga“. Kaip labai gerai besimokiusį studentą pastoviai lydėjo kelionės – pabuvota ne viename Europos studentų žurnalistų kongrese, konferencijoje. O ir sta-

žuotasi bent keliuose užsienio universitetuose – Utrechte ir Maastrichte (Nyderlandai), Arhuse (Danija), Briuselyje (Belgija).

Kelionių magija neapleido ir baigus studijas – aplankyta didžioji pasaulio dalis, iš visur parsivežant rečiausių žodynų, pasiryžus išmokti dar vieną kalbą. Žinoma, nepamirštant svarbiausio – rašymo. Išleistų knygų sąrašas įspūdingas. Mindaugui pakluso ne tik poezija ir proza, bet ir įvairūs moksliniai tyrinėjimai – mitologija, Lietuvos roko ištakos ir raida, religijotyra, senovės majų pranašystės, kalbų ekologija, nykstančios kalbos ir jų gaivintojai. Pastaroji tema buvo jam, kaip hiperpoliglotui (buvo vienintelis lietuvis rašytojas, priimtas į Tarptautinę hiperpoliglotų asociaciją), ypač aktuali.

Be 25 knygų M. Peleckis paliko ir disertaciją „Mula Sadro būties filosofija (lyginamuoju požiūriu)“, kurios nespėjo apginti. Buvo susižavėjęs šia asmenybe ir su ja susijusiu kraštu – Irane dalyvavo mokslinėse konferencijose, skaitė paskaitas. Deja, mirus moksliniam vadovui prof. A. Uždaviniui, teko nelengva dalia užbaigiant disertaciją, nes Lietuvoje tos srities specialisto daugiau nebuvo.

Sadras – reikšmingiausias Islamo filosofas po Ibn Sinos (Avicenos). Mąstytojas, produktyvus filosofas, į islamiškąją filosofiją žiūrėjęs plačiu žvilgsniu ir jungęs įvairius požiūrius. Lietuvoje Sadro filosofija iki šiol nebuvo nagrinėta, trumpai apie ją buvo užsiminęs tik prof. A. Uždavinys. Knygoje, skirtoje M. Peleckio gyvenimui ir kūrybai, išreikšta viltis, kad akademinė bendruomenė įvertins atliktą didžiulį darbą ir suteiks jo autoriui mokslų daktaro vardą.

Keliolika Mindaugo knygų vertintojų eilučių.

„Šiuose eilėraščiuose-miniatiūrose tobulai dera mintis ir vaizdas. Tai – skaidrūs it kristalas kūriniai, postmodernios raiškos ženklai“ (*„Literatūra ir menas“*, apie rinkinį *„Septyni tiltai pasaulio centre“*).

„Autorius siekia reabilituoti Žalčio kultą, todėl jam tenka brautis per biblinių siužetų, Antikos sakmių, Mesopotamijos legendų džiungles bei kitas tolimas, egzotiškas vietas. Mindaugas siekia išlaisvinti užblokuotą lietuvių pasaulėjautą, kad nusiramintų ir atgaiva nepaliaujamai tekėtų iš amžino, neužankančio šaltinio. Autorius ne tik preciziškai

„sukalė“ faktus ir artefaktus, istorijos žinias, legendų užuominas į darnią sistemą, bet ir pateikė drąsių, argumentuotų hipotezių bei prielaidų“ (*„Naujoji Romuva“*, *apie mitologijos studiją „Žalčiava“*).

Dar viena recenzija, skirta mitologijos studijai „Žalčiava“, kurios autorius Giedrius Gutauskas. Joje visų pirma pažymima, jog įžanginiame žodyje yra labai svarbus sakiny: „Belioka išsiaiškinti, kokie buvome – kas yra Lietuva, lietuviai“. Autorius pasiryžęs užginčyti „teiginius, kurie tapo neginčijamomis aksiomomis“ ir tai pasiruošęs daryti remdamasis mitologija, o kad tyrimas būtų išsamesnis, – ir filosofija, religijotyra, lingvistika, naujausiais genetikų, biologų, fizikų, astronomų atradimais, sakraline literatūra, tautosaka. Be to, atsiribojama nuo tyrinėtojų, kurie tai darė pasitelkdami sovietinės rusiškos mokyklos, arba amerikietiškos mokyklos modelius, nepretenduojama ir į absoliučią tiesą. Anot mitologijos autoriaus, „vienas hipotezės įrodyti pavyko, kitos tik iškeltos, o jų įrodymas dar laukia savo eilės. Norime parengti pradžią naujai mokyklai, kuri padėtų suvokti savo tautinę tapatybę, kartu neprarandant kosmopolitiškumo ir ryšio su globalizacijos procesais (gerą šią žodžių prasme)“. Viena iš išvadų: „Lietuvio tapatumas XXI a. turėtų būti paremtas istoriniu, o ne pseudoistoriniu naratyvu. Reikia atsigręžti į pirminiais šaltiniais, autoritetingų mokslininkų atradimais paremtą istoriją ir, mokantis iš jos klaidų, stengtis neprarasti valstybės“. „Kokia Vandens ir Žalčio šalies ateitis?“ - klausia mitologijos studijos autorius. Atsakoma atsigręžus į tautosaką, pažvelgiama į alternatyvas, kokios laukia, į viltis ir pavojus, net lėtumo judėjimas, kurį propaguoja škotų kilmės tyrinėtojas Karlas Donorė, aptariamas, apie besikeičiantį pasaulį kalbinamas prof. Algis Mickūnas (JAV)“.

„Leidykla „Mintis“ išleido pirmąją Lietuvos roko istoriją. 700 puslapių enciklopediniame, tačiau gyvai parašytame leidinyje – apžvalginiai ir muzikologiniai straipsniai, interviu su žymiais muzikantais, esė, pamąstymai, prisiminimai, daugiau kaip 1200 grupių ir muzikos kūrėjų aprašymų ir paminėjimų, gausybė nuotraukų ir netikėtų iliustracijų. Esminė knygos idėja – roko muzikos negalima atskirti nuo jos ištakų ir

naujausių eksperimentų, peraugančių į audiovizualinius performansus“ (*bernardinai.lt*, apie „Lietuvos rokas: ištakos ir raida“).

Apie Australijoje išleistą pokalbį su žymiais pasaulio muzikantais knygą „Written in blood“ – „Lietuvės“ redakcijos pokalbis su autoriumi. Keletas sakinių iš pasikalbėjimo su M. Peleckiu: „Pašnekovai labai skirtingi jau vien dėl to, kad yra iš įvairiausių šalių (nuo Ukrainos iki JAV, nuo Malaizijos iki Vokietijos). Jie yra tarsi gyvos legendos. (...) Džiaugiuosi, kad knygos įvadą parašė žinomas amerikiečių muzikologas Thomas Bey William Bailey, o leidinys baigiamas specialiai parašytu filosofo Alphonso Lingis tekstu. (...) Skaitau tik ekspertai.eu ir užsienio spaudą. Kituose portaluose, laikraščiuose ir žurnaluose pernelyg daug neigiamos informacijos, melo, propagandos, užsakomųjų straipsnių. Tai ištis basis. Žiniasklaida Lietuvoje yra beveik mirusi. Daugelis tų, kuriuos pažinojau, kaip rimtus žurnalistus, arba mirė, arba parsidavė. (...) Kas yra tikroji žurnalistika? Atsiverskite kad ir „The Guardian“ esamų ir buvusių darbuotojų straipsnius. (...) Tai, kas dabar plūste plūsta internete, yra velniškas gaivalas, kuris veda į pražūtį“.

„Nepagailėjau nei sveikatos, nei laiko ir perskaičiau žurnalisto, poeto, prozininko, filosofo, religijotyrininko, mitologijos ir šiuolaikinės muzikos tyrinėtojo M. Peleckio *Didžiojo Žaidimo* knygas. Jos aštuonios, bet skaitosi tarsi viena. Taip, tai tik viena knyga, todėl nenoriu jų pavadinimų nei išvardinti, nei įvardinti, kas susidomės, (ne)sunkiai suras.

Kas gi inspiravo šį žaidimą? Manychiau, Autoriaus kūrybinė valia. Pradžioje M. Peleckis ramiai kūrė Guru Guru istorijas, kurios buvo publikuotos kultūrinėje spaudoje, sulaukė pakankamai dėmesio, bet kažkodėl tekstas sustojo... Išsisėmė? Ne, Autorius panoro žaisti virtualiai, ir visagalis internetas suteikė tokią progą. Žaisti vienam nyku, liūdna, nes nėra kovos azarto. Ir toks žaidėjas – Algimantas Lyva – atslinko visai lauktai ir tikėtai, nes tuo metu publikavo savo apsakymus ir noveles M. Peleckio kultūros žurnale RADIKALIAI.

Pagrindinis M. Peleckio personažas Guru Guru bodėjosi nykia kasdienybe, nenorėjo skęsti nuobodžių apmąstynų pelkėje, bet troško nuotykių, burtų, kitaip sakant, beletristinės ruletės, kurioje pralošiama

ar išlošiama viskas. Guru Guru troško regėti miražus ir vizijas, patirti nušvitimą, sutikti Mylimąją, patirti šlovės svaigulį. (...)

Kai pagaliau Guru Guru supranta, kad filosofinis su Draiveniu dialogas yra negalimas, griebiasi beketiškos išeities ir atveria absurdo teatro užuolaidas (*Requiem drugeliams*). Manychiau, kad ši Žaidimo dalis yra pati įspūdingiausia, pritrenkianti, laukianti rampos šviesų. (*Ištrauka iš kultūros kritiko Alberto Otono Latako recenzijos „Guru Guru pasijos“*).

Apie knygą „*Meetings with strangers*“ („Susitikimai su nepažįstamais“) recenzija publikuota *Prancūzijoje, ten, kur ir knyga išleista*. Čia ir pokalbis su autoriumi – apie literatūrą, neofolką ir tamsųjį folką. Trumpa ištrauka: „Tarp tradicijos ir modernumo tamsusis folkloras yra žanras ir sudėtingas bei subtilus kultūrinis judėjimas, kuris, atsidūręs pogrindyje ir stengdamasis prasiveržti, sugebėjo sukurti unikalų tapatumą ir muzikinį kraštovaizdį, kuris remiasi įkvėpimu ne tik iš meno. Kas iš to bus? Kokias formas tai galėtų įgauti ateityje? Mindaugas turi savo nuomonę šiuo klausimu: „Muzika ir toliau nuolat keisis. Nauja įtaka? Žinoma! Jei kaip pavyzdį paimtume tamsaus džiazio grupes, kurios yra gana nesenas „išradimas“, tai dronas, konkreti muzika ir daugelis kitų stilių šiandien yra „madingi“ muzikos eksperimentų pasaulyje. Jie naudoja daiktus, kurių nebuvo prieš dvidešimt metų. Esu tikras, kad ateinančiais metais sulauksime gražių pokyčių“.

Daug pagiriamųjų žodžių įvairiose recenzijose skirta monografijai „Naujieji religiniai judėjimai Lietuvoje: tarp tradicijos ir kosminių religijų“. „Tai yra tikra dvasinio tobulėjimo knyga“ (*Ramūnas Jaras*). „Knygoje niekas nesmerkiamas. Net kai iš faktų matyti, kad gal tam tikra organizacija ir nėra labai gerietiška, ji nėra įvardinama visokiais negražiais žodžiais. Pateikiamos įvairių tyrinėtojų nuomonės“ (*Vytautas Jakubauskas, „Kultūros barai“*). „400 puslapių studijoje nepaprastai daug ir įdomios informacijos, be to, ji pateikta tokia forma, kad, pradėjus skaityti, nekyla noras kuo greičiau padėti atgal į lentyną. Sukaupiti tokį lobyną autoriui padėjo ir tai, kad jis yra hiperpoliglotas“ (*Eduardas Bagdonavičius, „Draugo“ (JAV) meno, literatūros, mokslo priedas „Kultūra“*). „Neabejotina, kad ši monografija ne vienam padės

nepasiklysti NRJ (Naujųjų religinių judėjimų) džunglėse. Norint susivokti, kur tikrasis Dievo žodis, o kur – apsišaukėlio klejonės, M. Peleckis siūlo atsiversti bet kurį senovinį šventraštį ir jame neabejotinai rasime patvirtinimą, jog visi esame vieno Sutvėrėjo vaikai“ (*Vytautas Dambrava, „Naujoji Romuva“*).

Kaip pažymima paskutinės knygos „Kalbų ekologija“ anotacijoje, be kitų dėmesio vertų kūrinių M. Peleckis nuolat siekė naujų kūrybos ir žinijos horizontų, beveik kas mėnesį skelbė aktualius kultūrologinius lingvistinius tekstus. Toje knygoje – pokalbiai su žymiausiais pasaulio poliglotais, kuriuos Mindaugas stengėsi sudominti lietuvių ir žemaičių kalbomis, įdomūs moksliniai tyrinėjimai, susiję su nykstančiomis kalbomis ir jų gaivinimu, senųjų kalbų studijomis, retomis, saugotinėmis kalbomis.

Įsimenantys „Prisiminimų“ puslapius. Keletas ištraukų.

Jis pirmiausia buvo geras, daug duodantis draugas. Sielos draugas, su kuriuo turėdavai ką aptarti iki paryčių“ (*Audrius Ožalas, bendrakursis*).

„Mindaugas buvo plačių pažiūrų, didelės erudicijos ir pilnas originalių sumanymų kūrėjas, todėl nieko nuostabaus, kad jis sugalvojo *Didįjį žaidimą*. Tai buvo grandiozinis projektas, kuris tęsėsi beveik aštuonerius metus“ (*Algimantas Lyva, rašytojas*).

„Mes kartu dirbome „Respublikoje“. Mindaugas buvo laisvas žmogus – laisvas savo sieloje ir to negalėjo pakeisti laikraščio ritmas, disciplina. (...) Tais metais buvo labai užsiėmus įvairiausių sektų veikla Lietuvoje. Girdėdavau iš redakcijos žmonių, kad buvo užpultas ir sumuštas sektos vadų užsakymu, bet jis man niekada apie tai nepasakojo. Jis tiesiog kartais pradingdavo kuriam laikui, o kai grįždavo, vėl būdavo toks pat – laisvas, savas ir linksmas. (...) Mindaugas buvo žvaigždė, per anksti palikusi šią planetą. Manau, jog nepakankamai buvo suprastas ir labai nepakankamai įvertintas, bet niekada tuo nesiskundė, niekada nedejavo, o visada kūrė fantastinius planus, kaskart vis fantastiškesnius, nors, aišku, kad ne visus spėjo įgyvendinti. Bet įgyvendino pakankamai. Kitas tiek padaryti, kiek padarė jis, nesugebės ir per keletą gyvenimų,

nors gyventų ir po šimtą metų kaskart“ (*Dalia Jazukevičiūtė, rašytoja, žurnalistė*).

„Nė vienas nežinome, kada teks iškelti. Nežinome ar – anot tautos dainiaus – „išnyksime kaip dūmai“, ar iškelsime ten, kur bus lemta susitikti kitus iškeliavusius. Pasikliaudamas širdimi, galvoju, jeigu ten kažkur kada nors susitiksim – tai žinau, jog priklausomai nuo to, kiek man bus lemta pabūti šioje Žemėje – teks ilgiau ar trumpiau tau pasakoti apie tai, kad per tą laiką, kai tavęs čia nebuvo, nieko ypatingo neįvyko, kad viskas po senovei, kad iškeldamas nieko nepraradai. Tu jau būsi išanalizavęs daug amžinybės subtilybių, parengęs ne vieną studiją apie dangiškų arfų bei fleitų orkestrų bei – manau, kad tau artimesnio – triukšmingo peklos kipšų muzikavimo ypatumus. Objektiviai, nešališkai, be savo asmeninės nuomonės kaišiojimo, kaip tu visada sugebėdavai.

Ech, Mindaugai... Nenoriu tau linkėti ilsėtis ramybėje. Noriu palinkėti, kad tavo amžinybė būtų nuotaikinga, žaisminga, „su draivu“, kad joje tu patirtum ir atrastum viską, ko nespėjai patirti ir atrasti šioje Žemėje!“ (*Povilas Girdenis, dainuojamosios poezijos atlikėjas, istorikas, publicistas*).

„Su Mindaugu dažniausiai bendraudavome darbiniais ir kūrybiniais reikalais. Išleisdamas naują muzikinį albumą, visada jo prašydavau išsakyti savo nuomonę. Jis labai gerai jautė muziką ir puikiai orientavosi pasaulinėje muzikos autorių ir jų kūrinių erdvėje. Buvo vienas iš nedaugelio, kurių nuomonę labai vertinau. Kiekvienąkart pasišnekučiuodavome kūrybos temomis. Iš vienos pusės bijodavau su juo veltis į gilesnes ir platesnes diskusijas, nes Mindaugo žinios įvairiose srityse buvo labai gilios ir pasijusdavau nelygiaverčiu pašnekovu, iš kitos pusės tie pokalbiai labai praturtindavo ir inspiruodavo naujai kūrybai. (...) Labai svarbi Mindaugo misija viešojoje erdvėje buvo kultūrinio internetinio portalo „Radikalčiai“ puoselėjimas. Tai, kaip reta Lietuvoje, labai inteligentiška erdvė, kurioje galima rasti knygų ir muzikos albumų recenzijų, intelektualių straipsnių ir literatūros kūrinių. Tai lyg ir tas pats, kaip kituose kultūriniuose portaluose, bet pagrindinis skirtumas didžiulis: apsilan-

kęs „Radikalial“, visada jausdavausi pakylėtas, o ne apsiteršęs. O tai, neabejoju, Mindaugo nuopelnas, parodantis jo asmenybės brandumą“ (*Gintautas Gascevičius, kompozitorius, būgnininkas, perkusininkas, audioperformansų kūrėjas ir atlikėjas*).

„Liko didelis kūrybinis palikimas, kurį Lietuva dar turės įvertinti“, – įsitikinęs *programinės įrangos inžinierius (Jungtinė Karalystė) Aidas Zubkonis*.

„Daugeliui mūsų kartos jaunuolių, ypač turinčių ambicijų literatūros ir apskritai humanitarinių mokslų srityje, Mindaugas tapo pavyzdžiu, į kurį norėjosi lygiuotis“, – tvirtina *filosofijos mokslų daktaras, rašytojas Augustinas Dainys*.

O anot *filosofės, eseistės Patricijos Droblytės*, „maloniai nuteikė knygos „Naujieji religiniai judėjimai Lietuvoje: tarp tradicijos ir kosminių religijų“, vainikavusios jo kelių dešimtmečių tyrinėjimus, pristatymas. Mindaugas atsiskleidė ne tik kaip įdomus tyrėjas, siekiantis nešališkai ir objektyviai perteikti savo nagrinėjamą dalyką, bet ir kaip žmogaus pasirinkimų įvairovei tolerantiška, humanistinės filosofijos idealų įkvėpta asmenybė, nesmerkianti kitų žmonių religinių pasirinkimų, bet besistengianti juos ir jų įsitikinimų ištakas kuo geriau atskleisti bei suprasti“.

Kodėl tokiam jaunam teko palikti šį pasaulį? Po trijų skiepijimų nuo kovo prasidėjo įvairios sveikatos problemos, kurios baigėsi netikėtai sustojus širdžiai. Jei šeimos gydytojas vietoj „vaistukų nuo kosulio“ būtų paskyręs antibiotikų (kurių Vilniuje tuo metu kažkodėl nebuvo), gal tragedijos dar būtų išvengta. Deja...

Iki gaudulio jautrus tekstas ant ketvirtojo knygos viršelio:

„Ankstyvoje vaikystėje, pašauktas vardu, Mindaugas pataisydavo:
– Aš esu Miltonas.

Tik sulaukęs penkerių, tapo Mindaugu.

Tačiau ir suaugęs nepamiršo to savo netikro vardo. Išsiaiškino viską, kas susiję su anglų poeto ir intelektualo Džono Miltono (1608-1674), labiausiai žinomo, kaip epinės poemos „Prarastas rojus“ autoriaus, gy-

venimu ir kūryba. Kartą net pajuokavo, jog kada nors atgims, kaip Miltonas.

Kada ir kur sugrįši, Miltonai-Mindaugai?“

Čia ir Mindaugo sentencija: „Gėris, ėjimas į gėrį – pagrindinis žmogaus gyvenimo tikslas“.

*

Kilęs iš senos Žemaitijos bajorų giminės, Mindaugas Peleckis vienas pirmųjų gavo Bajorystės pripažinimo aktą (rejestro Nr .033). tačiau niekada viešai nedeklaravo savo išskirtinumo, net artimiausi draugai šito nežinojo. Užtat visur kur stengėsi elgtis, kaip dera tikram bajorui.

P. S. Mindaugas Peleckis nominuotas šių metų Lietuvos nacionalinei kultūros ir meno premijai.

LIETUVOS BAJORAS-2023 (29)

YTAUTAS MARTINKUS APIE NOVELIŲ KNYGĄ „ANGELAI VELNIO SPARNAIS“

Rinkinį geriausia pritiktų vadinti „itin trumpos prozos“ knyga. Na, bet ir novelės žanras šiandien viską pakelia. Rašyti trumpus prozos tekstus labai nelengva. Ir ką gi. Perskaičiau pasidžiaugdamas – lakoniška, psichologiškai tikra, vykusiai pasiremta/pasikliauta užuominomis, detalėmis. Jautru, bet ne sentimentalų. Yra net satyros („Internacionalas“). Jaučiamas gyvas „nervas“, išgyvenimas. Lygi, vieninga stilistinė gaida. Sveikinu, knygelė plona, bet, mano akimis, stiproka.

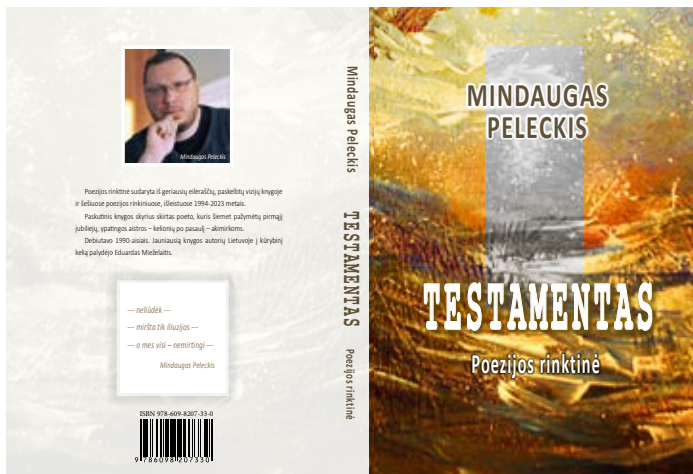
el. p. knygos autoriui, atsiųstas 2024 01 11

Eduardas Bučys

IELOS TOMOGRAFIJA

*Nuotraukoje:
Mindaugas Paryžiuije ant
Dievo Motinos katedros*

Miršta tik iliuzijos, o mes visi – nemirtingi.

Mindaugas Peleckis

Retas atvejis: nė pusamžio nesulaukęs poetas jau pagerbtas poezijos rinktine. Deja, pomirtinė. Mindaugo Peleckio poezijos rinktinė „TESTAMENTAS“, kurią tik ką išleido *Saulės titnagas*, sudaryta iš ge-

riausių vizijų knygos ir šešių poezijos rinkinių. Reali galimybė įvertinti, prisiminti.

Pirmame skyriuje – vakarykščio gimnazisto „Ugninių paukščių kelionė“. Jauniausias Lietuvoje knygos autorius (debiutavo vos 14-os), Vilniaus universiteto pirmakursis naują savo kūrybinio kelio tarpą pradėjo vizijomis. Eilėraščių lyriniam herojui rūpi ne tik amžinieji būties klausimai, minties horizontas, akimirka, kai tikėjimas, meilė ir paukščio giesmė sukuria stebuklą, bet ir nematomoji sielos pusė, visatos akis, stebinti, kaip gimsta žmogus ir kodėl pasaulyje lyja krauju. Skyrius prasideda „Maldos vizija“ (p.7), kurią anuomet vienas pirmųjų skaitytojų – žymusis Kužių klebonas, buvęs disidentas ir politinis kalinys Vladas Požėla – viešai pavadino šedevru. Praėjus trims dešimtmečiams, šios eilutės patvirtina, kad jaunasis autorius labai anksti subrendo, neatsitiktinai jau anuomet buvo vadinamas indigo vaiku, pasižymėjusiu įvairiais talentais. Lyg ir patys paprasčiausi žodžiai, o jaudina:

*„aš turiu draugą
kuris retkarčiais
aplanko mane
jis atklysta iš ten
kur žmonės
bijo gyventi
draugas gyvena
mano širdyje“ (p.9).*

O „Vizija apie Dievą ir žmones“ – viena iš tų, kurios nuteikia susimąstyti:

*„jūs negalite sutalpinti dievo formulėje
nes visos formulės gimsta iš Jo
pasaulis ne toks, koks atrodo
jis kitoje veidrodžio pusėje
jūs negalite atimti žmogaus iš gamtos
o gamtos iš žmogaus
sakyti, kad esate už taiką
jei kišenėje slepiate ginklą*

*jūs tiesiog negalėsite išvengti kasdienybės
jei neturite kur nuo jos pabėgti“* (p. 15).

Knygą „Mano tylusis angelas“ poetas išleido, būdamas dvidešimties. Geriausi jos eilėraščiai – antrajame rinktinės skyriuje. Įsimenanti „Kūrėjo išpažintis“:

*„aš ir vėl dirbu
kuriu naują pasaulį
kitą žemę ir žmoniją
be skausmo
mirties
ir tobulėjimo
aš darau revoliuciją
kalbu žmonėms apie Dievą
likimą ir žvaigždes
apie tai, kaip ten gera
juk ne veltui vadina mane kūrėju“* (p. 20).

Paprastumu tiesiog užburia eilėraštis „Aštuntoji paslaptis“:

*„kosmosas slepia savyje septynias paslaptis
kuriose galite rasti atsakymus į visus jūsų klausimus
tačiau visata pasilieka sau aštuntąją
ir atsakymo į ją net pati nežino
kitaip juk nebūtų dėl ko egzistuoti“* (p. 27).

O ciklas „Žaizda danguje“, anot poeto, tai „*nuplėštas saulės kraštas*“ (p.30).

Penktąją knygą „Nestosiu į angelų sąjungą“ Mindaugas išleido po dešimties metų. Naujieji kūriniai – skaudamos sielos tomografija, dvasiniai atradimai ir praradimai, šokiruojanti kasdienybės mozaika. Regis, neatsitiktinai pirmasis eilėraštis „Trupantis žmogus“ (p.37) paskirtas Eduardui Mieželaičiui – poetui, kuris savo įžanginiu žodžiu 1990-aisiais palydėjo Mindaugą į kūrybos kelią.

„Septyni tiltai pasaulio centre“ – ir meile apgaubtas, ir košmarų atakuojamas sapnas. Tiltai, vorai, nesibaigianti kelionė į Pasaulio centrą:

„Ar tiki Dievu?
 Paklausė manęs artimiausias žmogus
 Tikiu atsakiau
 Bet mano Dievas vaikšto laisvas po pasaulį
 Ir neužsuka į bažnyčias
 Nes mano Dievui nereikia žmonių
 Jam reikia žmogaus“ (p. 55).

Penktajame rinktinės skyriuje „Kalbančių žuvų paradas“ kūryba dvelkia paslaptimi, atskleidžia sudėtingas, galias patirtis. Eilėraštyje „Mirties nėra“ poetas rašo:

„vieną dieną saulė nebebus
 tokia skaisti
 o gal nebepatekės
 bet vis tiek susisieksime kažkur“ (p. 68).

Vienam didžiausių rinktinės skyrių „Skubantys susapnuoti saulėtekiai“ poetas klausia, „kas būsime, kai nebebūsime?“ Stebisi:

„kaip galima atsiminti rytojų
 kai neatsimeni praeito gyvenimo
 net jei jis buvo rojuje?“ (p.86).

Tiesia ranką nekromantams, tariamai bendraujantiems su vėlėmis:

„tik mirtis yra tikra
 sako nekromantas“ (p.145).

Poetikos Konstitucijoje nurodyta:

(„poetui lemta būti pranašu, o ne kaliniu“ (p.125),
 „svarbiausia – nesumaišyti garsų
 neperdėlioti jų vietomis, kur papuola“ (p.126),
 „poetams būtina gyventi
 tik pagal Poetikos Konstituciją“ (p.129).

Kitose planetose irgi tikisi rasti draugiškų veidų, svarbių knygų, tačiau nusivilia:

„įsilaužiau į kišeninį kompiuterį
 kuris valdo mūsų visatą
 iš žaliosios skylės

*pakviečiau save į darbo pokalbį
viename iš multivisatos užkampių“ (p.98).*

Keturi Magai neatsako į klausimus, tik pasiūlo sliekų arbatos, o prirūkęs traukinys veža iš taško a į tašką a. Poetas apgailestauja:

*„tiek daug neparašytų laiškų
pelėdoms ir šarkoms
o liūdniausia, – tam niūriam šuniui
jam pažadėjau parašyti
bet vietoj to nupiešiau paveikslą
ir palikau jį edelveisų pievoje“ (p.141).*

Sapnuose neregį veidų, tik blykčiojančius žvilgsnius, tačiau netikėtai sulaukia laiškų iš ateities. Lyrinis herojus guodžia:

*„neliūdėk
miršta tik iliuzijos
o mes visi – nemirtingi“ (p.134).*

Šešėliais mirgančiame pasaulyje poetą saugo Angelas degančiomis akimis:

*„vakar atėjo angelas
apklojo, kad nesusalčiau
po pagalve padėjo šokolado plytelę
kad nemirčiau badu
šilta šiandien ir net graudu“ (p.151).*

Į skyrių „Nuliūdę nušvitę nuėję“ sudėti eilėraščiai parašyti 2022-2023 m. vadinamajame Pajautos slėnyje (poetas po studijų gyveno Vilniuje, Pajautos gatvėje). Jo lyrinis herojus atsisako gyventi pagal „stiklinių pučiamųjų orkestro algoritmą“, apimtas švento įsiūčio, tiki rokenrolu, o stipri kava taip svaigina, kad vasarvidžio dienos sapnuose regi kaktusus, pasinėrusius į nirvaną, mato, kaip vėlės vėjyje atveria duris šikšnosparniams. Gurkšnoja traiškytų spanguolių arbatą ir jaučia ramybę, kurios nesuteikia žodžiai. Girdi, kaip slaptieji archyvai prabyla nebylių kalba.

Poetas tarsi jautė artėjančią mirtį. Eilėraštis „Testamentas“ (p.226), baigiamas jaudinančiomis eilutėmis:

*„o jei netyčia rasite dienoraštį jaunų dienų
skaitykit vien apie dienas laimingas
jų buvo, –netgi tryš“.*

Ir dar:

*„vieną dieną
išeisime lyg nebuvo
ir liks tik muzika“ (p.240),
„kai dingsta viltys
lieka tik smiltys
skaitmeniniuose smėlio laikrodžiuose“ (p.243),
„testamentu savo mintis palieku
bitėms ir kolibriams“ (p.251),
„pasakyki, o drauge ir priešė
laike, kuris esi visagalis
kodėl tu ryji save, bet išnykstame mes“ (p.262).*

Eilėraštis „Tegul skausmas palieka namus“ (p.272) parašytas, be abejo, ne pačią lengviausią akimirką.

Eilėraščių ciklas „Žmogus už brūkšnio“ – paskutiniai poeto, iškeliausio Amžinybėn 2023 m. balandžio 17 d., eilėraščiai.

„Skristi“ išties simboliniu pavadinimu, parašytas kovo 30-ąją:

*„skristi ten, kur nepakelia sparnai
nebėra vėjo
ir dar neprasidėjo kosmoso galas
atrasti kasdien vis tą patį
ir būti laimingam
žiūrėti gyvenimo filmą be filtro
skristi be šarkų, traukinių ir svajonių
padovanoti laimingus sparnus praeiviui
visą gyvenimą taip ir nedėvėti kostiumo
nebent po medžiu, skleidžiantis pavasariui“ (p. 286).*

Rinktinės sudarytojai pavyko surasti ir eilėraščių, parašytų 2008-2011 m., spausdintų tik periodikoje (p. 2899-292). Iš jų ypač išsiskiria „Angelui“, prasidedantis posmu

„Visos mintys lietumi aplytos.
 Keliasi jos sunkiai po nakties bemiegės.
 Artinasi šlapias, surūdijęs
 Dievas Dievas Dievas Dievas.“

„In the torture garden“ beviltiškai konstatuojama:

„Skausmo ir kankinimų šventykloje
 per amžius amžinuosius
 šviesa vis nyks,/kol jos visai neliks“.

Eduardui Mieželaičiui dedikuotasis tvirtina:

„Pavyko tiltą man nutiesti...“,
 „Simpatija“ byloja:
 „apie šį gyvenimą.
 Puvėką gražiame saldainio popierėlyje...“

Eilėraštį „(Ne)sapnas. Mūsų namai“ pacituosiu visą:

„rytas keliauja sapnan
 jau pabudę vaikai
 bet suaugusieji nuščiūva
 girdisi aidas duslus
 miške kerta medį
 stirninas bėga laisvai
 lyg medžiotojų nematytų
 pilkoji pelėda jau markstosi
 o gervės
 kur išsislapstė tos gervės
 kurias ant puodelio piešei
 prieš milijonus sekundžių
 tu atvėrei duris
 į akis, į sapnus, į kelionę
 jei mirsime, mūsų jau lauks
 gyvenimas žiede paparčio
 mama, kelkis, tėveli, ruduo!“

Rinktinė baigiama netradiciškai: paskutiniame knygos skyriuje sudėtos poeto kelionių po pasaulį 72 akimirkos. Toks įspūdis, kad

Mindaugui pavyko apkeliauti didžiąją planetos dalį (tai buvo ypatinga daugeliu talentų apdovanoto kūrėjo aistra). Belieka apgailestauti, kad ne visą.

Mindaugas Peleckis – neeilinė asmenybė. Ne tik poetas, prozininkas, publicistas, religijos ir mitologijos tyrinėtojas, bet ir filosofas (prieš pat mirtį užbaigė disertaciją, deja, nebespėjo apginti), muzikologas, vienintelis Europos rašytojas, tapęs Tarptautinės hiperpoliglotų asociacijos (The International Association of Hyperpolyglots) nariu, dvidešimt septynių knygų autorius.

„Testamentas“ – įspūdinga knyga. Skirta visiems, kurių dar laukia „gyvenimas žiede paparčio.“ Ne vieną ji paskatins naujai pažvelgti į save, suvokti gyvenimo prasmę, atsinaujinti, gal net prisikelti.

Pirmajame knygos viršelyje panaudota N. Akmenėje gyvenančios dailininkės Ritos Almanis drobė „Audra“, rinktinė iliustruota devyniomis tos pačios kūrėjos iliustracijomis (grafika).

„KULTŪROS BARAI“ (2025, Nr. 4)

Aleksandras Dirgėla

ŪTINA TIKĖTI PAŠAUKIMU

Po ketverių metų pertraukos Leonas PELECKIS-KAKTAVIČIUS savo skaitytojus kviečia atsiversti dar vieną pokalbį, esė, atklastų knygą. Naujausioje rašytojo knygoje – pasvarstymai apie kūrybos fenomeną, praeitį ir dabartį, dvasinį būtinumą kurti.*

Nuo šiaulietiškos tarmės sukūrėjo iki detektyvo, turėjusio dailininko ir menotyrininko kvalifikacijos

Pokalbininkai (o jų 13) – įvairių sričių kūrėjai: rašytojai, mokslininkai, aktoriai, architektai, fotografai, dailininkai. O ir jų požiūris į kū-

* Leonas Peleckis-Kaktavičius. APIE KŪRYBOS FENOMENĄ: pokalbiai, esė, atklastai. – Šiauliai: Saulės Titnagas, 2025.

rybos fenomeną taipogi įvairus, originalus, dažnai net netikėtas, kaip ir dera tikriems kūrėjams.

Dabar, kai taip plačiai išreklamuota šiaurietiška tarmė, kurią sukūrė Rimantas Kmita, negali neatkreipti dėmesio į gerokai provokuojantį požiūrį: „Taip kalba nebent bomžai, turginiai ar iš kalėjimo sugrįžusieji.“ Anot profesoriaus Petro Braženo, tai galėtų tapti įžanga į platesnę diskusiją, apie kokią jau daugelį metų nesame girdėję.

Įsidėmėtinas Donaldso Kajoko požiūris į kūrybą, rašytojo dienoraštyje užfiksuotas gan anksti, dar ir Kristaus amžiaus nesulaukus: „Iki 33 metų, manau, reikia sukurti savo maldą, savo giesmę, savo evangeliją. Jei nepavyks, šitai galima padaryti iki 40-50 metų. Turbūt tai galutinė riba. Už jos jau sėdima ant savo kūrinių: vieniems tai postamentas (gyvieji klasikai), kitiems – iš aštrių erškėčių nupinta kėdutė, tretiems – modernus, užpakaliukui patogus importinis foteliukas.“

Akademikas Vytautas Martinkus, knygos autorių įspėjęs, kad jis pirmiausia yra rašytojas, o ne filosofas, ne pedagogas, prisipažįsta, jog jau kelerius metus rašo kiek neįprastą knygą – „autobiografiją, anot Žemaitės, reminiscenciją, pasak Jono Meko“. Jam pačiam tai gan neįprasta, bet miela kūryba, kurios „nei griežti žanro rėmai, nei siužetas ar fabula (...) autoriaus nevaržo“. Ir dar vienas rimtas prisipažinimas apie kūrybos formas, jų įvairovę: „Nuo asmeniško patyrimo iki tautos, valstybės, iki taikios kaimynystės.“

„Kūryba, tiek mokslinė, tiek ir meninė yra iš esmės pastangos patobulinti pasaulį. Ir tos pastangos labai būdingos žmogui, sudaro jo esmingąją dalį“, – tvirtina populiariusis etnologas, mokslo istorikas prof. dr. Libertas Klimka.

O anot vieno žymiausių Lietuvos architektų prof. habil. dr. Jurgio Vanago, „meninis skonis, kompozicijos, harmonijos, spalvų derinio, grožio pojūčiai neatsiranda savaime. (...) Absoliuti jos dalis išugdoma, įgyjama. Todėl norinčiam tapti kūrybingu architektu, būtina labai daug dirbti, piešti, tapyti, lieti akvareles, lipdyti. Lygiai taip, kaip literatūriškai turtinga kalba, žodynas, minties polėkis, minties vaizdiniai atsiranda tik daug skaitant geros grožinės literatūros.“

Žymiausio Lietuvoje knygnešio palikuonė Aelita Bielinytė – architektūrinės keramikos restauratorė pažymi, kad jos pasirinktą kūrybos kryptį „nudirigavo“ pats gyvenimas. Jaučiasi laiminga dirbdama srityje, į kurią atvedė ilgas ir kreivas kelias ir, ko gero, sunkiausias darbas kasdieninei duonai užsidirbti. „Atvykstu į apleistus, suniokotus, išgrobstyčius, dulkėtus, bet kažkada buvusius puošnius ir iškilus dvarus, – pasakoja Aelita. – Nubraukiu laiko dulkes ir tarsi tų dvarų širdys – židiniai ima vėl degti ir spinduliuoti šilumą bei naują gyvenimą. Tai tarsi Dievo dovana man.“

Profesorė Sonata Jarmalaitė, prisipažinusi, jog šalia mokslinės literatūros visada buvo ir yra ir noras debiutuoti kaip prozininkei, pasirinko ganėtinai sudėtingą gyvenimo kelią – genetikos pasaulį, onkologijos sritį. Įdomi smulkmena: teikdama paraišką vienam garbingiausių Europos mokslo fondų, buvo pavadinta optimiste fantazuotoja. „Matyt, tokia ir esu, – neslepia. – Moksle visada reikia šiek tiek fantazijos ir daug atkaklaus darbo.“

Knygoje – ir du kūrėjai iš baltųjų varnų giminės: Šiaulių metraštinninkai fotografai Algirdas ir Birutė Musneckiai. Daug pasakantys Birutės žodžiai: „Mano vyro pirmoji žmona – Fotografija.“ Ir dar: „Laikas visada parodo išliekamąją vertę.“

Įdomi pažintis su Australijoje gyvenančia poete Lidija Šimkute. „Man poezija – tai gyvenimo vizijos išraiška“, – sako originali autorė.

Išskirtinis pokalbis, knygos autoriaus archyve pragulėjęs nuo 1988 m. Atgimimo pradžioje į Šiaulius buvo užsukę žymūs Rusijos kino ir teatro aktoriai Jevgenijus Leonovas ir Jurijus Jakovlevas. Labiausiai iš tos pažinties įsiminė atsisveikinant pasakyti Leonovo žodžiai: „Apgailėstaujame dėl to, kas su jūsų valstybe įvyko prieš pusę amžiaus. Tikrą tiesą išgirdome tik dabar.“ Per tą laiką daug kas pasikeitė. Nebėra ir abiejų menininkų. O Rusija, užpuldama Ukrainą, dar kartą pasauliui parodė savo tikrąjį veidą. Knygos autorius neabejoja, kad šio pokalbio dalyviai buvo padorūs žmonės, todėl ir pakvietė dar kartą juos prisiminti. Pora eilučių iš to pokalbio: „Apie ką dabar kalba žmonės, susiję su literatūra, menu? Pasternakas, Mejercholdas... Daugybė uždraustų vardų, temų.

Tai, kas dabar vyksta, – puiku, stiprina viltį ateičiai. Turbūt niekada nebuvo tokio dvasinio žmogaus pakilimo.“ Prisiminti ir Antono Čechovo žodžiai: „Reikia tikėti savo pašaukimu.“

Knygos autorius dalinasi atradimu – pokalbiu su žymaus dailininko ir poeto Eduardo Juchnevičiaus sūnumi Martynu, taipogi jau žymiu menininku ir žinomu ne tik Lietuvoje. Čia ir jo požiūris į kūrybos fenomeną: „Kūryba tikrai yra fenomenas, tą galiu lengvai pripažinti. Ar galima kūrybą pasirinkti visapusiškai, dalinai ar negalvojant? Matyt, būna visai, bet net studijuodamas Šiaulių universiteto Dailės fakultete dėl pasirinkimo nebuvau iki galo tikras. Laikmetis buvo toks, kai tarsi viskas prasideda nuo nulio ir čia atsiveria daug kelių, vienas kurių buvo susijęs su muzikos kūrimu. Taigi teko suvaldyti dvi pagrindines kūrybinės patirtis.“

Kazys Kaktavičius – po Antrojo pasaulinio karo Didžiojoje Britanijoje gyvenęs tautietis, kuriam rašymas į laikraštį buvo įaugęs į kraują. Pastovus „Europos lietuvių“ korespondentas pasakojo apie tenyktę kultūrinę veiklą, kūrėjus. Savo išgyvenimus, patirtus toli nuo tėvynės, plačiai aprašė, o gyvenimo pabaigoje 116 puslapių rankraštį įteikė šios knygos autoriui, savo sūnėnui. Anot Kazimiero Barėno, tokių plunksnos bičiulių dėka jo redaguojamas „Europos lietuvis“ toli nuo tėvynės skleidė lietuviybę, buvo pavyzdžiu kitiems, ne vieną pažadino kūrybai.

Tapytojas, dailėtyrininkas, menotyros, dailės istorijos dėstytojas Jonas Sidaravičius buvo ir žymiausias Lietuvoje nežinomų dailės kūrinių autorystės išaiškintojas. Tokio pobūdžio detektyvui pavyko „prikelti“ apie pusantro šimto nežinomų dailės kūrinių autorių.

Dėmesys ir šventviete, ir žmonėms, liudijantiems šį pasaulį

Knygoje – 16 esė.

Pradėdamas savo, kaip režisieriaus, gyvenimo kelią, Juozas Javaitis dienoraštyje įrašė ir tokius žodžius: „Koks turėtų būti mano teatras? (...) Manau, patrauktą įdomi tema, neįkyri laisva forma, jauki, kūrybinga atmosfera, galimybė rasti pašnekovą. Tai turėtų būti intymus, išpažinties

teatras, bendravimas neprarandant realybės jausmo.“ Ar išsipildė norai, surašyti popieriuje prieš keturis dešimtmečius? Regis, taip. Daugybės premijų laureatui turbūt ir pačiam bus įdomu perskaityti tai, ką apie pirmuosius jo kūrybinio kelio žingsnius savo archyve išsaugojo šios knygos autorius. Tiesa, „gyvenimas kiek kitaip viską sudėliojo. Bet svarbiausia – liko. Žymusis G. Tovstonogovas galėtų didžiulis mokiniu iš Lietuvos.“

Esė, užrašytas tą dieną, kai Kryžių kalną aplankė Popiežius, – ir istorinis, ir tikra to žodžio prasme *tikras*. Negali suabejoti jungtiniam chorui dirigavusio maestro Sigito Vaičiulionio žodžiais „tokio didelio noro gražiai sugiedoti dar neteko pajusti“, nes ir pats kartu su trimis šimtais tūkstančių maldininkų tai ir jutai, ir pergyvenai. Vis dėlto knygos autorius išsitaria: „Šiandien mes vėl visi buvome lyg viena šeima, nepaprasta giedra žmonių širdyse. O rytoj? Ar ilgam suartino mus malda ir Šv. Tėvo palaiminimas? Ar tapsime vienas kitam atidesni, jautresni, geresni? Ar greitai išnyks iš mūsų kasdienybės veidmainystė, nepasitikėjimas, klaida? Viltis – tikrai kaip niekada plačiais ir baltais sparnais.“

Knygoje ir Jurgaičių piliakalnio (Kryžių kalno) istorija. Su savo stebuklingom legendom, kryžiais likimais, lūkesčiais, viltimis, kančiais ir džiaugsmiais. Anot autoriaus, „į šventąjį kalną ėjo ir eis, važiuo ir važiuos. Iš viso pasaulio, nes Šiauliai nebėra uždaras miestas. Vieniems tai šventvietė, kurios tikrumu neleis suabejoti stebuklingi išgijimai, išklaustos maldos, kitiems – legendomis, padavimais ir paslaptimis apipintas pilkapis, kokio daugiau nėra mūsų Žemėje. Te visiems tai būna stebuklinga vieta. Viltie, išsipildyk!“

Per anksti šią Žemę palikusiam kolegai – „Naujosios Romuvos“ redaktoriui Andriui Konickiui – ypatingos šviesos eilutės. Apie žmogų, kurio niekas negirdėjo skundžiantis. Apie kūrėją, kuris visų pirma buvo filosofas, bet ir truputį poetas, savo mokytojais laikęs Oskarą Milašį, Paulį Valéry, Arvydą Šliogerį, „ir tai, žinoma, žurnalui teikė išskirtinumą.“ Deja, esė postscriptumas labai liūdnas. Knygos autorius mielą Bičiulį priverstas informuoti: „Naujosios Romuvos“ jau nebėra. Paties pavaduotoja labai greitai suprato, jog nepajėgs tęsti tikrų pasiryžėlių

pradėto darbo. O naujam redaktoriui, regis, jis taipogi pasirodė ne pagal jėgas – tie, kurie skirsto lėšas, nutarė, kad geriau jų nepaskirti dabar, kol dar neįsibėgėta. Nors jo pasirašytas pirmasis ir paskutinis 2022-ųjų metų numeris tikrai vertas dėmesio.“

Pora tekstų skirti lietuvių literatūros klasikų kūrinių vertimams ir su tuo susijusioms aplinkybėms. Antano Baranausko „Anykščių šilelį“ į anglų kalbą išvertė Nadas Rastenis – teisininkas, visuomenės veikėjas ir, žinoma, poetas, 1911 m. emigravęs į JAV, „ne tik surimuodamas, bet ir kiek galima išlaikydamas bei angliškai atkurdamas poetines originalo savybes.“ Šios knygos autoriui keletą jo laiškų, susijusių su poemos vertimu, į Lietuvą atvežė Bernardas Brazdžionis. O Prancūzijoje išleisto Juozo Baltušio romano „Sakmė apie Južą“ vertėjai į prancūzų kalbą Denizai Jokoz talkino šiaulietė mokslininkė Genovaitė Kačiuškienė, 1986-1990 m. dirbusi Sorbonos universitete. Knygos autorius su ja palaikė pastovius ryšius laiškais, o jai sugrįžus atostogų, užrašytas ne vienas pokalbis, susijęs ir su to romano vertimu, ir su lietuvių kalbos mokymu Paryžiuje.

Esė „Devyniolika iš slėpiningojo voko“ – tai, kas sukaupia storame asmeninio archyvo voke. Ne tik autografa, bet ir retesni rankraščiai, yra ir kolegoms rašytų atvirlaiškių, vienas kitas įdomesnis laiškas. „Kodėl devyniolika? Gal kad šis skaičius ganėtinai mistinis.“ Anot knygos autoriaus, „voke, kuriame daugiau kaip per trejetą dešimtmečių apsigyveno nemažai įžymių žmonių autografų, gera kompanija. Deja, visi jie jau sėdi ant vėlių suolelio, kaip pasakytų Bern. Brazdžionis.“ Atveriamas tas vokas tik išskirtinėmis progomis – pavyzdžiui, vienai ar kitai asmenybei sulaukus apvalaus jubiliejaus. Na, o šįkart tiesiog panorus kartu su knygos skaitytojais prisiminti keletą rečiau prisimenamų kūrėjų.

Esė „Lietvamzdžiuose įamžinti Gedimino stulpai sulaukė Nepriklausomybės“ herojus – tarpukaryje garsėjęs architektas, kurio kurtus statinius sunaikino karas, o kūrybinius planus sujaukė tarybų valdžia. „Tai buvo šviesi asmenybė – labai jautrus muzikai, ypač smuikui. Anot artimųjų, Paganinį išgirdęs verkdamas. Pats grojo akordeonu, pianinu.

Tačiau mums jis brangus ne tik kaip kultūros, kūrybos žmogus. (...) Bronius Jankūnas – vienas iš Lietuvos tautinės olimpiados nugalėtojų.“

Esė „Per Laiko kopas“ nukelia į vasarą Nidoje, kai knygos autorius susipažino su Berlyne gyvenančiu kolega Leonu Stepanausku. Prisimename ši įdomi asmenybė artėjant šimtajam gimtadieniui ir po ilgesnės pertraukos per radiją išgirdus jo sukurtos jaudinančios dainos „Žvaigždutė“ žodžius. Neabejotinai dėmesio vertas tekstas užbaigiamas, deja, liūdnomai; „Nei Leonas Stepanauskas, nei šių eilučių autorius jau kuris laikas neperžengia Thomo Manno namų slenksčio, neišsitauso jų terasoje dar vienam pokalbiui. Belieka vienas kitam palinkėti stiprios sveikatos.“

„Šiauliečiai gerai prisimena šią originalią asmenybę ir iš gana keistos aprangos – odinių kelnų, su kuriomis nesiskirdavo nei žiemą, nei vasarą. Na ir iš skubaus žingsnio, kuriuo jis pralėkdavo Varpo gatve nuo savo vieno kambario buto iki Dramos teatro, jo darbovietės. Kaip yra pasakojusi docentė Eglė Prėskienienė, net jai, senai pažįstamai, ne visada atsakydavo į pasveikinimą „Labas, Antoška“, – visos jo mintys būdavo toli nuo pro šalį praeinančių“, – taip pradedamas pasakojimas apie teatro dailininką Antaną Krištopaitį, savo akvarelėse įamžinusį Lietuvos bažnyčias, ažuolus, malūnus ir gandrulizdžius. Istorija apie savamokslį, savo kūriniais pralenkusį ne vieną akademiją baigusį.

Esė apie vieną garsiausių Čekijos meninės fotografijos meistrų Iržį Všetecą nukelia skaitytoją į Prahą. Įdomi smulkmena: šis kūrėjas dar buvo apdovanotas ir išskirtine pavarde, reiškiančia žmogų, kuris nori viską matyti, visur būti.

O štai čia – pažintis su teisininku, įsitikinusiu, kad žmoniją gali išgelbėti tik menas. Anot Jono Nekrašiaus, tai – „svarbiausias žmogaus pasiteisinimas prieš Dievą.“

Turbūt ne visi žino, kad dr. Vinco Kudirkos muziejus įkurtas toje vietoje, kur buvo sukurta „Tautiška giesmė“. Knygos autorius apie muziejaus sukūrimą turėjo galimybę išgirsti iš pirmosios jo direktorės Natalijos Manikienės, su kuria dar ir keletą metų susirašinėjo. Čia – tai, kas liko užrašuose, laiškuose.

„Atostogos Nidoje ir susitikimai su architektu Ričardu Krištapavičiumi – tai, ko neįmanoma pamiršti. O, kiek įdomaus, netikėto jo dėka teko patirti. Kad tai kūrėjas iš didžiosios raidės, niekas nepajėgtų užginčyti. O iš jo atliktų darbų darbelių labiausiai įsiminė Nidos bažnyčia, kurios kitos tokios ar panašios niekur nėra, tam tikra prasme tai Nojaus laivas“, – su didele intriga pradedamas pasakojimas „Maldos namuose po nendrių stogu“, kuriame rasite ir nemažai informacijos apie bendrus darbus su skulptoriumi Arūnu Sakalausku. „Puikus tandemas. Jei su kuo diskutuoti apie kūrybos fenomeną, tai tik su tokiomis asmenybėmis, kaip jie.“

Ar teko girdėti apie šachmatų „kompozitoriaus“ rangą? Pasirodo, toks iš tikrųjų yra. Esė herojui prireikė viso gyvenimo, kol jo sukurtas atradimas kilstelėjo į tokias aukštybes. Knygos autoriaus teigimu, „didžiausią pasitenkinimą Anicetas Uogelė jausdavo, kai laimėdavo „sklandžiai“ ir pagal savąjį variantą.“ Priminus, kad dabar visi šachmatininkai žino jo atradimą, Anicetas užginčydavo labai įtikinamai: „Žino, bet aš daugiau žinau. Tebėra paslaptis, kurią suras atkakliausias.“

Šių metų pradžioje spaudoje pasirodžiusių straipsnių antraštės skelbė, kad iškilo pavojus daug muzikos garsenybių išauginusiai Šiaulių XII vidurinei mokyklai, dabar besivadinančiai „Juventos“ progimnazija, jos unikaliai ugdymo programai, dar aštuntojo dešimtmečio pradžioje sukurtai būsimąjo profesoriaus Eduardo Balčyčio. „Nebandykite sunaikinti mūsų mokyklos“, – perspėjo pulkas scenos žvaigždžių, išaugintų toje mokykloje ir susirinkusių į mitingą. Knygos autorius, keletą dešimtmečių pažinojęs profesorių, įsitikinęs, kad jo darbai, požiūris į kūrybos fenomeną verti paties didžiausio dėmesio ir šiandien, kai „jau ir Šiaulių pedagoginio instituto, ir net Šiaulių universiteto, o ir profesoriaus E. Balčyčio nebėra. O dabar kažkam parūpo ir tai, kuo pusę amžiaus garsėjo XII vidurinė mokykla, sunaikinti.“ „Audringos diskusijos, įtakingų užtarėjų paieška, aciū Dievui, baigėsi laimingai. Mokyklai pavyko išsaugoti muzikinės krypties ugdymą.“

Atklastai – su psichologiniu užtais

Atklastai – nedidelės apimties kūrinėliai, kurių herojai – įvairių sričių kūrėjai arba vienokios ar kitokios su kūryba susijusios situacijos. Tai – Leono Peleckio-Kaktavičiaus sugalvotas naujadaras, vartojamas jau antrą dešimtmetį. Išskirtinis bruožas – psichologinis užtaisas, skaitytoją verčiantis stabtelėti, susimąstyti, o kartais gal net apsisaugoti nuo nederamo žingsnio. Ir šioje knygoje spausdinamus 17 atklastų išduoda tikslūs jų pavadinimai, pvz., „Dzeno pamokymai“, „Apie byrantį laiką ir žmones“, „Kur dingio rašytojai?“, „Kai užrašinėtojai tituluojami rašytojais“, „Apie tuščiagarbiškumą“ ir kt.

Pirmajame knygos „APIE KŪRYBOS FENOMENĄ“ viršelyje – Jono Daniliausko drobė „Prie avilio“. Ketvirtajame knygos viršelyje – Leonas Peleckis-Kaktavičius Maironio muziejuje (Zenono Baltrušio nuotr.)

„ŠIAULIŲ KRAŠTO“ kultūros, meno, literatūros leidinys „ATOLANKOS“,
2025 m. birželio 27 d.

Doc. dr. Dalia Čiočytė,
Vilniaus universitetas

NUOŠIRDUS POLILOGAS MENO
FILOSOFIJOS TEMOMIS: LEONO
PELECKIO-KAKTAVIČIAUS KNYGA
APIE KŪRYBOS FENOMENĄ

Leonas Peleckis-Kaktavičius, „Gulbės“ herbo bajoras, naujojoje savo knygoje *Apie kūrybos fenomeną* (Leonas Peleckis-Kaktavičius. *Apie kūrybos fenomeną: Pokalbiai, esė, atklastai. Šiauliai: Saulės Tintnagas, 2025*) suklūsta ties žmogaus kūrybingumo slėpiniu. Kodėl žmogus kuria, kokia noro kurti kilmė, kas tai yra žmogiškoji kūryba, – šie ir panašūs klausimai knygoje apmąstomi modernizuota klasikine kalbėjimosi forma.

Pirma knygos dalis – tai autoriaus pokalbiai su kūrėjais, įsiklausymas į jų mintis apie kūrybą. Kalbinami menininkai, mokslininkai. Nemaža jų susiję su Šiaulių kultūros regionu (jei ne tiesiogiai, tai per knygos autoriaus leidžiamą ir redaguojamą literatūros almanachą „Varpai“); kultūros centrų pliuralumas nedidelės valstybės gyvavimui yra labai reikšmingas. Pokalbiai sudėstyti tokia eile: literatūrologas prof. Petras Bražėnas, rašytojas Donaldas Kajokas, rašytojas ir literatūrologas prof. Vytautas Martinkus, fizikas ir etnologas prof. Libertas Klimka, architektas prof. Jurgis Vanagas, keramikė ir aukščiausių kvalifikacijų

restauratorė Aelita Bielinytė, genetikė prof. Sonata Jarmalaitė, fotogra-fai, menininkai ir kraštotyros entuziastai Algirdas ir Birutė Musneckiai, Egzodo poetė Lidija Šimkutė, rusų aktoriai Jevgenijus Leonovas ir Juri-jus Jakovlevas (kurie Sąjūdžio pradžioje apsilankė Šiauliuose ir suprato Lietuvos valstybės istorijos tragizmą), modernus menininkas Martynas Juchnevičius, Egzodo kultūrininkas Kazys Kaktavičius (knygos auto-rius dėdė), tapytojas ir menotyros ekspertas prof. Jonas Sidaravičius. Klausimai formuluojami įsigilinus į pašnekovo asmenybę, parodant jos unikalumą, kviečiant pašnekovą laisvai kalbėti savuoju balsu. Šių skir-tingų balsų polilogė atsiskleidžia tam tikras bendramintiškumas, keletas ryškių kūrybos sampratos dominančių.

Kūryba suvokiama kaip pastanga atrasti ir išryškinti žmogaus ir pasaulio prasmę. Pasitikima klasikine grožio, gėrio ir tiesos jungtimi, tikima (filosofinio tikėjimo prasme) tikrovės buvimu. V. Martinkus: grožis – tai tikrovės pajauta, ir ši pajauta yra estetikos slėpinys (p. 34). D. Kajokas: aukščiausia suvokimo pakopa yra akistata su tuo, kas *yra* (p. 22). Meno kūrinys ženklina būties slėpinio atodangą, menininko regėtą intuityviuoju mąstymu, ir meno kūrinio suvokėjas gauna šifrą, kodą, kelio ženklą, kuris gali atverti panašią atodangos patirtį. D. Kajo-kas: „Daugiausia, kas leista, tarkim, poetui, tai „sukurti“ žodinę struk-tūrą kaip kuo grynesnį laidininką, kuriuo žmogun ir atiteka gyvenimo energija. Iš kur ji atiteka? Iš Jėgos, kurią skirtingos filosofinės, religinės, kultūrinės sistemos vadina labai įvairiai – dėsniu, esminių principu, visa ko pradmeniu, būtim, tuštuma, X faktorium ir panašiai. Man priimti-niausias tos Jėgos vardas yra tūkstantmečiais vartojamas žodis – Die-vas“ (p. 18). L. Klimka: „Mokslinės kūrybos džiaugsmą teikia ko nors nepažinto šiame pasaulyje – dėsningumo, sąryšio – suradimas“; kūrybos elementas – tai „mano ieškomos ir paryškinamos sąsajos tarp gamtos ir dvasinių reiškinių arba tų reiškinių prasmės aiškinimas, moksle vadina-mas semantiniu tyrimu. Tai mėgau daryti ir būdamas fiziku (dėsningumą paieška elektronų elgsenoje puslaidininkų kristaluose), ir tapęs mokslo istoriku (nežinomų mokslo raidos Lietuvoje puslapių ir jų sąsajų atver-timas) bei etnologu (tradicinių kalendorinių papročių esmės ir prasmės

nagrinėjimas)“ (p. 37). Akcentuojama konkrečios mokslo srities, šakos prasmė: fizika – tai „gamtos mokslų viršūnė“, „fundamentaliausių materijos struktūros dėsnių“ nagrinėjimas (p. 39); etnologija giliaja filosofine prasme yra mokslas apie „tradicinės lietuvių gyvenimo reiškinių kilmę, priežastis ir prasmę; vienu žodžiu, semantiką“ (p. 44). L. Klimka išryškina, kad etnokosmologijos terminu iš esmės apibrėžiamas „lietuvių tautos subrandintas pasaulio modelis ir bendravimo su juo nuostatos“ (p. 47). Kitaip tariant, etnokosmologija giliaja prasme tyrinėja tautos pasaulėvoką ir etiką. Tad mokslininko kūrybą grindžia mokslo filosofijos gyvybė: ką iš esmės aš tiriu, kai savuosius mokslinius tyrinėjimus vykdu? kaip žmogus ir pasaulis atsiskleidžia, žvelgiant iš mano mokslinių tyrinėjimų taško?

Išryškinti tikrovės prasmę kartu reiškia tobulinti tikrovę: išryškinti prasmę reiškia blėsinti tai, kas tą prasmę dako ir užgožia. L. Klimka: „Kūryba, tiek mokslinė, tiek meninė yra iš esmės pastangos patobulinti pasaulį. Ir tos pastangos labai būdingos žmogui, sudaro jo esmingąją dalį. Dievo ar žmogaus kūrinijos naikinimo, griovimo veiksmai – anti-humaniški“ (p. 37). Netiesiogiai užsimenama apie krikščionišką blogio kaip antrinio, atsitiktinio būties reiškinio, nebūdingo esmei, idėją: žudydamas žmogus neigia savo paties esmę.

Šiuolaikinės meno filosofijos kontekste yra ir kitokių nuostatų, priešingų tradicinei Vakarų estetikai: tai filosofinis tikėjimas, kad tikrovės „nėra“, nėra būties Centro nei kūrinio centro, nėra prasmės, o kūryba – tai esmės neturintis procesualus žaismas. Tačiau šios knygos „pokalbių salone“ klasikinės filosofinės aksiomos išsakomos ramiai, nesiginčijant, apmąstant individualią egzistencinę patirtį ir darant iš jos išvadas. Nesukubiai ieškoma adekvačių žodžių, kurie galėtų įvardyti asmenišką – atrastą per egzistencinę patirtį – meno filosofijos tiesą.

Kūryba kaip būtinas egzistencijos kelias į tiesą, grožį ir gėrį atskleidžia bajoriškuose knygos pokalbiuose. Pažinti giminės šaknis kaip savo gyvenimo pamatą, tęsti protėvių tradicijas, suprasti ir tobulinti tikrovę, – taip savo veiklos motyvaciją apibūdina S. Jarmalaitė. Iškilios genetikės kūryba – tai ir mokslo darbai, ir mokslininkų rengimas,

ir Mokytojo figūros apmąstymas meniniu beletristiniu būdu... J. Vanagas „neišvertų“ be kūrybingos veiklos, – tai Tėvo įdiegta buvojimo maksima. Kaip architektas J. Vanagas kūrybingai derina mokslinį (racionaliosios logikos) ir meninį (intuityviosios logikos) mąstymą, kartu saugo šių mąstymo tipų skirtį, jų nesulieja ir neredukuoja: „Iš jaunų dienų išsiugdžiau polinkį į viską žvelgti ne „slystamai“, ne „sausai“, ne proziškai, bet kiek padailintai, lyg pro savotišką „literatūrinę“ prizmę. Nebloga atmintis leido savo žodyne, kalbėsenoje, net oficialioje (taipogi paskaitose) nevengti ekskursų „į šoną“. [...] Tikriausiai todėl, skirstant paskaitų kursus, man atitekdavo labiausiai „humanitarizuoti“ profesijos kursai“ (p. 61). Tapytojas ir dailėtyrininkas J. Sidaravičius atrado nuostatų būdą mokslinę meno tyrėjo veiklą įkvėpti, ją suderinant su savitu hobiu, pomėgiu, – su detektyvine meno kūrinio intriga. A. Bielinytė, pasakodama apie savo herojiškąją protėvį Jurgį Bielinį, į pirmąjį planą iškelia Lietuvos nepriklausomos valstybės idėją: prieštaravimą Abiejų Tautų Respublikos atkūrimui, kovą dėl išsivadavimo iš tuometinės Rusijos okupacijos. A. Bielinytės kūrybinėje autorefleksijoje ryški intencija saugoti, atgaivinti protėvių palikimą. Įprasminama židinio kaip dvaro širdies metafora: „Šiandien atvykstu į apleistus, suniokotus, išgrobstytus, dulkėtus, bet kažkada buvusius puošnius ir iškilus dvarus. Nubraukiu laiko dulkes ir tarsi tų dvarų širdys – židiniai ima vėl degti ir spinduliuoti šilumą bei naują gyvenimą“ (p. 73). „Prikelti naujam gyvenimui istorinį-kultūrinį palikimą“ (p. 76) – tai saugoti Lietuvos valstybingumo pamatus. Intensyviausią veiklą šioje srityje, „sunkiausią darbą kasdieninei duonai užsidirbti“ kūrėja įvardija kaip palaimos formą. Džiugiu tonu K. Kaktavičius, – visuomenininkas ir publicistas (ilgametis „Europos lietuvio“ korespondentas, „Vyčio klubo“ valdybos narys ir sekretorius), literatas ir drožėjas, – pasakoja apie savąją veiklą, bajoriškais humanizmo ir patriotizmo principais grįstą: „Beveik viską esu daręs. Ir tautinius šokius šokau, ir oktete dainavau, ir eiles deklamavau, ir anekdotus pasakojau, ir vaidybos grupei „Ažuolynas“, su kuria išvažinėjom visą Angliją, priklausiau. [...] Na, o rašymas į laikraštį kaip į kraują įaugęs“ (p. 119–120).

Bajoro savimonės atmintis efektingai sukonkretina rusų komunizmo, kaip plebėjiškumo, monstrą: aukštos kilmės įrodymai sovietmečiu buvo „kaltė“, dokumentai slėpti. J. Vanagas: „Sovietmečiu tėvas patyliukais (tai buvo pavojinga) parodė savo senus kilmės dokumentus. Pamenu juos, susuktus į rulonėlį ir perrištus pablukusiu melsvu kaspinu. Rulonėlis buvo laikomas svetainėje, už didelio, įstiklinto ir įrėminto J. Mateikos „Žalgirio mūšio“ litografinės kopijos paveikslo, pagal to meto madą pakabinto pasvirai į sieną“ (p. 55). J. Sidaravičius: „Mama visada šnekėdavo, kad mes iš bajorų, ir jos, ir tėvo giminė. Tačiau anais laikais apie tai kalbėti buvo ir nemadinga, ir pavojinga. Prisimenu, kad buvo ir kažkokie dokumentai, lyg ir auksinėm raidėm išrašyti. Mama juos labai saugojo, laikė specialiaime dėkle po stalu. Kai prasidėjo vežimai, ji juos sunaikino. Prasidėjus Atgimimui ir buriantis bajorams, teko kreiptis pagalbos į Lietuvos valstybės istorijos archyvą“ (p. 124).

Antrą, eseistinę, knygos dalį pirmiausia galėtume pavadinti autoriaus pokalbiais apie kūrybą su pačiu savimi. Tačiau ir šioje dalyje ryškus polilogas: autorius mąsto raštu, išryškina savąją pasaulėvokinę poziciją, kalbėdamasis su kitų, kitomis pozicijomis („balsais“, vartojant Michailo Bachtino terminą). Įsiklausoma į kitą, siekiama suprasti kitą: menininką, mokslininką, redaktorių, – kūrėją. Šie eseistiškai pagerbiami kūrėjai vėlgi dažnu atveju yra Šiaulių kultūros orbitos žmonės: kalbininkė prof. Genovaitė Kačiuškienė, poetas Stasys Anglickis, fotomenininkas Kazys Daugėla, Šiaulių dramos teatro dailininkas, kalėjęs sovietų lageriuose, Antanas Krištopaitis, šachmatų teoretikas ir tarptautinis meistras, „šachmatų kompozitorius“ Anicetas Uogelė, architektas, savo namo lietvamzdžius išrašęs Gedimino stulpais ir sovietmečiu jų nenuėmęs, ir sportininkas (Lietuvos tautinės olimpiados nugalėtojas) Bronius Jankūnas, teisininkas Jonas Nekrašius, muzikos pedagogas prof. Eduardas Balčytis (Šiaulių „Juventos“ progimnazijos unikalios ugdymo programos autorius) ir kiti. Šiaulių kultūrinio regiono unikalumą simbolizuoja Kryžių kalno įvaizdis: vieta, „kokios daugiau nėra mūsų Žemėje“ (p. 141).

Šiam kultūriniam pasaulėvaizdžiui, kurio centras Šiauliai, kartu būdinga ir tautos kaip visumos savimonė. Plėtojama sąsaja tarp okupacijos perskeltos Lietuvos ir Egzodo kultūrų (iškalbi Egzodo balsų ir autoriaus komentarų mozaika esė „Devyniolika iš slėpiningojo voko“). Autorius dialogiškai dėmesingas J. Nekrašiaus pastangai „Iš užmaršties prikelti Lietuvai ir pasauliui nusipelnusių tautiečių vardus“ (p. 209).

Sakoma, kad eilėraščio pirmoji eilutė yra jo pavadinimas. L. Peleckio-Kaktavičiaus eseistiniams tekstams pavadinimai irgi yra labai svarbūs: jie aforistiškai nurodo teksto idėją kaip intelektualinę intrigą. Pavyzdžiui, koks įdomus daugiaprasmiš esė apie režisierių Juozą Javaitį pavadinimas: „Teatras – ne vaidybai“. Pirmiausia pagalvotume apie paradoksą: o kam gi kitkam dar teatras gali būti, jei ne vaidybai? Tačiau tekste cituojama J. Javaičio mintis apie tai, kad teatras yra bendravimas tarp kūrėjų ir publikos, „neprarandant realybės jausmo“ (p. 130): tai yra, teatras suprantamas kaip toks nutolimas nuo egzistencinės tikrovės, toks įsitraukimas į sceninę tikrovę, kuris leidžia būtent egzistencinę tikrovę, – gyvenimą, – aiškiau pamatyti ir giliau suprasti. Taip nutinka tik kai režisierius ir aktoriai patys nuoširdžiai siekia meniniu mąstymu tikrovę giliau suvokti: „intymus, išpažinties teatras“ (p. 130). Kitas pavyzdys – nekrologo apie filosofą, redaktorių Andrių Konickį pavadinimo frazė „Mes ne konkurentai, o kolegos“. Frazė nurodo platesnę L. Peleckio-Kaktavičiaus kultūros viziją: nesavanaudiška prasmės, tiesos paieška, teikianti bendrystės džiaugsmą. Kaip knygos autoriaus viltingoje svajonėje per Popiežiaus vizitą Šiauliuose (Kryžių kalne): kad būtų galima kasdienoje patirti bendrystę, sklidiną vienas kitam atidumo, jautrumo, gerumo, – be veidmainystės, nepasitikėjimo, klastos (p. 137); neatsitiktinai abu tekstai, – apie kūrėjų kolegishumą ir bendrystės patirtį Kryžių kalne, – knygoje sudėti greta.

Trečia knygos dalis metaforiškai įvardija L. Peleckio-Kaktavičiaus plėtojamą miniatiūrinės esė žanrą: atklastas, minties atvertas. Tekstai komponuojami iš tarsi atsitiktinio akstino (tai gali būti telefono skambutis, žinutė spaudoje ar per radiją ir pan.) ir minties asociacijos, pamąstymo (neretai ironiško, paradoksalaus). Interpretuojama iškalbi kasdienos

detalė, atverianti platesnio konteksto vaizdą. Kuriamas vertybinio atsiirbojimo gestas: tokiu gestu atsiirbojama nuo nacistiško jaunystės kulto („Amžių nugyvenę senoliai“, p. 243), nuo tuščiagarbiškumo (šiandien besiveržiančių į Seimą „nuopelnai“ sugretinami su humoristiniu grotesku apie puikavimąsi šuns medaliu, p. 251–252; brėžiama skirtis tarp rašytojo ir „užrašinėtojo“, p. 249), nuo vertybinio konformizmo (minties atklastas apie sovietmečio klasikus, kurie „buvo raudonesni nei galėjai įtarti“, p. 234). Arba – atklastas kaip asmenybės šviesos atodanga (tekstai apie Algimantą Baltakį ir kt.).

Kūryba reiškia ne tik kultūrinę veiklą (mokslinę, meninę...), bet ir savo asmenybės, charakterio, savo gyvenimo sukūrimą. (Biblija moko, kad žmogus panašus į Dievą, o Dievas yra Kūrėjas, todėl žmogus irgi kūrėjas, pirmiausia savęs paties.) Kūrybinės draugystės saitai grindžiami pasaulėvokinių vertybių suderinamumu. Knygos polilogo dalyvių vertybinio mąstymo šerdis yra kilnus humanizmas, patriotizmas. Grįžtant prie idėjos apie bendrystę tarp tautos kūrėjų, – knyga „Apie kūrybos fenomeną“ ir yra tokios bendrystės forma. Ši knyga atveria draugystės santykius, žvelgdama į kito, kitų kūrybą su pagarba, pasitikėjimu ir nuoširdžiu supratimo siekiu.

s t r a i p s n i a i,
p o k a l b i a i

Gintaras Dragūnas

SVARBU IR GERAS VARDAS, IR PROTĖVIŲ ATMINIMO ĮAMŽINIMAS

Lietuvos bajorų karališkoji sąjunga (LBKS) išleido šiemetinį žurnalo „Lietuvos bajoras“ numerį.

Žurnalas pradedamas tradicine skiltimi, kurioje vyriausiasis redaktorius Leonas Peleckis-Kaktavičius rašo apie gyvenimą neįprastomis – pandemijos sąlygomis. Čia be kita ko pažymima: „Senato posėdžiai, vykstantys nuotoliniu būdu, ar ne tokios, kaip anksčiau, neįprastų są-

lygų dėka pakitusios bajorų sueigos toli gražu ne tas pats, kai bendramintį gali pasveikinti betarpiškai, iš arti pajusti kolegiską šilumą. Kai vėl sugrįš ta diena, kai net ranką vienas kitam galėsim paspausti, daug ko būsim išmokę, iš naujo įvertinę. O bene svarbiausia – suvokę, koks vis dėlto trapus žmogaus gyvenimas ir kaip svarbu gyvenant Žemėje ir apie save gerą vardą palikti, ir pasirūpinti savo protėvių atminimo įamžinimu. Tam tikslui, beje, skirtas ir enciklopedinis leidinys „Lietuvos bajorai“, kurio antrojo tomo parengimas eina į pabaigą“.

Į 10 tradicinių anketos klausimų atsako LBKS vado pavaduotojas šiaurės, pietų ir centrinėje Amerikoje, George Washingtono universiteto prof. dr. Robertas Savickas.

„Aktualijų“ rubrikoje – publikacija, skirta bendruomenės nariui, LBKS Garbės bajorui Antanui Stankui, tapusiam Tauragės miesto Garbės piliečiu. Didžiausias jo nuopelnas – Industrinio parko įkūrimas, kuriame veiklą vykdo šiuolaikiškos aukštą pridėtinę vertę kuriančios įmonės, sukurta per tūkstantį darbo vietų.

2021-uosius Lietuvos Respublikos Seimas paskelbė Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) Didžiojo etmono Jono Karolio Chodkevičiaus metais. Ta proga žurnalas savo skaitytojams pasakoja apie prieš 460 metų gimusį ir prieš 400 metų mirusį garsųjį karžygį (Vidmanto Airini publikacija „Etmono J. K. Chodkevičiaus vadovaujama Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kariuomenė Salaspilio ir Chotyno mūšių laikais“).

„Atminties“ rubrika primena LDK kunigaikštienę ir Lenkijos karalienę Boną Sforčą, taipogi žymiąją karžygę grafitę Emiliją Pliaterytę, kurių atminimą bareljefu Valdovų rūmuose bei paminkline lenta Dusetų bažnyčioje įamžino Vilniaus krašto bajorų sąjunga. Čia ir Elonos Varanauskienės, Jono Butkevičiaus, Kazimiero Mackevičiaus, Jurgio Vanaگو atsiminimai apie ne taip seniai šį pasaulį palikusius LBKS lyderius aktorę Undinę Nasvytę ir skulptorių Konstantiną Bogdaną jų 95-ojo jubiliejaus proga.

Įsidėmėtina JAV gyvenančios istorikės Violetos Rutkauskienės studija „Gedimino palikuonės vis dar genealoginių medžių pavėsyje, arba

Kodėl mūsų istorija tokia ubagiška?“ Šiems tyrinėjimams autorė sugaišo trejus metus. Jo pabaigoje – ir paraginimas kolegoms istorikams: „Norėtusi tikėti, kad šis rašinys paskatins ir kitus tyrinėtojus prisiminti ir daugiau mažai istorijai girdėtų Lietuvos kilmingųjų moterų, jas sugrąžinti į Lietuvos istorinį paveldą ir lietuvių tautos istorinę sąmonę, žymiai ryškesnėmis linijomis parodant garbingą jų vietą Vakarų Europos valdovų genealogijos kontekste“.

Prof. dr. Liberto Klimkos straipsnio objektas – paminklas mokslo istorijai: Kristupo Manvydo „Hippika“, t. y. 1603 m. Krokuvoje išleista knyga apie žirgininkystę, pirmasis šios srities vadovėlis Rytų Europoje, kurį parašė LDK didysis maršalka.

Rubrikoje „Istorija ir šiandiena“ – Pauliaus Bugio ir Ramunės Vaičiulytės pasakojimas apie lietuvių karinį elitą XIII-XIV a. ir prof. dr. Rimos Reginos Trimonienės straipsnis, skirtas Abiejų Tautų Respublikos Konstitucijos jubiliejui – „1791 m. gegužės 3 d. Konstitucija ir jos atgarsiai Šiaulių reparticijoje (paviete)“.

„Mokslo“ rubrikoje – praėjusiame žurnalo numeryje pradėto spausdinti Evaldo Vailionio straipsnio „LDK valdovo/valstybės heraldika XV a. plokštiniuose kokliuose“ pabaiga.

Literatūrai ir menui skirtos dvi publikacijos: prof. dr. Eugenijos Ulčinaitės „Lietuvių gradyvo triumfas“ (apie 1606 m. parašytą Laurencijaus Bojerio poemą „Karolomachija“, skirtą Livonijos karui ir Salaspilio mūšiui) ir R. Vaičiulytės „Valdovų rūmuose – įspūdinga paveikslų galerija“. Pastarajame straipsnyje, be kita ko, pažymima: „Taip nutinka tik kartą per šimtmetį. Valdovų rūmų muziejaus ekspozicijas papuošė ypač vertinga paveikslų kolekcija. Muziejaus direktorius dr. Vydas Dolinskas ir žinomas pramonininkas bei kultūros rėmėjas dr. Pranas Kiznis po beveik dvejų metų derybų pasirašė sutartį, pagal kurią muziejui neatlygintai perduota saugoti ir eksponuoti ypač vertinga 23 paveikslų galerija, kurią sudaro garsių XIV-XVII a. Italijos dailininkų tapybos darbų rinkinys“. Žurnale – tų kūrinių reprodukcijos.

Apie LBKS vykdomą projektą – Juzefo Ignaco Kraševskio knygos „Lietuva. Senovės istorija, teisė, kalba, tikėjimas, papročiai, patarlės,

padavimai“ vertimą – primena informacija ir ištrauka iš knygos „Apie Pilėnų legendą“.

Spausdinamos net trys įspūdingos bajorų giminių istorijos – apie Vilniaus katedros architektą Lauryną Gucevičių ir jo šeimos genealogiją, apie Butkevičių brangiausią žmogų – Mamą ir apie Petrą Fabijonavičių, lydėjusį traukinį, kuriuo vežė caro auksą ir brangenybes.

„Atgarsių“ rubrikoje – *Gulbės* herbo bajorės Silvijos Peleckienės straipsnis „Pliaterių fenomenas, kuriame analizuojama naujausia prof. dr. Jurgio Vanago monografija, ir Rimvydo Užukukio įsimintina „kelionė“ seno drožinėto herbo pėdsakais.

LBKS praėjusių metų įvykių kroniką parengė Audronė Musteikienė.

Žurnalo pirmajame viršelyje – *LDK Didžiojo etmono Jono Karolio Chodkevičiaus portretas, kurio originalas saugomas Vavelio karališkoje pilyje, ketvirtajame* – *Bonos Sforcos bareljefas, šį rudenį Vilniaus krašto bajorų sąjungos rūpesčiu atidengtas Valdovų rūmuose.*

DRAUGO (JAV) meno, literatūros, mokslo šeštadieninis priedas „KULTŪRA“,
2021 m. spalio 30 d.

Leonas Peleckis-Kaktavičius

BAJORŲ ENCIKLOPEDIJOJE –
PRAEITIS IR DABARTIS

Po trejų metų pertraukos pasirodė antrasis enciklopedinio leidinio „LIETUVOS BAJORAI“ tomas, kurį išleido Lietuvos bajorų karališkoji sąjunga (LBKS). 246 puslapiuose – 56-ių Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) bajorų giminių palikuonių istoriniai ir biografiniai duomenys, herbai, genealoginiai medžiai, schemas, nuotraukos.

Daugelis knygoje užfiksuotų faktų verti romano. Pradedant kruopščiai surinkta informacija įvairiuose archyvuose, baigiant šių laikų sulaukusių palikuonių pasakojimais bei rašytiniuose šaltiniuose užfiksuotomis legendomis. Išgyvenimai sukrečiantys – caro valdžios patirtį

atiminėjant dvarus, tremiant į Sibirą pratęsę okupavę Lietuvą bolševikai. Išsilavinę, aukštos kultūros žmonės buvo niekinami, verčiami dirbti pačius prasčiausius ir sunkiausius darbus, silpniausi net ir tremties vietos ar lagerio nepasiekdavo. O jų vaikų bei anūkų su tremtinio žyme, su *nešvaria* biografija laukė nieko gero nežadantis rytojus. Ir vis dėlto dauguma jų sugebėjo įveikti iš pirmo žvilgsnio kaip ir neįveikiamas užtvaras – mokėsi, siekė aukštesnio, iš valdžios paniekintų žmonių tapo asmenybėmis, kuriomis gali didžiulis ir dabartinė karta.

Už ką pelnytas bajoro vardas

Turbūt pačios įdomiausios pirmosios eilutės, pristatant naują giminę. Jos – iš oficialių dokumentų, rastų Lietuvos valstybės istorijos archyve (LVIA) ar kitų valstybių (Sankt Peterburgo, Varšuvos ir kt.) archyvuose. Tik labai nedaugeliui bajorų palikuonių per karus, okupacijas, tremtis ir kitas sumaištis pavyko iki šių dienų išsaugoti originalius dokumentus.

Keli pavyzdžiai, kad susidarytumėte tikresnį vaizdą.

Atsivertę Galkauskams skirtus puslapius, skaitome: „1601-10-26 Žemaičių Žemės teisme buvo įregistruotas dovanojimo raštas, kuriuo Žemaičių seniūnas ir lauko etmonas Jonas Karolis Chodkevičius už karinius nuopelnus kare su švedais Povilui Galkauskui (g. apie 1575) dovanojo paveldėjimo teise Margininkų dvarą (Raseinių apskr.). Galkauskų giminei pripažinta bajorystė, įrašant juos į bajorų kilmės knygos šeštąją dalį, herbas – *Šreniava*. Šis herbas į LDK buvo atvežtas 1413 m. Herbą pelnydavo bajorai, dalyvavę kovose ir pasižymėję narsa mūšiuose“.

Kameneckų giminė taipogi minima kaip sena, kilminga giminė. LVIA yra išlikę šios giminės kilmės aprašymai su genealoginėmis schemomis. „Dar 1390 m. riteris Klemensas iš Maskorževo (herbas *Pilawa*) gynė Vilnių nuo kryžiuočių. Už nuopelnus karalius Jogaila apdovanojo jį Kamienieco pilimi. 1407 m. karaliaus pakancleris tampa Klemensu Kamienieckiu. LDK laikais Mikolajus Kamieniecki – pirmasis didysis karūnos etmonas – kartu su LDK etmonu Konstantinu Ostragiškiu

sumušę totorių kariuomenę. 1863 m. sukilimo dalyvis Adomas Kamieniecki buvo ištremtas į Sibirą, kaip ir kunigas Vladislovas Kamieniecki“.

Viena Kovalevskių šeimos legenda pasakoja, kad Lenkijos karaliui tarnauti iš Italijos atvykęs riteris mūšio lauke išgelbėjo patį karalių. Jis buvo stiprus kaip kalvis ir drąsus kaip liūtas, todėl karalius pavadino jį Koval Lewskiu (lenkiškai koval – kalvis, lew – liūtas), apdovanojo žemėmis, suteikė *Lados* herbą.

Bajoriška sibiriada

Nemažai daliai bajorų palikuonių teko sunki dalia Sibiro platybėse ir Rusijos lageriuose. Kiekviena tokia istorija ir panaši, ir skirtinga, vienija jas tik patirtas skausmas, išgyvenimai, netektytys.

Kaip enciklopedijoje prisimena LBKS Garbės bajoras, Tauragės miesto Garbės pilietis, valdantis šeimos įkurtą „Tauragės industrinį parką“ Antanas Stankus, „mamos tėvai į Sibirą buvo išvežti 1948 m. Sužinoję, kad bus tremiami, sukvietė savo 7 vaikus, suklaupusius palaimino, kiekvienam davė pinigų, ryšulėlį ir liepė eiti pas gerus žmones. Deja, NKVD šeimą surinko iš įvairių Tauragės vietų. Man buvo 5 mėnesiai. Sulaipinus į vagoną, dėl streso kurį laiką mamai dingo pienas. Sunku įsivaizduoti, ką iškentė tėvai perpildytame gyvuliniam vagone. Kur reikėjo maitinti mane, kur skalbti, džiovinti vystykus, kai geriamo vandens trūko? Mama dvi savaites, kol buvome tremiami, buvo šlapia, nes apsivyniojusi apie save nuolat džiovino vystykus. Nuvežė į Krasnojarsko sritį. Šaltis, visi geresni rūbai išmainyti į maistą, sunkus darbas alino šeimą. Po daugybės prašymų tik 1953 m. buvo leista persikelti pas mamos tėvus į Irkutsko sritį“.

O poetės, 450 tekstų dainoms autorės, ilgametės Seimo narės Dailios Teišerskytės *sibiriada* ir panaši, ir nemažiau skaudi: „Tėtis buvo ūkininkas, mama – mokytoja. 1946 m. tėtis buvo areštuotas ir išvežtas į lagerį, į anglių kasyklas, 1950 m. mirė Taišeto lageryje. Mama su dviem vyresniais vaikais buvo ištremta į Sibirą. Ūkyje likome trys jaunesnieji. Tuomet man buvo treji. Po kurio laiko mus pasiėmė mamos sesuo į

Kretingą, ten gyvenome šešis metus. 1953-07-08 ištrėmė ir mus – tris vaikus ir močiutę. Vežė etapais, kartu su kriminaliniais nusikaltėliais. Į kaimą, kur gyveno mama, atvykome tik lapkričio 7 d. Sibire baigiau septynmetę, pradėjau dirbti miškų ūkyje. Į Lietuvą grįžome 1962 m.“

Viena šviesiausių Galkauskų giminės dabarties asmenybių – šiaurietis Jonas Galkauskas, 1956 m. suimtas pamokos metu, apkaltintas antisovietine veikla. Vadovavo pagrindinei mokinių grupei, ant gimnazijos stogo ir Sukilėlių kalnelyje iškėlė lietuvišką trispalvę. Ilgiausiai kalintas Mordovijos politinių kalinių lageryje.

Gyvenimo keliai ir istorijos – pačios netikėčiausios

Daugelio bajorų palikuonių gyvenimo keliai sudėtingi. Kaip ir Jono Galkausko, svajojusio tapti gydytoju. Buvusiam lagerininkui įstoti į Medicinos institutą nebuvo jokių galimybių, todėl baigė politechnikumą ir iki mirties dirbo statybininku. Po mirties suteiktas LBKS Garbės bajoro vardas.

Roberto Savicko gyvenimo istorija kiek kitokia, tačiau įdomi. Gimė Sibire, netoli Mongolijos ir Kinijos sienų. Baigęs Kauno politechnikos institutą, tėvas privalėjo metus atitarnauti sovietinėje armijoje, o mama, kaip jauna specialistė, buvo nusiųsta stažuotei. Po to šeima grįžo į Kauną, bet po šešerių metų persikėlė į Rygą, kur Robertas baigė vidurinę ir technikos universitetą. Gavęs stipendiją ekonomikos ir finansų studijoms Amerikoje, užsidirbo du magistro ir vieną mokslų daktaro diplomą. Po sovietų sąjungos sugriuvimo negavęs nei Latvijos pilietybės (nes yra lietuvis), nei Lietuvos pilietybės (nes buvo Latvijos gyventojas), paprašė suteikti JAV pilietybę. Jau 22 metus dirba finansų profesoriumi G. Vašingtono universitete. Be to, kiekvieną vasarą dėstytojauja Vilniaus Gedimino technikos universitete. Tęsia giminės tyrinėjimo darbus, genealoginiame medyje – per 500 asmenų, įskaitant kai kuriuos Savickus, dalyvavusius Žalgirio mūšyje.

Lukianskų giminės praeičiai daugiausia dėmesio yra paskyręs Stasys Petras Šarauskas, buvęs Kauno medicinos instituto prorektorius.

Vienas iš tolimų protėvių Adomas Lukianskas XVII a. pradžioje Kamajų miestelyje pastatė bažnyčią, būdamas vieninteliu fundatoriumi. Po jos altoriumi ir palaidotas. Žymaus kariūno, kurio sumanumo dėka buvo atremtas Rusijos kariuomenės puolimas prieš Smolensko kunigaikštystę, atminimą ruošiamasi įamžinti Kamajų bažnyčioje, kartu pagerbiant ir čia kunigavusį poetą Antaną Strazdelį.

Iškilios Petkevičių giminės atstovės – rašytoja, pirmojo lietuvių moterų suvažiavimo (1907) pirmininkė, viena iš Lietuvių moterų sąjungos steigėjų Gabrielė Petkevičaitė-Bitė ir žymi fotomenininkė, gydytoja iš profesijos Leona Petkevičiūtė-Korkutienė, dėl aistringos noro pamatyti daugiau pasaulio įsidarbinusi į žvejybinį laivą, vėliau įspūdžius aprašiusi.

Iš šiuo metu legitimuotų Medžikauskų giminės palikuonių ypač išsiskiria architektas Tauras Budzys, kuris laisvalaikį ir savo lėšas skiria Pasaulio Tautų Teisuolių antkapių papuošimui specialiai sukurtais atminimo ženklais. Jau yra pritvirtinęs per 60 ženklų.

Aktyviausias Radavičių giminės (herbas *Rudnica*) tyrinėtojas – istorikas Žilvinas Radavičius, paieškas vykdomas ne tik archyvuose ir bibliotekose, bet ir parapijų bažnyčiose, kur dar galima užtikti į archyvus nepatekusių metrikinių knygų. Jis ir aktyvus visuomenininkas, daugelio įdomių iniciatyvų pradininkas – buvo ilgametis Valdovų rūmų paramos fondo savanoris, yra tautų draugystės popiečių, istorinių-patriotinių renginių jaunimui bei suaugusiems iniciatorius, jo iniciatyva Vilniaus P. Asyžiečio ir Šv. Bernardino Sieniečio bažnyčios padovanoti trys bajorų herbais papuošti vitražai, atstatytas barokinis XVIII a. Šv. Didako altorius ir kt. Ne kartą jam yra talkinusi ir garsioji Lenkijos dainininkė Marylė Rodowicz – tos pačios giminės atstovė.

Aktyvios paieškos Šablevičių giminei padėjo surasti Lenkijoje gyvenantį žymų dailininką Ryszardą Waldemarą Mickiewiczų, kurio tapytus paveikslus galima pamatyti daugelyje pasaulio šalių. Porą savo kūrinių jis padovanojo ir VU bibliotekos A. Mickevičiaus muziejui. Kaip pažymi enciklopedijoje tos giminės atstovė žymi literatūrologė, VU

mokslų daktarė Dalia Čiočytė, abi giminės šakos labai džiaugiasi viena kitą atradusios, mėgaujasi susitikimais, laiškais, telefono skambučiais.

Kitoje pasaulio pusėje – Niujorke gyvena ir Kirkilų giminės (herbas *Sirokomlė*), rašytiniuose šaltiniuose žinomos nuo 1375 m., palikuonė Sarah Hospodar – kvepalų įmonės, kuriančios nestandartinius kvepalus, įkūrėja. Studijavo Niujorko (JAV) ir Webster (Šveicarija) universitetuose. Dalyvavo Nabato šventyklų Jordanijoje ir romėnų valdytų sričių Šveicarijoje archeologiniuose kasinėjimuose.

Dabartinė bajorų Dargevičių šeimos širdis – visoje Lietuvoje žinomas iniciatyvus verslininkas Zigmantas Dargevičius. Jis – ir Kauno prekybos ir amatų rūmų prezidentas. Garsėja ir kaip mecenatas. Be kita ko, prisidėjo prie Vyčio skulptūros pastatymo šalia Kauno pilies bei prie Šv. Jurgio Kankinio bažnyčios restauravimo darbų.

Šiuo metu keturios Čechavičių giminės kartos gyvena net aštuoniose pasaulio šalyse – Lietuvoje, Vokietijoje, Didžiojoje Britanijoje, JAV, Ekvadore, Lenkijoje, Rusijoje, Prancūzijoje.

Vienas žymiausių Jagminų ir Pliuskevičių giminės dabarties atstovų – profesorius Rimantas Stukas, Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Sveikatos mokslų instituto Visuomenės sveikatos katedros vedėjas, nusipelnęs Lietuvos sveikatos apsaugos darbuotojas. Jis – ir šio enciklopedinio leidinio organizacinės-kūrybinės grupės vadovas.

Enciklopedijos sudarytojas ir redaktorius – šio straipsnio autorius.

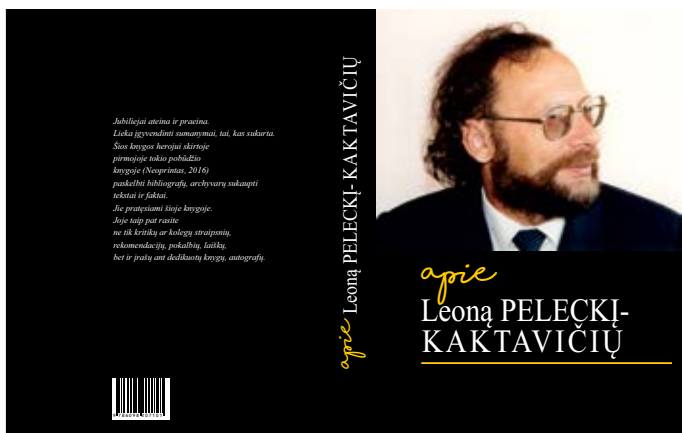
Verta pagyrimo spaustuvė „Saulės Titnagas“ – leidinys bajoriškas visomis prasmėmis.

DRAUGO (JAV) šeštadieninis priedas „KULTŪRA“, 2022 m. sausio 29 d.

Teresė Hokienė

PIE TVIRTUS ŽINGSNIUS KŪRYBOJE

Archyvarai ir bibliografai parengė dėmesio vertą knygą, skirtą rašytojo ir redaktoriaus Leono Peleckio-Kaktavičiaus jubiliejui*. „Jubilėjai ateina ir praėina. Lieka įgyvendinti sumanymai, tai, kas sukurta“, – pažymima leidinio įžanginiame puslapyje, kurio viršuje puikuoja Gerardo Bagdonavičiaus 1977 m. sukurtas ekslibrisas buvusiam mokiniui. Pa-sklaidykime jo puslapius.

* apie Leoną PELECKĮ-KAKTAVIČIŲ: recenzijos, rekomendacijos, straipsniai, pokalbiai, laiškai, autografai, bibliografija. – Šiauliai: Saulės Titnagas, 2021. – 290 p., 17 iliustr.

Pirmasis skyrius

skirtas recenzijoms ir rekomendacijoms.

Žinomų kritikų ir literatūros mokslininkų dėmesį ne sykį atkreipė L. Peleckio-Kaktavičiaus monografijos, proza ir poezija, esė ir publicistika. Šioje knygoje jos rengėjai pateikia pastarųjų penkerių metų įdomiausias publikacijas, išspausdintas respublikinėje spaudoje.

Štai kaip Jurgio Jankaus gyvenimui ir kūrybai skirtą monografiją vertina Kęstutis Lenkšas: „Neabejotina šios monografijos vertė ir svarba nacionalinei kultūrai, kurioje dar vis stinga išeivijoje kūrusių ir tebekuriančių autorių bei jų darbų platesnio ir gilesnio pažinimo, suvokimo, išsamesnės analizės, pagaliau dar vis stokojama deramo pabėgusių nuo sovietų okupantų emigrantų įvertinimo. L. Peleckio-Kaktavičiaus darbai į bendros kultūros kontekstą padeda susigražinti išeivijos kultūrinį, dvasinį lobyną, kūrybos palikimą, suvokti išeivių gyvenimą, jų likimus, o sykiu suprasti, tiksliau vertinti savo tautos praeitį“ (p.7-8).

O čia ištrauka iš prof. dr. Petro Bražėno rekomendacijos Lietuvos Kultūros tarybai: „Gavau malonią progą perskaityti spaudai ruošiamos knygos „Ir dar kartą žodis“ kompiuterinį variantą. Nauja buvo tik pažintis su būsima knyga – jos autorių ir jo darbus ne tik pažįstu seniai, bet ir dažnai jais naudojausi universiteto dėstytojo darbe. (...) L. Peleckis-Kaktavičius, kalbindamas kultūros žmones, stengiasi paliesti pačius esmingiausius klausimus, nevengdamas ir „nepatogių“, ir „provokuojančių“. Vis dėlto svarbiausi jo pokalbių, esė, studijų bruožai yra informatyvumas, profesionalumas, naujos medžiagos gausa. Būsimosios knygos herojai taip pat yra tikrai įdomios, lyg ir gerai pažįstamos, bet dažnai labai netikėtai atsiskleidžiančios asmenybės“ (p.14-15).

2016 m. išleista knyga „Knygnešys iš Toronto“, kurios pagrindinis rėmėjas – Vilniaus universitetas. Jos herojus – išskirtinė asmenybė, labai daug nusipelnusi Lietuvai – Kanadoje gyvenęs prof. Genius Procuta, mūsų bibliotekoms (taip pat ir Šiaulių universitetui) dovanojęs tūkstančius vertingų knygų. Šie leidiniai – viena unikaliausių Vilniaus universiteto bibliotekos kolekcijų. G. Procuta daug nuveikęs ir kaip holokausto

istorijos bei lietuvių vaidmens joje tyrinėtojas, įrodęs, kad tūkstančiai lietuvių gelbėjo tūkstančius žydų. „Nemuno“ žurnale publikuotoje recenzijoje „Apie neturinčią pavyzdžio knygnešystę“ Benius Žutautas be kita ko pažymėjo: „Intriguojantys L. Peleckio-Kaktavičiaus knygoje pateikti pasakojimai apie G. Procutos pažintį su Lietuvoje gyvenančiais mokslininkais, rašytojais, dailininkais, teatralais, kompozitoriais, kitais kultūros žmonėmis. Tarp jo artimiausių bičiulių buvo Rimvydas Šilbajoris, Henrikas Nagys, Kostas Ostrauskas. Įdomi pažintis su Czeslawu Miloszu“ (p.18-19).

2017 m. pasirodžiusią knygą „ALGIMANTAS BALTAKIS: gyvenimas – meno kūrinys“ rašytojas, filosofijos daktaras Arvydas Juozaitis taip įvertino: „Ne vienas tyrėjas bandė perprasti ir aprašyti gyvą kaip sidabras A. Baltakio būdą, tačiau retam šitai pavyksta. L. Peleckiui-Kaktavičiui – pavyko. Vaizdžiai tariant, jis griebė „už ragų“ ne klasiką, o žmogų. Beskaitydamas knygą gana greitai supranti, kad turi reikalo ne su poeto eilėraščiais, o su juos kuriančiu žmogumi. Knygos autoriaus pasakojimas meistriškai supintas su A. Baltakio draugų, jo poezijos gerbėjų, skaitytojų ir liudininkų pasakojimais. Šiame kūrinyje matai, kaip pulsuoja žmogaus energija, kaip ji virsta kultūros židiniu, kaip skleidžiasi žmogaus pasaulėžiūra. Visa tai – stipri lietuviška prigimtis, nenuspėjamas poeto charakteris“ (p.24).

Po beveik trijų dešimtmečių pertraukos 2017 m. L. Peleckis-Kaktavičius išleido antrąją poezijos knygą. Jos recenzentė – Vilniaus universiteto dr. doc. Dalia Čiočytė „Naujojoje Romuvoje“ (2019, Nr. 4) visapusiškai išanalizavo ir naujausią rinkinį „Arti, kaip išsipildymas“, ir 1991 m. išėjusį „Sugrįžta giedra“: „Pirmajai poeto knygai būdinga klasikinė poetika, o antroji knyga išryškina rimo laisvumą, sakytines intonacijas, tuo formuodama užtekstinį komentarą: poezija – ne darnaus skambesio tekstas, o pastanga nurodyti nutylėtus žodžius“ (p.32).

Nemažo dėmesio susilaukė 2019 m. pasirodęs pirmasis L. Peleckio-Kaktavičiaus romanas „Šuns plaukai“. Jį labai gerai įvertino akademikas Vytautas Martinkus ir dr. doc. D. Čiočytė („Naujoji Romuva“, 2020, Nr. 2). Anot V. Martinkaus, skaitytojui atsiveria ne tik socialiniai

psichologiniai giminės kartų ryšiai, bet ir okupuotos, partizaninės kovos apimtos, į kolchozus varomos, į Sibirą tremiamos Lietuvos panorama. Kaip ir Sąjūdžiui atgimusios ir pagaliau vėl nepriklausomos valstybės piliečių viltys ir skauduliai. Autoriui/pasakotojui sekasi piešti tuos istorinius vaizdus. Daug tikrų detalių, kurios pasakojimui suteikia tiek metonimijoms, tiek metaforoms būdingą poetinį gylį“ (p.47). O D. Čiočytės tvirtinimu, „romanas pagrįstas ne filosofiniu determinizmu (teigiančiu, kad žmogaus elgesį galima šimtu procentų paaiškinti moksliniais jo prigimties, jo gyvenimo aplinkybių tyrinėjimais), – o filosofija, teigiančia laisvos valios primatą. Pagrindinis romano veikėjas svarsto: ar tėvo pusbrolis, Anglijos lietuvis Gustavas (emigracijoje siekęs Lietuvos laisvės, puoselėjęs lietuviybę), „jei likimas nebūtų nutrenkęs į kitokį pasaulį, taipogi būtų panašus į giminaičius, likusius Lietuvoje“; ir atvirkščiai: „O tėvas, jeigu būtų atsidūręs Vakaruose, o ne Rusijoje, gal irgi būtų tapęs panašiu į normalų žmogų?“. Romano visuma į šiuos klausimus atsako neigiamai“ (p.53); „Visai L. Peleckio-Kaktavičiaus prozai svarbi romano „Šuns plaukai“ mintis, jog net jei nieko po mirties nėra, tai tasai, kuris siekia dorai gyventi, laimi tai, kad išlieka žmogumi“ (p.62).

Pastaroji literatūros mokslininkė ir kritikė išsamiai aptarė ir 2020 m. išleistą novelių ir apsakymų knygą „Raudona kėdė fontano viduryje“: „Per novelių personažų istorijas autorius apmąsto dramatiškus, tragiškus okupacijos patirties klodus. Tačiau pasakojimas turi lengvumo, jis persmelktas sąmojo, kuris matyti ir novelių pavadinimuose (...). Įdomi yra išminties šviesa, būdinga autoriaus žvilgsniui į jo neigiamus personažus. Ši šviesa – tai tik blyškus pasakojimo ataudas, tačiau jos prasmė – esminė: niekas negali susikurti tikros laimės lipdamas per kitų galvas, kaip matyti iš kiekvieno tokio personažo likimo visumos; niekas nieko negali atimti iš doro žmogaus, nes tikroji laimė nemateriali, neatimama“ (p.62-63).

Į šį bibliografinį leidinį perkelta ir naujausios esė, pokalbių, atklastų knygos „Žmonės kaip knygos“, išleistos šiemet, recenzija, išspausdinta žurnale „Naujoji Romuva“ (Nr. 3). Jos autorius Bronislovas Ilgūnas be kita ko rašo: „11 esė, 14 pokalbių, 9 atklastai – tokia turinio aritmetika.

Už jos – visai Lietuvai, o ir platesniam pasauliui žinomų asmenybių galerija. (...) L. Peleckis-Kaktavičius šįkart draugėn sukvietė visą puokštę kultūros pasaulio lyderių. Skaitytojai jau yra įsidėmėję šį autorių, kaip pokalbininką, kurio užduodami klausimai priverčia atsiverti kaip per išpažintį. Tokie dialogai labai brangūs, neabejotinai turintys išliekamosios vertės“ (p.76-77).

Antrajame skyriuje –

straipsniai, pokalbiai, daugiausia jų susiję su nuo 1989 m. L. Peleckio-Kaktavičiaus redaguojamu literatūros almanachu „Varpai“, kurie jau net ketvirtį amžiaus pristatomi Lietuvos rašytojų sąjungos klube Vilniuje. Šiais metais išleistas jau 45-tasis numeris. Tuose tekstuose užfiksuota daug žymiausių Lietuvos rašytojų ir kritikų minčių, skirtų Šiauliuose redaguojamam leidiniui, kurių galėtų pavydėti bet koks kitas žurnalas. Pora ištraukų: „A. Juozaitis sakė: „Jeigu reikėtų ieškoti *geniaus loci*, vietovę saugančios dvasios, tai jis prieš mus sėdi. (...) Kai visur visko stinga, kai daug kas persikelia į internetą, Leonas atkakliai leidžia žurnalą. Čia toks kuolo kalimas į Šiaulius“ (p.85); „Prof. K. Nastopka atkreipė dėmesį, kad Greimo pasaulinio pripažinimo *pradžia* yra „Varpai“, į kuriuos jam ir jo pasiūlytam redaktoriui pavyko suburti žymiausius to meto rašytojus. Pagyrė, kad ir dabartiniai „Varpai“ išlaiko savarankiškumą, kad jiems rūpi visa Lietuva ir visi lietuviai, ne tik tėvynėje gyvenantys. Anot kalbėtojo, jei Šiaulių universitetas praras savarankiškumą, „Varpai“ šiame mieste ir regione liks svarbiausiu kultūrinio gyvenimo židiniu“ (p. 91).

Įdomus faktas: prof. habil. dr., Greimo mokinys K. Nastopka Šiauliuose vykusiame A. J. Greimo 100-mečiui skirtame „Varpų“ vakare L. Peleckiui-Kaktavičiui įteikė A. J. Greimo medalį, paženklinant pirmuoju numeriu. Tokių medalių, kuriuos sukūrė Petras Repšys, tik trys šimtai, jais pagerbti patys žymiausi pasaulyje ir Lietuvoje gyvenantys semiotikai. Išskirtinis dėmesys buvo parodytas literatūros almanacho

„Varpai“ vyriausiajam redaktoriui, po beveik pusės amžiaus atgaivinusiam Greimo sumanytą leidinį ir iki šiol jį sėkmingai leidžiančiam.

Atskiras dėmesys – žurnalui „Lietuvos bajoras“, kurį L. Peleckis-Kaktavičius redaguoja nuo 2005 m. Leidinyje perspausdintos įdomesnės šiam žurnalui skirtos recenzijos. Jau patys pavadinimai tvirtina, jog eina kalba apie neeilinius leidinius: „Lietuvos bajoras“ – žurnalas – bajoriškas ir turiniu, ir išvaizda“ (p.88); „Bajorų žurnale – pagarba skaitytojui ir protėviams“ (p.120); „Ir praeičiai, ir šiandienai“ (p.140); „Nuo didžiausio metų įvykio iki tolimes praeities akimirkų“ (p.151).

Na, o šita recenzija skirta dar vienam leidiniui, kurio vyriausiasis redaktorius L. Peleckis-Kaktavičius, – žurnalui „Genealogija ir heraldika“: „Žurnalas apie praeitį, bet turintis ateitį.“ (p.96).

L. Peleckio-Kaktavičiaus dėka gimė ir enciklopedinis leidinys „Lietuvos bajorai“ (yra jo sudarytojas ir redaktorius), kurio pirmasis tomas išspausdintas 2018 metais, o šių metų balandį Vilniaus rotušėje pristatytas antrasis tomas. Lietuvos žurnalistų draugija, pristatydamą visuomenei pirmąjį tomą, taip rašė: „Nors patirtis didelė, kolega prisipažino, jog ryžtis sudaryti ir redaguoti enciklopedinį leidinį buvo nelengvas žingsnis, tikra to žodžio prasme iššūkis. Dabar jau galima tvirtinti, kad žengtas tvirtas žingsnis.“ (p.120).

Laiškų skyriuje – ir Prezidento Valdo Adamkaus padėka

Laiškams paskirti net 94 puslapiai. Čia daugiausia žymių menininkų laiškų. Kaip ir įprasta šiais laikais, dominuoja elektroniniu paštu atsiųstieji. Jūsų dėmesiui – kelios gausaus pluošto ištraukos.

„Perskaičiau visą „Varpų“ tomą su dideliu įdomumu, ir jis padarė man labai gerą įspūdį, kaip aukštos kalbos ir turinio kultūros leidinys“, – tvirtina Kazio Borutos našlė *Elga Borutienė* (p.160). „Džiaugiuosi Tavo darbais, tvirtumu įsitikinimuos, kuriuos neįveiks jokie išrinktųjų barškėjimai apie savo reikšmingumą, jokie narcisizmo apologetai“, – pažymi *Robertas Keturakis* (p.161). „Mielas Leonai, siunčiu nuotrauką. Praė-

jus daugiau kaip 10 metų, geri prisiminimai. Neseniai vėl paskaitinėjau knygą. Nors tada abejoju, ar tokia knyga reikalinga, dabar labai džiaugiuosi, kad ją išleidom. Dėkingas Tau už padaršinimą ir atliktą darbą. Pagarbiai, *Vincas Laurutis*“ (p.178). „Vis pagalvoju, kad „Varpai“ galėtų skambėti kiekvieną mėnesį iš Šiaulių. Ilgiuos gražaus nacionalistinio leidinio, t. y. tautinio. Yra, rodos, gražių leidinių, bet kodėl jie taip nesiškai, drungni, gėjiški, be tautinės ištvermės“, savo paskutiniame laiške rašė *Mykolas Karčiauskas* (p.184). „Leonai, ačiū už publikaciją, ačiū už almanachą. Sėkmės!“ – linki latvių literatūros klasikas *Zigmundas Skujinis* (p.190). „Žurnalo numeris įspūdingas. *Libertas Klimka*“ (p.247).

O šitą laišką norisi pacituoti visą: „2018 m. rugsėjo 27 d. Gerbiamas p. Leonai Pelecki-Kaktavičiau, nuoširdžiai dėkui už man padarytą malonią dovaną – staigmeną, „Draugo“ savaitgalinį priedą KULTŪRA. Jūsų straipsnį apie mano giminę, jų išgyvenimus skaičiau ne tik su dideliu įdomumu, jauduliu ir šiluma, atskleidėte ir nežinomą man manojų gyvenimo mažąją nuotrupą, būtent, kad tris metus mane augino Šiauliuose močiutė Marija Adamkavičienė. Ačiū už šią netikėtą dovanėlę. Su dideliu įdomumu žiūrėjau į kai kurias dar nematytas nuotraukas – vėl močiutė! Nors apie kai kuriuos jų išgyvenimus Sibire esu girdėjęs, bet išgirdau ir ne vieną kitą naują akimirksnį. Giliai dėkingas Jums dar kartą. Turbūt galima tvirtinti, kad mūsų Sibiro tremtinių tragedijas, jų išgyvenimus išsakyti yra neįmanoma. Jų auka turi būti įpareigojimas mums visiems nepaskęsti šios dienos sveiku protu nesuvokiamoje kasdienybėje. Laikraščio „Draugas“ reguliariai nematau, tad labai džiaugiuos Jūsų straipsniu, linkiu sėkmės ir ištvermės. *Valdas Adamkus*“ (p.196-197).

Autografai, bibliografija ir kita

Visi ant žymių menininkų knygų užrašyti žodžiai verti dėmesio. Paminėsiu tik vieną, man regis, susišaukiantį su kitais. Jo autorius – Valentinus Sventickas, ant savo „Gurinių“ pažymėjęs: „Šis įrašas tebus proga palinkėti Tau kūrybinės sėkmės ir išsakyti pagarbą Tavo, kaip varpininko, nuosekliai ir atkakliai tęsiamiems darbams“ (p.252).

*Perlio Vaisietos nuotraukoje:
Leono rankose – aukščiausias
Kultūros ministerijos apdovanojimas
aukso Garbės ženklas „Nešk savo
šviesą ir tikėk“*

Bibliografų suregistruotos publikacijos tvirtina, kad L. Peleckis-Kaktavičius jau yra paskelbęs 4277 straipsnius. Tarp jų – nemažai tekstų, išspausdintų JAV seniausiame lietuvių laikraštyje „Draugas“, kurio pastoviu korespondentu yra nuo 2007 m.

Čia ir bibliografų suregistruotos pastarųjų penkerių metų eilėraščių, prozos publikacijos respublikinėje spaudoje, informacijos įvairiuose leidiniuose apie L. Peleckio-Kaktavičiaus kūrybą, laimėjimus, apdovanojimus ir kt. Išleistų knygų sąrašas įspūdingas – jame net 39 pavadinimai. Paskutinė naujiena: šių metų pradžioje, jau išėjus mūsų aptariamai knygai, išleista 40-oji, kurioje – naujausios novelės, jos pavadinimas – „Du viename“.

Bibliografai ir archyvarai, parengę šią knygą, atliko didelį ir reikalingą darbą. O ją išspausdinęs „Saulės Titnagas“ taipogi vertas didžiausio pagyrimo už aukštą poligrafinę kultūrą. Knygos dizainerė Gražina Šimoliūnienė.

Pirmajame knygos viršelyje panaudota neseniai šį pasaulį palikusio *Antano Dilio* nuotrauka.

Giedrius Čepurna

„**V**ARPAMS“ – 80

Tik ką baigtas spausdinti literatūros almanacho „Varpai“ šiemetinis numeris, kurio ketvirtajame viršelyje ypatinga žyma: „Sumanymui leisti „Varpus“ – 80“. O pirmajame – „Varpų“ sumanytojo Algirdo Juliaus Greimo skulptūra, 2017 m. įsikūrusi prieš Šiaulių universiteto III rūmus, jos autorius – Gintautas Lukošaitis. Tai – jau 46-oji almanacho knyga. Karo metais buvo išleisti tik du tomai, juos redagavo prozininkas Kazys Jankauskas. Sprendimas atnaujinti „Varpų“ leidybą buvo priimtas 1988 m. rugsėjo 14 d. Tokią teisę šiauliečiui Leonui Peleckiui-Kaktavičiui suteikė abu almanacho tėvai.

Šiek tiek istorijos

Šiauliuose mokytojavusiam A. J. Greimui buvo lemta tapti Sorbomos universiteto profesoriumi, o jo kolegos K. Jankausko laukė lageri-

ninko likimas. Šiaulių „Aušros“ muziejuje saugomas 1942.12.20 Kaune rašytas A. J.Greimo laiškas K.Jankauskui, kuriame ne tik smagiai, *greimiškai* papasakotos naujienos, bet ir almanachui skirtas būsimą profesorių plačiai išgarsinęs Kazio Binkio nekrologas. Čia ir priminimas, jog laukias „viso traktato apie žurnalo padėtį ypatingai ir Šiaulių kultūrinių nuotaikas bendrai“.

A. J.Greimas, per Šiaulių miesto ligoninės vedėją, kultūros žmonių bičiulį Domą Jasaitį gavęs iš vokiečių leidimą spausdinti Šiauliuose literatūros almanachą, redaguoti jį paprašė K.Jankausko. „Taikos metu tu negalėtum būti redaktorium, tau trūksta kovingumo, nemokėtum grumtis su kitais redaktoriais, bet štai karo metu, kai nebeliko žurnalų, būsi tinkamiausias redaktorius, atstovaudamas ne kuriai vienai literatūros krypciai, o mūsų meno visumai“, – toks buvo pasiūlymas.

Šiaulių intelektualų sumanymas buvo sėkmingas. Almanacho pavadinimą sugalvojo K.Jankauskas. „Varpai“ turėjo reikšti atgijimą po ilgos slogios tylos, atsigavimą, atgimimą. Iš viso dvejose knygose buvo išspausdinti 30 rašytojų originalūs kūriniai (V.Krėvės, B.Sruogos, V.Mykolaičio-Putino, B.Brazdžionio, J.Aiščio, A.Vienolio, K.Bradūno, H.Nagio, H.Radausko, A.Gustaičio, J.Baltrušaičio, A.Miškinio, F.Kiršos ir kt.), straipsnių literatūros bei kultūros klausimais paskelbė J.Ambrazevičius, J.Grinius, V.Mykolaitis-Putinas, J.Miltinis, V. K.Jonynas, P.Galaunė ir kt., buvo ir vertimų, pateikta nemažai dailės kūrinių reprodukcijų. Pirmoji knyga turėjo 328, antroji – 400 puslapių. „Varpai“ ne kartą tituluoti, kaip solidžiausias literatūros almanachas Lietuvoje.

Po 45 metų

Atnaujintas leidinys – vienas iš nedaugelio, kurio leidyba nuo Atgimimo metų nenutrūko iki šiol. Jų vyriausiasis redaktorius L. Peleckis-Kaktavičius gerai įsidėmėjo pirmtakų svarbiausią sąlygą – kad almanachas netaptų papiriniu. Jame spausdinasi žymiausi Lietuvos kūrėjai. Ypatingi „Varpų“ nuopelnai sugrąžinant į Lietuvą išėivijos rašytojų kūrybą – jie tai padarė pirmieji. Ir ne tik leidinio puslapiuose – „Var-

pų“ dėka ir literatūros vakaruose vieną po kito išvydome žymiausius išeivijos rašytojus, buvusius pirmųjų almanacho tomų autorius. Išskirtinis leidinio bruožas – tolerancija, atvirumas įvairioms kartoms, įvairių literatūrinių krypčių autoriams. Tai atspindi ir epigrafu posttituliniame puslapyje įrašyti monsinjoro Kazimiero Vasiliausko žodžiai: „Kad jūs sugebėtumėt visus suburti prie savo „Varpų“!

Kasmet naujas almanacho numeris pristatomas Vilniuje, Rašytojų sąjungos klube, kur nuo 1995 m. geriausių kūrinių autoriams įteikiamos literatūrinės „Varpų“ premijos. Laureatais jau yra tapę 63 žymūs kūrėjai, prizininkais – 33 autoriai.

Kaip jis vertinamas, liudija žymiausi lietuvių literatūros kūrėjai: „Ypač patraukli šiuolaikinių „Varpų“ savybė – Lietuvos ir egzodo sutelkimas draugėn“ (*Vytautas Kubilius*); „Manau, kad turiu teisę įvertinti šito almanacho reikšmę. O reikšmė iš tikrųjų unikali ir didelė. Jei- gu prisiminsime metus, kai buvo atgaivinti „Varpai“, suprasime, kad laikai buvo ypatingai žiaurūs, įtempti, pilni prieštaravimų. „Varpus“ aš vertinau ir vertinsiu ateityje už tai, kad jie pirmieji ėmėsi telkti, rinkti visuomenę, susiskaldžiusią, išsiblaškiusią. Šiauliai tikrai gali didžiuotis šituo leidiniu“ (*Justinas Marcinkevičius*); „Jeigu išnyktų, jeigu nutiltų „Varpai“, ta tyla apgaubtų visą Lietuvą“ (*Vytautas Martinkus*); „Šiauliai turi tokį svarbų Lietuvai literatūros almanachą – „Varpus“, patikrintus istorijos“ (*Viktorija Daujotytė*); „Stebiuosi, mielas Leonai, patį stebėdamas – dviese su žmona (Silvija Peleckienė – antroji almanacho redaktorė – G. Č.) dirbate už kelis kokio Kultūros instituto skyrius“ (*Arvydas Juozaitis*).

Naujausiame numeryje –

taipogi nemažai dėmesio skirta išeivijai.

Rubrikoje *2022-ieji – Romo Kalantos metai* – ištrauka iš Vytauto Alanto knygos „Romas Kalanta“, kurią 1976 m. išleido „Vilties“ draugijos leidykla. Almanacho vyr. redaktorių toji bibliografinė retenybė pasiekė rašant monografiją apie išeivijoje nuo pokario metų gyvenu-

sį rašytoją. Perspausdintas skyrelis „Atgarsiai pasaulinėje spaudoje“. V. Alantas kruopščiai surinko tai, ką įvairūs leidiniai rašė apie Kauno įvykius. Tokie pasaulio spaudos atsiliepimai ir šiandien svarbūs mūsų tautai, mūsų istorijai.

L. Peleckis-Kaktavičius pasakoja, kaip gimė „Anykščių šilelis“ angliškai: „Toji Antano Baranausko 42 puslapių knyga anglišku pavadinimu „The forest of Anykščiai“ daug metų pragulėjo Bernardo Brazdžionio namuose. Po to, kai tragiškai žuvo vienas geriausių poeto draugų – žurnalo „Lietuvių dienos“ („Lithuanian days“) literatūros skyriaus redaktorius Juozas Tininis, pastarojo asmeninės knygos, rankraščiai, laiškai, įvairūs dokumentai atsidūrė žurnalo redaktoriaus B. Brazdžionio asmeniniame archyve. Jau po to, kai literatūros klasiko prašymu visa tai perdaviau Rokiškio krašto muziejui, B. Brazdžionis dar surado ir atvežė į Lietuvą keletą Nado Rastenio ir J. Tininio laiškų, susijusių su A. Baranausko poemos vertimu į anglų kalbą. Viliuosi, kad tos mums brangios poemos kelias į platųjį pasaulį sudomins ir almanacho skaitytojus. Tokiu būdu paminėsime ir A. Baranausko mirties 120-ąsias metines“.

Prof. dr. Antanas Klimas, labiausiai žinomas, kaip žurnalo „Lituanus“ redaktorius, Rochesterio universiteto profesorius, kaip paskutinis Vinco Krėvės mokinys, buvo ilgametis „Varpų“ bičiulis. „Varpai“ spausdina vieną paskutinių mokslininko laiškų redakcijai – straipsnį „Prof. dr. Antanas Salys – kalbininkas“.

Jonas Nekrašius savo studijoje, skirtoje dailininkams ir dailei Šiaulių krašte, išskiria čia gimusį ir Amerikoje išgarsėjusį skulptorių ir medalininką Viktorą Dovydą Brenerį, be kita ko, A. Linkolno medalio ir amerikietiško cento autorių.

Ant ketvirtojo „Varpų“ viršelio – almanacho autoriaus, ištikimo bičiulio čikagiškio Vytauto Osvaldo Virkau (1930-2017) drobės „Žydintis amarilis“ reprodukcija.

Šiame almanacho numeryje skaitytojai taipogi ras Algimanto Baltakio tris eilėraščius ir klasiko žodį „Varpams“, Valentino Sventicko ir Raimondo Kašausko prozas, Vytauto Martinkaus ir Algimanto Lyvos

esė, pokalbį su literatūrologu prof. dr. Petru Bražėnu, Mindaugo Peleckio poezijos, Vytauto Almanio publicistikos. Čia ir tradicinė rubrika *Senųjų „Varpų“ skambesys*, kurioje – 1943 m. „Varpuose“ publikuoti V.Mykolaičio-Putino eilėraščiai. „Kronikos“ puslapiai informuoja apie archyvarų ir bibliografų parengtą knygą „Tiltu per laiką“, kuri skirta ilgametės „Varpų“ redaktorės Silvijos Peleckienės gyvenimui ir kūrybai. Be to, skaitytojų pageidavimu spausdinamas literatūrinės „Varpų“ premijos laureatų ir prizininkų (1995-2021) sąrašas.

DRAUGO (JAV) šeštadieninis priedas „KULTŪRA“, 2022 m. vasario 12 d.

Danguolė Aukštaitytė

APIE PRAEITĮ ĮPRASMINUSIAS
ASMENYBES IR PALIKUONIŲ
NUOPELNUŠ

Baigtas spausdinti šiemetinis istorijos ir kultūros žurnalo „Lietuvos bajoras“ numeris, jau 28-asis. Nuo 1995 m. jį leidžia Lietuvos bajorų karališkoji sąjunga (LBKS).

Šimto puslapių leidinys pradedamas vyriausiojo redaktoriaus Leono Peleckio-Kaktavičiaus skiltimi „Kad priartėtų Ukrainos palikimas Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje (LDK)“. Čia, be kita ko, pažymėta: „Savo bajoriškas šaknis siejame su Lietuvos Didžiąja Kunigaikštyste. Šie metai paženklinti ypatingomis – ukrainietiškomis – spalvomis,

visapusiškai priartinusiomis bendrą istoriją, kelis šimtmečius sieta su Lietuva. Tai, kas vasaryje prasidėjo mūsų brolių ukrainiečių žemėje, sugrąžino ir į tolimą praeitį, ir paskatino ištiesti ranką, kurios ypatingai sunkią, didelės nelaimės valandą visada tikimasi iš pačių artimiausių. Būta ir ne vienos bajoriškos iniciatyvos“.

„Aktualijų“ rubriką pradeda LBKS vadas Perlis Vaisieta, papasakodamas, kaip Varšuvoje buvo pagerbtas paskutinio Abiejų Tautų Respublikos mūšio aukų atminimas. Čia ir dvi svarbios informacijos – LBKS vado dekretas dėl Garbės vardo suteikimo už išskirtinius nuopelnus asutuoniams Sąjungos nariams bei apie Aleksandro Geištoro premiją pelniusį Valdovų rūmų direktorių dr. Vydą Dolinską.

Į tradicinius dešimt klausimų atsako Vilniaus krašto bajorų sąjungos vadės pavaduotoja kultūrai, LBKS senatorė, Garbės bajorė, aukščiausios kategorijos architektūrinės keramikos restauratorė Aelita Bielinytė. Jos giminės pirmtakai ypač daug nusipelnę knygnešystei, o prosenelio Jurgio Bielinio gimimo diena – kovo 16-oji – Lietuvoje minima kaip Knygnešio diena. Aelita jau trejetą dešimtmečių prikelia naujam gyvenimui keramikos dekorų židinius ir krosnis istoriniuose pastatuose. „Esu laiminga daug nuveikusi istorinio kultūros paveldo srityje, – sako ypatingai retos profesijos menininkė, kone iš pelenų prikėlusį pusę tūkstančio beveik sunaikintų krosnių ir židinių. Tarp jos buvusių objektų – Prezidentūra, Valdovų rūmai, Kultūros ministerija, ambasados, dvarai. – Šiandien atvykstu į apleistus, suniokotus, išgrobstytus, bet kažkada buvusius puošnius ir iškilus dvarus, nubraukiu laiko dulkes ir tarsi tų dvarų širdys – židiniai ima vėl degti ir spinduliuoti šilumą bei naują gyvenimą. Tai tarsi Dievo dovana man“.

JAV gyvenanti istorikė, nenuilstanti Lietuvos praeities tyrinėtoja Violeta Rutkauskienė vėl parengė dėmesio vertą publikaciją, atradusi daug naujų faktų apie Vytauto Didžiojo seserį Rimgaile. Istorijos dėlionė paslaptinę praeities šydą praskleidus – apie be galo įdomų, vingiuotą, netikėtą jos gyvenimą.

Monika Petrulienė pasakoja apie LDK kanclerio ir Vilniaus vaivados Alberto Goštauto maldyno sugrįžimą į Lietuvą.

Rubrikoje „Istorinės atminties lobynas“ – dr. Rasos Leonavičiūtės-Gecevičienės publikacija „Lietuvos didžiojo kunigaikščio ir Lenkijos karaliaus Žygimanto Augusto privati korespondencija: valdovo komunikacija su žmonomis“ bei Pijaus Girdziušo parengtas pasakojimas apie bajorų virtuvės ypatumus įvairiuose regionuose, pristatant ir keletą istorinių receptų. „Panašūs, bet skirtingi – tokie buvo Žygimanto Augusto laišakai jo trims sutuoktinėms ir pastarųjų laišakai jaunajam valdovui, – pažymima studijoje, skaitytojus nukeliančiame į XVI amžių. – Jų tikrasis turinys slypi giliai – numetus laikotarpio būdingą privalomą retoriką, mandagias frazes ir iškilmingus kreipinius. Tada galime paliudyti Elžbietos ilgesį, norą, kad sutuoktinis pas ją sugrįžtų ir Žygimanto Augusto suteikiamą menką viltį. Taip pat interpretuojame Barboros, Žygimanto Augusto „nuolankios tarnaitės“ gaunamas dovanėles ir nerimo dėl žmonos persmelktą valdovo korespondenciją. Galiausiai stebime šalančius jo ir trečiosios sutuoktinės Kotrynos santykius, kuriuos negrįžtamai paveikė žlugusi viltis susilaukti įpėdinio, o laiškuose paliko daugiausiai tik žinias apie reikalus ir mažai asmeninio rūpesčio. Kiek detalių apie šias tris labai skirtingas santuokas sudegė Žygimanto Augusto korespondencijos lauze po valdovo mirties 1572 m., – galime tik spėlioti“.

Rubrika „Menas ir istorija“ supažindina su Valdovų rūmuose rodytomis išskirtinėmis skulptūromis iš Ukrainos – šiandieninės Vakarų Ukrainos teritorijoje susiformavusį savitą vėlyvojo Baroko skulptūros fenomeną. O dr. Jolantos Skurdauskienės straipsnis skirtas Plungės Oginskių dvaro renesansui.

Rubrikoje „Istorija ir šiandiena“ viena iš publikacijų skirta mūsų dingusiems ir netikėtai atrastiems dokumentams – 1918-1940 m. Lietuvos Respublikos tarptautinėms sutartims; straipsnyje „Vavelio pilies lobyne – ir Lietuvos istorija“ – tai, ką Krokuvos karališkoje pilyje galima išvysti ją aplankius dabar, po rūmų atnaujinimo; dr. Irma Randa-kevičienė rašo apie Vilniaus peizažų ir senamiesčio gatvių tapytoją Adomą Medziblockį. Apie pasikeitimus svarbiausioje Lenkijos karalių rezidencijoje – Vavelio pilyje, kuri itin suklestėjo valdant lietuviškosios Jogailaičių dinastijos valdovams, kur nuo Liublino unijos sudarymo

vyko bendrą Lenkijos Karalystės ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės – Abiejų Tautų Respublikos – valdovų inauguracija, be kita ko, rašoma: „Rečiausi brangakmeniai, Lenkijos karalių ir Lietuvos didžiųjų kunigaikščių relikvijos, istorinės vėliavos, praeiksmo legenda, kurios paisoma ir šiandien, rubiniais puošti žirgų pakinktai, safyrais ir smaragdais inkrustuoti ginklai, meistriškai nukalti sidabro dirbiniai bei daugelis kitų retenybų – net ir buvusieji Krokuvos Vavelio karališkojoje pilyje nustebęs išvydę Naująją Karalystės išdinę. Atnaujintos ir kitos rūmų menės – papildytos ir pasauliniais meno šedevrais, ir LDK istoriją primenančiomis vertybėmis“.

„Teodoras Grotusas. Genijus, pralenkęs laiką“, – skelbia rubrika „Mokslas“. Dr. Birutės Railienės pasakojimas skirtas mokslininkui, atvedusiam genialųjį bajorą į Lietuvos mokslo istorijos Olimpą. „Jei Alfredas Nobelis savo testamente būtų nurodęs apdovanoti darbus, atliktus šimtmečiu anksčiau, T. Grotusas Nobelio premija būtų įvertintas du kartus – už elektrolizės teoriją ir už fotochemijos dėsnius“, – pažymima publikacijoje.

Rubrika „Bajorai – menininkai“ paskirta būgno virtuozams broliams Kęstučiui ir Gintautui Gascevičiams, su ansambliais „Dainos teatras“, „Nerija“, „Bix“ apkeliavusiais pusę pasaulio.

„Literatūros ir meno“ rubrikoje – dvi Leono Peleckio-Kaktavičiaus novelės: „Buvusių bajorų nebūna“ ir „Senas paveikslas“.

Rubrika „Knygos“ supažindina su Paweło Krupkos recenzija, skirta LBKS rūpesčiu išleistai į lietuvių kalbą išverstai J. I. Kraszewskio knygai „LIETUVA. Senovės istorija, teisė, kalba, tikėjimas, papročiai, dainos, priežodžiai, padavimai ir t. t.“ bei Silvijos Peleckienės recenzija „Apie gyvybingas šaknis – jaudinantys atsiminimai“. Pastaroji skirta LBKS Garbės bajoro, buvusio tremtinio, o dabar žymaus verslininko Antano Stankaus memuarams.

Savo giminės istoriją pristato Edita Dargevičiūtė. O vienos giminės pėdsakais kviečia pasekti Virgilijus Lukošius („Gedvilai – kilmės ir raidos paieškos“).

„Atgarsių“ rubrikoje – informacija „Lietuvos karikatūristai prieš karą Ukrainoje“, kurioje pažymima, jog virtualioje erdvėje surengtoje parodoje rodomi ir penki LBKS nario Amalijaus Narbuto darbai. Čia ir Lietuvą pasiekusi informacija, kad didžiausiame dekoratyvinio meno muziejuje pasaulyje, pavadintame legendinės britų karalienės Viktorijos ir jos vyro princo Alberto garbei, saugomas Vinco Kudirkos portretinis plakatas, kurį Amalijus sukūrė Lietuvos atgimimo laikotarpiu. Pristatant plakatą prisimenamas Sąjūdis, Lietuvos istorija, Kudirkos asmenybė. Dailininko A. Narbuto prezentacijų dėka išplėstas Bajorų sąjungos laukas ir spektras.

LBKS kronikos puslapių autorė – Audronė Musteikienė.

Pirmajame žurnalo viršelyje – *barono Teodoro fon Grotuso paminklas, šiemet atidengtas Žeimelyje*, **ketvirtajame** – *atkurto istorinio, XVI a. menančio koklio su Abiejų Tautų Respublikos herbu kopija*.

Žurnalo skaitytojų laukia ne tik dėmesio vertos publikacijos, bet ir tikrai bajoriškai atrodantis leidinys, tai – spaustuvės „Saulės Titnagas“ nuopelnas.

DRAUGO (JAV) šeštadieninis priedas „KULTŪRA“, 2022 m. gruodžio 17 d.

Algimantas Žemaitis

KAU SKAMBA JUBILIEJINIAI „VARPAI“

Jubiliejinių „Varpų“ viršelis papuoštas Aloyzo Stasiulevičiaus tapybos darbu „Menininkas ir Mūza“.

Literatūros almanachas, išleistas Šiauliuose 1943 m., jau muziejinė retėnybė. Praėjus lygiai 80 metų, atspausdintas 47-tasis almanacho tomas.

Redakcijos žodyje – faktai ir pavardės

Tuose dvejuose puslapiuose – kelios svarbiausios datos ir daug pavardžių. Karo metais spėta išleisti tik porą „Varpų“ knygų, tačiau jos įėjo į literatūros istoriją dėl daugelio priežasčių, o pirmiausia todėl, kad almanacho puslapiuose buvo išspausdinti žymiausi to meto kūrėjai, kurių dauguma netrukus atsidūrė išeivijoje ar pateko į lagerius, buvo išvežti.

Pirmasis ir antrasis „Varpų“ redaktoriai (sėdi) Kazys Jankauskas ir Leonas Peleckis-Kaktavičius svečiuojasi „Nemuno“ žurnalo redakcijoje. Stovi iš dešinės: Leonas Gudaitis, Vidas Beitnaras, Zita Lopataitė, Vidmantas Kiaušas, Donaldas Kajokas. 1990

Antroji „Varpų“ gimimo diena – 1988 m. rugsėjo 14-oji, kai almanacho pirmasis redaktorius ir prozininkas, buvęs lagerininkas Kazys Jankauskas jau po karo gimusiam Leonui Peleckiui-Kaktavičiui suteikė teisę atnaujinti leidybą. Netrukus tai padarė ir Sorbonos universiteto profesorius Algirdas Julius Greimas, literatūros almanacho sumanytojas vokiečiųmetyje.

„Per tuos 35 metus buvo visko, – pažymima redakcijos žodyje. – Ne sykį atrodė, jog išleidžiame paskutinį almanacho numerį. Ir – o stebukle! – vėl netikėtai atsirasdavo galimybė išlikti, nenuvilti ištikimų skaitytojų ir autorių“.

Buvo ir tokia diena, kai, Maskvoje siautėjant pučistams, teko slėpti rankraščius. Tądien antrasis redaktorius viešėjo pas pirmąjį Kaune. „Skubėk į namus, – paragino K. Jankauskas. – Aš jau nieko nebijau. Ir tave Dievas apsaugos“. Atsisveikinta tarsi paskutinį kartą. Tačiau Kremlius nesugebėjo dar sykį savo purvinos letenos uždėti ant Lietuvos.

Redakcijos archyve – du laiškai, atsiradę Rusijai užpuolant Ukrainą. Redakcijos kolegijos narys akademikas Vytautas Martinkus taip el. paštu užklausė: „Liūdnai pagalvojau: vėl karo būgnai dunda. Kas laukia „Varpų“?“ Redaktorius atsakė: „Nerimtai pajuokaujant, redaktoriaus laukia 25 metai lagerio. Turėkim vilties, kad taip neatsitiks.“

Čia ir tokia pastraipa: „Deja, karo būgnai tebedunda. Tačiau varpų kariliono, kuriuo pernai pasipuošė Šiaulių Šv. apaštalų Petro ir Pauliaus katedra, skambesys padeda atgauti dvasinę ramybę. O juk ir kitose Lietuvos šventovėse pastoviai skambinama varpais, ir jų dūžiams sutapus su širdies tvinksniais, patiriami šviesiausi jausmai“.

Tarp atnaujintų „Varpų“ autorių – literatūros klasikai, žymiausi dabarties kūrėjai, kurie išvardinti redakcijos žodyje „Aštuoniasdešimt“. Čia pažymėta, jog „Varpai“ pirmieji vėl nepriklausomoje Lietuvoje pristatė ir žymiausius išeivijos kūrėjus. Simboliška: „Varpų“ debutantas Vainius Bakas gimė spausdinant pirmąjį atnaujinto almanacho numerį.

Nuo karo aidų iki varpų kariliono

Jubiliejiniai „Varpai“ tradiciškai pradedami rubrika „*Senujų „Varpų“ skambesys*“, išspausdinant Jurgio Baltrušaičio 1944 m. parašytą eilėrašį „Motina žemė“.

„*Varpų*“ *svetainėje* – V. Martinkus ir Donaldas Kajokas, šiais metais pažymėsiantys apvalius jubiliejus. Abu pokalbiai neabejotinai verti dėmesio – žinomų kūrėjų požiūris į laikmetį, kūrybą, gyvenimo prasmę ne vieną skaitytoją privers giliau pažvelgti į save ir mus supantį pasaulį. Pora ištraukų. V. Martinkus tvirtina: „Tai, kas visuomet man rūpėjo: kūrybos formos. Jų įvairovė. Nuo asmeniško patyrimo iki tautos, valstybės, iki taikios kaimynystės. Rūpėjo, kad į Lietuvą nesugrįžtų, ko joje jau nėra, bet vėl galėtų rasti – tauta be demokratijos ir tikėjimo. Svarbu būtų, kas rašant man dabar svarbu: ką daryti, kad mažėtų kančios, žiaurumo, kraujo (troškimo), griovimo, viso to, ko neregėtai daug ištiko Europą per abu pasaulinius karus, ko – baisu atsimerkti ir išvysti – Ukraina paplūdusi šiandien“. „Ką nors rašant, manau, patartina būti kone vaikiškai smalsiam, nerimstančiam ieškoti, išal-

kusiam žinių ir įspūdžių. Sklidinam noro aiškintis aplinką, žmogaus skirtį, sąmonės galias ir galimybes, nustatyti asmeninį santykį su didžiąja triada: žmogus – pasaulis – Dievas“, – tai ištrauka iš pokalbio su D.Kajoku.

„*Mūzos*“ rubrikoje – keturių poetų kūryba: Ukrainai skirti V. Bako „Sonetai vietoj vainikų“, iki širdies gelmių persmelkiantis Dalios Jazukevičiūtės eilėraščių ciklas „Ką kiekvienas mirdamas regi“, Daivos Molytės-Lukauskienės „Raisos kaktusas“ dedikuotas Jonui Mekui, Alvydo Šlepiko „Liudininkė Onutė. 1990 m.“ – publicistinis eilėraštis, primenantis skaudžius pokario laikus.

Prozininkus naujomis novelėmis atstovauja Rimantas P. Vanagas ir Nijolė Raižytė. O „*Kūrybinio palikimo*“ rubrika dovanoja užatlantėje gyvenusio Vytauto Volerto apsakymą „Išdavikų artelė“. Pokalbis su šia įvairiapuse, fiziku ir lyriku tituluota asmenybe bei apsakymas „Varpuose“ buvo išspausdinti prieš 15 metų. Dar vienas almanachui atsiųstas apsakymas anuomet netilpo į numerį. Dabar spausdinamas niekur nepublikuotas kūrinys buvo pasislėpęs tarp gausaus „Varpų“ archyvo ir netikėtai surastas.

„Renesansas Nemunu plaukia“ – ištrauka iš Arvydo Juozaičio rašomo miesto epo „Kauno saulė“, skirta „Poezijos pavasario“ ir žurnalo „Nemunas“ gimimo peripetijoms. Čia taipogi daug netikėtos informacijos apie žurnalo jaunimui žvaigždžių valandą ir maištingosios dvasios flagmano viršūnės pjovimą, kilus *kalantinėms*.

Teatrologė Elvyra Markevičiūtė pasakojime „Teatro bacila“ plačiai pristato žinomą režisierių ir pjesių autorių, jaunųjų menininkų ugdytoją ir aktyvų visuomenininką profesorių Gytį Padegimą.

Didelį malonumą almanacho skaitytojai patirs atsivertę poeto Algimanto Mikutos užrašus „Iš languotų sąsiuvinių“. Anot jų autoriaus, „dienoraščiai, nepramanyti prisiminimai ateina kaip pakaitalas kitiems literatūros žanrams, kai šie praranda savo svorį ir galią. (...) Svarbiausia pasakyti visą tiesą, nedailinant jos, nedramatinant istorijų, taip, kaip yra pasakojama draugams prie pokalbių stalo“.

Atklastams skirtuose L. Peleckio-Kaktavičiaus puslapiuose – 13 intriguojančių istorijų, kažkiek primenančių dienoraštį, o dar labiau – subtilias

noveles iš gyvenimo. Šis autoriaus naujadaras jau yra susilaukęs skaitytojų dėmesio.

Išidėmėtinas Dalios Čiočytės straipsnis „Metafizinis klausimas apie politinę Lietuvos pavergtį Antano Baranausko ir Antano Vienažindžio poezijoje“. Anot Vilniaus universiteto literatūros mokslininkės, šių kūrėjų poezija, „apmąstydamą tautos politinę pavergtį, glaudžiai sieja individualią ir tautinę agresijos patirtį. Meninėje erdvėje tarp vilties ir nevilties ieškoma egzistencinės laikysenos atramų. Poetinio mąstymo centre išryškėja Dievo leidžiamo blogio problema, kaip bedugnis metafizinis slėpinys“.

Rubriką „Šviesa iš gilumos“ atstovauja trys pasakojimai: žinomo etnologo, profesoriaus Liberto Klimkos išskirtinio grožio esė „Lietuviai – medžio kultūros tauta“ ir dviejų Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarų, rašytojų Stasio Kašausko ir Romo Gudaičio tekstai. Pirmasis jų skirtas Romualdo Ozolo asmenybei, antrasis – ne visada šviesiai dabarčiai, kuris užbaigiamas priverčiančiu suklusti sakiniu: „Mūsų literatūros, kultūros žlugimo ir nuotolio nuo šaknų, tautinio identiteto, visuotinio nuotolinio abejingumo ir susvetimėjimo laukia tik despotiškasis mafijozinis Rytų budelis, kliedintis imperiniais planais sunaikinti mūsų laisvę“.

Rubrika „Pirmųjų „Varpų“ autoriai“ šįkart skirta tarpukario Šiaulių burmistrui, „Keleivio“ redaktoriui ir visuomenės veikėjui (VLIK'o vadovybės nariui) užatlantėje Jackui Sondai-Sondeckiiui (1893-1989). Likimas taip sudėliojo, kad 1988-ųjų rudenį jam dar buvo lemta sugrįžti į Lietuvą, pasidžiaugti atgimstančia tėvyne. O pirmąjį po 45 metų pertraukos „Varpų“ numerį rengiantį redaktorių susirado pats žymusis tėvynainis: perskaitęs spaudoje apie rašomą knygą ir būsimą paminklą aktorei ir šimto vaikų Mamai Stanislavai Jakševičiūtei-Venclauskienei, pasišovė padėti iniciatoriui, pasidalinant savo atsiminimais. Tuos neeilinius susitikimus mena pora nuotraukų. O „Varpuose“ spausdinamą trečią nuotrauką almanacho redaktoriui J. Sonda padovanojo jau 1989 m. vasarą, viešint JAV. Toje 1912 m. darytoje fotografijoje tarp J. Sondeckio jaunystės draugų – ir būsimas literatūros klasikas Kazys Binkis. Tuos laikus mena ir spausdinami atsiminimai, dovanoti „Varpams“.

Rubrikoje „*Pasaulis*“ – Mindaugo Peleckio pasakojimas „Du škotų gėlų mitai“ apie keltišką kultūrą, mitus ir legendas, jų šventas vietas, Likimo akmenį ir Loch Neso pabaisą, apie gėlų kalbą, kuria kalba vos 70 tūkst. žmonių.

Gan netikėti Gražvydo Kirvaičio iš rusų kalbos išversti buvusio Sovietų Sąjungos lyderio N. S. Chruščiovo, 1964 m. atleisto iš visų valdžios postų, prisiminimai, išleisti 1970 m. užsienyje.

„*Kuriantys Šiauliai*“ plačiai supažindina su Šiaulių metraštininkais fotografais Algirdu ir Birute Musneckiais („Du kūrėjai iš baltų varnų giminės“). Čia talpinama ir trijų puslapių nuotraukų galerija, kurioje įamžintos su „Varpais“ susijusios asmenybės.

Virgilijaus Lukošiaus parengtame tekste „Šiauliai linksmos minties savitraštyje „Kuntaplis“ – smagūs tarpukario metai.

Gediminas Krūmas supažindina skaitytojus su pernai Šiaulių Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus katedroje įkurdintu 36 varpų, nuliedintų Nyderlanduose, karilionu. Tris kartus per dieną, prieš Šv. Mišias dabar šiauliečiams ir miesto svečiams grojamos religinės giesmės, o prieš įvairias šventes skamba speciali programa. Anot JE Šiaulių vyskupo Eugenijaus Bartulio, karilionas Katedros bokšte – didžiulė Dievo dovana miestui.

Bibliofilas Gintautas Černeckis pasakoja apie plungiškių suorganizuotą literatūros kūrinio konkursą „Draustos knygos kelias“ Žemaičiuose ir jo nugalėtojus.

P. S.

„Varpai“, kuriuos jau ketvirtą dešimtmetį redaguoja Šiauliuose gyvenantys rašytojai L. Peleckis-Kaktavičius ir Silvija Peleckienė – vieningai Lietuvoje šeima, apdovanota Gabrielės Petkevičaitės-Bitės medaliu „Tarnaukite Lietuvai“. Tarp ypatingų pagarbos ženklų yra ir Leonui prieš penkmetį paskirtas A. J. Greimo medalis, paženklintas pirmuoju numeriu. „Priklauso“, – įteikdamas „Varpų“ sumanytojo vardo medalį, sakė prof. habil. dr. Kęstutis Nastopka. „Varpų“ leidėjai panašius žodžius yra ištarę geriausiems almanacho autoriams – Lietuvos rašytojų sąjungos klube literatūrinės „Varpų“ premijos laureatais tituluoti 63 kūrėjai.

Jurgita Naglienė

AŠYTOJO ATMINIMUI – GYVA BIBLIOTEKA

Plungės viešosios bibliotekos vaikų literatūros skyriuje praėjusią savaitę duris atvėrė nors ir nedidelė, bet turtinga ir įvairi privati knygų kolekcija – rašytojo Mindaugo Peleckio asmeninė biblioteka. Į mūsų miestą iš Vilniaus ji atkeliavo Plungės bibliofilų klubo ir jo vadovo Gintauto Černeckio rūpesčiu, todėl jo „Žemaitis“ teiravosi, ką bendro turi šiemet netikėtai dėl ligos anapilin iškeliavęs šiaulietis rašytojas, menotyrininkas ir poliglotas M. Peleckis su Plunge.

Įspūdingas veiklų ir interesų laukas

M. Peleckis gimė 1975 metais Šiauliuose, žinomų literatų ir publicistų Leono ir Silvijos Peleckių šeimoje.

Pirmąjį apsakymą „Šuns Vuikardako nuotyčiai“ berniukas parašė būdamas vos ketverių su puse, o sulaukęs keturiolikos tapo jauniausiu knygos autoriumi Lietuvoje – „Periodikos“ leidykla išleido jo knygą „Vienaragis“, kurią parašė būdamas dvylikos metų.

Įspūdžio negali nedaryti ir tai, kad būdamas devintokas M. Peleckis ėmė iš anglų kalbos versti Gineso rekordų knygą ir devyniasdešimt antraisiais savo rankose jau laikė 1236-ių mašinraščio puslapių vertimą. Didelis vargas nebuvo nepastebėtas – jo išversta knyga buvo išleista.

Vilniaus universitete pabaigęs žurnalistikos magistro studijas, giliną žinias Nyderlandų, Danijos ir Belgijos universitetuose. Dirbo anglų

*Mindaugas skaito paskaitą
Venclovų namuose*

ir rusų kalbų vertėju, europarlamentaro Justo Vinco Paleckio bei Seimo narės Kazimieros Danutės Prunskienės padėjėju, buvo Kultūros, filosofijos ir meno instituto doktorantas, „Literatūros ir meno“ knygų apžvalgininkas, „Kultūros barų“, „Metų“, „Balsas.lt“ bendradarbis, kelių dešimčių knygų autorius ir bendraautorius, išleido ne vieną mokslinę studiją, vertė literatūrą, domėjosi religija, filosofija, menu.

Ir tai – tik dalis M. Peleckio veiklų, bet visas jas šiomet nutraukė netikėtai užklupusi liga. Su rašytoju ir poliglotu, mokėjusiu per 20 kalbų, atsisveikinta šių metų balandį.

Ne viskas tilpo

Kaip pasakojo Plungės bibliofilų klubui vadovaujantis G. Černecis, netrukus po to sulaukė M. Peleckio tėčio, bičiulio Leono Peleckio-Kaktavičiaus skambučio ir siūlymo klubui perimti amžiną atilsį sūnaus biblioteką.

Plungiškis pedagogas sakė negalėjęs nepriimti tokio pasiūlymo, tik liko išspręsti klausimą, kur šią biblioteką įkurdinti. Esą nuo pat pradžių buvo noras padaryti ją atvirą ir prieinamą visiems knygų mylėtojams.

Mindaugas vėl kelionėje

Laimei, asmeninę M. Peleckio biblioteką sutiko priimti Plungės viešoji biblioteka. Tam paskirti Vaikų literatūros skyriuje esantys du kambariai, kurie jau buvo tapę Plungės bibliofilų klubo narių susirinkimo vieta. Atlikus kosmetinį remontą ir pastačius lentynas, buvo galima vykti parsivežti pačios bibliotekos.

„Nuvykę į Vilnių, kur gyveno M. Peleckis, radom apie du tūkstančius knygų, bet galėjom pasiimti tik 1410 – tiek tilpo į mašiną. Labai gaila, kad neužteko vietos visiems žodynams, kurie Mindaugui buvo labai svarbūs – parsiveždavo jų iš visų kelionių. Matyti, kad biblioteka rinkta kryptingai, joje knygos religijotyros, kultūrologijos, filosofijos ir psichologijos temomis, taip pat knygos apie baltų kultūrą, net 77 žodynai, enciklopedijos ir žinynai, pasaulinė literatūra, kurioje gausu klasikų kūrinių“, – pasakojo G. Černeckis, rodydamas Plungės viešojoje bibliotekoje įkurdintą M. Peleckio knygų klolekciją,

Joje atskiras skyrius, skirtas lietuvių literatūrai ir poezijai, yra meno ir kelionių albumų bei atskira lentyna, skirta vien tik Peleckių – sūnaus, tėvo ir mamos – išleistoms knygoms bei redaguotai periodikai.

Dėkingi duris atvėrusiai Plungės viešajai bibliotekai

Per neilgą savo gyvenimą M. Peleckis spėjo išleisti 25 knygas, tarp jų – poezijos, esė rinkiniai, fantastikos romanai, mitologijos studijos. G. Černeckis sakė su dideliu susidomėjimu perskaitęs veikalą apie naujuosius religinius judėjimus mūsų šalyje, kurių M. Peleckis surado ir aprašė net per 100-ą.

Be to, vyras domėjosi muzika, parašė Lietuvos sunkiosios muzikos ir roko raidos apžvalgą.

„Kurdami šią biblioteką norėjome, kad ji būtų gyva, prieinama kiekvienam. Asmeninių bibliotekų likimai Lietuvoje yra dramatiški. Viešosios bibliotekos jų nepriima, nebent tai būtų žymių žmonių knygų rinkiniai. Laimei, mums savo duris geranoriškai atvėrė Plungės viešoji biblioteka. Norėjome padaryti ne kokį memorialą, paminklą ar muziejų Mindaugui, bet gyvą biblioteką, kuri būtų kaip dovana Plungei, jos žmonėms. Kartu sukūrėme ir jaukų kampelį knygoms pavartyti, įsigilinti į jas, bei kompiuterizuotą vietą visiems bibliotekos lankytojams. Tikimės, kad ši erdvė bus lankoma ir mėgiama plungiškių“, – viliasi G. Černeckis.

ŽEMAITIS (Plungės ir Rietavo krašto laikraštis), 2023 m. spalio 17 d.

Rimgaudas Žemaitis

TARP YPATINGOS PRABOS RAŠINIŲ – IR PRIMINIMAS APIE BENDRAVIMO VERTYBES

Neseniai pasirodė šiemetinis istorijos ir kultūros žurnalas „LIETUVOS BAJORAS“.

Redaktoriaus skiltis skirta Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos (LBKS) jubiliejui. Vyriausiasis redaktorius Leonas Peleckis-Kaktavičius pažymi, kad prabėgo trys dešimtmečiai, kai 1993 m. gruodžio 23 d. į pirmąją susirinkimą atvyko 11 iniciatorių, nutarusių įsteigti Lietuvos

bajorų palikuonių sąjungą. Tai įvyko Vilniaus miesto savivaldybėje. Buvo nutarta iki vasaros pradžios sukviesti Lietuvos bajorų suvažiavimą. Jame dalyvavo 222 delegatai, be dalyvių iš Lietuvos – ir kilmingųjų palikuonys iš Lenkijos, JAV, Australijos. Dauguma jų atvyko su šeimų nariais, draugais. Pirmuoju LBKS vadu tapo medicinos mokslų daktaras Jonas Stankus, pirmąjį Senatą sudarė 40 narių. Per tuos 30 metų daug veikta ir nuveikta. Kaip kiekvienoje šeimoje, visko būta, tačiau visada vadovautasi devizu „Atmintis ir garbė“.

„Aktualijų“ rubriką pradeda LBKS vado Perlio Vaisietos ataskaitinė kalba gegužės 20 d. Seime. Be kita ko, primintos bajorams trys pagrindinės tarpusavio bendravimo vertybės: privalome nuolat ugdyti besąlyginę pagarbą ir toleranciją kito nuomonei; turime suvokti, koks yra svarbus žmoniškumas ir emocinis vienas kito palaikymas; ypač svarbūs atvirumas ir nuoširdumas. O liepos 6 d. Vilniaus rotušėje įteikiant Bajorystės pripažinimo aktus akcentuota: „Lai LBKS vado kalavijo prisilietimas primins kiekvienam legitimuotam bajorui pareigą laikytis Tiesos, Garbės, Orumo įžadų visą gyvenimą“. Rubriką pratęsia pasakojimas apie neįkainojamą dovaną iš Rusijos atakuojamo Lvivo – Ukrainos dailės šedevrus, rodytus Valdovų rūmuose. Čia ir Dalios Martusevičiūtės reportažas iš Žalgirio mūšio paminėjimo Griunvalde.

Į tradicinius „Lietuvos bajoro“ anketos klausimus atsako Sąjungos bičiulis, LBKS Garbės narys karo istorikas prof. dr. Valdas Rakutis.

„Atminties“ rubrika primena, jog Barborai Radvilaitei – 500 metų, jos atminimą pagerbti buvo atvykęs kunigaikštis Motiejus Radvila. Kitas svarbias datas primena Virginija Šiukščienė („1863-1864 m. sukilimo atmintis“) ir dr. Dangiras Mačiulis bei dr. Darius Staliūnas, papasakoję apie žiauriausias Kražių skerdynes.

Kaip visada, turininga rubrika „Istorinės atminties lobynas“. Skaitytojai jau spėjo įsidėmėti istorikės iš JAV Violetos Rutkauskienės pavardę – ši autorė pasaulio archyvuose ir muziejuose vis suranda tai, apie ką neretai tik pasvajoti galima. Panašus ir naujausias rašinys – „Lietuvos Karaliaus atvaizdas. Karaliaus ir Karalystės simboliai“. Žygimanto Augusto gobelenų kolekcijai – ypatingo grožio meno kūriniams, gimusiems

prieš pusę tūkstančio metų, skirtas Monikos Petrulienės pasakojimas. Turbūt nėra mūsų Sąjungoje žmogaus, kuris, ieškodamas savo protėvių šaknų, nebūtų susidūręs su archyvere Neringa Českevičiūte. „Lietuvos valstybės archyvuose – 120 km dokumentų“, – taip vadinasi pokalbis su šia įdomia asmenybe. O prof. dr. Libertas Klimka šįkart pasakoja apie pirmuosius Lietuvos mokytojus ir jų vedlį Jeronimą Strojnovskį.

„Meno ir istorijos“ puslapiuose – Dr. Vydo Dolinsko straipsnis „Tris Jogailaičius vaizduojantis paveikslas atskleidžia intriguojančią Europos istoriją“. O Valdovų rūmų darbuotojos M. Petrulienės tekstas „Neįtikėtina paveikslų istorija“ beveik detektyvas.

Nėra abejonių – „Istorijos ir šiandienos“ rubriką pradedantis rašytojas, mokslų daktaras Algimantas Bučys nė vieną skaitytoją nepaliks abejingą – jo studija „Lietuvos karaliai Lietuvos istorijoje: faktai prieš mitus“ ypatingos prabos. Be kita ko, jos autorius pažymi, kad „istorinių Lietuvos karalių ne vienas istorikas nenori viešai pripažinti. Kodėl? Ogi todėl, kad jam tektų stoti prieš Tradiciją. Šimtmečiais lietuvių vaikams nuo mokyklos suolo buvo kalama į galvas, esą lietuviai turėjo tik vieną vienintelį karalių Mindaugą, kuris gyveno XIII a. ir buvo pats pirmutinis bei paskutinis Lietuvos karalius. O kas buvo visi kiti Lietuvos valdovai iki to ir po to? Kiekvienas mokinukas atsakys, kad visi to meto valdovai buvo *kunigaikščiai*, ir dar pridės, kad buvo ir *didieji kunigaikščiai*, kurie valdė visus kitus *kunigaikščius*. Lietuviuko atsakymas natūralus, kadangi jam taip aiškino ir tebeaiškina mokytojai. O mokytojams lygiai taip pat aiškino ir tebeaiškina Lietuvos istorijos dėstytojai universitetuose“.

O studijos kaimynystėje pora įdomių informacijų – apie valdovo dvaro tradicijas atgijusias muziejuje ir princo Luitpoldo Ruprechto Heinricho viešnagę Lietuvoje, Lietuvos valdovų ryšius su Bavarija.

„Pasirinkimus lemia sutikti žmonės ir knygos“, – tvirtina Vilniaus universiteto profesorė, Nacionalinio vėžio instituto direktoriaus pavaduotoja mokslui, herbo *Vanagas* bajorė Sonata Jarmalaitė, pokalbis su ja spausdinamas „Mokslo“ rubrikoje. Įdomūs jos pastebėjimai apie bajorystę: „Bajorystė – tai pagarba savo giminės ir savo šalies istorijai. Tai – galimybė bendrauti su iškiliais šio laikmečio žmonėmis, garbin-

gų protėvių palikuonimis. Istorinė atmintis kuria tautos stiprybę. LBKS savo veikla, istoriniais leidiniais stiprina tautinę savimone, ugdo patriotiškumą, meilę savo šaliai. Didžiuojusi būdama šio garbingo sambūrio dalimi“.

„Literatūros ir meno“ puslapiuose – dailininkės Giedrės Bulotaitės eilėraščių ciklas „Sapnų punktyrai“, jos pačios iliustruotas. Giedrė buvo tarp vienuolikos iniciatorių, prieš 30 metų nutarusių įsteigti Lietuvos bajorų palikuonių sąjungą.

Šįkart pristatomos dvi knygos. Eduardas Urba rašo apie per anksti šią Žemę palikusį talentingą rašytoją ir mokslininką, hiperpoliglotą, herbo *Gulbė* bajorą Mindaugą Peleckį (1975-2023) ir jam skirtą leidinį „Mindaugo lobynai“. Kitas pasakojimas – apie karikatūrų bei šaržų knygą išleidusį Amalijų Narbutą.

„Vienos giminės pėdsakais“ siūlo pakeliauti Virgilijus Lukošius („Senoji Žemaitijos bajorų Druktenių giminė“).

„Atgarsiai“ skirti Vilniaus krašto bajorų išvykoms į pasaulio operos teatrus, kartu apgląsdant tų kraštų įžymybes. Apie tai pasakoja viena šio vertingo sumanymo puoselėtoja bajorė Daina Janilionienė.

LBKS kroniką parengė Audronė Musteikienė.

Pirmajame žurnalo viršelyje – bajoro *Ignaco Račkausko šeima*. I. Račkauskas buvo apkaltintas suorganizavęs Pociūnėlių (Panevėžio apskr.) bajorus dalyvauti sukilime ir prisidėjęs prie Antano Mackevičiaus sukilėlių būrio. Už tai su šeima ištremtas į Sibirą, kur ir mirė. **Ketvirtajame viršelyje** – *Antano Krištopaičio (1921-2011) akvarelė „Kernavė. Ažuolas „Mindaugo sostas“*.

DRAUGO (JAV) šeštadienis priedas „KULTŪRA“, 2023 m. gruodžio 16 d.

„ARPŲ“ „SKAMBĖJIMAS VIENIJA LIETUVĄ

Literatūros almanachas „Varpai“ pažymi dvigubą jubiliejų: sukako 80, kai pradėti leisti ir 35-eri, kai atnaujintas jų leidimas. Iš Atgimimo metais ir vėliau atnaujintų žinomų vardų tai – vienintelis leidinys, sulaukęs šios dienos. Ta proga – „Šiaulių krašto“ vyriausiojo redaktoriaus Vlado Vertelio pokalbis su vyriausiuoju literatūros almanacho „Varpai“ redaktoriumi, rašytoju Leonu Peleckiu-Kaktavičiumi, kuriam buvo lemta tapti antruoju „Varpų“ redaktoriumi.

Praeito mėnesio pabaigoje pasirodė jau 48-asis „Varpų“ almanacho numeris. Tačiau grįžkime į Antrojo pasaulinio karo metų Šiaulius, kai čia buvo išleisti pirmieji „Varpai“ (1943, 1944 metais). Vartydamas 1944 metų vasario mėnesio žurnalą „Kūryba“ radau šio leidinio redaktoriaus Juozo Keliuočio – intelektualo, prieš karą leistos „Naujosios Romuvos“ redaktoriaus – pirmojo „Varpų“ almanacho apžvalgą. Po kelių kritinių pastabų J. Keliuotis pabrėžia: „Bendrai „Varpų“ pasirodymas – žymus įvykis mūsų literatūros gyvenime“. Kaip Jūs apibūdintumėte karo metų „Varpus“?

Ko gero, čia labiausiai tiktų pirmojo „Varpų“ redaktoriaus Kazio Jankausko žodžiai, užrašyti įsiūbuojant „Varpus“: „Šį almanachą tvarkant, be daugelio kitų dalykų rūpėjo mums išlaikyti jį pakilesnėj plo-
tmėj, iš kurios toliau matyti. Dirbome tiems, kurie žino, kad literatūra formuoja gyvenimą, dirbome tiems, kuriuos literatūra brandina ir svaigina. Mūsų programa? Tat ir visa programa! Ji girdėti ir jausti skambėjime

*Antano Dilio
nuotraukoje: „Varpų“
vakaras su Bernardu
Brazdžioniu Šiaulių
universiteto Baltojoje
salėje. Šalia poeto –
redaktorė Silvija
Peleckienė. 1999 m.
birželio 3 d.*

šio almanacho, vardu *Varpai*. Ji paprasta, bet sodri, nes skelbiama po ilgos tylos, kuri gaubė mūsų literatūrinį gyvenimą“.

Kai Lietuvių mokslo draugijos salėje buvo surengtas pobūvis pirmųjų „Varpų“ pabaigtuvių proga, leidimą iš vokiečių cenzūros gavęs ir visus spausdinimo reikalus tvarkęs Šiaulių miesto ligoninės vedėjas Domas Jasaitis taip kalbėjo: „Skelbiu tostą už šiauliškius, sugebėjusius per trumpą laiką suburti daugelį Lietuvos literatų ir išleisti storą literatūros almanachą. Kaunas nuo Šiaulių atsiliko, Keliuočio redaguojama „Kūryba“ palyginti su mūsų knyga tėra eilinis plonas, retai pasirodantis žurnalas“. O Algirdas Julius Greimas, almanacho sumanytojas, tąsyk pridūrė: „Šiauliai neturėtų apsiriboti vienu almanacho numeriu. Reikėtų tuoj pat pradėti ruošti ir antrą“.

Įvairiose enciklopedijose anuometiniai „Varpai“ ne kartą pavadinti solidžiu ir net solidžiausiu lietuvių literatūros almanachu, vienu vertingiausių to meto leidinių, rezistencinių Lietuvos pastangų išraiška. Iš viso dvejose „Varpų“ knygose buvo atspausdinti 30 žymiausių tuometinių rašytojų originalūs kūriniai. Be to, straipsnių literatūros bei kultūros klausimais paskelbė tokios asmenybės, kaip J. Ambrazevičius, J. Grinius, V. Mykolaitis-Putinas, J. Miltinis, V. K. Jonynas, P. Galaunė, F. Kirša ir kt. O šiais laikais žinomose pasaulio enciklopedijose pristatant Sorbomos universiteto profesorių A. J. Greimą, visur pažymima, kad debiutuo-

ta ne bet kur, o „Varpuose“ – tai buvo straipsnis „Cervantesas ir jo Don Kichotas“ ir plačiai pagarsėjęs nekrologas apie Kazį Binkį – tekstas, nė kiek nepanašus į tokio žanro kūrinį.

Nedera pamiršti, kad karo dėka viskas buvo nestabilu, laikina. Kad tokiomis aplinkybėmis sugebėta iš Šiaulių gebitskomisaro gauti leidimą leidiniui, buvo didelis miesto inteligentų laimėjimas, – nei Vilnius, nei Kaunas šito padaryti nesugebėjo. Kazys Bradūnas yra pažymėjęs, jog Vilniaus ir Kauno apygardų vokiečių komisarai leidybos prasme buvo tiesiog nesukalbami. Neatsitiktinai redaktoriumi tapo ir tarpukaryje savo romanais jau spėjęs pagarsėti šiaulietis mokytojas K. Jankauskas. Pakvietusieji tokiai rimtai veiklai, tiesiai sakė: „Taikos metu šitokiam darbui netiktum, dabar – kas kita, pats tas“. Dera pripažinti, kad į „Varpų“ puslapius jam pavyko sukviesti visą Lietuvos literatūros žiedą.

1989 metais atnaujinote „Varpų“ leidimą. Kaip gimė tokia idėja? Koks buvo pirmasis jau Jūsų redaguojamo almanacho numeris?

Šiauliuose 1986-aisiais buvo išleistas literatūrinis visuomeninis almanachas „Salduvė“. Miesto jaunųjų rašytojų sekcijos nariai ir kiti kultūros žmonės vis garsiau pakalbėdavo, kad reiktų pastoviai išeinančio panašaus leidinio. Deja, buvo gerokai kitokie nei dabar laikai. Tik prasidėjus Atgimimui man, iki tol turėjusiam su valdžia nemažų problemų (regis, visų pirma dėl šito, o gal atkreipus dėmesį į publikacijas respublikiniuose leidiniuose?), buvo netikėtai pasiūlyta parengti antrą jo numerį. Į sueigą susirinkę kultūros žmonės taipogi pritarė almanacho sudarytojo ir redaktoriaus kandidatūrai.

Pirmuosius „Varpų“ tomus jau žinojau, juos ne kartą buvau pasiskolinęs iš Viliaus Purono asmeninės bibliotekos. Buvo padarę didelį įspūdį. Todėl ir pradėjau savo naująją veiklą nuo pažinties su K. Jankausku, gyvenusiu Kaune, Žaliakalnyje, visai šalia tos mokyklos, kurią kažkada baigiau. „Kam jums ta „Salduvė“? Leiskit „Varpus“, – pasakė pirmasis jų redaktorius. – Mano palaiminimas garantuotas“. Kaip liudija autografas ant K. Jankausko knygos „Ne pirmas kartas“, tai įvyko 1988 m. rugsėjo 14 d. Tąsyk parsivežiau ir porą jo jaunystės draugo Bernar-

do Brazdžionio laiškų, kurie davė pradžią būsimai artimai pažinčiai su poetu.

Sugrįžęs į Šiaulius, miesto laikraštyje „Šiaulių naujienos“ išspausdinau straipsnį „Salduvė“ ar „Varpai“? Skaitytojų atsiliepimai buvo beveik vieningi, – „Varpai“. Neprieštaravo ir persitvarkanti valdžia.

Viena pagrindinių pirmojo numerio publikacijų buvo skirta pirmojo redaktoriaus gyvenimui ir kūrybai, paženklintai ne tik talentinga proza, bet ir lageriu. 1989-aisiais pasirodžiusiuose „Varpuose“, be abejo, dominavo vietinių autorių kūryba. Turbūt nepamiršote, kad ir Jūs buvote tarp tuometinių debiutantų, – kaip pasakojimo apie literatūrinį muziejų Naisiuose autorius? Tačiau jau tuomet išspausdinome ir keletą plačiai žinomų autorių – Bern. Brazdžionį, Justiną Marcinkevičių, filosofus Jokūbą Minkevičių ir Krescencijų Stoškų.

„Varpų“ šaknys Šiauliuose, bet K. Jankausko sudaryti du pirmieji almanacho numeriai talpino „visą Lietuvą“. Kiek platūs Jūsų „Varpai“, kiek jie – regioniniai?

Nors pagiriamųjų žodžių po pirmojo atnaujinto numerio nemažai sulaukėme (net „Laisvosios Europos“ radijas Aušros Marijos Sluckaitės-Jurašienės lūpomis paskyrė pusvalandį), tačiau, nuoširdžiai pasidžiaugęs naujiena ir palinkėjęs didelės sėkmės, prof. A. J. Greimas vis dėlto pastebėjo: „Ar nereiktų galvoti ne vien Šiaulių miesto, o ir visos Šiaulių „apygardos“ mastu?“ Panašios nuomonės buvo ir K. Jankauskas. Jau kituose almanacho numeriuose talpinome ne tik „visą Lietuvą“, bet ir patys pirmieji Lietuvoje pradėjome vieną po kito grąžinti į Lietuvą išeivijoje atsidūrusius rašytojus. Dar daugiau. „Varpų“ vakaruose Šiauliuose dalyvavo žymiausi užatlantėje po karo atsidūrę kūrėjai – Bernardas Brazdžionis, Kazys Bradūnas, Jurgis Jankus ir kt. Be abejo, tam nemažai pasitarnavo kelionė į JAV, kur Vytauto Šliūpo dėka turėjau galimybę susipažinti su didžiąja dalimi užatlantėje gyvenusių rašytojų ir kultūrininkų, tarp kurių buvo ir ne vienas pirmųjų „Varpų“ autorius. Amerikoje užbaigiau ir prieš porą dešimtmečių pradėtą didelį darbą –

Algimanto Žižiūno nuotraukoje: „Varpų“ redaktoriai su 2000 metų „Varpų“ premijos laureatais (iš kairės) Valdemaru Kukuliu, Justinu Marcinkevičiumi, Jurgiu Kunčinu. 2000 m. balandžio 27 d.

užrašiau ten okupacijos metais atsidūrusių atsiminimus apie iškiliają Venclauskių šeimą.

Dar platesni ta prasme „Varpai“ tapo 1995-aisiais, paskelbus apie literatūrinės „Varpų“ premijos įsteigimą. Iki pandemijos Lietuvos rašytojų sąjungos klube surengti 25 „Varpų“ vakarai, tokia premija įvertinti 59 žymiausi Lietuvos kūrėjai. Be abejo, jų kūryba pastoviai spausdinta almanacho puslapiuose, be to, „Varpų“ vakarai jiems dalyvaujant pastoviai vyko ir Šiauliuose – Universitete, Apygardos teisme, J. Janonio gimnazijoje, įmonėse, rėmusiose leidybą.

Kas be ko, neužmiršti ir Šiauliai, ir regionas. Taipogi ir naujausiam almanacho tome.

Koks netikėčiausias „Varpų“ vakaras įsiminė?

Tokių buvo mažiausiai du: vienas – Vilniuje, kitas – Šiauliuose.

Pats šviesiausias prisiminimas susijęs su jungtuvėmis. Taip jau mums su Silvija susiklostė, kad sovietmečiu civilinė santuoka nebuvo

Algimanto Žižiūno nuotraukoje: „Varpų“ vakarui pasibaigus - rašytojai Alfonsas Maldonis, Eugenijus Ališanka, Onė Baliukonė, Leonas Peleckis-Kaktavičius, Leonardas Gutauskas, Juozas Aputis, Steponas Bytautas (rėmėjas), Silvija Peleckienė, Viktoras Rudžianskas. 2001 m. gegužės 4 d.

sutvirtinta bažnyčioje. Kai 1998 m. balandžio 30 d. po „Varpų“ vakaro oficialiosios dalies užstalėje atsidūrėme vienas prieš kitą su monsinjoru Kazimieru Vasiliausku, jam apie tai ir pasakiau, nes tai buvo mūsų vestuvių diena. O drauge ir paklausiau, ar negalėtų kada nors ateityje sutuokti bažnyčioje.

„Kodėl kada nors? – dabar klausė jau Monsinjoras. – Šiandien! Tik šiandien! Juk balandžio trisdešimtoji, kaip sakei, jūsų vestuvių diena.“

Tai buvo taip netikėta, jog iš pradžių pasimečiau. O kol ruošiausi pasitarti su savo antrąja puse, iniciatyvą perėmė pats K. Vasiliauskas: „Pasirink liudininkus ir išvykstame“.

Liudininkais su Silvija pasirenkame Joną Avyžių ir Viktoriją Daujotytę. Ir vienam, ir kitam mūsų prašymas taip pat pasirodo labai netikėtas, tačiau tik trumpam. Neilgtrukus profesorė paprašo, kol išvyksim, leisti jai pabūti vienai, susikaupti Rašytojų klubo salėje. J. Avyžius išskuba į Pirmininko referentės kabinetą skambtelti sunegalavusiai žmonai.

Iš užstalės išvykstame nieko neįspėję, nedarydami iš šito sensacijos. Ne tas atvejis. Jau žinome, kad svarbiausios apeigos bus atliktos Monsinjoro namuose – turįs tokią teisę, pasisako K. Vasiliauskas.

Apie pusę devynių vakaro peržengę K. Vasiliausko buto Pylimo gatvę slenkstį, tylėdami, susikaupę laukiame, kol Monsinjas pasiruoš apeigoms. Tik Santarvės medis – originalus apdovanojimas ant Monsinjoro darbo stalo – kuriam laikui nutraukia tylą, – ta proga pasakomi keli gražiai K. Vasiliauską apibūdinantys žodžiai.

Į kambarį Monsinjas įžengia jau su dvasininko rūbais. Uždega žvakę, gedinama šviesa. Maldos žodžiai, kuriuos drauge kartoja ir mūsų liudininkai, tarsi pripildo erdvę dar daugiau paslaptingo. Monsinjas kalba ilgai, jo monologas turbūt pats gražiausias, kokį iki šiol yra tekę girdėti. Apie meilę, gyvenimą, atsakomybę. Žodžiai tarsi tokie pažįstami, tačiau jų kontekstas kažkoks naujas, negirdėtas. Jie krinta tiesiai į širdį, ištirpdami, išsisklaidydami, tai juntų beveik fiziškai.

Vėliau ir Silvija kalbėjo tą patį. Tų žodžių nepaprastumas tarsi užbūrė. Ir iki tokio laipsnio, kad ir labai norėdamas nebegalėjai pakartoti to, kas buvo pasakyta. Išskyrus kelis labai konkrečius žodžius: esame laiminami, nuo šiol pripažįstama ir ligšiolinė civilinė santuoka...

O 2011 m. birželio 27 d. Šiauliuose, Filharmonijos salėje įvykęs „Varpų“ vakaras, dalyvaujant Justinui Marcinkevičiui, taipogi iš tų, kuris niekada neužsimirš. Vakaro metu viena „Polifonijos“ atlikta daina – „Kryžių kalnas“ – skambėjo pirmąjį kartą. Prieš tai perskaitęs jos tekstą, poetas prisiminė, kaip gimė eilėraštis. Atgimimo metais atnaujintieji „Varpai“ pirmieji jį išspausdino. Ne, rašydamas tą eilėraštį negalvojęs, jog jis taps daina. Beveik niekada specialiai nerašęs tekstų dainoms, išskyrus tekstus pirmajai lietuviškai kino komedijai „Kol nevėlu“. Todėl ir negalėtų atsakyti už jas visas, už tas daugiau kaip du šimtus jo teksta parašytų dainų. Jo žodžius susirasdavo kompozitoriai, ir jis čia nieko negalėdavęs – nei padėti, nei sutrukdyti jiems.

O didžiausią įspūdį sukėlė „Polifonijos“ atlikta Laimio Vilkončiaus ir Just. Marcinkevičiaus daina „Neturėk kitos žemės“. Šios dainos žodžiai dainuoti Pasaulio lietuvių dainų šventėje ir ypač atitinka mūsų

Vytauto Jončo nuotraukoje: Memorialinę lentą, skirtą Kaziui Jankauskui, ant Šiaulių Apygardos teismo rūmų atidengus. Rašytojai Mykolas Sluckis, Marcelijus Martinaitis, Jonas Mikelinuskas, Leonas Peleckis-Kaktavičius teisėjų draugėje. 2004 m. rugsėjo 10 d.

įsivaizduojamą ir esamą poeto viziją, kalbėjo prieš jai suskambant dirigentas G. Ramanauskas. Klausėsi klausėsi poetas, galvą parėmęs, ir pravirko. Nutilus dainai, verkė ir visa salė.

Just. Marcinkevičius buvo taip susijaudinęs, kad teko trumpam palýdėti į užkulisių. Poetas verkė lyg vaikas. Ką kalbėjau apsikabinęs poetą ramindamas, tiksliai nepamenu. Tačiau tokių akimirkų neįmanoma pamiršti.

Kai sugrįžome į salę, pasitiko didelė plojimų audra. Tokių „Ilgiausių metų“ Šiauliuose niekam niekas nebuvo dainavęs.

Nepamiršamos akimirkos... Antrasis atnaujintų „Varpų“ numeris pradėtas A. J. Greimo „biografijos bandymu“. Išėjusioji/išvartytoji Lietuva – viena pagrindinių „Varpų“ temų. Kokias publikacijas iš išeivijos pasaulio išskirtumėte, kas skaitytojų laukia ateityje?

Greimo atsiminimai mano prašymu užrašyti specialiai „Varpams“. Labai atviras, greimiškas tekstas. Ne kiekvienas tokiam ryžtųsi. Be kita ko, čia yra ir tokios eilutės: „Vaikštau 1941 m. birželio mėnesį tuščiomis Šiaulių gatvėmis ir niekaip negaliu atsikratyti mane apsėdusios, galvoje dūzgiančios melodijos *Ja drugoj takoj strany ne znaju*, tuo tarpu, kai mano tėvai jau pakrauti į gyvulinius vagonus, kai aš pats, mobilizuotas surašinėti vakar naktį išvežtųjų turtą, šiaip taip pramiegojau svetimuose namuose, svetimoje lovoje, pasikeisdamas su kitu išvežimui skirtu piliečiu.“ Ir dar: „Šiaip jau nieko per tuos metus, nieko žymaus, nenuveikiau, išskyrus vieną gražią, didelį pasisekimą turėjusią prakalbą, kviečiančią piliečius balsuoti už Lietuvos prisijungimą prie Tarybų Sąjungos. Mat Aleksio Churgino, mano seno draugo iš Grenoblio laikų, buvau pamokintas ir pritaikiau keletą stilistinių naujo režimo priemonių: kiekviena kalba turi pasibaigti paminint draugą Staliną; po prakalbos tučiuojau reikia imti sau pačiam ploti. Šiauliečiai tada dar buvo provincialai ir tokių mandrybių nežinojo, todėl ir galiu didžiuotis, pademonstravęs šį originalų stilių.“

Jau minėjau, kad „Varpai“ pirmieji sugrąžino į Lietuvą daugelį išeivijoje atsidūrusių rašytojų. Almanacho puslapiuose skelbėme ir pasikalbėjimus su jais, ir, žinoma, kūrybą. Kokias publikacijas išskirčiau? Atsakymas užimtų kelis puslapius. Keletą paminėsiu. Buvome pirmieji, kuriems Bern. Brazdžionis patikėjo savo plačiai pagarsėjusį eilėraščių ciklą „Kas ten šviečia už visų galaktikų“. Dalį išeivijos autorių kūrybos ir dabar galima rasti tik „Varpuose“. Pavyzdžiui, paskutinius Liūnės Sutemos eilėraščius, kuriuos poetė atsiuntė prieš pat mirtį, arba Jurgio Jankaus romaną „Niekam nereikalingi“, išspausdintą per kelis numerius ir kuris iki šiol neišleistas atskira knyga; romane – išejusiųjų/išvartųjų sunkiausių gyvenimo metų svetur įspūdinga panorama. Atspausdinome Bronio Railos dienoraščius, kurie, anot Bern. Brazdžionio, taipogi įnešė kiek kitokios nuotaikos į pasitraukusiųjų į Vakarus situaciją ir „laimingo gyvenimo“ padėtį.

Būta ne vieno netikėtumo, kad ir tokio, kurį skaitytojai užtiks naujaisiam numeryje: į „Varpų“ redaktoriaus duris pasibeldė viešnia iš

*Antano Dilio
nuotraukoje: „Varpų“
vakaras Šiauliuose su
literatūros klasikais
Sigitu Geda ir Kaziu
Bradūnu (viduryje),
Vytautu Martinkum
(antras iš dešinės),
Lietuvos rašytojų
sąjungos pirmininku
Valentinu Sventicku
(kairėje) ir aktore
Virgijina Kochanskyte.
Dešinėje – „Varpų“
redaktorius. 1995 m.
birželio 22 d.*

Australijos – dailės pedagogė Sigita Gailiūnaitė (Gailiūnas), kuri atvežė Antano Gasiūno (1922–1990), buvusio Šiaulių dramos teatro aktoriaus, kūrybos rinkinį. Jį, būdamas gyvas, buvo paruošęs pats poetas ir paprašęs Sigitos išsaugoti rankraščius, o kai bus galimybė, atvežti į Šiaulius, nurodytas ir „Varpų“ adresas. Deja, nemažai metų jie pragulėjo S. Gailiūnaitės namuose, – moteris mokėsi koledže, pradėjo dirbti, savi reikalai, savos bėdos, ir tik dabar susizgribo, kad netesėjo pažado. „Literatūrinio palikimo“ rubrikoje išspausdinome pasakojimą apie stebuklingai atsiradusį rankraštį ir A. Gasiūno eilėraščių.

Bendradarbiavimas su kai kuriais išeivijos kūrėjais peržengė ir „Varpų“ puslapius – gimė knygos, skirtos rašytojų Kazimiero Barėno, J. Jankaus, Vytauto Alanto, Bern. Brazdžionio, dailininkų Adolfo Vaičičio, Vytauto Osvaldo Virkau, Juozo Bagdono, sovietologijos profesoriaus, knygnešio iš Toronto Geniaus Procutos gyvenimui ir kūrybai.

Kas skaitytojų laukia ateityje? Visų pirma, turime nemažai niekur neskeltbų išeivijos kūrėjų laiškų, dėmesys epistoliniam palikimui skirtas ir 48-ajame „Varpų“ tome. Turime ir Lietuvoje dar neskeltos išeivijos rašytojų kūrybos. Žinoma, nesame apsaugoti ir nuo malonių netikėtumų, tokių, kaip pastarasis, aplankęs iš Australijos.

Paminėjote aštuonias „Varpų“ autoriams ir herojams skirtas monografijas. O kiek iš viso per pastaruosius trejetą dešimtmečių parašėte ir išleidote knygų?

Keturiasdešimt dvi.

Ką apie „Varpus“ yra pažymėję šiuolaikiniai literatūros vertintojai?

Įvairiomis progomis – literatūros vakaruose, periodikoje – užfiksuota nemažai vertinimų, kurie, be abejo, padeda eiti pirmyn. Jų daug, todėl pažymėsiu tik žymiausius lietuvių literatūros kūrėjus ir vertintojus: „Ypač patraukli šiuolaikinių „Varpų“ savybė – Lietuvos ir egzodo sutelkimas draugėn“ (*Vytautas Kubilius*); „Manau, kad turiu teisę įvertinti šito almanacho reikšmę. O reikšmė iš tikrųjų unikali ir didelė. Jeigu prisiminsime metus, kai buvo atgaivinti „Varpai“, suprasime, kad laikai buvo ypatingai žiaurūs, įtempti, pilni prieštaravimų. „Varpus“ aš vertinau ir vertinsiu ateityje už tai, kad jie pirmieji ėmėsi telkti, rinkti visuomenę, susiskaldžiusią, išsiblaškiusią. Šiauliai tikrai gali didžiuotis šituo leidiniu“ (*Justinas Marcinkevičius*); „Šiauliai turi pačius geriausius Varpus Lietuvoje“ (*Marcelijus Martinaitis*); „Jeigu išnyktų, jeigu nutiltų „Varpai“, ta tyla apgaubtų visą Lietuvą“ (*Vytautas Martinkus*); „Šiauliai turi žmogų, kuris gerai žino, ką reikia daryti“ (*Juozas Apuhtis*); „Šiauliai turi tokį svarbų Lietuvai literatūros almanachą – „Varpus“, patikrintus istorijos“ (*Viktorija Daujotytė*); „Almanachas jau yra svarbus mūsų literatūrinio gyvenimo reiškiny“ (*Petras Bražėnas*); „Vienas didžiausių „Varpų“ almanacho privalumų yra tolerantiškas, objektyvus ir geranoriškas požiūris į visų meninių pakraipų ir idėjinių įsitikinimų autorius, išlaikytos proporcijos tarp dėmesio Šiaulių miesto ir regiono ir visos Lietuvos literatūros, kultūros aktualijų ir problemų“ (*Donaldas Kajokas*).

Kokie dar „Varpus“ įprasminantys ženklai Šiauliuose?

1997 m. Šiaulių miesto tarybos posėdyje buvo nuspręsta gatvę Gubernijos rajono kvartale pavadinti K. Jankausko vardu. Tarpukariu tame

miesto rajone rašytojui teko prisidėti prie betoninio tilto statybos šalia mažos geležinkelio stotelės.

Ant Apygardos teismo rūmų sienos ne vienas praeivis yra pastebėjęs rusvo poliruoto granito memorialinę lentą, kurioje iškalta: „Šiame pastate buvo įsikūrusi literatūros almanacho „Varpai“ redakcija (1943-1944). Gimė pirmasis „Varpų“ redaktorius, prozininkas, politinis kalbnyš Kazys Jankauskas (1906-1996)“. Į jos atidengimo iškilmes 2004 m. rugsėjo 10 d. buvo atvykęs tikras rašytojų žvaigždynas: nacionalinės premijos laureatai Donaldas Kajokas ir Marcelijus Martinaitis, Lietuvos meno kūrėjų asociacijos prezidentas akademikas Vytautas Martinkus, prozininkai Mykolas Sluckis ir Jonas Mikelinškas, žurnalo „Nemunas“ vyriausiasis redaktorius poetas Viktoras Rudžianskas. Pirmą kartą Lietuvoje ant teismo pastato buvo atidengta atminimo lenta literatui.

2010 m. balandžio 22 d. ant Didždvario gimnazijos pastato atidengta memorialinė lenta, įamžinanti literatūros almanacho „Varpai“ sumanytojo, pasaulinio garso mokslininko A. J. Greimo, karo metais mokytojavusio tuometinėje Mergaičių gimnazijoje, atminimą.

O 2017 m. A. J. Greimą įamžino skulptorius Gintautas Lukošaitis, jo originalus kūrinys, stovintis prie Universiteto III rūmų, papuošė ir 2022 m. „Varpų“ viršelį.

Nuveikėte daug gražių kultūros darbų. Kas artimiausi Jūsų pagalbininkai?

Redkolegijos nariai Donaldas Kajokas, Vytautas Martinkus, Kęstutis Nastopka. Tačiau didžiausia pagalbininkė, žinoma, žmona Silvija. Ir patarėja, ir padrąsintoja, ir patyrusi redaktorė. Originalių novelečių, dešimties knygų autorė, beje. Be jos „Varpai“ nebūtų nuėję tokio ilgo kelio.

Ką skaitytojai ras 2024-ųjų „Varpuose“?

Naujausiame tome – 19 autorių. Jį tradiciškai pradeda rubrika „Senujų „Varpų“ skambesys“, šįkart primindama 1943 m. „Varpuose“ išspausdintą Alfonso Keliuočio eilėraštį „Medaus pilstytojas“, gražiai

Rimo Budraičio nuotraukoje: „Varpų“ premijos laureatų Stasio Kašausko (dešinėje) ir Danieliaus Mušinsko viešnage Šiauliuose. Viduryje – almanacho redaktoriai. 2019 m. spalio 26 d.

susisiejančių su pirmajame almanacho viršelyje spausdinama Jono Daniliausko drobe „Kaimo bitininko dvasia“. Įžanginio esė „Noriu mokytis“ autorė – filosofė Patricija Droblytė-Dainė. Sugrąžinome į viešumą užmirštą tarpukario poetą Antaną Jasiūną, sovietmečiu pasikeitusį pavardę, kad netektų išvykti į Sibirą, o šalimais išspausdinome jo sūnaus Leonido Jacinevičiaus paskutinį kūrinį – apysaką „Išiklausymo valandos (Vienišiaus išpažintis)“, kurį mums padovanojo prozininko našlė Sigita, ji ir atsiminimus apie šiuos kūrėjus parašė. Šiuolaikinę prozą atstovauja Birutė Jonuškaitė, Juozas Šikšnelis bei Jūsų pašnekovas, poeziją – Augustinas Dainys ir Gintautas Černeckis. Jau minėjau apie stebuklingai atsiradusį A. Gasiūno paruoštos poezijos knygos rankraštį. Plati išeivijos gyvenimo panorama užfiksuota Bronio Railos 1948-1994 metais rašytuose laiškuose K. Barėnui. „Filosofijos“ rubrikoje – straipsnis, parengtas Kauno Vytauto Didžiojo universiteto filosofijos doktoranto Mindaugo Peleckio (1975-2023) disertacijos pagrindu – „Mula Sadro būties filosofija“. Sadras – reikšmingiausias Islamo filosofas po

Ibn Sinos (Avicenos), mąstytojas, produktyvus filosofas, į islamiškąją filosofiją žiūrėjęs plačiu žvilgsniu ir jungęs įvairius požiūrius. Lietuvoje Sadro filosofija iki šiol nebuvo nagrinėta. Mindaugas buvo susižavėjęs šia asmenybe ir su ja susijusiu kraštu – Irane dalyvavo mokslinėse konferencijose, skaitė paskaitas. Paliko ir prieš pat netikėtą mirtį užbaigtą disertaciją, kurios, deja, nespėjo apginti. Almanache – net trys šiaurietiškos temos: Jono Nekrašiaus „Dailės gyvenimas ir dailininkai Šiauliuose nuo 1918 iki 1945 m.“, Teresės Hokienės „Laiptų galerija“ – ne vieta, o reiškinyš“, Dianos Janušaitės „Stasys Pilka: aktorius, režisierius, lietuviško ekslibriso tyrinėtojas“. „Kronikos“ puslapiuose – pasakojimas apie šį rudenį Plungės viešosios bibliotekos erdvėse atsiradusį Baltąjį kambarį, kuriame įkurdintos S. Daukanto bibliofilų klubui dovanotos rašytojo, mokslininko, hiperpoligloto M. Peleckio asmeninės bibliotekos knygos, beveik pusantro tūkstančio retų leidinių, parvežtų iš tolimiausių kelionių. Bibliofilams tai – lobis, nuodugnaus tyrimo objektas ir knygos kultūros sklaidos vieta. „Iš garsios Žemaitijos bajorų Kaktavičių giminės kilęs *Gulbės herbo* kūrėjas su savo brangiausiu turtu – knygomis sugrįžo į protėvių žemę“, – pažymi straipsnyje S. Daukanto bibliofilų klubo vadovas G. Černeckis.

Ko laukti ateityje, kokia „Varpų“ perspektyva?

Ačiū likimui, kad senąjį Šiaulių „Titnągą“ atgaivino spaustuvininkai iš Dievo malonės Saulutė ir Virginijus Nekrošiai. Jie – artimiausi varpininkų bičiuliai, asmenybės, suprantančios, kas turi išliekamąją vertę. Jei Dievulis leis, labai norėtusi skaitytojams įteikti dar ir 50-ąjį „Varpų“ tomą.

O jau kas bus toliau, būtų patį drąsu spėlioti.

„ŠIAULIŲ KRAŠTO“ kultūros, meno, literatūros leidinys „ATOLANKOS“,
2023 m. gruodžio 30 d.

<https://www.skrastas.lt/atolankos/varpu-skambejimas-vienija-lietuva>

Mykolas Biliūnas

80 IR 35

Literatūros almanachas „Varpai“ pažymi dvigubą jubiliejų: sukako 80, kai pradėti leisti, ir 35-eri, kai atnaujintas jų leidimas. Iš Atgimimo metais ir vėliau atnaujintų žinomų vardų tai – vienintelis leidinys, sulaukęs šios dienos.

Karo metais dienos šviesą išvydo tik du almanacho numeriai – 1943 ir 1944 metais, kuriuose savo kūrybą skelbė 30 žymiausių tuometinių rašytojų. Šalia originalių grožinių kūrinių dar paskelbta straipsnių literatūros bei kultūros klausimais, kurių autoriais buvo tokios asmenybės, kaip V. Mykolaitis-Putinas, J. Miltinis, J. Grinius, V. K. Jonynas, P. Galaunė, J. Ambrazevičius, F. Kirša ir kiti. Tuometiniuose „Varpuose“ debiutavo ir jų sumanytojas, būsimasis Sorbonos universiteto profesorius A. J. Greimas, kurio straipsnis „Cervantesas ir jo Don Kichotas“ bei plačiai pagarsėjęs nekrologas apie Kazį Binkį – tekstas, nė kiek nepanašus į tokio žanro kūrinių, šiais laikais minimi žinomiausiose pasaulio enciklopedijose, pristatant jų autorių. Pirmuosius „Varpus“ redagavo šiaurietis mokytojas Kazys Jankauskas, tarpukaryje spėjęs išgarsėti talentinga proza. Į „Varpų“ puslapius jam pavyko sukviesti visą Lietuvos literatūros žiedą. Užtat įvairiose enciklopedijose anuometiniai „Varpai“ ne kartą pavadinti solidžiu ir net solidžiausiu lietuvių literatūros almanachu, rezistencinių Lietuvos pastangų išraiška. Anot Kazio Bradūno, kad karo metu sugėbėta iš Šiaulių gebitskomisaro gauti leidimą leidiniui,

buvo didelis miesto inteligentų laimėjimas: nei Vilnius, nei Kaunas šito padaryti nesugebėjo.

„VARPUS“ ATNAUJINTI PADĖJO ATGIMIMAS

Pirmasis atnaujintų „Varpų“ numeris išspausdintas 1989-aisiais. Tai tapo įmanoma tik prasidėjus Atgimimui. 1988-ųjų rudenį iniciatyvos ėmėsi tuomet dar jaunas rašytojas Leonas Peleckis-Kaktavičius, palaiminimo sulaukęs iš pirmojo redaktoriaus K. Jankausko ir pritarimo iš almanacho sumanytojo A. J. Greimo.

„Varpai“ pirmieji į Lietuvą sugrąžino išeivijoje atsidūrusius rašytojus. Be to, ir „Varpų“ vakaruose Šiauliuose dalyvavo žymiausi užatlatėje gyvenę kūrėjai – Bern. Brazdžionis, K. Bradūnas, Jurgis Jankus ir kiti. Net 25 „Varpų“ vakarai surengti Vilniuje, Lietuvos rašytojų sąjungos klube, kur 59 žymiausiems Lietuvos kūrėjams įteiktos literatūrinės „Varpų“ premijos. Jų kūryba nuolat spausdinta almanacho puslapiuose, „Varpų“ vakarai jiems dalyvaujant vyko ir Šiauliuose – universitete, Apygardos teisme, J. Janonio gimnazijoje, įmonėse, rėmusiose leidybą. Ant Apygardos teismo rūmų sienos buvo atidengta memorialinė lenta, skelbianti, kad „Šiame pastate buvo įsikūrusi literatūros almanacho „Varpai“ redakcija (1943-1944). Gimė pirmasis „Varpų“ redaktorius, prozininkas, politinis kalinys Kazys Jankauskas (1906-1996)“. Šiuolaikiniai literatūros vertintojai įvairiomis progomis yra ištarę ar užrašę nemažai vertinimų, kurie padarytų garbę bet kokiam leidiniui. Jūsų dėmesiui tik trejetas jų, atspindinčių daugumos nuomonę: „Jeigu prisiminsime metus, kai buvo atgaivinti „Varpai“, suprasime, kad laikai buvo ypač žiaurūs, įtempti, pilni prieštaravimų. „Varpus“ aš vertinau ir vertinsiu ateityje už tai, kad jie pirmieji ėmėsi telkti, rinkti visuomenę, susiskaldžiusią, išsiblaškiusią“ (*Justinas Marcinkevičius*); „Jeigu išnyktų, jeigu nutiltų „Varpai“, ta tyla apgaubtų visą Lietuvą“ (*Vytautas Martinkus*); „Šiauliai turi pačius geriausius Varpus Lietuvoje“ (*Marcelijus Martinaitis*).

Visus tuos 35-erius metus almanachą redagavo Leonas Peleckis-Kaktavičius su žmona Silvija. Aktyviausi pagalbininkai – redkolegijos nariai Vytautas Martinkus, Kęstutis Nastopka., Donaldas Kajokas.

JAU IŠSPAUDINTAS 48-TASIS „VARPU“ TOMAS

292 puslapių leidinyje – 19 autorių. Jį tradiciškai pradeda rubrika „Senujų „Varpu“ skambesys, šįkart primindama 1943 metų „Varpuose“ išspausdintą Alfonso Keliuočio eilėraštį „Medaus pilstytojas“, gražiai susisiejančią su pirmajame almanacho viršelyje spausdinama Jono Daniiliausko drobe „Kaimo bitininko dvasia“. Įžanginės esė „Noriu mokytį“ autorė – filosofė Patricija Droblytė-Dainė. Sugrąžintas į viešumą tarpukario poetas Antanas Jasiūnas, sovietmečiu pasikeitęs pavardę, kad netektų išvykti į Sibirą. O šalimais išspausdintas jo sūnaus Leonido Jacinevičiaus paskutinis kūrinys – apysaka „Išsiklausymo valandos (Vienišiaus išpažintis)“, kurį redakcijai padovanojo prozininko našlė Sigita, ji ir atsiminimus apie šiuos kūrėjus parašė. Šiuolaikinei prozai atstovauja Birutė Jonuškaitė (Ištrauka iš rašomo romano „Požemių gėlininkas“), Juozas Šikšnelis („Dvi novelės ir paistaliojimai“) ir Leonas Peleckis-Kaktavičius („Trys novelės“), poezijai – Augustinas Dainys (Iš „Kosminių himnų“) ir Gintautas Černeckis (Lakonikos „Ugniniai daigai“). Čia ir pasakojimas apie stebuklingai atsiradusį Antano Gasiūno, buvusio Šiaulių dramos teatro aktoriaus, pokaryje atsidūrusio Australijoje, rankraštį.

Plati išeivijos gyvenimo panorama užfiksuota Bronio Railos 1948-1994 metais rašytuose laiškuose Kazimierui Barėnui.

„Filosofijos“ rubrikoje – straipsnis, parengtas Kauno Vytauto Didžiojo universiteto filosofijos doktoranto Mindaugo Peleckio (1975-2023) disertacijos pagrindu – „Mula Sadros būties filosofija“. Sadras – reikšmingiausias islamo filosofas po Ibn Sinos (Avicenos), mąstytojas, į islamiškąją filosofiją žiūrėjęs plačiu žvilgsniu ir jungęs įvairius požiūrius. Lietuvoje Sadro filosofija iki šiol nebuvo nagrinėta. Mindaugas buvo susižavėjęs šia asmenybe ir su ja susijusiu kraštu – Irane dalyvavo

mokslinėse konferencijose, skaitė paskaitas. Paliko ir prieš pat netikėtą mirtį užbaigtą disertaciją, kurios, deja, nespėjo apginti.

Almanache – trys šiaurietiškos temos: Jono Nekrašaus „Dailės gyvenimas ir dailininkai Šiauliuose nuo 1918 iki 1945 m.“, Teresės Hokienės „Laiptų galerija“ – ne vieta, o reiškiny“, Dianos Janušaitės „Stasys Pilka: aktorius, režisierius, lietuviško ekslibriso tyrinėtojas“.

„Kronikos“ puslapiuose – pasakojimas apie praėjusį rudenį Plungės viešosios bibliotekos erdvėse atsiradusį Baltąjį kambarį, kuriame įkurdintos S. Daukanto bibliofilų klubui dovanotos rašytojo, mokslininko, hiperpoligloto M. Peleckio asmeninės bibliotekos knygos, beveik pusantro tūkstančio retų leidinių, parvežtų iš tolimiausių kelionių. Bibliofilams tai – lobis, nuodugnaus tyrimo objektas ir knygos kultūros sklaidos vieta. „Iš garsios Žemaitijos bajorų Kaktavičių giminės kilęs Gulbės herbo kūrėjas su savo brangiausiu turtu – knygomis sugrįžo į protėvių žemę“, – pažymi straipsnyje S. Daukanto bibliofilų klubo vadovas G. Černeckis.

DRAUGO (JAV) šeštadieninis priedas „KULTŪRA“, 2024, sausio 13

Dr. Arvydas Juozaitis

PAKELIUI Į JUBILIEJINĮ NUMERĮ

Pirmajame „Varpų“ viršelyje – nuo pokario metų išeivijoje gyvenusio Juozo Bagdono (1911-2005) akvarelė „Tėviškė“, ketvirtajame – poeto Juozapo Miliausko-Miglovaros (1845-1937) atvirlaiškis krikščiadukrei Danutei Venclauskaitei

Naujųjų metų šviesą pasitiko Šiaulių šviesa – literatūros almanachas „Varpai“. Nuostabu, kad tai jau 49-asis „Varpų“ tomas, ir kai pagalvoji, kad po Antrojo pasaulinio karo užantyje pradėtas žurnalas pasiekė 50 numerio slenkstį... iš laimės rankos nusvyra. Kaip šitai įmanoma, kas šitai galėjo padaryti?! Ir vienas lauke karys, ir vienas kultūroje žmogus –

Leonas Peleckis-Kaktavičius. Kaip kad vienas buvo ir anuomet, tikro karo lauke Algirdas Julius Greimas tais jau tolimais 1943 metais.

Bet kultūroje nieko nėra tolima, viskas po ranka ir sieloje, kai kalbama ir kuriama. Todėl, kai skirstome „Varpus“ į 1943-1944 metų, 1989-1995 metų, 1995-2004 metų ir 2004-2024 metų laikotarpius, šitai darome tik dėl tvarkos galvoje. O visa kita – tradicija – skrenda kaip paukštė per visus metus vienais sparnais, keliais mostais.

Į „Varpus“ žiūriu kaip į Vilnių ir Kauną apskridusį ir į Lietuvos židinio jaukumą grįžusį paukštį. Kaip sau nori, žmogau, taip sakyk, bet Šiauliai be „Varpų“ – paukštis be sparnų. Ir net be savojo Šaulio.

Ši almanachą tradiciškai pradeda rubrika „Senųjų „Varpų“ skambesys“. Pasirinktas 1943-iusius primenantis Henrikas Radauskas, jo eilėraštis „Meilė“. Kai meilė stipresnė už mirtį, argi nepasirinksi karui meilės?

„Ar iš tiesų humanizmas humaniškas?“ – klausia įžanginio esė autorius Saulius Kanišauskas, amžinai nenurimstanti siela (ne šiaip sau jis gelbėjo „Žinijos“ draugiją, kai ji, atrodo, jau niekam nereikalinga). Filosofijos mokslų daktaras, rašytojas savo dėmesio vertus tyrinėjimus pradeda maža intriga – papasakodamas anekdotą apie tai, kas nutiko žmogui pusdykumėje pamačius prie jo artėjančius liūtus. „Žmogelis baisiai išsigąsta, puola ant kelių ir meldžia: „Dieve, padaryk tuos liūtus maldingus.“ Ir bematant nualpsta. O kai atsipeikėja, regi, tupi aplink jį liūtai ir suglaudę letenas meldžiasi: „Dieve, ačiū Tau už skanius pietus.“ (...) Moralas paprastas: žmogau, jeigu ko nors prašai, ko nors sieki, prieš tai gerai pagalvok.

„Varpų“ svetainės svečias – prof. dr. Libertas Klimka. Pokalbis su šauniuoju etnologu, blaivinančiu Lietuvą jau ne vieną dešimtmetį, labai atviras, nukeliantis į mokslininko praeitį, plačiai pristatantis dabartį, visapusiškai aptariantis ypač platų veiklos lauką, neįtikėtinai įdomų sukaupų žinių bagažą. Tiesiog numerio puošmena, ne pokalbis.

Rubrika „Mūzos“ pristato penkis poetus: Aldoną Eleną Puišytę, Violetą Šoblinskaitę-Aleksą, Juliją Almanis, Justą Jasėną, Mindaugą Peleckį. Pastarajam autoriui skirtas didesnis dėmesys – kūrėjo, kuris

2025-aisiais pažymėtų pirmąjį jubiliejų, jau nebėra tarp mūsų, jis prisimenamas perskaitant po porą eilėraščių iš poezijos knygų, o publikacija „Nuo „Maldos vizijos“ iki „Gravitacinio lėšio“ iliustruota labai retomis nuotraukomis.

Nenuilstanti biografijų meistrė Aldona Ruseckaitė siūlo fragmentą iš rašomos knygos apie rašytojų Kazio Puidos ir Onos Pleirytės-Puidienės-Vaidilutės gyvenimą. Su knyga ji jau keliauja po visą kraštą, bet čia „Varpai“ leidžia susipažinti su medžiaga kaip tikras vaistininkas: gausi gerą vaistą, pakils apetitas. Ir tada jau skaitysi visą knygą. Ir lauksi susitikimo su autore kur nors, kad ir P. Višinskio bibliotekoje.

Kai Rusija užpuolė Ukrainą, pasaulis tartum susitraukė. Žmonių širdis užvaldė... kas, tiesą sakant, užvaldė? Pyktis – tokia buvo pirma reakcija. Net pasipylusi rusiškais keiksmams, tariamais viešai, akiplėšiška, ardant lietuvišką pasaulį. Partizanai baisiame pokaryje rusiškai nesikeikė, o mes? Mes, deja, ne partizanai. Todėl vis labiau apvaldomi baimės, nevilties. Ar šis karas yra vien ukrainiečių gintis, ar taip pat ir mūsų karas? Privalome atsakyti į klausimą, ar ilgą laiką gyvenę taikiai, nepraradome gebėjimų bendromis pastangomis pulti ir... apginti laisvę? Ar užteks ryžto pačiai brangiausiai aukai? Atsakymo į šiuos klausimus kartu su autoriumi Gasparu Aleksa ieško rašomo romano „Aistrų snaiperiai“ herojai. Ukrainietiška tematikai skirtos ir neseniai į Lietuvos rašytojų sąjungą priimto akmeniško Dariaus Rekiro novelės.

Arvydo Juozaičio istorinė vizija „Tilžės tiltas, arba Lietuvių valdžia“ nukelia į XX a. pradžią, į kalėjimą ant Vokietijos-Rusijos imperijų sienos. Pagrindiniai veikėjai – Vydūnas, Martynas Jankus, Kapsukas, Žemaitė, Šatrijos Ragana. Apie šią viziją ir kitas savo dramas autorius rudenį kalbėjo Šiaulių „Laiptų“ galerijoje, palydėdamas erdviais komentarais šiauliško aktoriaus Vlado Baranausko atliktą jo pjesės „Kudirka – buvau atėjęs“ skaitymą.

„Laiko tėkmėje“ – vėl mūsų Libertas Klimka. Jis klausia: „Kodėl laiką skirstome į atkarpas, pavadintas metais, mėnesiais, dekadomis, tarpušvenčiais, valandomis, minutėmis ar dar kitaip? Žinoma, tam, kad nors kiek prisijaukintume nenumaldomą laiko bėgsimą ir spėtume su jo

tėkme derinti savo darbus, gyvenimo gaires, laiku įgyvendinamus siekius ir užsibrėžtus tikslus.“ Čia – ir mokslininko pastabos apie laiko sąvoką ir jo fizikinį turinį, kalendorius, dangaus šviesulius, padedančius susmulkinti laiką, laiko tėkmę spartinančius laikrodžius ir kita.

Publicisto Vytauto Almanio puslapiai skirti rašytojams ir knygoms. Juose – daug gyvenimiškos patirties ir išminties, kurios dalis įgyta toli nuo tėvynės – Altajuje, taigoje, ne mažiau įdomu ir tai, kas užfiksuota per susitikimus Lietuvoje, pokalbiai su kolegomis.

Didelis malonumas skaityti Jono Liniausko atsiminimus, gulančius į būsimą knygą „Pletkai apie Valstybę ir jos gyventojus“. Smagus pletkiškas tekstas. Apie ką? Ne, ne tik apie meilę, skaičius ir tvarką, o ir kelią į poeziją, apie autorių teises, berazumių gyvenimą, šaltą prakaitą ir taip toliau. Ir dar daug ką.

Epistoliniam palikimui skirtas „Varpų“ spiritus movens Leono Peleckio-Kaktavičiaus straipsnis, kuriame cituojami įžymių asmenybių laišakai, autografai. Gražiai pagerbti rečiau prisimenami kūrėjai, jau sėdintys, anot Bernardo Brazdžionio, ant vėlių suolelio. Tas vėlių suolelis visai patogus daiktas, nuo jo daugiau papasakoji, nei sėdmenis trindamas ant įvairių gyvenimėlio kėdžių: ten bent nesiblaškai, papasakoji labiau susikaupęs.

Teresės Hokienės pokalbis „Menas pričiupti akimirką“ skirtas fotomenininko Ričardo Dailidės gyvenimui ir kūrybai. Ričardas – legendiška asmenybė, atlikęs ir ypatingą vaidmenį... baisu net pasakyti kada – 1969 metais, kai apvertė „aukštyn kojomis“ Kauno sporto halę. Tiesiogine prasme nutraukė tarptautinį Kauno dainos festivalį, nes po jo atliktos dainos „Buvo toks vaikinąs“ halė sprogo ovacijomis, kvietė Ričardą 7-iems bisams ir nepanoro klausytis daugiau nė vieno atlikėjo.

Atradimu galima pavadinti pokalbį su žymaus dailininko ir poeto Eduardo Juchnevičiaus sūnumi Martynu, taip pat jau žymiu menininku ir žinomu ne tik Lietuvoje.

O štai ir „Kronikos“ puslapiai. Ir vėl nemažai negirdėtos informacijos: apie Anglijoje gyvenančios tarptautinį pripažinimą pelniusios (trys aukso medaliai pasaulio muzikos apdovanojimuose) kompozitorės

Egidijos Medekšaitės muzikinį kūrinį, dedikuotą talentingajam ir anksti mus palikusiam šiauliškiui Mindaugui Peleckiui atminti; vertas dedikacijos, nes mus paliko unikalus vyras, didis poliglotos ir tikras atradėjas. Ir apie tai, kad Vilniuje sukurtas simbolinis Imanuelio Kanto stolas, prie kurio pakviesti trys dabarties kūrėjai; apie bibliofilų konferenciją „Žemaičių knyga – VII“ ir kt. Yra ką skaityti.

Kitas „Varpų“ numeris jau bus ypatingas – jubiliejinis, 50-asis.

„ŠIAULIŲ KRAŠTO“ kultūros, meno, literatūros leidinys
„ATOLANKOS“, 2024 m. gruodžio 6 d.

„VAKARŲ EKSPRESAS“, 2024 m. gruodžio 9 d.
(Ir vienas lauke karys, ir vienas kultūroje žmogus – Leonas Peleckis-Kaktavičius)

„RESPUBLIKA“, 2024 m. gruodžio 13 d. („Varpai“ – Lietuvai ir apie Lietuvą)

„DRAUGO“ (JAV) šeštadieninis priedas „KULTŪRA“, 2025 m. sausio 11 d.

Gediminas Žoromskis

LIETUVOS BAJORAI MINI ATKŪRIMO 30-METĮ

Lietuvos bajorų karališkoji sąjunga (LBKS) mini atkūrimo 30-ąsias metines. Dabar Sąjungoje – per 4600 legitimuotų Lietuvos bajorų iš daugiau kaip 600 bajoriškų giminių. Ji – tarpukaryje veikusios ir sovietmečiu uždraustos Lietuvos bajorų draugijos, savo veiklą pradėjusios 1928 m. vasario 16 d., tiesioginė Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) bajoriškų kultūros vertybių ir tradicijų puoselėtoja. Jubiliejinis ir tik ką pasirodęs istorijos ir kultūros žurnalo „Lietuvos bajoras“ numeris, – 30-tasis. Pavartykime jo puslapius.

Lietuvai svarbių sukaikių ir įvykių sąrašė, kurį LR Seimas sudarė 2024 metams, pirmuoju pažymėtas LDK didikų Pacų vardas, visų pirma, didžiojo etmono Mykolo Kazimiero Paco 400-osios gimimo metinės. Ta

proga – ilgamečio (nuo 2005-ųjų) žurnalo vyriausiojo redaktoriaus Leono Peleckio-Kaktavičiaus prisiminimų žodžiai šiai lietuvių kilmės didikų giminei. Čia be kita ko akcentuojama, kad grafų Pacų (h. *Gozdawa*) giminės atstovai dalyvavo svarbiausiuose istoriniuose įvykiuose, buvo aktyvūs sukilimuose prieš caro valdžią, per tai praradę dvarus ir turtus. Šiandien priskaičiuojama arti šimto giminės atstovų Lietuvoje, dar daugiau – Lenkijoje, Ukrainoje, JAV, Kanadoje. Vienas iš palikuonių buvo asmeninis Napoleono patarėjas, dalyvavęs žygyje prieš Rusijos carą. Iš Pacų giminės kilęs ir žymus tarpukario teisininkas prof. Mykolas Riomėris.

LBKS Vilniaus 700 metų sukakties proga Valdovų rūmų muziejui padovanojo prof. Konstantino Bogdano sukurtą Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino skulptūrą. Skulptūra, kurią iš bronzos nuliejo skulptorius Rimantas Keturka, pastatyta simbolinėje muziejaus vietoje – archeologų atkastame ir lankytojams eksponuojamame Gedimino pilies bokšte. „Aktualijų“ rubrikoje publikuojamame straipsnyje pasakojama, kad K. Bogdanas Gediminą vaizduojančią skulptūrą pradėjo kurti dar pokario metais, tačiau tada cenzūra nepritarė projektui. Šiandien eksponuojamas darbas sukurtas jau žlungant Sovietų Sąjungai. Profesoriaus šeimai sutikus, Sąjunga inicijavo skulptūros nuliejimą iš bronzos, projektą parėmė per 60 bajorų ir jų šeimų narių. Pasak LBKS vado Perlio Vaisietos, „Gediminas tarsi parjojo namo, kad rašytų laiškus, o mus pasiektų jo žodis iš praeities.“

„Lietuvos heraldikos tradicija – nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvade“, – informuoja žurnalas. Šiomet Sąvadą papildė 11 naujų kultūros tapatybę atspindinčių reiškinių, jų saugotojams Vilniaus Rotušėje įteikti sertifikatai. Kaip pažymima straipsnyje, šiuo metu heraldinė praktika patiria renesansą – Lietuvos heraldikos tradiciją plėtoja mokslininkai, tyrėjai. Tarp tradicijos teikėjų ir saugotojų – ir LBKS.

Nors LBKS vado pavaduotojos Nijolės Jačėnienės straipsnis „Bajorai Gegužinėje“ pradėtas liūdna gaida – „išvakarėse mirė visų gerbiamas ir mylimas Vilniaus bajorų Garbės vadas Kazimieras Mackevičius“, tačiau renginio programa vyko pagal iš anksto numatytą planą, šešias

valandas trukusi šventė prabėgo kaip viena minutė. Anot pagrindinės vakaro organizatorės Rugilės Grendaitės, „toks ir buvo tikslas – dovanoti renginį, kuriuo stiprintume kultūra besirūpinančią bendruomenę.“ Jo metu gražiai pagerbtas ir šviesios atminties K. Mackevičius, norėjęs dalyvauti ir laukęs parodos „Tarpukario bajorai“ pristatymo Gegužinėje.

Balandžio 20-ąją Tauragės krašto bajorai, bendradarbiaudami su miškininkais, pakvietė visos Lietuvos bajorus į ąžuolų giraitės sodinimą regioniniame parke. Kvietimas neatsitiktinis – skirtas LBKS 30-mečiui. Apie tai pasakoja LBKS senatorė Enrika Musteikytė. 5000 sodinukų pasodinti 1,8 ha ploto augimvietėje. „Smagu bus po metų kitų atvažiuoti, pabūti ir pasivaikščioti po savo – Lietuvos bajorų – sodintą ąžuolų giraitę.“

„Aktualijų“ rubrikoje – ir pasakojimas apie Bajorystės pripažinimo aktų įteikimo iškilmes liepos 6-ąją bei LBKS vado kalba. O birželio 12 d. Valdovų rūmų Didžiojoje renesansinėje menėje vyko šventinis renginys, skirtas Lietuvos heraldikos tradicijos įtraukimui į nematerialaus kultūros paveldo sąvadą.

Į dešimt „Lietuvos bajoro“ anketos klausimų šįkart atsako LBKS signataras, Garbės bajoras, architektas, urbanistas, originalių knygų autorius, prof. habil. dr. Jurgis Vanagas. Čia ir netikėtas prisipažinimas: „Sakoma, kad su gyvenimais metais žmogui būdinga prisiminimais atsigręžti į jaunystę, laimės valandas, džiaugsmo įvykius, į nerealizuotas svajones ir progas. Daug ką nustebinę posūkiai iš urbanistikos į „lengvesnio“ turinio tematiką – istorinę, memuarinę, biografinę, tikriausiai ir yra kaip tik tokios „sugrįžtuvės“. Juk mokykloje ir mokytojai, ir bendramoksliai man pranašavo literato, žurnalisto kelią. Ant stalo – pradėtas naujos knygos rankraštis.“

Baro konfederacija – Lietuvos ir Lenkijos didikų katalikų grupuotės sąjunga, sudaryta 1768 m. Tuomet prasidėjusios kovos buvo pirmasis Lenkijos ir Lietuvos išsivadavimo iš Rusijos imperijos priespaudos bandymas. Baro konfederacija įkvėpė kūrybai rašytojus ir poetus romantikus Adomą Mickevičių, Julijų Slovackį, Žygimantą Krasinskį. O mūsų krašte tiems įvykiams atminti pastatytos koplytėlės Žeimiuose, Normainių

2 (Naujokų) dvarų žemėse ir Ukmergės rajone, Vepriuose. K. Mackevičiaus straipsnis „Trys Baro konfederacijos atminimo paminklai“ supažindina su paminklais, pateikia informaciją apie užrašus ant jų, istorinę, kultūrinę miestelių, kuriuose jie buvo statomi, aplinką.

Pastaraisiais dešimtmečiais Valdovų rūmų muziejuje vykę archeologinių radinių tyrimai leido daugiau pažinti Gotikos epochą – jos interjerą, puošybos detales, susiformavusį stilių. Apie pirmąjį Europos dailės ir architektūros stilių, palikusių ryškius pėdsakus Lietuvos kultūros ir meno pavelde, pasakojama viename iš rubrikos „Istorinės atminties lobynai“ straipsnių. Čia ir informacija apie dosnią mecenatą dr. Prano Kiznio dovaną Valdovų rūmų muziejui – šešis labai vertingus XV-XVII a. Vakarų Europos dailės darbus.

Jauniausiojo Žygimanto Augusto sesuo Kotryna buvo viena geidžiausiausių nuotakų mūsų istorijoje. Ir nors dėl jos rankos plėšėsi net keli įtakingi to meto Europos valdovai, savojo jaunikio ji laukė beveik 20 metų. Kai iki 36-ojo gimtadienio buvo likusios kelios savaitės, Vilniaus katedroje susituokė su 11 metų jaunesniu Švedijos princu ir Suomijos kunigaikščiu Jonu III Vaza. Šių karališkų vestuvių 461-ųjų metinių proga Valdovų rūmų muziejus pakvietė į patyriminį renginį „Karališkos Kotrynos Jogailaitės vestuvės: tada ir dabar“. Jame dalyvavę įvairių sričių kūrėjai, pasitelkę šokį, muziką, dokumentiką, interaktyvų knygų skaitymą ir diskusiją, susirinkusiai publikai perteikė, kuo šios moters gyvenimas įdomus šiuolaikiniam žmogui. Apie tai – pasakojimas rubrikoje „Menas ir istorija“. O koncerte, skirtame Šv. Cecilijai, dalyvavo ir profesionalai, ir vaikai. Apie penkerių metų gimtadienį švenčiančią Šv. Cecilijos festivalio muzikos studiją – pokalbis su pirmosios Lietuvoje senosios muzikos studijos vaikams įkūrėja Beatriče Baltrušaityte. Čia ir pasakojimas apie didelio pasisekimo sulaukusią restauratorės ir dailininkės Aelitos Bielinytės darbų parodą „Dvarų architektūrinė keramika“.

„Istorijai ir šiandienai“ skirti net keturi tekstai. Dr. Algimantas Bučys praėjusiame numeryje suintrigavo žurnalo skaitytojus, klausdamas, kodėl Lietuvos karalių negalime vadinti didžiaisiais kunigaikščiais. Straipsnio pabaiga – su nemažesne intriga.

Monikos Petrulienės straipsnis „7000 žingsnių per 700 metų istoriją“ skirtas 2023-ųjų Metų muziejininkei Lirijai Steponavičienei. Anot autorės, gidus ir edukatorius dar būtų galima pavadinti „žingsnių“ kolekcininkais. Lankytojai, atvykę susipažinti su nuolatinėmis ekspozicijomis ir laikinosiomis parodomis, per sales vidutiniškai nupėdina apie 7000 žingsnių, o gidams šį atstumą per dieną tenka įveikti ir po kelis kartus. Valdovų rūmų darbuotojai, išrinkę Liriją Metų muziejininke, teigia, kad atsakinga, rūpestinga kolegė neskaičiuoja darbo valandų ir visada pasirengusi padėti kitiems, o laisvą akimirką jos juokas ir gera nuotaika užpildo muziejaus erdves.

Straipsnio „Bajorai ir medžioklė“ autorius Žilvinas Jonas Giedraitis visų pirma prisimena Lietuvos-Lenkijos kunigaikštį Karolį Mikalojų Radvilą – pačią iškiliausią tarpukario asmenybę medžiotojų pasaulyje, į kurio rengiamas medžioklės rinkosi to meto Europos elites. Jo medžioklės valdos buvo didžiausios Europoje. Tiesa, praūžus Pirmajam pasauliniam karui, žvėrių gausa Polesės giriose buvo smarkiai apnykusi. Tai ypač pakenkė briedžių populiacijai. Šių girių gigantų buvo likę tik tiek, kad juos buvo įmanoma ant rankos pirštų suskaičiuoti. Kunigaikštis įvedė labai griežtą tvarką, kad briedžiai, kurie savo esybe kažkuo priminė patį kunigaikštį, turėtų geriausias sąlygas gyventi ir daugintis. Jis dienų dienas praleisdavo miškuose stebėdamas ir skaičiuodamas briedžius. Šie žvėrys buvo tarsi jo vaikai. Nenuostabu, kad jau 1937 m. K. M. Radvilos valdomuose plotuose jų buvo apie 700, kai visoje Lenkijoje tik 1100. Straipsnyje minimas ir grafas Eugenijus Dimša, organizuodavęs medžiokles per Žalgirio mūšio metines, kurioms ilgainiui prigijo pavadinimas „Griunvaldinės“. Šių metų liepos 27 d. po daugelio metų pertraukos suorganizuota pirmoji bajoriškoji „Griunvaldinė“, kurioje dalyvavo 5 Lietuvos bajorai.

Parfumerijos istorikė Eglė Bertašienė pasakoja, kuo kvėpėjo valdovai ir didikai, taip pat jų rezidencijos Renesanso epochoje. Publikacija pavadinta „Kažin ar šiandien mus sužavėtų specialiai Barborai Radvilaiti kurti kvėpalai“.

VU prof. dr. Ritos Reginos Trimonienės tyrinėjimai skirti Lietuvoje mažai žinomai didikų Šverinų giminei, kurios istorija ir sąsajos su LDK labai įspūdingos.

„Literatūros ir meno“ puslapiai šįkart skirti praėjusiais metais mus palikusiems talentingiems kūrėjams – Garbės bajorai Daliai Teišerskytei („Danguj pražydo baltos chrizantemos“) ir Gulbės berbo bajorui Mindaugui Peleckiui („Neliūdėk – miršta tik iliuzijos, o mes visi – nemirtingi“). Čia ir Ginos Viliūnės ištrauka iš rašomo romano apie Joniškį bei pasakojimas apie išskirtinę parodą Mykolo Oginskio rūmuose.

Garbinga LDK giminė Gruževskiai iškilo XVII a. Jos atstovai įsitvirtino Žemaitijoje – Kelmės dvarą valdė daugiau nei 350 metų. Iš lokalaus valdytojo pakilę į politinį elitą, daug nuveikė šalies švietimo, karybos srityse, puoselėjo krikščioniškas vertybes. Straipsnyje „Gruževskiai“ – daug įdomaus apie giminės pirmtakus, pasiekimus, įsitvirtinimus didikų elite, įsitraukimą į nepriklausomos valstybės kūrimo veiklas, sovietinę okupaciją, galutinai sužlugdžiusią ilgą laiką klestėjusios LDK giminės istoriją, pasitraukimą iš Lietuvos ir likimus.

Rubrika „Vienos giminės pėdsakais“ baigia Virgilijaus Lukošiaus pasakojimą apie senąją Žemaitijos bajorų Druktenių giminę.

„Atgarsiai“ pasakoja apie Baltijos valstybių laisvės simbolius 1918-1940 metais, pažymi bajoro Jono Butkevičiaus – mokslininko, pedagogo, menininko, keliautojo – 75-tį, pristato interaktyvią parodą „Sukilusieji 1863-1864 m.“

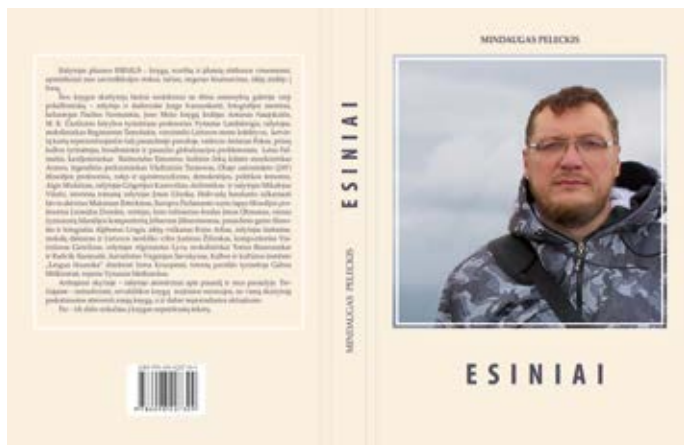
„Kronikos“ puslapius parengė LBKS vado pavaduotoja Nijolė Jačėnienė. Naujausioji informacija skirta rugsėjo 14 d. Gelgaudiškio dvare (Šakių r.) įvykusiai LBKS 30-mečio šventei. Renginyje dalyvavo bajorai iš visų Sąjungos kraštų, iš viso per 170 svečių. Penkiose menėse eksponuoti bajorų menininkų kūriniai ir autorinės knygos, solidžiai pristatyta LBKS istorija. Atskirame stende buvo galimybė pamatyti unikalią kolekciją – žurnalo „Lietuvos bajoras“ leidinių komplektą nuo pirmojo kuklaus nespaltoto numerio iki šiandieninių, šimto puslapių spalvotų, iliustruotų leidinių, dviejų tomų enciklopedinį leidinį „Lietuvos bajorai“, taip pat proginis medalius, vadovybės insignijas, raštus-padėkas už me-

cenavimą. Daugelis ilgiau sustodavo prie įstiklintų dailių siuvinių-miniatūrų, autorinių nuotraukų, šeimų genealogijos medžių ir herbynų, vartė storus renginių nuotraukų albumus, susidomėję sklaidė bajorų – poecių Dalios Teišerskytės ir Giedrės Bulotaitės, aktorės, ilgametės LBKS vadės Undinės Nasvytytės, rašytojo ir mokslininko Mindaugo Peleckio, rašytojo Leono Peleckio-Kaktavičiaus, novelečių meistrės Silvijos Peleckienės, mokslininkų Jurgio Vanago, Mečislovo Žalakevičiaus, Rimanto Stuko, knygų žemaičių kalba autorės Ritos Barniškienės, dailininko Vaidoto Žuko, karikatūristo Amalijaus Narbuto, publicistų Edmundo Ganusausko ir Antano Stankaus, literatės Jadvygos Šimkienės ir kitų autorines knygas. Ekране buvo pristatyta LBKS 30-ties metų veiklos retrospektyva. Tardamas sveikinimo žodį LBKS vadas Perlis Vaisieta dėkojo visiems, kurie savo būtimi prasmingai prisidėjo prie Sąjungos veiklos, priminė, kad bajoriškos šaknys kur kas gilesnės – jos siekia tuos laikus, kai buvo formuojami Lietuvos pamatai, kai kūrėsi valstybė. „Mūsų šaknys dar mena Durbės ir Žalgirio pergales, skaudžią Vorsklos mūšio pamoką, jose teka trijų Nepriklausomybės akto signatarų – bajorų D.Malinausko, M.Biržiškos ir S.Narutavičiaus kraujas, mūsų gyslomis pulsuoja 56 tarpukario Lietuvos karininkų bajorų – Vyčio kryžiaus kavalierių kraujas. Tad nepavarkime nešti savo vėliavą.“ Po oficialių pasisakymų vyko diskusija bajorystės tema, renginį papuošė muzikuojančių bajorų pasirodymas. Pasibaigus šventiniam koncertui, laukė vaišių stalas, pasivaikščiojimas po XIX a. dvarą ir jį supantį parką, barokine apranga pasipuošęs Rūmų šokių ansamblis, o kulminacija tapo įspūdingas tortas su Sąjungos herbu ir degančiais fejerverkais. LDK laikus menančiu autentišku kardu LBKS vadas P.Vaisieta atpjovė pirmąjį torto gabalėlį ir visiems palinkėjo švęsti Gyvenimą. Šventę vainikavo sugiedoti „Ilgiausių metų“, o skambant saksofono melodijoms, dvaro terasoje pobūvį tęsė šokėjų poros.

Pirmajame žurnalo „Lietuvos bajoras-2024(30)“ viršelyje – Lietuvos didysis etmonas ir Vilniaus vaivada Mykolas Kazimieras Pacas (1624-1682)

PSNŪDUSIEMS NUO SAVIREFLEKSIJOS STOKOS

Saulės titnagas ką tik išleido Mindaugo PELECKIO knygą „ESINIAI“, kurią sudaro trys dalys – Asmenybių galerija; Apie pasaulį ir save pasaulyje; (Pa)skaitiniai. Vietoj recenzijos remsimės knygos sudarytojo Leono Peleckio-Kaktavičiaus įžanginiu žodžiu, kuris visapusiškai atspindi leidinio turinį, pristato autorių.

KNYGŲ NIEKAS NEPAKEIS

Poetas, prozininkas, publicistas, filosofas, religijos ir mitologijos tyrinėtojas, muzikologas, Lietuvos rašytojų sąjungos ir Tarptautinės hiperpoliglotų asociacijos (The International Association of Hyperpolyglots) narys Mindaugas Peleckis (1975-2023) šią Žemę paliko pernelyg anksti ir labai netikėtai – po skiepi nuo pandemijos. Gydytojai, privertę skiepytis

sveiką žmogų, neatsižvelgė, kad nebuvo galima to daryti dėl vaikystėje nustatytos alergijos. Sustojus širdžiai, konstatuota kardiomiopatija, nors iki tol jokių širdies negalavimų Mindaugas neturėjo.

Į knygą sudėta tik dalis labai darbštaus, talentingo žmogaus tekstų, kai kurie jų spausdinti „Metuose“, „Kultūros baruose“, „Literatūroje ir mene“, „Šiaurės Atėnuose“, „Varpuose“, portaluose „Vakarai.us“, „Radi-kaliai“.

„Asmenybių galerija“ pavadintas pokalbių skyrius, dauguma pavardžių žinomos ne tik Lietuvoje – rašytoja, dailininkė Jurga Ivanauskaitė, fotografas, poetas, keliautojas Paulius Normantas, Jono Meko knygų leidėjas Antanas Naujokaitis, M. K. Čiurlionio kūrybos tyrinėtojas profesorius Vytautas Landsbergis, rašytojas, mokslininkas, dėstytojas Regimantas Tamošaitis, vienintelio Lietuvos meno kolektyvo, ketvirtą kartą reprezentuojančio šalį pasaulinėje parodoje, vadovas Antanas Fokas, prūsų kalbos tyrinėtojas, besidomintis ir globalizacijos problemomis, Letas Palmaitis, Lietuvos avangardo scenos *persona non grata*, kariljonininkas Raimundas Eimontas, kultinis čekų kilmės smuikininkas Aranosas, legendinis perkusinininkas Vladimiras Tarasovas, Ohajo universiteto (JAV) filosofijos profesorius, eruditas, dažnai rašęs ir egzistencializmo, demokratijos, politikos temomis, Algis Mickūnas, rašytojas Grigorijus Kanovičius, dailininkas ir rašytojas Mikalojus Vilutis, istorinių romanų rašytojas Jonas Užurka, Holivudą bandantis užkariauti latvių aktorius Maksimas Esterkinas, filosofas Leonidas Donskis, vertėjas, kino režisierius švedas Jonas Ohmanas, ryžtingai palaikantis Ukrainą, vienas žymiausių Islandijos kompozitorių Jóhannas Jóhannssonas, filosofas ir fotografas Alphonso Lingis, rašytojas fantastas, mokslų daktaras, Lietuvos neofolko viltis Justinas Žilinskas, kompozitorius Viačeslavas Ganelinas, mokslininkai Tomas Baranauskas ir Radvilė Racėnaitė, žurnalistas Virginijus Savukynas, Kalbos ir kultūros instituto „Lingua lituanika“ direktorė Irena Kruopienė, totorių paveldo tyrinėtoja Galina Miškinienė ir kt.

Antrajame skyriuje – autoriaus svarstymai apie pasaulį ir mus pasaulyje. Publikuojami tekstai rodo, koks platus buvo rašytojo, mokslininko domėjimosi laukas, kiek daug prarasta jo netekus. Kitiškai aptariam

įvairios sritys – nuo politikos, kuri abstrahuojama kaip socialinės tikrovės konstravimas, iki filosofinių pamąstymų. Prozininkas, poetas įvaldė ir esė žanrą. Autoriaus žodis taiklus, taupus, svarstomos kertinės idėjos, užvaldžiusios besikeičiantį pasaulį.

Trečiajame skyriuje – netradicinės, nevaldiškos knygų mažosios recenzijos, ne vieną skaitytoją paskatinusios atsiversti naują knygą, arba... jos net neatsiversti. Išsami, profesionali pseudoistorijos analizė – perskaityta keliolika su tuo susijusių knygų, ieškota svarių kontrargumentų. Apie labiausiai intriguojančias Lietuvos leidyklų 2008-2009 m. išleistas knygas pasakojo žurnalų „Kultūros barai“ („Knygų niekas nepakeis“) ir „Metų“ („Anotacijos“) skaitytojas. (Pa)skaitinių ciklą „Literatūra ir menas“ spausdino 2008-2011 m. Beje, į knygą įdėta tik maža tekstų dalis, nes vien jų bibliografijai prireiktų keliolikos puslapių.

Štai ką apie tą savo gyvenimo tarpsnį manė pats Mindaugas: „Po 2011-ųjų Vilniaus knygų mugės svarsčiau, kokias knygas pristatinėti toliau. Ar pakeitė ir kaip mane pakeitė ši mugė? Taip. Išvydau, kiek įdomių rašytojų, mokslininkų, menininkų esama tarp mūsų. Dažnai neturiu ką pasakyti savo kritikams, kai manęs klausia: kodėl pristatai tą, o ne aną knygą? Ar šis autorius geresnis už kitą? O gal esi korumpuotas? Ne, nesu, nebuvau ir nebūsiu. Teko susimąstyti apie kriterijus. Visada stengdavau si (galbūt ne visuomet pavyko), kad „(Pa)skaitiniai“ nebūtų nuobodūs, turėtų koncepciją, kurią galima įskaityti kiekvieno rašinio pavadinime. Visiems kritikams noriu pasakyti ačiū: per dvejus „(Pa)skaitinių“ metus ir jau beveik šimtą rašinių daug ko išmokau. Ak, kartais norėtusi, kad paroje būtų daugiau valandų, o viename puslapyje – tiek raidelių, kad tilptų ne trys, keturios, bet šešios, aštuonios knygos. Yra, kaip yra. Nenusivyliau Lietuvos autoriais, knygų vertimais ir leidėjais (su retomis išimtimėmis). Tą jausmą bandysiu perduoti ir Jums.“

Kelios ištraukos iš skaitytojų komentarų „Literatūroje ir mene“: „Peleckis – vienas ryškiausių nūdienos publicistų. Nepaprastai įdomios ir turiningos jo apžvalgos.“ (2011-03-19) „Peleckis – šaunuolis. Jo apžvalgos labai įdomios ir reikalingos.“ (2011-01-30) „Puiki apžvalga. Labai daug ir naudingo sužinojau. Ačiū.“ (2011-01-14) „Perskaitęs pristatymus už-

sinorėjau perskaityti visas tris knygas“, – skaitytojo vertinimas, užrašytas 2010-10-17. „Mitus sugriauanantis straipsnis. Ryte prarijau. Ačiū“, – dar viena padėka (2010-10-05). „Recenzijose įžvelgiu įdomų tyrimo rakursą – Mindaugas tarsi klausia, iš kur autoriams atsiranda tokios mintys ir idėjos, kurių sprendimas įpainingia skaitytoją dar į didesnius keblumus. Ar knygos yra savarankiški meno reiškiniai, kuriuos būtina aiškinti, interpretuoti? Ar autorių knygos visada atviros ir nuo skaitytojų nieko neslepia? Mindaugo apžvalgos nesiekia užbaigtos sintezės, bet paskatina domėtis, skaityti. Visada laikiu Mindaugo recenzijų, jos įdomios, spontaniškos, zeniškos – tik vienas kirtis, bet jis visada „mirtinas“ ir pilnas gyvybės.“ (2010-09-27) „Pagaliau negailestingi kritikai prasitarė, netyčia išsidadė – tekstai per daug nugludinti (sutinku), knygų pristatymai lakoniški, informatyvūs, tokie jie yra ir tokie jie turi būti.“ (2010-03-08) „Mindaugas pristatė tikrai įdomias ir vertas išskirtinio dėmesio knygas. Manyčiau, garbingos praeities tyrinėjimai padės lietuvių tautai pakilti iš letargo ir sukurti aiščią dvasios imperiją.“ (2010-02-08) „Puikios knygų apžvalgos, matyt, todėl jos siutina uolius „komentatorius“, kurie neriasi iš kailio, norėdami kuo skaudžiau įgelti autoriui. Bet jie gėdingai pralaimi visas verbalinių šachmatų partijas ir tik žiauriai išduria save. Kindermatas šmeižikams.“ (2009-12-03) „Džiaugiuosi kiekviename LM numeryje skaitydamas recenzijas. Mindaugas nepanašus į tūlus knygų apžvalgininkus, autorius visada paprastas ir aiškus, jo straipsniai neturi jokios arogancijos, noro pigiai sublizgėti, pašiurpinti, priblokšti. Tokios ir turi būti knygų apžvalgos, pavargome nuo mandrų komentarų. Ačiū, Mindaugai, sėkmės tau.“ (2009-11-17) „Džiugina Mindaugo erudicija, išprusimas, gebėjimas analizuoti, daryti drąsias išvadas.“ (2009-08-16).

Tarp skaitytojų vertinimų pastoviai kartojosi ir du-trys dūriai į širdį. Tačiau į juos tuoj pat reaguodavo tie, kuriems buvo koki tokių anonimų rašliava. „Mindaugas pristato naujas knygas, o tūlas sk dirba juodą darbą. Seną kaip pasaulis.“ (2010-09-21) „Skaitau kultūros laikraštį internete ir nesuprantu, ką čia veikia tokio žemo protinio lygio komentatoriai, tiksliau vienas ir tas pats vilnietis IP 84.240.60.18? Kokią teisę jis turi tujinti ir įžeidinėti straipsnio autorių? Ar nebėra visiškai elementaraus kultūringu-

mo? Auga naujoji mankurtų karta, kuriai nužudyti šunį nieko nereiškia, ir kuri akivaizdžiai linkusi į nacizmą.“ (2009-11-23).

Niekada su sūnumi apie tai nesame kalbėję, niekada dėl to nesiguodė, tačiau bjauriausia, kai netyčia sužinai, kad tarp tokių niekadėjų ne visi psichikos ligoniai, kai kurie net mokslo laipsnius turintys, o ir draugais buvo vadinami... Ar ne tokie po karo skundė kaimynus, kad šie atsidurtų tremtyje ar lageryje? Kai kas iš tokių, be abejoj, tapo ir KGB tarnybų agentais.

Suteikti sau džiaugsmo, pažeminant kitą, dar niekada nebuvo taip lengva, paprasta – anonimiškai išliek savo nuodus internete ir... jau laimingas.

Kodėl nutrūko Mindaugo knygų apžvalgos? Gal todėl, kad atėjo laikas moksliniams tyrinėjimams? O gal ir ne... Juk be disertacijos, poezijos ir prozos kūrinų, žurnalistikos aktualijų darbuotasi, kuriant televizijos serialą. Planavo ir dar vieną scenarijų – filmui adaptuoti Ričardo Gavelio „Vilniaus pokerį“, remiantis šiuo ir kitais rašytojo „Vilniaus ciklo“ kūriniais, ketino ne tik perteikti vieną svarbiausių lietuvių romanų, bet ir papildyti jį nūdienos aktualijomis, užuominomis, vizijomis, parodyti sovietinių laikų problematiką, epochą ir konkretaus žmogaus likimą.

Taip, Mindaugas buvo knygų žmogus, bibliofilas, iš kelionių po platųjį pasaulį parsiveždavęs pačių rečiausių knygų. Per savo neilgą gyvenimą sukaupė tokią asmeninę biblioteką, kokią ne kiekvieno akademiko namuose pamatysi. Mindaugo svarbiausias turtas išskeliavo Žemaitijon, į jo protėvių, garsių Lietuvos bajorų Kaktavičių, žemę. Didžiąją asmeninės bibliotekos dalį kaip dovaną priėmė žemaičiai – Plungės viešojoje bibliotekoje įkurtame Baltajame kambaryje atsidūrė 1410 retų leidinių. Simono Daukanto bibliofilų klubo vadovas Gintautas Černeckis nuoširdžiai puoselėja erudito sukaupą lobyną, skatinantį knygos mylėtojus pažinti save, pasaulio kultūrą, branginti savo gimtąją kalbą ir mokytis naujų... Mažesnę Mindaugo bibliotekos dalį priglaudė vilniškė Pilaitės gimnazija, nes pusė kūrėjo gyvenimo prabėgo Pilaitėje, Pajautos slėnyje, kaip savo gatvę įvardijo pats eilėraščių autorius paskutiniame rankraštyje...

Gavęs dovanų leidinį „Gyvenimas tarp knygų“ (leidykla „Dvi Tylos“), gerokai nustebau, kad Mindaugui ten kažkodėl neatsirado vietos.

Kai 2008-ųjų pradžioje sūnus stojo į Lietuvos rašytojų sąjungą, Kornelijus Platelis rekomendacijoje pažymėjo: „Imponuoja platus M. Peleckio išsilavinimas, interesų ratas, nesenkantis žingeidumas.“ O antros rekomendacijos autorius Alvydas Šlepikas, akcentavęs stebėtiną autoriaus kūrybinį augimą, pasidžiaugė, kad „jis netapo dar vienu „vunderkindu“, kurio gabumai subrendus kažkur pranyksta“ (Mindaugas debiutavo būdamas 13 metų knyga „Vienaragis“, kuri pateko į „Lietuvos rekordų“ knygą kaip jauniausio Lietuvoje autoriaus knygą).

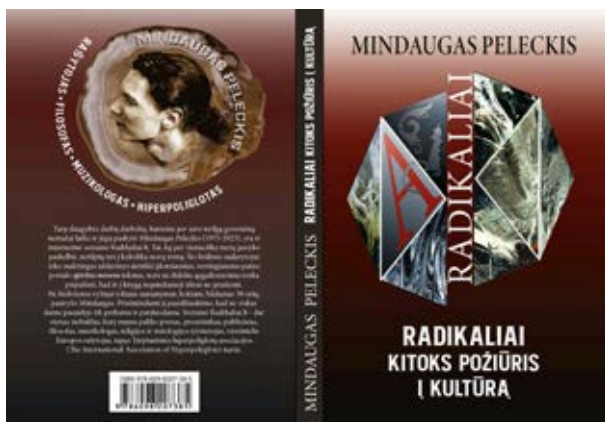
2023-ųjų liepą Mindaugas (po mirties tų metų balandį) nominuotas Vaižganto premijai. Pristatant jį, be kita ko, pažymėta: „Labai svarbi M. Peleckio misija viešojoje erdvėje buvo jo prieš 12 metų sukurto portalo „Radikalčiai“ puoselėjimas. Tai, kaip reta Lietuvoje, labai inteligentiška erdvė. Lyg ir tas pats, kaip kituose kultūriniuose portaluose, bet pagrindinis skirtumas didžiulis: apsilankęs „Radikalčiai“, visada jautiesi pakylėtas, o ne apsiteršęs.“ Be to, „visus tuos 12 metų Mindaugas dirbo nemokamai, niekada niekieno neprašė finansinės paramos. (...) Gyvas būdamas nesulaukė iš kolegų net menkiausio pripažinimo; gal todėl, kad nebuvo landus, niekada ir niekur neprimindavo apie save, nereikalavo dėmesio, nors ir kaip poetas, ir kaip publicistas, kaip eseistas, kaip prozininkas tikrai lenkė ne vieną kolegą, pelniusį net Nacionalinę premiją; buvo tikras knygų žmogus, ne kovotojas, ne savimyla.“ Įdomus iš rašytojų ir žurnalistų sudarytos komisijos sprendimas: kadangi Vaižganto premijai pristatyti tik du pretendentai, pažaisdami tradiciją, nutarė... dar mėnesiui pratęsti rekomendacijų priėmimą, pasityčiodama ir iš paties Vaižganto, ir iš teisėtų nominantų. Premija, žinoma, buvo paskirta pavėluotai pristatytoms asmenybėms.

Apžvelgdamas romaną „Titano sirenos“, Mindaugas rašė: „Nežinau, kuri K. Vonneguto knyga geriausia. Ne visas skaičiau (kuo džiaugiuosi – bus kuo pasilepinti senatvėje).“ Deja... Tačiau ir išlikti amžinai jaunam lemta nedaugeliui.

Vytautas Martinkus

PIE RADIKALŲ AIDA

Kai vakar ieškojau naujosios Mindaugo Peleckio knygos*, prieš mėnesį gautos internetu ir virtualiajame jo debesyje laikinai pasidėtos į mėgstamų Borgeso ar Eco tekstų vertų leidinių lentyną, žvilgsnis atsitiktinai kliudė mažą berniuką Jorį, LSMU gimnazijos 7c klasės mokinį. Per *youtube*'ą jis grojo savo paties sukurtą pjesę smuikui ir fortepijonui „Aidas kalnuose“, ir jo muzikos mokytoja jam akomponavo. Nežinau, kaip Joriui toliau seksis gyvenime, gal netaps jis nei kompozitoriumi, nei rašytoju, bet (viliuosi) visada ir visur liks kūrybingu žmogumi. O štai vos porą minučių skambėjusi jo pjesė (kaip ir jos komentaras: „*Man pavyko sukurti kažką panašaus į aidą, todėl pavadinau šią pjesę „Kalnų*

* Mindaugas Peleckis. RADIKALIAI KITOKS POŽIŪRIS Į KŪRYBĄ (pokalbiai, esė, knygos, garsai. – Šiauliai: Saulės Titnagas, 2025).

aidas“, nes melodija priminė kalnuose sklindantį garsą, o aidas būtent gerai skamba kalnuose“), staiga tapo minčių lieptu į minėtą lentyną su naująja, deja, pomirtine, Mindaugo Peleckio knyga.

Kai atsiverti ją, vėl prisimeni autoriaus gimimo ir mirties datas, ir it žaibas perskrodžia liūdesys – koks ankstyvas, bet trumpas gali tebūti kūrėjo kelias! Skaitant knygą iš puslapio į puslapį peršoka ir džiaugsmo spindulys – juk tasai kelias vedė ne per dykumą, o per visiems literatams gerai žinomas *baltas lankas*, kur *juodos avys*, o *tas jaunasis piemuo* puikiai *jas* išmanė ir visą gyvenimą sąžiningai *ganė*. Ir ne vien Vidurio Lietuvos ar Sūduvos žemumose, ne vien Žemaitijos, Aukštaitijos ar Dzūkijos aukštumose. Tas Mindaugo kelias – per visą aiščių protėvynę, per senąją Europą ir ne mažiau seną Aziją, net Naująjį pasaulį (kaip vis dar pavadiname Ameriką). Pasaulio (ypač kultūros) įvairovės matymo ir suvokimo požiūriu Mindaugo nueito gyvenimo kelio niekaip nepavadinai trumpu. Jis šimtąkart ilgesnis už šimtamečio senolio, kuris gimė ir visą amžių nugyveno savo kaime ar mieste, bet gal net nepamėgino susišnekėti su artimiausiais kaimynais, kitaip gyvenančiais, kitką mokančiais, į kitokius dievus tikinčiais. Juk norint ir su čia pat, savame mieste, savoje šalyje gyvenančiais, sutarti, drauge gyventi ir kurti, reikia kuo daugiau (svetimų!) kalbų pramokti, kuo gyvesnių žinių alkti, kuo tikresnių išgyvenimų patirti. Poeto, filosofo, poligloto, muziko ir kiti talentai Mindaugui jo gyvenimo kelią patikimai grindė – ilgino ir platino.

O šiaip su likimu po laiko nereikia ginčytis. Anot už mus linksmesnių prancūzų – *C'est La Vie*. Net ir staiga nutrūkusio Mindaugo gyvenimo kelias, kaip sakyta, vedė toli ir kilo aukštai, kalvų ir kalnų, viršukalnių link. Tad ir to gyvenimo aidas gali „gerai“, anot mažojo Jorio, skambėti. Ir ne kartą. *Internetinė svetainė* – šiuolaikinis bendravimo būdas, jis Mindaugui padėjo greitai pasakyti savo nuomonę apie naujausius literatūros, muzikos, kino, teatro įvykius, atsiliepti į kitų mintis, at(si)verti savo būsenas. Viską daryti savitai, pasak jo paties, *radikaliai*. Tai yra, parašyti kompetentingai (daugelio mėgstamas žodis), o gal geriau sakyti – su išmanymu, pagrindžiant detalėmis, klasikiniu žinojimu, asmeniniu patyrimu etc. Be to, visada parašyti gera lietuvių kalba, savu,

Mindaugo stiliumi. Kartais kritiškai, kartais ironiškai. Ieškant ne draugų, o tiesos. Kaip sakytą, visada lakoniškai. Tad (kitą neišėitų) – ir metaforiškai.

Tad atsiverskime, pasklaidykime knygą: į rinkinį sudėti tekstai gana trumpi (tiesa, kai kurie – tęstiniai), jie man primena jau paminėto Borgeso trumpąją prozą arba Eco „degtukų dėžučių etiketes“ – šio autoriaus žiniasklaidos skiltyse skelbtus aktualius politikos, meno, kultūros įvykių Italijoje komentarus. Kuo lakoniški literatūros, muzikos, teatro, bet kurio kultūros įvykio mūsų Lietuvoje vertinimai, tuo sunkiau juos formuluoti, bet kartu jie ir taiklesni. Jie – kaip iš lanko paleistos strėlės – nukauna paliegiusius, sergančius, nevertus gyventi miško gyventojus, arba tik pabaido, priverčia daugiau palakstyti, kur saugiau pasiganyti, stipriuosius. Manau, šis šaulys iš prigimties buvo Taiklioji Akis. Ne mažiau svarbu, kad jo ranką ir akį lavino sunkiai (bent man) įsivaizduojama jo minties (erudicijos), vaizduotės, tikėjimų, pažinimo, poetinės jausenos *treniruotė*. Ir ji dovanojo stulbinančių vaisių. Atsiliepimų, refleksijų. Jo asmeniško, *radikalaus*, užtat gyvo aido.

Gera, kad jau išleisti pagrindiniai Mindaugo Peleckio raštai, kaip literatūriniai, taip ir akademiniai. Gaila, kad jie vėlavo, ir pats autorius ne visus juos išvydo. Bet rankraščiai juk nedega, kaip žinome. Džiaugiuosi, kad Mindaugo Tėtis, irgi literatas, patyręs redaktorius ir leidėjas, Leonas Peleckis-Kaktavičius, dalykiškai rūpinasi sūnaus palikimu. Tikra laimė mums, kad jis moka tai daryti. Šis naujas rinkinys ne tik primena tėvui sūnų, o mums, skaitytojams, – XXI a. 2-ojo deš. lietuvių kultūros įvykius, galimą gilią ir plačią jų anuometinę refleksiją. Ir ne vien. Knyga kviečia sekti Mindaugą Peleckį per kūrybą: talentas atsiskleidžia per kūrėjo siekius ir juos įrodančius veikalus. Branginkime juos net tada, kai jie neatrodo amžini.

Juk kol Lietuva tebegyva, negali negimti, turi vėl gimti mūsų Kristijonas. Arba Mindaugas. Arba Joris. Vardų talentingiems naujagimiams saugome daug.

Dalia Čiočytė

LAUDI FILOSOFIJOS IR BELETRISTIKOS DERMĖ*

Onutės Gaidamavičiūtės nuotraukoje:

Kalba literatūrologė, Vilniaus universiteto doc. dr. Dalia Čiočytė

Gerbiamieji,

Pirmiausia noriu pasakyti, kad knyga *Radikaliai kitoks požiūris į kultūrą* yra iškilus paminklas, Tėvo pastatytas Sūnui.

Reikšminga, kad knyga iliustruota Rimanto Dichavičiaus, kurį Mindaugas Peleckis šioj knygoj vadina legendiniu. Knygoje skleidžiasi dviejų meninio mąstymo figūrų, rašytojo ir dailininko, dialogas.

Ši knyga yra Mindaugo Peleckio pasaulėvokos (filosofinės ir meninės) supratimo, aiškinimo forma. Tai, kaip knyga sudaryta, sukompo-

* Pasisakymas apie Mindaugo Peleckio knygą „Radikaliai kitoks požiūris į kultūrą“, skaitytas 2025 m. rugsėjo 23 d. Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus viešosios bibliotekos didžiojoje salėje, pažymint rašytojo ir mokslininko 50 metų jubiliejų.

nuota, kurie tekstai atrinkti, – visa tai Mindaugo Peleckio kūrybą interpretuoja.

Į knygos pavadinimą iškelta, akcentuojama Mindaugo Peleckio frazė *Radikaliai kitoks požiūris į kultūrą*.

Kas yra kultūra? Atrodytų, visi žinome šios sąvokos prasmę, ją vartojame kaip savaime suprantamą, apibrėžiame kaip žmogiškąją kūrybą. Tačiau ši sąvoka nėra savaime aiški, ir knygos pavadinimas į tai atkreipia dėmesį: gali būti įvairių kultūros sampratų – įvairių požiūrių į kultūrą (*toks, kitoks požiūriai...*).

Knygos sudarytojas Leonas Peleckis Kaktavičius Pratarmėje užsimenama apie požiūrių į kultūrą skirtingumą: „Prisimindami jį [Mindaugą Peleckį – D. Č.] pasidžiaukime, kad ne viskas šiame pasaulyje tik perkama ir parduodama“.

Šiuo sakiniu netiesiogiai užsimenama apie vieną iš kultūros sampratų: kultūra gali būti perkama ir parduodama, kultūra gali būti kovos dėl karjeros, dėl galios laukas. Prisiminkime Mindaugo Peleckio reikšmingą rimuotą kalambūrą: tai ne kultūra, o chaltūra.

Radikaliai.lt, – puikus kultūros žurnalas (Aldonos Elenos Puišytės žodžiais tariant), – nuo tokio vartotojiško požiūrio į kultūrą atsirboja.

Tokia vartotojiška kultūros samprata iš esmės būdinga įvairioms marksistinėms filosofijoms (ne tik senesnėms, bet ir naujesnėms): laikoma, kad kultūros lauke visos ideologijos kovoja dėl galios, dėl įtakos sferų, ir kad visos ideologijos yra tokios, – visos jos yra galios siekiančios.

Mindaugas Peleckis mąsto kitaip: *ne visos*. 2012 m. jis rašė: „Tai – radikaliai naujas požiūris į kultūrą ne kaip į vartojimo objektą ar „iš aukščiau nuleistą“ chaltūrą, o pasimėgavimo, dalijimosi, džiaugsmo teikimo objektą“.

Atkreipkime dėmesį, kad kultūros kaip „pasimėgavimo, dalijimosi, džiaugsmo teikimo objekto“ apibūdinimas eliminuoja konkurencijos elementą. Remiamasi filosofine prielaida, kad *tiesa egzistuoja*; iš to seka tiesos suvokimo džiaugsmas, tas suvokimas gali įgauti meninę raišką,

toku suvokimu dalijamasi ir dalijimasis teikia malonumą – ir kūrėjui, ir suvokėjui.

Taigi *nėra rivalizacijos*, yra tiesos suvokimo ir tuo suvokimu dalijimosi džiaugsmas.

Ideologijos gali būti įvairios. Idėjos gali rasti iš nesavanaudiško noro suvokti tiesą apie žmogaus prasmę. Tokių idėjų harmonizavimas yra ideologija, pačia geriausia prasme.

Kokia pagrindinė Mindaugo Peleckio kultūros, kūrybos sampratos idėja? Ji išsakoma „Laiškuose Broliui“ (vaikystės draugui Laimonui):

„Supratau vieną dalyką, Broli.

Mes gyvename tam, kad padėtume kitiems. Tik todėl esame labiau žinantys, nei kiti. Tai – ir duotybė, ir pareiga. Jau kalbėjom, bet pajutau tai ir užtvirtinu.

Visos mūsų kančios vardan to, kad kitiems būtų nors kiek geriau. Taip angelai elgiasi. Velniai dirba sau...“

Šioje citatoje užsimenama apie dar vieną kūrybos, kultūros sampratą: kūryba „sau“, negalvojant apie kitus. Tik saviraiška. Skaitant Mindaugo Peleckio tekstus išryškėja kitoks požiūris: ne visa kūryba yra gėris, kūryba gali būti angeliška, kai ji kelia, skaidrina dvasią, ir gali būti velniška, kai ji tėra saviraiška, nedėmesinga Kitam. Kūryba reikliai vertinama, kitaip negu sovietmečiu, kai kultūra buvo beveik religingumo objektas, sąvoka „kūrybos žmogus“ tarta su pietizmo intonacijomis, tarsi visa kūryba savaime būtų gėris.

Tad Mindaugo Peleckio literatūriniame mąstyme kultūra, kaip žmogiškoji kūryba, yra ne galios siekis, ne tiesiog saviraiška, o žmogaus prasmės paieška. Kultūra nėra pati sau tikslas. Ji turi turėti tikslą. Tikslas labai paprastas, ir kartu tai yra tradicinių Vakarų pasaulio vertybių reziümė: matyti Kitą, *padėti kitiems*.

Todėl kyla klausimas, kas gi Mindaugo Peleckio pasaulėvokoje radikalų?

Viena radikalumo reikšmė nurodo kraštutinių pažiūrų laikyseną. Ši reikšmė Mindaugo Peleckio mąstymui apibūdinti netinka: jam patinka *klasika, tradicinės vertybės*. Patinka filosofinis, religinis, kultūrinis, pasaulėvaizdinis Centras, o ne ekscentriškumas.

Kita radikalumo reikšmė – tai pagrindinis, esminis, ryžtingas, griežtas požiūris. Taip, ši reikšmė adekvačiai apibūdina Mindaugo Peleckio laikyseną: drąsiai, tvirtai stovėti tiesos pozicijoje.

Pasitikėti tiesos buvimu, stovėti tradicinių vertybių pozicijoje, turėti tvirtą pasaulėvokinę poziciją šiandien yra nepopuliariu, todėl tam reikia ryžto. Šiandien reikia didelės drąsos, kad atstovautum tradicinėms Vakarų kultūros vertybėms ir jas gintum.

Knygoje *Radikaliai kitoks požiūris į kultūrą* matome puikias recenzijas, labai asmenybiškas, su ryškia pasaulėvokine pozicija. Ir ši pasaulėvokinė pozicija yra gyva, neturinti nieko bendra su sustabarėjusiomis nepajudinamomis nuostatomis.

Reikšmingas Leono Peleckio Kaktavičiaus pastebėjimas: „Taip jau buvo išauklėtas, kad sakydavo tiesą į akis“. Dviguba sakinio intonacija: ir apgailestavimas (sūnus dėl to nukentėdavo), ir – pasididžiavimas.

Mindaugo Peleckio tekstai – glaudi filosofijos ir beletristikos dermė. Šia prasme panašus mąstymo būdas kaip Friedrich Nietzsche, Jean Paul Sartre, Albert Camus. Mindaugo Peleckio tekstai – lietuviška ir labai šiuolaikiška tokios minties tradicijos versija.

Kam filosofijai reikia literatūros? Kai mąstoma išties filosofiskai – pradedant nuo pradžių, nuo asmeniškios savęs ir savo gyvenimo patirties, tai sąvokos dažnai neaprėpia tos patirties sudėtingumo, niuansuotumo, subtilumo. O metafora nesiekia prasmės aprėpti, ji kuria prasmės nuorodą, kviesdama skaitytoją mąstyti kartu. Metafora nurodo tai, ko (dėl egzistencinės patirties sudėtingumo) neišsina tiesiogiai įvardyti. Mindaugas Peleckis kuria ir plėtoja metaforas, adekvačias siekiamai nurodyti prasmėi. Vienas tokių mintijimo pasažų – puiki traukinio įvaizdžio, traukinio vagonų, kupė, ir traukinio Krypties interpretacija (iš „Laiškų Broliui“).

ELI IŽANGINIAI ŽODŽIAI APIE INTERNETINĖS SVETAINĖS RADIKALIAI.LT ĮKŪRĖJĄ IR VYRIAUSIĄJĮ REDAKTORIŲ

Tarp daugybės darbų darbelių, kuriems per savo neilgą gyvenimą nemažai laiko ir jėgų paskyrė Mindaugas Peleckis (1975-2023), yra ir internetinė svetainė Radikalai.lt. Tai, ką per vienuolika metų pavyko paskelbti, netilptų net į keliolika storų tomų. Šio leidinio sudarytojui teko sudėtingas uždavinys atrinkti įdomiausius, vertingiausius paties portalo *spiritus movens* tekstus, nors su dideliu apgailestavimu tenka pripažinti, kad ir į knygą nepatekusieji tikrai ne prastesni. Nepateko į šią knygą ir Mindaugo anglų kalba rašyti tekstai, kurių herojai – pasaulio įžymybės (hiperpoligloto ryšiai buvo platūs) bei Lietuvą garsinančios asmenybės.

Kai ryžosi tokiam žingsniui, jau buvo daug ką nuveikęs, o ir ne mažiau įsipareigojimų laukė visų pirma jo, kaip filosofijos doktoranto, kaip būsimų knygų autoriaus. Na, o pačią pradžią primena šis 2012 m. vasario 7 d. paskelbtas viešas atsišaukimas:

„Radikalai! tikisi tapti nauju kultūriniu tinklalapiu, kuris apims, kiek įmanoma, visas meno rūšis, taip pat filosofiją, istoriją, mitologiją, publikuos meno kūrinius – piešinius, fotografijas etc. Jame rasite prozos ir poezijos, esė, interviu su įdomiais žmonėmis, kalbai lavinti – tekstų anglų ar kita užsienio kalba.

Radikalai! esmė – tai entuziastų puslapis entuziastams, be jokio materialaus atlygio. Visi dirbame už dyką, bet su tikslu, kad parodytume, jog Lietuvoje ir už jos ribų gyvena daug gabių žmonių, kurie turi kuo

pasidalinti. Tai – radikalai naujas požiūris į kultūrą ne kaip į vartojimo objektą ar „iš aukščiau nuleistą“ *chaltūrą*, o pasimėgavimo, dalijimosi, džiaugsmo teikimo objektą. Tinklalapis yra absoliučiai necenzūruojamas (t. y. priimamos įvairios nuomonės), ideologiškai neangažuotas ir su nieku nesusijęs, neafilijuotas. Tai – bendraminčių sugalvota iniciatyva, skatinsianti laisvą mintį. Laukiame Jūsų atsiliepimų, o svarbiausia – tekstų visomis jų formomis. Kviečiame bendradarbiauti ir profesorius, ir studentus, ir bet ką, kam įdomi kultūra plačiaja prasme.

Kalbėkite, ir būsite išklausyti. Klausykite, ir gal išgirsite. Mes ateiname radikalai, bet be smurto, manifestų ir menkniekių.

Mindaugas Peleckis

radikalai.lt vyr. redaktorius.“

Interneto svetainė netruko tapti populiaria. Jau po kelių mėnesių joje bendradarbiavo dešimtys pastovių autorių, tekstų peržiūros siekė kelis šimtus, o neretai ir per tūkstantį. Tik keli pavyzdžiai: pokalbį „(Ne tik) rašto rūšis – runos“ perskaitė 5586, recenzijas apie Justino Marcinkevičiaus „Pažadėtąją žemę“ – 2013, Arvydo Ambroso „Žeme, nepalik mūsų“ – 1492, Kazio Sajos „Niekam nenusileisiu“ – 1322, Aido Marčėno „Dievų taupyklė“ – 1024 skaitytojai. Ir t. t., ir pan. Kiek iš viso publikacijų būta? Kadangi per pirmuosius ketverius metus išspausdinta lygiai 3000 (tai konstatuota 2016 m. vasario 11 d. recenzuojant Anos Lu knygą), – apie 10 000. Septynios nusistovėjusios rubrikos – „Be problemų“, „Radikalai“, „Knygos“, „Tauta ir istorija“, „Garsas/Sound“, „Varpai“, „Teatras“ – skatino laisvą mintį, buvo laukiamos.

Programinės įrangos inžinierius (Jungtinė Karalystė) Aidas Zubkonis prisimena: „Su Mindaugu susipažinome 2005 metais. Tuo metu jis pradėjo rašyti Jungtinėje Karalystėje leistam savaitraščiui „Londono Žinios“, kuriame neilgai dirbau. Nors ir nedažnai, bet susitikdavome Lietuvoje. 2012 metais jo prašymu techniškai sukūriau interneto svetainę Radikalai.lt. Žinojau, kad Mindaugui jos turinys labai svarbus, kaip ir skaitytojų ratas.“

„Tai įdomus, reto savitumo kultūros žurnalas. Nuostabu, kad jį buvo galima skaityti internete“, – pažymi poetė Aldona Elena Puišytė.

O kompozitorius Gintautas Gascevičius apie internetinį portalą „Radikalai“ pažymi tai, ką viešai yra paskelbė daugelis šios svetainės lankytojų ir autorių: „Tai, kaip reta Lietuvoje, labai inteligentiška erdvė, kurioje galima rasti knygų ir muzikos albumų recenzijų, intelektualių straipsnių ir literatūros kūrinių. Tai lyg ir tas pats, kaip kituose kultūrinuose portaluose, bet pagrindinis skirtumas didžiulis: apsilankęs „Radikalai“, visada jausdavausi pakylėtas, o ne apsiteršęs. O tai, neabejoju, Mindaugo nuopelnas, parodantis jo asmenybės brandumą.“

Sudarytojas rekomenduoja atkreipti dėmesį į dar vieną įdomų faktą – tame pat tinklalapyje lietuvių ir anglų kalbomis rašytą knygą ETERNAL LIIVA, kurios pagrindinis tikslas – sukurti Golemą, gyventi Taikoje. Plačiau apie tai – skyriuje „Pokalbiai“.

Ruošiant spaudai šią knygą, ne kartą teko įsitikinti, koks sąžiningas recenzentas buvo Mindaugas, nepagalėjęs net Nacionalinės premijos laureato, išleidusio nevykusį poezijos rinkinį, kuriame dar ir dedikacijų glėbys vienaip ar kitaip reikalingiems: „Nejaugi ir man vis labiau žilstant teks vis daugiau pataikauti?“; „Gera tai poezija. Bet tik artimųjų ratui.“ Jei šiuo atveju kritika baigėsi pažinties nutraukimu, būta ir didesnių bėdų. Taip jau buvo išauklėtas, kad sakydavo tiesą į akis, bet neįsidėmėjo vieno protingo profesoriaus perspėjimo: „Kol disertacija neapginta, būk tylesnis už nebylį.“ Išleidus knygą apie jo buvusį mokslinį vadovą prof. Algį Uždavinį, rašydamas recenziją nesusilaikė ir tiesiai pareiškė: „Knygos pavadinimas tik iš dalies atitinka turinį.“ Dar ir kelių garsenybių vardus, kurių tekstai joje išspausdinti, nors neturėjo nieko bendro su šviesios atminties mokslininko fenomenu, paminėjo. O pabaigoje pažymėjo: „Nenustebsiu, jei po šios recenzijos eilinį kartą turėsiu didelių problemų tame pačiame Institute, kuriame studijuoji doktorantūroje.“ Deja, taip ir atsitiko.

Aštriausias šioje knygoje, ko gero, *profilaktiškas* tekstas, skirtas dabartinei lietuvių poezijai. Autorių sujaudino „Literatūros ir meno“ publikacija, „paskaninta“ vieno šiuolaikinio „genijaus“ keiksmazodžiu,

Mindaugas ir jo Mūza

kita vertus, jam „senokai brendo mintis parašyti apie JUOS. Beveik pusdievius. Kažkam net dievus.“ Labai netikėtas poezijos vertintojo ir smalsaus skaitytojo, „kuriam trūksta gaivaus oro“, tekstas, neabejotinai privertęs ne vieną susimąstyti, o gal ir susigėsti.

Ne kiekvienas ryžtųsi tokiam sumanymui, kokiam, būdamas 36-erių, pasiryžo Mindaugas. Prisimindami jį pasidžiaukime, kad ne viskas šiame pasaulyje tik perkama ir parduodama. Svetainė Radikaliai.lt – dar vienas stebuklas, kurį mums paliko poetas, prozininkas, publicistas, filosofas, muzikologas, religijos ir mitologijos tyrinėtojas, vienintelis Europos rašytojas, tapęs Tarptautinės hiperpoliglotų asociacijos (The International Association of Hyperpolyglots) nariu.

Leonas Peleckis-Kaktavičius

Onutė Gaidamavičiūtė

AKARAS, SKIRTAS RAŠYTOJO IR MOKSLININKO JUBILIEJUI

2025 m. rugsėjo 23 d. Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus viešosios bibliotekos didžiojoje salėje vyko vakaras „Ką reiškia ir ar šiuolaikinėje visuomenėje būtina būti radikaliam“, skirtas paminėti a. a. Mindaugo PELECKIO, poeto, rašytojo, žurnalisto, filosofo, muzikos, religijos, mitologijos tyrinėtojo, hiperpoligloto, 50-metį.

Jau praėjo beveik pustrečių metų, kai netekome talentingo, deja, iki galo mūsų kultūros lauke nepažinto ir nepripažinto kūrėjo. 1975 m. rugsėjo 12 d. gimęs Mindaugas nesulaukė pirmojo savo jubiliejaus. Vyra kaip ažuola per labai trumpą laiką pakirto skiepai nuo kovido. Nuo vaikystės buvo alergiškas skiepams, deja, daktarai į tai neatsižvelgė.

Mindaugas turėjo puikią iškalbą, puikią diktiją, deja, buvo autsai-deris dėl nonkonformistinių pažiūrų. Daugiau nei akivaizdu, kad per 47-erius gyvenimo metus nuveikė tiek, kiek nebūtų nuveikęs kitas, sulaukęs aštuoniasdešimties. Iš viso publikuotos 28 knygos. Mindaugo kūrybinis ir mokslinis gyvenimas buvo labai intensyvus, vienu metu jis sugebėjo derinti labai daug interesų ir domėjimosi sričių. Mirė palikęs daug nebaigtų kūrybinių planų, be kita ko, planavo parašyti ir knygą vaikams.

M. Peleckio atminimui skirtame renginyje dalyvavo visuomenininkė, Vilniaus miesto Pilaitės bendruomenės narė, hum. m. dr. Angelė Šarlauskienė, filosofas, hum. m. dr. Stanislovas Juknevičius, literatūrologė,

doc. dr. Dalia Čiočytė, filosofas, hum. m. dr. Augustinas Dainys, žurnalo „Baltas kambarys“ redaktorė Luana Masienė, menotyrininkė Onutė Gaidamavičiūtė, kompozitorius, būgnininkas, perkusininkas, audioperformansų kūrėjas ir atlikėjas Gintautas Gascevičius.

Renginį pradėjo ir vedė A. Šarlauskienė. Ji trumpai pristatė itin kūrybingą tragiško likimo asmenybę, rašytoją ir mokslininką, vienintelį rašytoją Europoje hiperpoliglotą, pažymėjo, kad net keli kompozitoriai dedikavo Mindaugui savo kūrinius, pirmiausia – Egidija Medekšaitė, paskyrusi savo kūrinį PURUSHA, taip pat G. Gascevičius, kuris kuria Mindaugui skirtą kūrinį skandinaviskais motyvais.

Kompozitorius G. Gascevičius prisiminė savo bendravimą su Mindaugu, pasidžiaugė, kad jiedu buvo radę visapusišką supratimą, bendrą kalbą ir kūrybinį palaikymą (kas retai būna). Mindaugas domėjosi naujausiais Gintauto kūriniais, juos recenzuodavo savo portale www.radikalijai.lt. Gintauto žodžiais, Mindaugo netektis labai jaučiama.

G. Gascevičius atliko Mindaugui skirtą tikrai radikalai nuskambėjusį kūrinį, kuriame be galingos griausmingos perkusijos buvo galima išgirsti ir rytietišką, baltišką bei skandinavšką motyvą.

O. Gaidamavičiūtė perskaitė Mindaugo Tėčio sūnui skirtą eilėrašį, rašytą jo gimimo naktį.

Filosofas S. Juknevičius prisiminė Mindaugą kaip talentingą savo studentą, studijavusį filosofiją doktorantūroje Lietuvos kultūros tyrimų institute. S. Juknevičius pabrėžė dievoieškos svarbą Mindaugo tyrinėjimuose bei gyvenime. Filosofas akcentavo, kad tikėjimas ir tradicinės tradiconalistinės vertybės, kuriomis vadovavosi Mindaugas, yra labai svarbios, nors ir nepopuliarios šiuolaikinėje sekuliarioje visuomenėje.

Prisimintas Mindaugo įsteigtas tinklalapis RADIKALIJAI.LT ir jo kitoks požiūris į kultūrą, sąmoningas atsiribojimas nuo politikos. Ar Mindaugas ieškojo radikalumo mene – muzikoje, literatūroje, dailėje, teatre – Lietuvoje ir užsienyje? Tikrai taip. Beje, radikalumo sąvoka yra kilusi iš lotyniškos sąvokos *radix*, reiškiančios šaknį. Priešingai, nei galėtų atrodyti, radikalai dažniausiai nėra tie, kurie laikosi šaknų – tai

dar konservatoriai ir fundamentalistai, tie, kurie siekia permainų iš pat šaknų, iš esmės. Na, o pačią pradžią primena šis 2012 m. vasario 7 d. M. Peleckio paskelbtas viešas atsišaukimas:

„Radikaliai! tikisi tapti nauju kultūriniu tinklalapiu, kuris apims, kiek įmanoma, visas meno rūšis, taip pat filosofiją, istoriją, mitologiją, publikuos meno kūrinius – piešinius, fotografijas etc. Jame rasite prozos ir poezijos, esė, interviu su įdomiais žmonėmis, kalbai lavinti – tekstų anglų ar kita užsienio kalba.

Radikaliai! esmė – tai entuziastų puslapis entuziastams, be jokio materialaus atlygio. Visi dirbame už dyką, bet su tikslu, kad parodytume, jog Lietuvoje ir už jos ribų gyvena daug gabių žmonių, kurie turi kuo pasidalinti. Tai – radikaliai naujas požiūris į kultūrą ne kaip į vartojimo objektą ar „iš aukščiau nuleistą“ chaltūrą, o pasimėgavimo, dalijimosi, džiaugsmo teikimo objektą. Tinklalapis yra absoliučiai necenzūruojamas (t. y. priimamos įvairios nuomonės), ideologiškai neangažuotas ir su nieku nesusijęs, neafilijuotas. Tai – bendraminčių sugalvota iniciatyva, skatinsianti laisvą mintį. Laukiame Jūsų atsiliepimų, o svarbiausia – tekstų visomis jų formomis. Kviečiame bendradarbiauti ir profesorius, ir studentus, ir bet ką, kam įdomi kultūra plačiąja prasme. Kalbėkite, ir būsite išklausyti. Klausykite, ir gal išgirsite. Mes ateiname radikaliai, bet be smurto, manifestų ir menkniekių.“

Vienas pirmųjų Mindaugo straipsnių apie muziką buvo tekstas apie radikaliausią muzikos stilių – „Krautroką“.

Vakaro metu kalbėjo filosofas, dėstytojas A. Dainys. Jis įvertino išskirtinę Mindaugo asmenybę, Mindaugo, kaip filosofo, kelią, akcentavo gilų jo ryšį su tradicija („būti radikaliai šiuo atveju – tai būti ištikimam ne kažkokioms naujovėms, o galias šaknis turinčioms tradicijoms, tradicijai.“) A. Dainys atkreipė dėmesį ir į tam tikras likimines Mindaugo sąsajas su labai talentingu filosofu, deja, anksti mirusiu Mindaugo disertacijos apie Mullą Sadrą vadovu prof. Algiu Uždaviniu. Be to, A. Dainys išsakė susižavėjimą Mindaugo muzikos tyrinėjimais, ypač unikalia studija „Lietuvos roko istorija“.

Literatūrologė, VU doc. dr. D. Čiočytė pristatė šiais metais išleistą Mindaugo knygą „Radikaliai kitoks požiūris į kultūrą“. Mokslininkė akcentavo Mindaugo ištikimybę tradicinėms vertybėms, tiesai, be kita ko, pacitavo ištrauką iš Mindaugo novelės, skirtos Broliui, kurioje Mindaugas kalba, kad svarbiausia būti teisingam, padėti kitiems („tai – tikroji dvasios aristokratija, aristokrato laikysena.“).

Žurnalo „Baltas kambarys“ redaktorė L. Masienė pasidalijo prisiminimais apie Mindaugą kaip rašytoją, mokslininką, pasidžiaugė, kad jis kasmet parašydavo vertingų šiuolaikinę, dažniausiai alternatyvią, muziką tiriančių straipsnių „Balto kambario“ skilčiai MINDAUGO TEREMINAS. Pasirodo, mirus Mindaugui, jį pagerbiant, visus metus „Baltame kambaryje“ nebuvo skilties apie muziką.

A. Šarlauskienė, pristachiusi itin gausų ir įdomų, įvairiapusį M. Peleckio kūrybinį bei mokslinį palikimą, pasidalijo prisiminimais apie savo ryšį su juo, prisiminė Mindaugo dalyvavimą jos rengiamuose Pilaitės poezijos pavasariuose.

Vakaro pabaigoje viešai pasidalinta simbolišku Mindaugo eilėraščiu *KOSMOSAS YRA ČIA (BILIETAS Į VIENĄ PUSĘ)*:

I

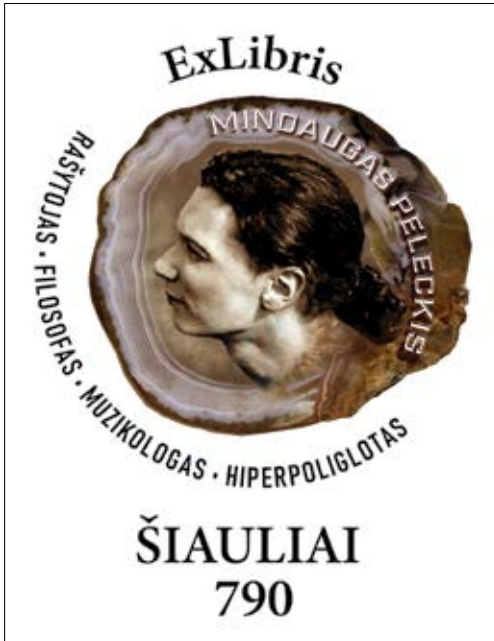
--- atsisėdau į traukinį su neatžymėtu bilietu ---
 --- kelionė pas piktus vienaragius truks ilgai ---
 --- todėl nusipirkau duonos ir žaidimų ---

II

--- devintos valandos paštininkei palikau nebaigtą meilės laišką ---
 --- neužrašiau ant voko adreso ---
 --- o po laiško griuvėsiais nepasirašiau ---

III

--- konduktoriui paprašius bilieto ir pasiteiravus, po kiek žuvis ---
 --- ištiesiau duonos riekę ir padeklamavau bilieto numerį jo kalba ---
 --- sąstatas pajudėjo, o mašinistas dainavo senovinę giesmę ---

*Mindaugo ekslibrisas.
Autorius – dailininkas
Rimantas Dichavičius. 2026*

IV

--- norėjosi spėlioti, ar tai mirtis, ar sapnas, ar fantazija ---
 --- bet daina užklojo mintis mesmeriškais garsais ---
 --- senovinės arfos stygos skambėjo galvoje ir nebegirdėjau bėgių
 dundėjimo ---

V

--- kai baigsis kelionė, parašysiu kitą laišką ---
 --- šįkart su adresato vardu ant voko ir parašu po laiško griuvėsiais

 --- kai baigsis ---

Gintautas Černeckis

LUNGĖS BIBLIOFILŲ RENGINYS, SKIRTAS MINDAUGO PELECKIO KŪRYBINIAM PALIKIMUI

Rugsėjo 29 d. Plungės vaikų ir jaunimo bibliotekoje S. Daukanto bibliofilų klubas organizavo šviesaus atminimo kūrėjo Mindaugo Peleckio (1975-2023) jubiliejinį vakarą. Renginį pradėjo vokalo studijos „Hello“ nariai žemaitiška Jolantos Raišutienės daina „Žemaitija brongi, mes tava vaka“, nuteikdami susirinkusius ypatingai nuotaikai.

Plungės rajono viešosios bibliotekos direktorė Gintarė Gurevičiūtė padėjo Mindaugo tėveliams už padovanotą sūnaus asmeninės bibliotekos išskirtinį knygų rinkinį. Dovanojimo-perdavimo akto trišalę sutartį pasirašė rašytojas Leonas Peleckis-Kaktavičius, S. Daukanto bibliofilų klubo vadovas Gintautas Černeckis ir bibliotekos direktorė G. Gurevičiūtė.

Susirinkusiųjų laukė įdomus netikėtumas – eilėraštis, parašytas būsimąjo rašytojo gimimo naktį. Renginio vedėjas G. Černeckis išsamiai supažindino su talentingo rašytojo ir mokslininko biografija, pristatė kūrybos palikimą – 28 knygas, pažymėdamas, kad kūrėjui rūpėjo ne tik meninė žodžio įtaiga, originalus žodis, bet ir nonkonformistinis požiūris į literatūrą.

Literatė Irena Stražinskaitė-Glinskienė perskaitė L. Peleckio-Kaktavičiaus niekur dar neskelbtos novelės „Palikimas“, ne vieną renginio

dalyvį sujaudinusios iki ašarų, ištrauką. Originalia daina pasveikino susirinkusius Liepijų mokyklos būrelio „Kurk, dainuok, improvizuok“ nariai. Ištrauką iš knygos „Vienaragis“ skaitė Plungės „Saulės“ gimnazijos devintokė Lėja Kaunaitė. Bibliofilų klubo narė Aistė Talijūnienė perskaitė keletą eilėraščių iš poezijos rinktinės „Testamentas“ (2025).

Renginio dalyviai supažindinti ir su kitomis Mindaugo poezijos knygomis, romanais, mokslinėmis studijomis, monografijomis, ryšiais su žymiausiais pasaulio poliglota, kuriuos Mindaugas stengėsi sudominti lietuvių ir žemaičių kalbomis. Pažymėti įdomūs jo moksliniai tyrinėjimai, susiję su nykstančiomis kalbomis ir jų gaivinimu, senųjų kalbų studijomis, retomis, saugotinomis kalbomis, – M. Peleckis buvo vienintelis Europos rašytojas, priimtas į Tarptautinę hiperpoliglotų asociaciją.

Atskiras dėmesys skirtas 2012 m. Mindaugo įkurtai KITOKIO kultūros žurnalo „Radikalai.lt“ interneto svetainei, kurioje buvo skelbiamas naujas požiūris į kultūrą, taipogi jo parengtai pirmajai Lietuvos roko istorijai - enciklopediniam 700 puslapių leidiniui („Lietuvos rokas: ištakos ir raida“), kuriame – apžvalginiai ir muzikologiniai straipsniai su žymiais muzikantais, esė, pamąstymai, prisiminimai, daugiau kaip 1200 grupių ir muzikos kūrėjų aprašymų bei paminėjimų. Išskirtinio dėmesio nusipelnė ir mitologijos studija „Žalčiava“.

Anot G. Černeckio, Mindaugas buvo knygos žmogus, bibliofilas, labai branginęs visą gyvenimą kurtą asmeninę biblioteką. Ir jo rašytos knygų recenzijos – objektyvios, iškalbingos. Ir dar viena labai svarbi šios talentingos asmenybės savybė – Mindaugas nesusirgo žvaigždžių liga. Nuolat siekė naujų kūrybos ir žinijs horizontų. Bičiuliai prisimena jį kaip gerą, daug duodantį sielos draugą, pilną originalių sumanymų kūrėją. Idealizmas, gilus ryšys su tradicija sudarė jo asmenybės branduolį. Jam pakluso ne tik poezija ir proza, bet ir įvairūs moksliniai tyrinėjimai bei net per 20 kalbų. Pagarbą kelia įspūdingas kūrybinis palikimas, atliktų darbų apimtys, erudicija ir požiūris į gyvenimą bei kūrybą. Mindaugo nuomone „gėris,ėjimas į gėrį – pagrindinis žmogaus gyvenimo tikslas.“

*Audronės Petreikės
nuotraukoje:
Asmeninės bibliotekos
dovanojimo-priėmimo
aktą pasirašius.
Iš dešinės: Gintautas
Černeckis, Gintarė
Gurevičiūtė, Leonas
Peleckis-Kaktavičius*

Liepijų mokyklos būrelio nariams atlikus D. Balčiūnaitės dainą „Baltas angelėlis“, renginio dalyviai pakviesti į taip vadinamą Baltąjį kambarį, kuriame moderatorius supažindino susirinkusius su Mindaugo asmeninės bibliotekos knygų rinkiniu (1410 vnt.), papildžiusiu Plungės rajono viešosios bibliotekos fondus retais, vertingais leidiniais, prieinamais plačiai visuomenei. Baltajame kambaryje dainų atlikėja D. Paulauskienė atliko dainą „Dangus tau dovanojo aukštį“ iš miuziklo „Žygimanto Augusto ir Barboros Radvilaitės legenda“.

Visą vakarą buvo juntamas ypatingas žemaitiškas nuoširdumas, jautrumas, atmosfera, kuri ir jaudina, ir suartina. O bibliofilai prisipažino, kad, kai susitinka Baltajame kambaryje, kur persikėlė talentingo kūrėjo asmeninė biblioteka, jau spėjo pajusti, jog čia apsigyveno ypatinga aura.

VARPAI-2026 (50)

Daiva Gerikienė

TAIP LIKIMAS SUDĖLIOJO...

KULTūra šIANDIEN

PENKTADESIENIS
2025 10 03 / NR. 76 (3247)

7

Taip likimas sudėliojo...

Pasirūšytas knygų dovanojimo ir perdavimo akts.

Autoriaus bibliografijoje – 28 knygos.

J. Mindaugo Pelecko knygų kampanijai pristatyti atvyko jo tėtis Leonas Peleckis-Kauckis.

Rugsėjį prieš 150 metų gimė žymus lietuvių kompozitorius ir dailininkas Mikalojus Konstantinas Čiurlionis. Šimtmečiu vėliau nei šis kūrinys pirmą kartą mūsų akiai pasirodė švydavo vienos ekskursijos talento žmogus – Mindaugas Peleckis – poetas, prozininkas, publicistas, filosofas, religijos ir mitologijos tyrinėtojas, hiperpoliglotas, bibliofilas. Taip likimas sudėliojo, kad apie jį įvairių žmogų veiklos kūrėjų būrnyje laukia, tačiau jo atminimas gyvas įvydžių ir jo talentų besivienijimų žmonių dailės. Plungės Simono Daukanto bibliotekoje Mindaugo Pelecko kūrybos pamėtos M. Pelecko 50-iesio gimimo metinės. Jo progą visuomenė pristatė į ekskursiją į knygų kolekciją, kuriuos šiuo gaus

Plungės vaikų ir jaunimo bibliotekoje, kur įrengtas M. Pelecko knygų kambarys. Baltųjų veidmenas: sėkėtas kaip ir lio žmogus kūrė ir gyvenimas.

Daiva GERIKIENĖ

M. Pelecko knygų

kambario pristatymą

lydėjo parodos „Ki-

toko požiūris į kultū-

rą“ pristatymą. Ren-

ginio sumanytojas

Plungės S. Daukanto

bibliotifik klubas ir

jo ilgametis vadovas

Gintautas Černackis.

Talentingą kūrėją

M. Peleckį prieš ke-

letą metų pėkėto, kaip

manoma, skiepai nuo

„kovido“. Gimė jį 1875

m. rugpjūto 12 d. Šiauliuose, rašytojo

Leono ir Silvijos še-

imės. 1993 m. baigė

Šiaulių liaulais fano-

nų vėdinimą mokyk-

lą, o 1999 m. – Vilniaus univer-

sitetą (žurnalistikos magistras).

1996 m. studijavo žurnalistiką

Utrechto universitete (Nyder-

landai), 1998 m. – žurnalistiką

ir Europos Sąjungos politikos

pradmenis Orhous universite-

te (Danija), 2003 m. stažavosi

Mastrichto universitete (Nyder-

landai) ir Bruselyje (Belgija).

1997–1999 m. dirbo anglų ir rusų

kalbų vertėjų vertimų biure Vil-

niuje. 1999–2004 m. – reporteris

kultūros, teisėtvarkos skyriuose,

specialioju korespondentu ir

skryliaus redaktoriu dienraš-

tyje „Respublika“. Nuo 2008 m.

buvo Kultūros, filosofijos ir me-

no instituto, nuo 2010 m. – Lie-

tuvos kultūros tyrimo instituto,

nuo 2014 m. – Vytano Didžiojo

universiteto doktorantas (filoso-

fijos kryptis). Bavo L. literatūros

ir meno“ knygų apvalgininkas.

„Kultūros barų“, „Metų Balsas“, „Eksperimento“, bendradarbis.

M. Peleckis buvo vienu iš Europos rašytojas, tapęs Tarp-

tautinės hiperpolyglotų asoci-

acijos nariu. Kiek į senos Ze-

matijos bajorų giminės, vienas

pirmųjų gėrė bajorystės pripa-

žinimo aktą (Gulbės herbo ba-

toras). 2012 m. įkūrė KITOKIO

kultūros žurnalo „Radikalai“

(radikalai.lt) interneto svetainę.

Autoriaus bibliografijoje – 28

knygos, tarp kurių ne tik poezija,

proza, bet ir kelios moksline

studijos, išleistos Australijoje,

Prancūzijoje, o prieš mirtį už-

baigta disertacija „Mula Sandro

buties filosofija“ (gigantamojo

požiūriu). Tai – pirmoji Lietu-

vos istorijoje iranistikos srities

filosofijos disertacija, kurios pagrindi-

nis objektas – žymus persų

filosofas. Sąžalovai ir dalyvavo

mokslinėse konferencijose Ir-

ane (Teherane, Siraze, Kome).

Pagerbiant M. Peleckio atminimą ir ta-

lentą, nuo šiol Plungės

vaikų ir jaunimo biblio-

tekoje veiks šio kūr-

ėjo knygų bibliotekos

kampanija. Į jo prista-

tymą praeis savaitę rinkosi ne tik plun-

giškiai. Atvyko ir M. Pelecko tėtis Leonas

Peleckis-Kauckis – poetas, prozininkas, li-

teratūrologas, esėistas, visuomenės veikėjas,

Lietuvos rašytojų są-

jungos, Lietuvos meno

kūrėjų asociacijos, Lie-

tuvos žurnalistų draug-

ijos narys, literatūros

almanacho „Varpa“, istorijos ir

kultūros žurnalo „Lietuvos ba-

loras“ ir „Genealogija ir heral-

dika“ vyriausiasis redaktorius,

36 knygų autorius. Be to, jis yra

Plungės S. Daukanto bibliotikos

klubo bendramintis, baltųjų

remiantis bibliotikų sąjūdį Ze-

maučiuose, spausdinęs straips-

nus apie plungiškių bibliotikų

veiklą rodąjojamame literatū-

ros almanache „Varpa“.

L. Peleckis-Kauckičius, pri-

simindamas sūnų, dėkojo, kad

Plungėje taip prasmingai bus

įamindami jo atminimas, ir jo

nevališkų pastebėjimų, vos 3

metų, buvo galima suvokti, kad

augo kūrybos žmogus. Būdamas

4,5 metų Mindaugas parašė sa-

vo pirmąją apsakymą, tiesa, di-

žiosiomis raidėmis. O kai jo

13-miesio eilėraščiui pasirodė

spaudoje, sulaukė paties Eduar-

do Mieželaičio dėmesio. Vėliau

(jis parašė įžanginį žodį pirmajai

Mindaugo knygai, Knygos, kal-

bos ir kelionės lydyje Mindaug-

o visą gyvenimą. Parak iš viso

28 knygos, išmokto per 30 kalbų,

tokiu būdu tapdamas pirmuoju

oficialiai rašytoju hiperpolyglotu

Europoje. Nuosirdžiai aiš

u šį suais pagerbimą. Vilniui,

kad jo knygos bus svarbios ir

padas susigadinti ne visomet

bobulė mūsų pasaulyje. No-

retus, kad Baltųjų kambarys

augintų naujų bibliotikų gretas.

Kokie laikai! Beveik knygų nie-

kas nepakeičia. Svarbiausia, kad

būtų svarbi jaunajai kartai, – pa-

tyrėjo L. Peleckis-Kauckičius.

Svarbus renginio momentas –

M. Pelecko knygų dovanojimo ir

Projekto „Krašto kultū-

ra: praktinės ir šiaudienos

dialogai“

MRF
MEDIJŲ RENGIMO FONDAS

perdavimo akts. Trisąlę sutartį

pasirašė L. Peleckis-Kauckičius,

S. Daukanto bibliotikos klubo va-

dovas G. Černackis ir Plungės

viesiosios bibliotekos direktorė

Gintarė Gurevičiūtė. „Šiuo aktu

pažymima, kad L. Peleckis-Ka-

uckičius dovanavo S. Daukan-

to bibliotiką klubui suais M. Pe-

lecko asmeninės bibliotekos

knygų rinkinį, ir Plungės rajono

savivaldybės viešioji biblioteka

minėtų knygų rinkinį priima

laikyti su teise leisti knygomis

naudoti bibliotekos lankyto-

jams vietose“, – skelbia akts. Iš

viso Plungės bibliotekai perduo-

ta sugauti 1 410 egzempliorių.

Per literatūros popietę G. Čer-

neckis supažindino renginio da-

lyvius su M. Pelecko kūrybine

veikla, autorinėmis knygomis,

dovanotomis Plungės biblio-

tekomis ir rašytojo asmeninės

bibliotekos. Aistė Tajūnienė,

Irena Straziškaitė-Glimskienė,

Elita Kaunaitė pasakė keletą

M. Pelecko kūrybos minčių,

„Kokie laikai! Beveik knygų nie-

kas nepakeičia. Svarbiausia, kad

būtų svarbi jaunajai kartai“, – pa-

tyrėjo L. Peleckis-Kauckičius.

Svarbus renginio momentas –

M. Pelecko knygų dovanojimo ir

Renginio sumanytojas Gintautas Černackis.

Baltųjų kambaryje – 1 410 asmeninės Mindaugo Pelecko bibliotekos knygos.

Muzikiniai interpius džiugino „Mėlo“ jaunėjų atlikėjų.

Kielet Mindaugo Pelecko kūrybos minčių pasakė Irena Straziškaitė-Glimskienė.

IDOMUS EKSPONATAS

 AJORYSTĖS PATVIRTINIMO AKTAI

LBKS Garbės bajoro liudijimas

LBKS Garbės bajoro aukso ženklas

Lietuvos rašytojų sąjungos narys **Leonas Peleckis-Kaktavičius** žinomas kaip literatūros istorikas ir tyrinėtojas, prozininkas, poetas, esėistas, visuomenės veikėjas. Iš viso yra išleidęs 48 knygas – monografijų, novelių, poezijos, memuarinės esėistikos, esė apie kultūros įžymybes, studijų, istorines. Ypač daug nusipelnė įamžindamas pirmosios lietuvių

Bajorystės patvirtinimo aktai

aktorės ir daugiau kaip šimto vaikų mamos bajoraitės Stanislavos Jakševičiūtės-Venclauskienės atminimą („Namuose ant Pasadnos ulyčios“), pirmasis į Lietuvą sugrąžino išeivijoje atsidūrusius mūsų žymiausius kultūros žmones – ne tik rengdamas susitikimus su jais, rašydamas apie juos spaudoje, bet ir paskirdamas jiems monografijas. Ir dabar aktyviai tebedirba literatūros lauke: nuo 2007 m. reguliariai rašo dienraščio „Draugas“ (JAV) šeštadieniniam kultūros ir meno priedui, jau 36 metus redaguoja literatūros almanachą „Varpai“, kurį pats ir atgaivino, o nuo 2005 m. – ir istorijos bei kultūros žurnalą „Lietuvos bajoras“.

O iš kur ta dviguba pavardė, primenanti slapyvardį? Kaktavičius – garbinga giminė, turinti seną istoriją. Pastaruoju metu L. Peleckis-Kaktavičius muziejui perdavė daug vertybių, o tarp jų – dokumentą, liudijantį bajorystę. Rašytojas kilęs iš bajorų Kaktavičių. Bandant atkurti šeimos genealoginį medį, paaiškėjo, kad Lietuvos valstybės istorijos archyve saugomi net keli segtuvai apie bajorų Kaktavičių giminę, o seniausia informacija siekia XVII a. pradžią. Protėviams Žemaitijoje

priklausė trejetas dvarų, iš kurių vienas – Siraičių – tebestovi ir dabar, ir jis gana įspūdingas. Atsiimti Telšių rajone stovintį dvarą rašytojas nemato prasmės – šiuo metu ten gyvena beveik 30 šeimų, o ir restauracijai reikėtų labai jau daug lėšų. Kaip skelbiama enciklopedijoje „Lietuvos bajorai“, žymiausi Kaktavičių giminės atstovai – karininkai: Aleksandras Kaktavičius (1805-?) ir Valerijonas Kaktavičius (1830-1913) dalyvavo 1863 m. sukilime. Seniausias giminės herbas – *Trzaska*, o 1832 m. patvirtintas *Gulbės* herbas, kurį, taipogi ir senovinį genealoginį medį galima matyti ir enciklopediniame leidinyje. O garsiausiais giminės bajorais, daug nusipelnusiais literatūros lauke, dabar neabejotinai galime vadinti L. Peleckį-Kaktavičių ir jo sūnų Mindaugą.

Procesas, kai patvirtinama bajoriška kilmė, vadinamas legitimacija. Tam reikalingi dokumentai, kuriais įrodoma giminystė su protėviais, kuriems bajorystė jau buvo patvirtinta. Legitimuotam asmeniui įteikiamas Bajorystės pripažinimo aktas. Legitimuotas bajoras turi teisę perduoti bajorystę savo teisėtai žmonai ir vaikams. Tokius dokumentus gavo ir Leono žmona Silvija bei sūnus Mindaugas. Vėlesnėse kartose bajorystė paveldima pagal vyrišką liniją.

Retesnis dokumentas, dar nesulaukęs savo eilės patekti į muziejaus fondus, nes labai „šviežiai“ gautas, bet netrukus juos pasieksiantis – liudijimas L. Peleckį-Kaktavičių esant Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos (LBKS) Garbės bajoru. Su prie jo pridėtu profesoriaus K. Bogdano kurtu aukso ženkleliu rašytojas kol kas dar neatsisveikino. Toks dokumentas ir garbės ženklas pelnyti už ilgametį vadovavimą Šiaulių apskrities bajorams – krašto bajorų skyriumi rūpinosi lygiai dešimtmetį, tuo metu buvo ir LBKS senatoriumi.

L. Peleckis-Kaktavičius pažymi, kad ir tarp vyresnės kartos rašytojų buvo legitimuotas bajoras, su kuriuo jam teko susitikti Vilniuje vyksančiuose Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos Senato posėdžiuose ir suvažiavimuose, kartu dirbti Redakcinėje komisijoje. Tai - poetas Vacys Reimeris.

Būtina atskirai paminėti ir trečiąjį bajorą – Mindaugą Peleckį, Rašytojų sąjungos narį nuo 2008 m. Atgimimo metais jis pagarsėjo kaip

jauniausias Lietuvoje knygos autorius bei pasaulio Gineso knygos vertėjas iš anglų kalbos („Lietuvos rekordų“ knygoje užfiksuotas 13-mečio pasiekimas iki šiol nepralengtas). Tapęs žurnalistikos magistru (studijavo Vilniaus, tobulinosi Utrechto, Maastrichto (Nyderlandai), Briuselio (Belgija), Århuso (Danija) universitetuose), daug rašė kultūriniais leidiniams, įstojo į filosofijos doktorantūrą. Jo bibliografijoje – 28 knygos, tarp kurių ne tik poezija, proza, bet ir kelios mokslinės studijos, knygos, išleistos Australijoje, Prancūzijoje, o prieš mirtį užbaigta disertacija „Mula Sadro būties filosofija (lyginamuoju požiūriu)“. Domėjimosi laukas buvo nepaprastai didelis – nykstančios kalbos ir jų gaivintojai, muzikologija, religija, mitologija. Medžiagą monografijai „Naujieji religiniai judėjimai: tarp tradicijos ir kosminių religijų“ (2022) rinko apie du dešimtmečius. Tai – ir kruopštus mokslinis darbas, ir žurnalistų praktika, kai pateikiamos ne tik knyginės, bet ir gyvos žinios. Didelio dėmesio nusipelnė ir monografija „Lietuvos rokas: ištakos ir raida“ (2011), mitologijos studija „Žalčiava“ (2018) bei „Kalbų ekologija. Kalba ir žmogus XXI a.“ (2023). Mindaugas – vienintelis Europos rašytojas, priimtas į Tarptautinę hiperpoliglotų asociaciją (The International Association of Hyperpolyglots). Deja, jau pora metų, kai šios visapusiškai talentingos asmenybės nebėra tarp mūsų. Jo pirmojo jubiliejaus išvakarėse (gimė rugsėjo 12 d.) „Saulės titnagas“ išleido pokalbių, esė, knygų ir muzikinių kūrinių recenzijų knygą „Radikaliai kitoks požiūris į kultūrą“. Svetainė *Radikalimai.lt* – dar vienas stebuklas, kurį mums paliko poetas, prozininkas, publicistas, filosofas, muzikologas, religijos ir mitologijos tyrinėtojas.

Belieka apgailestauti, kad tokia kūrybiška, talentinga Kaktavičių giminės šaka taip netikėtai ir anksti nulūžo...

Parengė Rašytojų rinkinių tyrinėjimo skyriaus vedėja **Jurgita Davidavičiūtė**

Publikuota Maironio lietuvių literatūros muziejaus tinklalapyje 2025 m. spalio 23 d.

Mykolas Biliūnas

ŽURNALO „LIETUVOS BAJORAS-2025 (31)“ PUSLAPIUOSE – DAUG PRAEITIES IR DABARTIES ĮŽYMYBIŲ

Naujausias kilmingųjų žurnalo numeris neatsitiktinai pradedamas vyr. redaktoriaus Leono Peleckio-Kaktavičiaus pasakojimu „M. K. Čiurlionis ir Oginskiai“. Šie metai jubiliejiniai – 150-ieji – patį ryškiausią pėdsaką Lietuvos kultūroje palikusiam kompozitoriui ir dailininkui, unikaliam kūrėjui Europos meno istorijoje. O kuo čia dėti Oginskiai? Jei ne kunigaikštis Mykolas Oginskis, nežinia, kaip būtų susiklostęs genijaus gyvenimo kelias. Vos 13-kos sulaukęs gabus vaikiną pateko į išskirtinę kultūros vystymą skatinančią aplinką Plungėje, 16-kos jau griežė dvaro rūmų orkestre, kunigaikščio remiamas, mokėsi Varšuvos muzikos institute. Oginskiai nuo seno garsėjo kaip muzikos, dailės mylėtojai bei kolekcininkai, iš kitų kilmingų žmonių išsiskyrė dėl savo plačios mecenatinės veiklos. O šalia garsių giminės valstybės vyrų buvo ir žymus kompozitorius Mykolas Kleopas, populiariojo polonezo autorius.

„Aktualijų“ rubrikoje – gausiai iliustruoti tekstai apie Bajorystės pripažinimo aktų įteikimo iškilmes, Žalgirio mūšio jubiliejaus paminėjimą, Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos (LBKS) Seimą Panemunės pilyje, Valdovų rūmus – kaip prisikėlimo simbolį kariaujančiai Ukrainai.

Žurnalo viešnia – pasaulinio garso pianistė, muzikos pedagogė, kultūros veikėja prof. Mūza Rubackytė-Golay. O dabar bene pirmą

Nuotraukoje: Istorijos ir kultūros žurnalo „Lietuvos bajoras-2025 (31)“ viršeliai

kartą pagarsinta, kad ji dar ir bajorė, kad dalis jos šeimos narių buvo išvežti į Sibirą tiesiai iš Meižių dvaro, kuris šalia Viekšnių. Į klausimą, „Kai įgyta tokia patirtis, ar vis dar reikia ruoštis būsimam koncertui? O prieš pasirodymą vis dar jaudinatės?“, viešnia atsako: „Be jaudulio ar įkvėpimo į sceną eiti neįmanoma. O dėl ko artistas virpa? Man tai yra atsakomybė prieš kompozitorių, prieš šedevrą, kurį jis sukūrė pagautas dieviško įkvėpimo. Mūsų – atlikėjų-interpretatorių – misija iššifruoti popieriuje užfiksuotą tekstą, jį kuo įtikinamiau atgaminti ir emociškai atgaivinti, išgyvenant kartu su publika „čia ir dabar“ ypatingą meninę patirtį.“ Paryžiuje gyvenanti menininkė yra ir tarptautinio Vilniaus fortepijono muzikos festivalio įkūrėja ir meno vadovė.

Tradicinė „Lietuvos bajoro“ anketa šį kartą – netradicinė. Paminėjus LBKS 30-tį, klausimai skirti keliems bendrijos lyderiams, kiekvienam po vieną. Simboliška, kad atsakymus lydi ir palinkėjimai.

„Atminties“ rubrika skirta dviem iškilioms asmenybėms – palaimintajam Mykolui Giedraičiui, vienos seniausių Lietuvos kilmingųjų giminių atstovui, ir ilgametei Sąjungos vadei aktorei Undinei Nasvytytei, kurios 100-čio jubiliejų minėsime ateinantį pavasarį. Apie ją pasakoja Gražina Juknevičienė, kurios šeimai Undinė perleido savo vaikystės Dautarų dvarą, atrestauruotą tapusį jos antraisiais namais, dukra Ramunė, prisimenanti mamą, kaip ypatingą asmenybę, anūkė Marija, savo

močiutę vadinanti tikra vaikystės legenda, prof. dr. Jonas Butkevičius, dėkingas likimui už draugystę su šia iškilia, tauria asmenybe.

Ištikima žurnalo autorė istorikė Violeta Rutkauskienė, gyvenanti JAV, ir šikart siūlo intriguojantį pasakojimą „Ne Barbora, bet kita didi-kė“, kuris nukelia į Olesko pilį Ukrainoje, primena nemažai primirštų istorinių faktų, bando aiškintis karūnuotos moters biusto priklausomybę. „Istorinės atminties lobyno“ rubrikoje – ir tikrai istorinis prof. dr. Vandos Sruogienės straipsnis „Karinis paruošimas Didžiojoje Lietuvos kunigaikštijoje ir „Riterio katekizmas“.

Turtingi rubrikos „Menas ir istorija“ puslapiai. Juose – pasakojimai apie Botticellio ir Tiziano kūrinių parodą, koncertą „LDK balsai“, nukėlusį į XVII a., apie meno kūrinių kolekciją Pithircių rūmuose, restauruo-tą istorinį gobeleną Valdovų rūmų muziejuje.

„Istorija ir šiandiena“ primena Sukilėlių kalnelio Šiauliuose isto-riją – po 1863 m. įvykių čia buvo vykdomos parodomosios žudynės, Rusijos imperijos kariuomenės baudėjai įvykdė septynias egzekucijas vienuolikai dalgininkų kuopos sukilėlių juos pakariant ar sušaudant. Buvo nužudyti 5 bajorai, 2 kariškiai, 3 valstiečiai, 1 miestelėnas. Šių metų gegužės 30-ąją sukako 90 metų, kai Sukilėlių kalnelyje buvo ati-dengtas garsaus tarpukario architekto Karolio Reisono sukurtas pamin-klas, sovietmečiu patyręs daug „rekonstrukcijų“. Dabar jam sugrąžinta autentiška išvaizda.

Žurnalas supažindina ir su Metų muziejininku – mokslų daktaru Povilu Dikavičiu, dirbančiu gidu Valdovų rūmuose, o laisvalaikio sto-jančiu ant riedlentės.

Legendinio karvedžio Jono Karolio Chodkevičiaus asmenybę pri-stato prof. dr. Libertas Klimka. Jam skirta ir iliustracija pirmajame žur-nalo viršelyje. Tai – didysis Lietuvos etmonas, viena ryškiausių figūrų mūsų valstybės istorinių batalijų panoramoje. Karvedys savo pergalėmis išgarsino lietuvių ginklą pasaulyje.

Rubrika „Literatūra ir menas“ publikuoja Vilniaus universiteto doc. dr. Dalios Čiočytės recenziją apie naujausią Leono Peleckio-Kaktavi-čiaus esė, pokalbių, atklastų knygą „Apie kūrybos fenomeną“ („Nuošir-

dus polilogas meno filosofijos temomis“), Silvijos Peleckienės noveletes ir Alekso Eugenijaus Kulviečio straipsnį apie jo senelį, žymų menininką ir įkvėpimo šaltinį tarp dviejų pasaulių – Kolumbijos ir Lietuvos.

Išskirtinio dėmesio verti legendinio dailininko ir fotomenininko bajoro Rimanto Dichavičiaus prisiminimai apie tremtį, artimųjų netektis, sudėtingą kelią į pasaulinio lygio kūrybą. Čia be kita ko pažymėta: „Net nesitiki, ką teko išgyventi R.Dichavičiui. Aštuonerių metų su tėvais ir aklu seneliu ištremtas į Sibirą, netrukus neteko mamos, senelio, o tėvą patalpinus į lagerį, pateko į vaikų namus. Visa laimė, kad po penkerių metų į tėvynę parsivežė Šiauliuose gyvenusi teta. Čia teko iš naujo mokytis lietuvių kalbos ir rašto. Talentingam našlaičiui pavyko ne tik studijas pabaigti, bet ir tapti pasaulinio garso menininku.“ Naujausi jo darbai – tritomis „Laisvės paženklinti“: šiose knygose R. Dichavičius įamžino 215 Lietuvos dailininkų kūrinių.

Apie bajoraitę Mariją Gedvilaitę, įamžintą 1955 m. San Franciske parašytoje, o Paryžiuje ir Miunchene išleistoje knygoje „Garbė“, pasakoja Virgilijus Lukošius, išsiruošęs į kelią „vienos giminės pėdsakais“.

„Atgarsių“ rubrikai atstovauja Marius Staškevičius („Bajoriška medžioklė su varovais“) ir Aelita Bielinytė, lydėjusi bajorų grupę Kotrynos Jogailaitės keliais. Čia ir archyvarės Neringos Češkevičiūtės pasakojimas „Didysis labdarys Juozapas Montvila“.

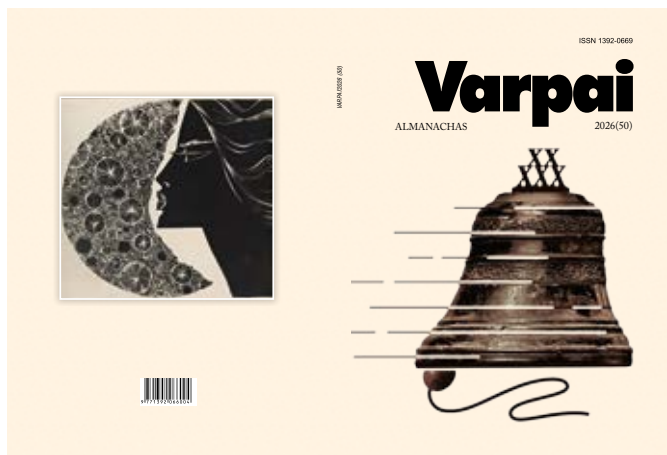
LBKS kronikos puslapius parengė LBKS vado pavaduotoja Nijolė Jačėnienė. Žurnalą užbaigia LBKS vadovybės ir skyrių kontaktams skirta informacija.

Ketvirtajame žurnalo viršelyje – istorinis Vytauto Didžiojo antspaudas.

DRAUGO (JAV) šeštadieninis priedas „KULTŪRA“, 2025 m. gruodžio 6 d.

Giedrius Čepurna

KAU SKAMBA JUBILIEJINIAI „VARPAI“

Jubiliejinių „Varpų“ viršeliai (dailininkas – Rimantas Dichavičius)

Jubiliejinis, 50-tasis literatūros almanacho „Varpai“ tomas – jau pirmųjų skaitytojų rankose. 240 puslapių leidinį pradeda Bernardo Brazdžionio eilėraštis „Gyvybė“, publikuotas karo metų antrajame numeryje, ir Arvydo Juozaičio esė „Ilgas „Varpų“ kelias“. Pastarajame be kita ko pažymėta: „Niūriais 1942 metais sumanyti „Varpai“ buvo rašytojo Kazio Jankausko ir kultūros universalio Algirdo Juliaus Greimo širdžių sutartinė. Graži ir galinga sutartinė, prasimušusi pro karo metų siaubą. Bet jeigu „Varpai“ būtų tik dviejų žmonių sutartinė, jie būtų nutilę vyrams palikus Šiaulius, Lietuvą, išėjus Anapolin. Bet „Varpai“ nenutilo, nes jie nutilti

negali. (...) Ir 1988 metų rugsėjį, po pirmosios Sąjūdžio vasaros vėliavų ir mitingų, keli šiauliečiai suprato, kad laikas. Jie ir pasakė sau: anuomet tai buvo dviejų vyrų sujudinta kultūros žemė, o dabar bus mūsų. Ir dviese, Leonas ir Silvija, ėmė skambinti. Kas geriau už Leono Peleckio-Kak-tavičiaus šaknies augimą galėjo suprasti idėjos gelmę? Tik pasiekiantys tą gelmę. Gelmė buvo pasiekta Greimo-Jankausko metais, o idėjų pėdos paliktos. Stok į tas pėdas. Tai – kokybės ženklas. Ženklas, liudijantis, kad atgimę „Varpai“ gyvuos gal net ilgiau negu gyvavo anie „Varpai“. Taip ir nutiko – gyvuoja dešimt kartų ilgiau. Kaip biblinis grūdas: miręs jis duoda šimteriopą derlių. Nuostabu. (...) Per beveik keturis dešimtmečius „Varpų“ almanacho autoriais tapo per 150 poetų, per 120 prozininkų, per pusę šimto literatūros tyrinėtojų ir kultūrologų. Visi geriausi Lietuvos rašytojai! Šiauliuose gimusius ir visu sodrumu vėl suskambėjusius „Varpus“ pagrįstai galime vadinti Lietuvos kultūriniu fenomenu.“

Ir naujausias tomas, kaip visada, turtingas, solidus, svarbus, intelektualus.

Leidinio debutantė Dalia Staponkutė – Šiauliuose gimusi rašytoja, vertėja, kultūrologė, mokslų daktarė, nuo 1989 m. gyvenanti ir dirbanti tarp Lietuvos ir Kipro, pateikia įsimenantį tekstą iš nepublikuotų refleksijų „Užduodu sunkius klausimus“. Čia ir pokalbis su ja „Deivė sėkmė – įnoringas palydovas“. Daug nuveikusi kūrėja ir mokslininkė yra buvusi ir žurnalo „Pasaulio lietuvis“ redaktore. Atsakydama į klausimą, ką per tuos metus teko nuveikti pasaulio lietuvių labui, pažymėjo: „Lietuvių diaspora dar niekad istorijoje nebuvo tokia gausi kaip dabar. Po Lietuvos įstojimo į ES lietuviai (ypač jaunieji specialistai) apsigyveno ne tik visose Europos šalyse, bet ir visame pasaulyje. Štai apie juos, naująją pasaulio lietuvių kartą, žurnale ir rašiau. (...) Mane labai palietė ir dipukų kartos istorijos.“

Dar vienas „Varpų“ svečias – legendinis dailininkas, fotomenininkas, leidėjas Rimantas Dichavičius, pergyvenęs nepaprastai skaudžią vaikystę, paženklintą artimųjų mirtimis toli nuo Tėvynės. Čia – pasaulinio garso menininko prisiminimai apie tremtį, tetą, parvežusią jį iš Sibiro, svarbiausių darbų gimimą. „Man, kaip dailininkui, susiformavo tokia mintis, – sako ta-

lentingasis kūrėjas, savo veikla įrodęs, jog viskas pasiekama darbu, savo iniciatyva, – paišau – kaip maštau, fotografuoju – kaip matau.“

„Mūzos“ rubrikai atstovauja poetai Augustinas Dainys, Ona Jautakė, Daiva Molytė-Lukauskienė.

Spausdinamos plačiai žinomos ukrainiečių poetės Sofijos Maidanoskos poemos apie M. K. Čiurlionį ištraukos, išverstos Alfonso Bukonto.

Prozos puslapius pradeda Rimantas Vanagas („Sakmė apie seną lietuvišką sakmę“), o pratęsia Leonas Peleckis-Kaktavičius („Penkios novelės“).

Kūrybinio palikimo rubrikoje – Mindaugo Peleckio (1975-2023) sumanymu pradėtas, bet nebaigtas žaidimas, virtualiu būdu žaistas su bendraautoriumi Algimantu Lyva („Legatas“).

„Gimiau po laimingą žvaigždę“, – sako nepaprasto likimo žmogus prozininkas Jurgis Usinavičius (Napalys Augulis), atsakydamas į „Varpų“ klausimus. Tremtis, pabėgimas iš Sibiro 1947 m. žiemą, tapimas mirusio žmogaus antrininku ir tik atėjus Nepriklausomybei prisipažinimas apie gyvenimą išgalvota pavarde, – ne vieno romano verta istorija. O „Varpų“ skaitytojams pateikti šio autoriaus jautrūs publicistikos puslapiai „Mes ir gamta“.

Algimantas Lyva samprotauja „Koks būtų pasaulis be knygų?“

Dėmesio verti Latvijos poetų Ojaro Vaciečio, Ilmaro Šlapins, Leono Briedžio, Jurio Kronbergso, Eduardo Aivarso, kuriuos išvertė Arvydas Valionis, balsai.

Rubrikoje „Mokslas. Kritika“ – literatūrologės, Vilniaus universiteto doc. dr. Dalios Čiočytės straipsnis „Estetinė distancija. Tėvynės iš tolo punktyras lietuvių literatūroje“, kuriame be kita ko pažymėta: „XX a. Egzodo rašytojams Lietuva, regima iš tolo, yra metafizinio Rojaus modelis. Ištikimybė Lietuvai suvokiama kaip metafizinė: būti ištikimam savo Tėvynei ir tautai – tai būti ištikimam ir savasčiai, ir Dievui (Kazys Bradūnas). Šiuolaikinėje lietuvių literatūroje estetinė distancija, nutolimas nuo savosios aplinkos, yra meninė individualaus identiteto paieška.“

Šviesios atminties Mindaugo Peleckio pomirtinę knygą „Radikalčiai kitoks požiūris į kultūrą“ aptaria akademikas Vytautas Martinkus („Apie radikalų aidą“) ir doc. dr. D. Čiočytė („Glaudi filosofijos ir beletristikos

dermė“). V. Martinkus: „Kai atsiverti ją, vėl prisimeni autoriaus gimimo ir mirties datas, ir it žaibas perskrodžia liūdesys – koks ankstyvas, bet trumpas gali tebuti kūrėjo kelias! Skaitant knygą iš puslapio į puslapį peršoka ir džiaugsmo spindulys – juk tasai kelias vedė ne per dykumą, o per visiems literatams gerai žinomas *baltas lankas*, kur *juodos avys*, o tas *jaunasis piemuo* puikiai jas išmanė ir visą gyvenimą sąžiningai *ganė*. (...) Poeto, filosofo, poligloto, muziko ir kiti talentai Mindaugui jo gyvenimo kelią patikimai grindė – ilgino ir platino. (...) Gerai, kad jau išleisti pagrindiniai Mindaugo Peleckio raštai, kaip literatūriniai, taip ir akademiniai. Gaila, kad jie vėlavo, ir pats autorius ne visus juos išvydo. (...) Knyga kviečia sekti Mindaugą Peleckį per kūrybą: talentas atsiskleidžia per kūrėjo siekius ir juos įrodančius veikalus. Branginkime juos.“ D. Čiočytė: „Mindaugo Peleckio tekstai – glaudi filosofijos ir beletristikos dermė. Šia prasme panašus mąstymo būdas kaip Friedrich Nietzsche, Jean Paul Sartre, Albert Camus. Mindaugo Peleckio tekstai - lietuviška ir labai šiuolaikiška tokios minties tradicijos versija.“

Neabejotinai vertingi Tomo Venclovos atsiminimų puslapiai: „Rimtus poetus priimame nepaisydami jų biografijos“ (pagrindinė herojė – Salomėja Nėris), „Paryžius ir žurnalas *KULTURA*“ , „Niu Heivenas. Miestelis, kurio nepamirau, bet nekeikiau“.

Filosofės ir publicistės Patricijos Droblytės-Dainės mintys, pavadintos „Stebint pasaulį“ – gilios ir brandžios, ne vieną skaitytoją priversiančios ne tik susimąstyti, bet ir perkainoti kai kuriuos įsitikinimus, vertybes. „Kaip gera būti kartu, kaip į kamuoliuką suvytiems siūlams, jaučiant ryšį, išgyvenant tylų bendrystės džiaugsmą, kaip vaikystėje, – rašo autorė. – Kita vertus, baisu būti atskirtiems, baisu prarasti saugią vietą po saule, tapti priešiško taikiniu. Todėl visi patyliukais vykdome „išlikimo“ politiką, kurioje svarbiausia – parodyti lojalumą visiems horizontaliai ir vertikalčiai reikšmingiems asmenims. O tos politikos esmė: nekritikuoti, nekreipti dėmesio, nutylėti, nepastebėti jokių probleminių tų asmenų savybių ar elgesio momentų, taip pat – pabrėžtinai girti, reikšti simpatiją. (...) Be tokių gudrybių išgyventi visuomenėje praktiškai neįmanoma.“

Eduardas Juchnevičius (1943-2011) – vienas žinomiausių šiauliuose gyvenusių dailininkų. Amžininkai pamena jo dėmesio vertus įpročius:

kasryt tuo pačiu metu iškeliaudavo į „šabakštiną“ (taip kažkas iš kolegų praminė dailininkų dirbtuves šalia senųjų miesto kapinių), kuriame kasdien kažkas gimdavo – lino raizginys, estampas, ekslibrisas ar dar kas nors, o neretai ir naujas eilėraštis ar naujos dramos užuomazga. O kartais – ir tokie beveik fantastiniai sumanymai, kaip programa „Skalvių namai“. Antroje dienos pusėje laukdavo užsiėmimai Dailės mokykloje. Tarp daugybės paties dailiai įrištų, bet dar neatspausdintų eilėraščių yra ir vienas kitas dieno-raščio puslapis. Juos perspausdindami „Varpai“ prisimena ne tik neeilinę asmenybę, bet ir savo autorių.

L. Peleckio-Kaktavičiaus tekstas „Aleksandro Ostašenkovo sustabdytos akimirkos“ skirtas fotomenininko, Vyriausybės kultūros ir meno premijos laureato gyvenimui ir kūrybai.

Rašytoją, o anuomet gimnazistą Stasių Būdavą, gyvenusį Šiauliuose, primena archyvinė nuotrauka, nukelianti į 1926 (1927?) m. vasarą. Joje – Šiaulių Šv. Petro ir Povilo bažnyčios sodelyje su būsimuoju rašytoju nufotografuoti „Pavasarininkų“ organizacijos meno sekcijos nariai – gabūs kūrybai, vaidybai jauni žmonės.

Rubrika „Iš archyvų“ primena savaitinį meno kritikos žurnalą „Meno kultūra“, leistą Kaune prieš devynis dešimtmečius. Čia spausdinami trys puslapiai paskelbti Lietuvai įsimintinais Vytauto Didžiojo metais: Kazio Inčiūros eilėraštis, Stasio Santvaro „Laiškas iš Milano“, Prano Lubicko informacija apie dainininką Kiprą Petrauską, grįžusį iš gastrolių Pietų Amerikoje, į lietuvių kalbą išverstą vieną platesnių ir gilesnių studijų apie M. K. Čiurlionį.

„Kronikos“ puslapiai skirti buvusiems „Varpų“ autoriams : „Vakaras, skirtas rašytojo ir mokslininko jubiliejui“, „Plungės bibliofilų renginys, skirtas Mindaugo Peleckio kūrybiniam palikimui“, „Vytenio Rimkaus var-do konferencija“.

DRAUGO (JAV) šeštadieninis priedas „KULTŪRA“, 2025 m. gruodžio 20 d.

Arvydas Juozaitis

TSPAUSDINTAS 50-ASIS „VARPŲ“ TOMAS

Jubiliejinis literatūros almanachas „Varpai“ netrukus pasieks skaitytojus. Juose daug įdomaus ir netikėto. Leidinį pradeda tradicinė rubrika „Senujų „Varpų“ skambesys“, kurioje – Bernardo Brazdžionio eilėraštis „Gyvybė“, publikuotas 1944 m. numeryje. Įsimintini pokalbiai su Šiauliuose gimusia rašytoja, vertėja, kultūrologe dr. Dalia Staponkute, nuo 1989 m. gyvenančia ir dirbančia tarp Lietuvos ir Kipro, legendiniu dailininku ir fotomenininku Rimantu Dichavičiumi ir nepaprasto likimo žmogumi rašytoju Jurgiu Usinavičiumi (Napaliu Auguliu). Čia ir D. Staponkutės esė „Užduodu sunkius klausimus“ (iš nepublikuotų refleksijų). Grožinei kūrybai atstovauja Sofijos Maidanskos poemos apie M. K. Čiurlionį ištraukos, iš ukrainiečių kalbos verstos Alfonso Bukonto, Rimanto Vanago „Sakmė apie lietuvišką sakmę“, Leono Peleckio-Kaktavičiaus novelės, Mindaugo Peleckio apysaka „Legatas“ (kūrybinis palikimas), lietuvių poetų A. Dainio, O. Jautakės, D. Molytės ir latvių poetų O. Vaciečio, I. Šlapins, L. Briedžio, J. Kronbergs, E. Aivars eilėraščiai. Neabejotinai skaitytojus sudomins Tomo Venclovos atsiminimai („Rimtus poetus priimame nepaisydami jų biografijos“ ir kt.), Patricijos Droblytės mintys, užrašai „Stebint pasaulį“, VU doc. dr. Dailios Čiočytės studija „Tėvynės iš tolo punktyras lietuvių literatūroje“, šviesios atminties šiauliečio dailininko ir poeto Eduardo Juchnevičiaus dienoraščiai, Algimanto Lyvos tekstas „Koks būtų pasaulis be knygų?“.

„Aleksandro Ostašenkovo sustabdytos akimirkos“, „Stasius Būdavas. Vienos nuotraukos istorija“, „Trys žurnalo „Meno kultūra“ puslapiai“, akademiko Vytauto Martinkaus recenzija „Apie radikalų aidą“ ir kt. Čia ir dėmesio verti „Kronikos“ puslapiai. 240 psl. leidinys gausiai iliustruotas retomis nuotraukomis.

Perspausdiname rašytojo, dr. Arvydo JUOZAIČIO esė, išspausdintą jubiliejiname „Varpų“ numeryje.

ILGAS „VARPŲ“ KELIAS

Niūriais 1942 metais sugaudę „Varpai“ buvo rašytojo Kazio Jankausko ir kultūros universalio Algirdo Juliaus Greimo širdžių sutartinė. Graži ir galinga sutartinė, prasimušusi pro karo metų siaubą. Bet jeigu „Varpai“ būtų tik dviejų žmonių sutartinė, jie būtų nutilę vyrams palikus Šiaulius, Lietuvą, išėjus Anapilin. Bet „Varpai“ nenutilo, nes jie nutilti negali. Kas Šiauliai be „Varpų“?

Buvo tik laiko klausimas, kada jie vėl sugaus virš miesto, kaip ir pirmieji, 1943-1944 metų „Varpai“, gaudę universalios ir tautinės kultūros išsiilgusiose sielose.

Reikėjo tas sielas surinkti į atsinaujinančio almanacho puslapius.

Nors abejonių buvo. Nes kas galėjo pagalvoti, kad „Varpai“ ir pasibaigus karui, ir pražuvus valstybei, ir per ilgus dešimtmečius tylėjus, ims ir sugaus? Galėjo tikėti tik prisikelsiančia valstybe. O jeigu taip? Tai gal ir valstybei vėl jų „Varpų“, prireiks.

Ir 1988 metų rugsėjį, po pirmosios Sąjūdžio vasaros vėliavų ir mitingų, keli šiauliečiai suprato, kad laikas. Jie ir pasakė sau: anuomet tai buvo dviejų vyrų sujudinta žemė, o dabar bus mūsų. Ir dviese, Leonas ir Silvija, ėmė skambinti.

Kas geriau už Leono Kaktavičiaus šaknies augimą galėjo suprasti idėjos gelmę? Tik pasiekiantys tą gelmę. Gelmė buvo pasiekta Greimo-Jankausko metais, o idėjų pėdos paliktos. Stok į tas pėdas. Tai - kokybės ženklas. Ženklas, liudijantis, kad atgimę „Varpai“ gyvuos gal net ilgiau

negu gyvavo anie „Varpai“? Taip ir nutiko - gyvuoja dešimt kartų ilgiau. Kaip biblinis grūdus: miręs jis duoda šimteriopą derlių. Nuostabu.

Ir dar iš nustebimų srities: 1946-1988 metais brendę žmonės su-prato didžius užmojus, lyg nebūtų dešimtmečių nelaisvės. Tokia Leono Peleckio-Kaktavičiaus karta.

Šiauliuose turėjo atsirasti „Varpų“ tęsėjai, aistruoliai, nes Šiauliai gyvuoja ant civilizacijų slenksčio. Čia susitinka Aukštaitija su Žemaitija, bet dar svarbiau, kad čia susitinka Lietuva ir Latvija, keli krikščionybės sandai. Jelgava-Mitava-Mintauja yra pirmoji susitikimo vieta. Antroji - Šiauliai.

Nelyginant lietuviškasis Rainio ir Aspazijos duetas, Leonas Peleckis-Kaktavičius su Silvija kibo į klasikinės kultūros darbus. Klasikinė kultūra augina duoną, o ne jos pakaitalus, ji brandina varpos grūdą, o ne pelus. *Varpos* ir *Varpai* - giminingi lietuvių kalbos žodžiai. Jie abu sukibę kaip neperskiriamas duetas. *Varpa* sotina kūną, o *varpas* - dvasią.

Ką pasakyti apie turinį? Pirmą, „Varpai“ vykdo knygnešystės misiją. Antrą, „Varpai“ vykdo transformacijos misiją. Pirmoji misija aiški savaime, ji eiliniam lietuviui suprantama, nes išlikusi kalbos būdu, istorinės patirties dėka. Tačiau nesunkiai suprantama ir antroji. Ją geriausiai paliudija Prano Mašiotto atliktas žygdarbis - pasaulinės literatūros šedevrų adaptavimas, jų transformacija.

„Varpai“ transformuoja aukštąsias idėjas. Jas pateikia suprantama, tradicine lietuvių kalba ir pasaulėjauta.

Leonas Peleckis-Kaktavičius neseniai išleido unikalių atradimų knygą, pavadintą „Apie kūrybos fenomeną. Pokalbiai, esė, atklastai“. Ją paskaičius, supranti be jokių išlygų: taip kuriama klasikinė kultūra. Ne laikina, ne šiuolaikiška, o nukreipta į amžinybę. Pokalbiai ir pasikalbėjimai, įžvalgos ir atodangos — tai amžinas kultūros audinys. Kurti reikia ne vienerius metus ir ne vieneriems metams. Tuo labiau ne projektams.

Kurti reikia nuolatos. Ne šiaip sau Leonas išbuvo Kryžių kalne kone visą dieną... greta Jono Pauliaus II-jo. Jam reikėjo pamatyti, nepraleisti progos suprasti, kaip einama į amžinuosius tikslus.

Taip, būtini pokalbiai. Dialogai su rašytojais, išsikalbėjimai su aktoriais, kino meistrais, televizijos ir teatro režisieriais, dailininkais ir dailėtyrininkais, mokslininkais ir muziejininkais. Kiekvieną daug pasiekusį savo srityje žinovą, nusileidusį iš aukštikalnių į sodrias žemumas, ir pasitinka Leonas, atskleisdamas savo skaitytojams profesines ir kūrybines paslaptis.

Atklastai, kaip ir pridera, su psichologiniu aspektu.

Per beveik keturis dešimtmečius „Varpų“ almanacho autoriais tapo per 150 poetų, per 120 prozininkų, per pusę šimto literatūros tyrinėtojų ir kultūrologų. Visi geriausi Lietuvos rašytojai! Didžioji jų dalis, jau kaip „Varpų“ literatūrinės premijos laureatai, čia daug kartų šiauliečių sutikti net keturiuose auditorijose: Universitete, Apygardos teisme, „Rūtos“ saldinių fabrike, J.Janonio gimnazijoje. „Varpai“ pirmieji į Lietuvą sugrąžino ir literatūros klasikus, okupacijos metus praleidusius toli nuo Tėvynės. O šalia jų ir Šiaulių kultūros švyturiai - profesoriai Vytenis Rimkus ir Bronius Prėskienis, fotografijos meistras Antanas Dilys, dailininkas Bronislovas Rudys, dizaineris Vilius Purnas. O ką jau kalbėti apie šiauliečių Sondeckių šaknį - tėvą ir sūnų: garsusis miesto burmistras Jackus Sonda, kuriuo turėjo progą pasidžiaugti Jankauskas ir Greimas, buvo pristatytas ir atnaujintuose „Varpuose“. Ir muzikos genijų Saulių Sondeckį „Varpai“ ne sykį kalbino ir atskleidė, kaip dera harmonijai.

„Varpų“ istorija jau įamžinta ir dvejose memorialinėse lentose: ant Apygardos teismo rūmų, kuriuose gimė pirmasis redaktorius Kazys Jankauskas, o karo metais buvo „Varpų“ redakcija, ir ant Didždvario gimnazijos, kur mokytojavo Algirdas Julius Greimas.

Galvojant apie Šiaulius nepaprastai svarbi yra Liberto Klimkos įžvalga: *„Nepriklausomos Lietuvos idėja gimė Šiauliuose.“* Jis paaiškina ir taip: *„Šiauliai man visada asocijuojasi su visa Lietuva: tiek tuo, kad*

miestas yra išaugęs lygiai tarp Žemaitijos ir Aukštaitijos, tiek istorinių įvykių atmintimi: nuo Saulės mūšio iki garsiųjų gegužinių, kuriose buvo pirmiausia ištartas viešas žodis apie Lietuvos laisvės siekį.“

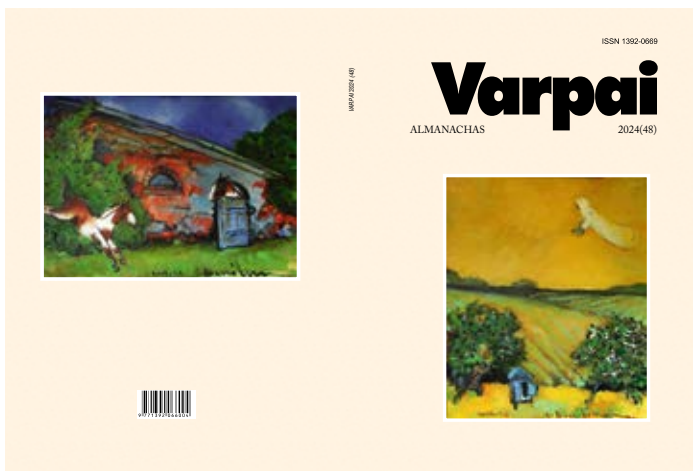
Ir dar: Minėdami Lietuvos nepriklausomybės atstatymo šimtmetį prisiminėme, kad būtent Šiauliuose mūsų garsieji visuomenininkai, politikos veikėjai, literatūros klasikai, įžymieji mokslininkai ir menininkai parengė tautos dvasios pavasarį. Iš čia nepriklausomos Lietuvos idėja tarsi varpo dūžiai sklido po kraštą, žadindama tautinę savimonę.

Šiauliuose gimusius ir visu sodrumu vėl suskambėjusius „Varpus“ pagrįstai galime vadinti Lietuvos kultūriniu fenomenu, tęsiančiu galingą fenomeną, pradėtą dar Pelikso Bugailišio.

„ŠIAULIŲ KRAŠTO“ kultūros, meno, literatūros leidinys „ATOLANKOS“,
2026 m. kovo 6 d.

Perpetua Dumšienė

„**V**ARPAI“

Literatūros almanachas „Varpai“ turi jau labai garbingą istoriją.

Almanachas sumanytas 1942 m. Leidžiamas nuo 1943 m. „Varpų“ sumanytojas – lingvistas Algirdas Julius Greimas (1917-1992). Pirmasis redaktorius – prozininkas Kazys Jankauskas (1906-1996). Sprendimas atnaujinti „Varpų“ leidybą priimtas 1988 m. Atnaujintas leidimas pradėtas 1989 m. Vyriausiasis redaktorius – Leonas Peleckis-Kaktavičius. Ilgą laiką leidinį rėmė SRTRF, Šiaulių miesto savivaldybė.

Leidinyje viena kitos poveikį papildo ir sustiprina filosofija, poezija, proza, publicistika, kultūra, istorija Lietuvoje ir išeivijoje. Pagerbiami

ir ikikarinių istorinių „Varpų“ kūrėjai, jų praktikuotos klasikams skirtos rubrikos *Senųjų „Varpų“ skambesys*.

Tai plataus kultūros spektro leidinys.

Almanacho kultūrinio gyvenimo vyksmą papildo premijų teikimas, sukakčių minėjimas, konkursai ir šventės, kurios vyksta ne tik Šiauliuose, bet ir Vilniuje.

Labai graži leidinio mintis: *Likimą kuriame patys, o lemtis priklauso Dievams*.

Knygos viršelis: *Legendinis Šiaulių kultūros žurnalas „Varpai“*.

DRAUGO (JAV) šeštadieninis priedas „KULTŪRA“, 2026 m. vasario 14, 21 d.

l a i š k a i

2021.10.26 (el. p.)

Labas vakaras,

labai dėkoju už naujo numerio persiuntimą ir Jūsų didelį dėmesį mano kūrybai, kuris verčia ir pasitempti, o tuo pačiu ir tobulėti, tyrinėti ir atrasti naujų faktų istorijai.

Žurnalas („*Lietuvos bajoras*“ – *red.*) labai įdomus, daug gerų rašinių, bus ką paskaityti.

Jei gyvenimas neišbalansuos, kitiems metams gal rašysiu apie Rimigailę, Vytauto seserį. Be galo įdomus jos gyvenimas, oi, koks vingiuotas ir netikėtas. Ar Lietuvoje kas žino, kad ji yra Drakulos (Vlado Drakulos tėvo) motina? Rinkau medžiagą iš daugybės šaltinių, bet užvedė ant šios istorijos H. Senkievičius su romanu „Kryžiuočiai“. Viską, ką jis rašė, tikrinau ir viskas pasitvirtino. Dabar dėlioju mintis ir planą galvoje.

Būkit sveiki, stiprūs ir kūrybingi.

Violeta R. (utkauskienė)

2021.11.19 (el. p.)

Gerbiamas p. Leonai,

vakar įvyko mano knygos apie Pliaterius pristatymas A. Mickevičiaus bibliotekoje. Gavau dovanų paskutinį „Bajoro“ numerį.

Noriu Jums padėkoti už jį – nepaprastai turtingą. Kiek daug įdomios medžiagos! Supuolė, kad ten radau kuo pasidžiaugti ir asmeniškai.

Atskira padėka p. Silvijai. Šitaip pagerbė mane puikiai parašytu straipsniu! Perduokit jai, prašau, mano nuoširdžią padėką ir pagiriamąjį žodį už taip meistriškai valdomą plunksną!

Sėkmės Jums Jūsų kilniame ir prasmingame darbe!

Pagarbiai

Jurgis Vanagas

Žurnalo „Lietuvos bajoras“ vyriausiasis redaktorius Leonas Peleckis-Kaktavičius (kairėje) skulptoriaus profesoriaus, LBKS Garbės bajoro Konstantino Bogdano dirbtuvėje

2021.11.24 (el. p.)

Mieli Leonai ir Silvija,

smagu išgirsti (tiksliau – perskaityti) Jūsų žodį šitoje nelemto koronaviruso epidemijos atskirtyje. Dėkoju už malonų pakvietimą, bet į jį galiu atsiliiepti tik nuoširdžiu linkėjimu parengti jubiliejinį numerį, vertą ne tik „Varpų“ sumanytojo atminimo, bet ir Jūsų abiejų gražaus kelių dešimtmečių darbo. O aš pats vis tvirčiau laikausi pasižadėjimo baigti ir rašymus, ir viešus kalbėjimus. O pasikalbėjimų, pasitaikius progai, dar neatsisakau, todėl lauksiu tradicinio jubiliejinio numerio pristatymo RS klube.

Su geriausiais linkėjimais –

Petras Bražėnas

2021.11.25 (el. p.)

Gerbiamas Leonai,

mane sudomino Jūsų pasiūlymas. Ačiū už pasitikėjimą. Atsiųsiu tekstą iki Šv. Kalėdų.

Su geriausiais linkėjimais

Algimantas (Lyva)

2021.11.27 (el. p.)

Mielas Leonai,

seniai žinau apie neatremiamą Tamstos būdą, apie klausinėtojo talentą, bet naujausias Redakatoriaus žingsnis mane iš tiesų pribloškė ir nuginklavo: tenka pasiduoti. Jeigu neužklups kokia negalia, net didesnė už aštuoniasdešimt pirmuosius, bandysiu ką nors sukurti.

P.(etras Bražėnas)

2021.11.28 (el. p.)

Laba diena,

labai AČIŪ už gražiai pateiktą straipsnį žurnale „Bajoras“, kurio 27 numerį vakar jau pamačiau. Tai bus didelė dovana kiekvienai mūsų giminės šeimai.

Ačiū Jums!

Pagarbiai

Ilona Aleksiušienė

2021.12.17 (el. p.)

Tegu Trys Karaliai neužmiršta Saulės mieste gyvenančių ir daug pakeliančių sesių ir brolių.

Vytautas (Martinkus)

2021.12.20 (el. p.)

Teskamba Kalėdų džiaugsmo Varpai!

Valentinas (Sventickas)

2021.12.20 (el. p.)

Šviesių ir palaimintų švenčių.

Pasitikime Naujuosius su Viltimi, Tikėjimu ir Meile.

Pagarbiai

Birutė Jonuškaitė

2021.12.31 (el. p.)

Gerb. Leonai,

sveikiname Jus su artėjančiais Naujaisiais. Linkime kuo geriausios sveikatos ir nemąžtančios kūrybinės energijos. Tegu bus 2022-ji pilni Jūsų talentingos kūrybos ir vertingos Lietuvai švietėjiškos veiklos.

Pagarbiai,

Irena Antanina Suveizdienė ir Saulė Dirsienė

2022.01.01 (el. p.)

Mieli Silvija ir Leonai,

per netrumpą savo gyvenimą nesu gavęs nieko panašaus į Jūsų sveikinimą (*turimas omenyje muzikinis sveikinimas „Tegul užtenka laiko“ – red.*). Neturiu žodžių padėkai, kuri bent iš tolo prilygtų tokiam sveikinimui. Galiu tik pasakyti, kad pasiliksiu jį ilgam laikui, kad galėčiau bent kartą per dieną pabūti tame gražiam pasaulyje, kurio gyvo, suprantu, jau niekada neteks pamatyti. Dar kartą nuoširdžiausias ačiū, ir tegu 2022-ji atsilygina Jums tokiu dosnumu, kurį parodėte šiuo sveikinimu. Būkit laimingi.

Petras Br.(ažėnas)

2022.02.04 (el. p.)

Labą dieną, smagu girdėti. Kaip sekasi? Kokios nuotaikos? Ar kovidą neužpuolė? Malonu, kad neužmirštate. Ar teisingai supratau – kūrybos laukiate iki vasaros?

O mano padangėje daug įvykių ir begalės darbų. Šiomis dienomis buvau apdovanota rašytojos Ievos Simonaitytės premija už knygą „Kaligrafijos eskizai“. Šiuo metu rašau pasakas ir kuriu iliustracijas pasakoms. Gal „Varpams“ pasaką iš Aukštaitijos atsiųsti? Eilėraščius sudėjau į knygą. Naujų neturiu.

Uostamiestyje prisnigo. Bet jau tirpsta. Toks pilkas vakaras. Po audrų ir vėjų. Linkėjimai ir apkabinimai. Oi, kaip seniai judu su Silvija regėjau. Būkim sveiki ir bendraukim. Neužmirškim vieni kitų!

Gero vakaro linkėdama

Daiva (Lukauskienė)

2022.02.04 (el. p.)

Sveiki!

Ačiū už prisiminimą.

Virusai – tpfu, tpfu! – lyg ir aplenkė, laikomės iš paskutiniųjų

Pastaruoju metu buvau įknibęs į vieną knygą ir publicistiką. Reiks pasižiūrėt, ką gi aš savo skrynelėse turiu – jei turiu? Laiko žiūrėjimui, jeigu teisingai supratau, lyg ir nebedaug.

Nuo baltos kaip pieno puta Šventosios

Rimantas (Vanagas)

2022.02.05 (el. p.)

Sveiki, Leonai,

mano padangėje nieko labai naujo nėra, bet korona, dėkui Dievui, kol kas aplenkė. Ačiū už kvietimą atsiųsti savo kūrybos. Pasistengsiu tai padaryti gal net ir nelaukdamas vasaros.

Sėkmės Jums visuose darbuose,

pagarbiai *Alvydas Šlepikas*

2022.02.06 (el. p.)

Laba diena, gerbiamasis Leonai,

dėkui už laiškėlį ir kad mane prisiminėte. Kažkaip gyvuoju – covidu nesirgau, tris kartus skiepijau, dar kažkur teko dalyvauti, vis apie Mačernį kalbėti, knygą pristatyti. Ir naujausią „Per žarijas“ šen ten pristaciau, dabar laukiu Knygų mugės, nors mugės organizatoriai galėjo nukelti į kokį balandį, dar nėra ūpo per patį omikrono piką bastytis žmonių minioje. Bet yra kaip yra, žmonės pavargę, jau ima atsipalaiduoti.

Ak, dėl kūrybos? Visai baigiu tokį lyg romaną „Vilko plaukas“ apie V. Mykolaitį-Putiną, tai būtų mano 5-oji ir jau paskutinė šio pobūdžio knyga. „Metų“ vasario mėnesio numeryje bus ištrauka. Galbūt Rašytojų sąjungos leidykla jau kovo mėnesį rašys projektą LKT. O šiaip kaip ir nieko naujo, turiu tokių lyg ir prisiminimų fragmentų, vis dar šį tą užrašau. Eilėraščių beveik nerašau, lyrikai įkvėpimo kaip ir nėra. Tai tiek su ta mano kūryba. Gal iki vasaros ką sugalvosiu, juk nereiikia ilgų tekstų – gana kokio fragmentuko.

Pasiilgau Nidos, į Palangą, į „Diemedį“ irgi nuvažiavusi nebuvau. Buvau ke-

letą dienų poilsio namuose „Žuvėdra“, ten puikios sąlygos, bet, žinoma, ir kaina solidesnė. O kaip Silvija, kaip jai sekasi, perduokite daug linkėjimų.

Išties – būkime sveiki ir kūrybingi, širdingai

Aldona (Ruseckaitė)

2022.02.09 (el. p.)

Labą diena, mielas Leonai,

dėkingas už Tamstos dėmesį, kad per karantiną dingtų laikinas nuobodulys. Dabar bandau šį bei tą dėti. Preliminariai: latvių poeto Aivaro Eipuro (Eduardo Aivaro) poetinės miniatiūros – minimos; vienas kitas eilėraštis iš būsimo poezijos rinkinio. Iki vasaros gali būti įdomių proveržių Latvijos literatūros baruose, tada orientuosius į tai.

Sveikatos ir kūrybinių užmojų.

Spaudžiu dešinę

Arvydas (Valionis)

2022.02.09 (el. p.)

Mielas Leonai,

džiugu buvo gauti Jūsų laišką, sužinoti apie „Varpuose“ planuojamas publikacijas. Iki vasaros vidurio pažadu atsiųsti savo kūrybos. Dabar greit negalėčiau, nes turiu kitų užduočių. Gavau klausimus, į kuriuos atsakau šių metų „Poezijos pavasario“ almanachui. Turiu prašymą ir iš Elenos Baliutytės, tyrinėjančios sovietmečio literatūrą, parašyti, ką prisimenu apie pirmosios knygos leidybą, jos trukdžius ir t. t. Užbaigiau vieną eilės metų darbą, parengiau spaudai knygą – poezijos vertimus iš vokiečių kalbos (Heiderlinas, Rilke, Novalis) ir atidaviau leidyklai. Rilkės „Duino elegijų“ netrukus turėtų pasirodyti „Metų“ žurnale.

Neparašėte, kaip Jūs gyvuojaite. Kas iš Jūsų kūrybos naujo? Gal ir vėl nauja knyga iškeliauo į leidyklą? Gal ir mielosios Silvijos? Perduokite Jai geriausius linkėjimus.

Jaukaus, palaiminto vakaro.

Aldona (Puišytė)

2022.02.11 (el. p.)

Sveiki, gerbiamas Leonai, gera Jus girdėti. Ačiū Dievui, kad esate gyvi ir sveiki, kaip ir mes. Pasižiūrėjau, kad šiomet ir Jūsų „Varpų“ redaktorystės Kristaus amžius – 33 metai. Iš širdies sveikiname! Siunčiu porą Aloyzo paveikslų, kurie gal tiks „Varpams“ pagal formatą ir pagal paveikslų semantiką – „Menininkas ir Mūza“ bei „Lozorai, kelkis! Lietuva, kelkis!“

Nuoširdžiai, *Aušra Stasiulevičienė*, Aloyzo vardu

2022.02.19 (el. p.)

Gerą dieną, mielas Leonai,

nuoširdžiausiai dėkoju už tokią didelę dovaną – net šešias knygas. Neatsistebiu ir džiaugiuosi Tamstos ypatingu darbštumu ir produktyvumu.

Linkėdamas sveikatos ir stiprybės tolimesniems darbams

Juozas (Pabrėža)

2022.02.23 (el. p.)

Gerbiamas, mielas p. Leonai,

atleiskite, kad taip ilgai neatsiliepiu. Buvo sunkus laikotarpis – daug visokių rūpesčių. Dabar lyg ir baigiame išsikapstyti, bet vis vien laiko straipsniui po paskaitų nelieta...

Nuoširdžiai dėkoju už kvietimą parašyti Jūsų išskirtiniam „Varpų“ numeriui – tikrai norėčiau, todėl taip ilgai ir neatsiliepiu, vis atrodė, o gal vėliau bus geriau ir galėsiu straipsnį planuoti.

Dabar galiu tik pasakyti, kad pabandysiu iki vasaros pabaigos, be pažado: įteigu man pavyks – atsiųsiu, ir JEIGU JUMS TIKS, tai spausdinsite.

Visam tam sukimesi ir tarp visokių „bėdų“ man buvo tikra prošvaistė Jūsų, p. Leonai, anotacija „Drauge“ apie enciklopedijos „Lietuvos bajorai“ II tomą. Labai nudžiugino ta pastraipa apie Šablevičių giminę, taip gražiai, taip jaučiai parašėte, ir dabar prisimenu ir gera. Visą laiką mintyse Jums dėkodavau...

Gerų geriausi linkėjimai Jums ir p. Silvijai,

Dalia (Čiočytė)

2022.03.09 (el. p.)

Laba diena,

širdingai dėkoju už laišką. Taip, vakar gavau Jūsų siuntą. Ačiū už visus leidinius. Neatsistebiu Jūsų produktyvumu ir darbštumu. Sveikatos ir stiprybės Jūsų ateities darbuose.

Dėl kūrybos kitų metų „Varpuose“ pagalvosiu. Gal ką ir rasiu dar nespausdinto.

Pagarbiai ir šiltai

Birutė (Jonuškaitė)

2022.03.28 (el. p.)

Ačiū už pasitikėjimą.

Bet niekada negali žadėti eilėraščių iš anksto, jie patys ateina, manęs neklausia. O jeigu taip ir nutiks – būtinai. Šitie, kur šiandien daviau Mindaugui, naujutėliai ir todėl nežinau, ko jie verti. Karo emocijos, kurias išgyvenu sunkiai... Niekur neskelbti – Mindaugas man visada pirmas! Jis labai operatyvus, labai jį gerbiu, myliu ir pasitikiu – užauginote puikų sūnų. Jis mano draugas. Supranta visada ir palaiko.

Geros Jums dienos, pavasario saulėto, sveikatos ir taikos.

Dalia (Jazukevičiūtė)

2022.03.30 (el. p.)

Aš Jums atsiųsiu, ką naujo parašau. Tai niekur neskelbta, žinoma.

Nes paskui man sunku surinkti.

O paskui Jūs atsirinksite.

Šiai dienai tiek.

Geros dienos, taikos, tėvynės ir Dievo.

Pagarbiai, *Dalia (Jazukevičiūtė)*

2022.04.15 (el. p.)

Gerb. p. Leonai,

Labai labai Jums dėkoju! Jūs taip gražiai pagerbėte mano Joną (*čikagiškis „Draugas“ keturis šeštadienius iš eilės publikavo „Tik Dievas visur iš didžio-*

sios raidės“ – red.). Jūsų gilūs, turiningi interviu su juo – gražus Avyžiaus 100-mečio pagerbimas. Atidžiai perskaitysiu. Leidykla „Homo liber“ iki gegužės pradžios išleis mano prisiminimų knygą „Viskas bus gerai“. Nacionalinėje M. Mažvydo bibliotekoje gegužės 16 d. vyks jo 100-mečiui skirtas renginys, bus ir mano knygos pristatymas.

Šviesių, ramių šv. Velykų!

Irena (Avyžienė)

2022.04.16 (el. p.)

Labą dieną, gerbiamas Leonai

Siunčiu pasirašytą sutartį dėl Jūsų atliktų darbų, redaguojant LB enciklopediją.

Dar kartą ačiū už didelę Jūsų pagalbą ir puikų rezultatą!

Tuo pačiu – kuo geriausi linkėjimai artėjančių Šv. Velykų proga – lai įvyksta didysis Stebuklas!

Pagarbiai,

Perlis V.(aisieta)

2022.04.16 (el. p.)

Mielieji,

tegul Prisikėlimo šviesa ir meilė apkabina mus visus, telydi ir teikia vilties, kad baigsis šis beprotiškas tamsos viešpatavimas.

Birutė (Jonuškaitė)

2022.04.19 (el. p.)

Gerbiamas p. Leonai,

iki Atvelykio vis dar tęsiasi šventės, todėl nuoširdžiausiai Jus sveikinu, dėkodamas už bičiulišką bendradarbiavimą.

Tegu Išganytojo Prisikėlimas neša Jums ir Jūsų Artimiesiems viltį, taiką, ramybę ir sveikatą.

Pagarbiai, *Vydas (Dolinskas)*

2022.06.11 (el. p.)

Laba diena, gerbiamas Leonai,

kaip sekasi? Kokios nuotaikos? Vasara beldžiasi į duris ir langus. Mes su Audriumi gyvenam sezoninių kraustyinių nuotaikom. Laukia darbai Nidoje.

Šį pusmetį rašiau pasakaites vaikams, mat esu gavusi stipendiją šiai veiklai. Sukūriau iliustracijas knygai „Ignalinos pasakos“.

Siunčiu Jums eilėraščių, kurį dedikavau Jonui Mekui. Šiandien jį skaitysiu Klaipėdoje, prie Danės upės, duetu su kita poete šauksim iš skirtingų krantų. Toks sumanymas. *Mekiškas*.

O gal tiktų pasakaitės? Kai kurios įdomios ir prasmingos. Pvz., apie knygnešius.

Su geriausiais linkėjimais iš pajūrio.

Daiva Molytė-Lukauskienė

2022 06 16 (el. p.)

Sveikas,

ačiū už knygą, ką tik paštininkė pristatė. Solidžiai, gražiai atrodo, super. Smagu, kad įdėjai mano foto iš Nordkappo – šiauriausio žemyninio taško Europoje. Jis yra Norvegijoje, ant fjordo. Už jo – Arkties vandenynas ir baltosios meškos (šiaurės ašigalis už 1000 km). Tas taškas net gerokai šiauriau už Islandiją. Bet rugpjūtį labai šalta nebuvo, tik vėjuota. Du megztiniai ant manęs ir šilta striukė. Ir tai lauke ilgiau 15 min. neišbūsi. Tada bėgi į vidų pastato, kuris greta, išgeri arbatos, ir atgal veizėti šiaurės grožio. Tarp jų ir Vidurnakčio saulė, nuo kokios 22 val. Tikra saulė nusileidusi, bet danguje ima vaidentis kelios saulės vienu metu – mačiau lyg tris. Žiemą ten šiaurės pašvaistės.

Sveikatingos dienos.

m (*Mindaugas Peleckis*)

Foto iš Nordkappo

2022.08.05 (el. p.)

Mielas Leonai,

labai nudžiuginote pdf,u DU VIENAME. Jūsų kūrybingumas stebėtinas.

Dėl sūnaus Mindaugo ir jo „NAUJIEJI RELIGINIAI JUDĖJIMAI: tarp tradicinių ir kosminių religijų“... Matyt, tai tas atvejis, kai sakoma: „Knyga turi savo likimą“. Matyt, knyga dar geresnė.

O dėl Palangos – tai juk atvyksite. Gal bus proga Jus su Silvija aplankyti? Man greta.

Arvydas (Juozaitis), pagarbiausiai

2022.08.31 (el. p.)

Ačiū už „sentimentą“ (laiškas parašytas, nusiuntus V. Martinkui eilėraščių „Paskutinę vasaros dieną“, parašytą 1969 m. rugsėjį – red.), Leonai.

„Žaliomis akimis milžinkapiai dega“ – dvigubas vaizdas, geras.

Jautrus, gražus eilėraštis.

Dieve, kaip nutolęs, iš jaunystės, kuo labiau nutolęs, tuo šiltesnis.

Vytautas (Martinkus)

2022 08 31 (el. p.)

Labas, su artėjančiu Rudeniu ir Vasaros pabaiga ir tave.

Labai geras eilėraštis. Taip, esu skaitęs, kaip ir kitus, bet buvau jau primiršęs. Atsakau eilėraščiu į eilėrašį. Tiesa, ne šiandien parašytas (gal šiandien, tikėtina, dar bus), o prieš dvi dienas (kol kas naujausias, turiu per 50 naujų).

Įkvėpimas

I

--- įkvėpimo pasisemsim iš gintaro ---

--- radę jūroje jį ---

--- suskaičiuosime ---

II

--- jei per daug rasim tyrojo gintaro ---

--- išdalinsim ---

--- vaikam ir pabėgėliam ---

III

--- įsidrąsinę kopsime medžiuosna ---

--- ir nebyliai šakomis ---

--- patys tapsime ---

IV

--- ar statysime naują avilį ---

--- termityną ir skruzdzių ---

--- tvirtovę ---

XV

--- o kai vakaras nuleis dramos uždangą ---

--- saulei mes ramiai padėkosime ---

--- kad mylėjome, šaukėme, laukėme ---

XVI

--- (bet nubusti taip ir nespėjome) ---

2022 08 29, *Įsivaizduojama Jūra*

m (Mindaugas Peleckis)

2022 09 02 (el. p.)

Laba diena,

pasikonsultavau su labai kietu vaistininku iš Jeruzalės. Standartinis artrito uždegimas gydomas ETOPAN arba ARCOXIA, jiems reikalingas receptas. Dar yra milteliai Glucosamine sulfate 1500 mg be recepto, bet šitie nelabai efektingi. Manau, ir pas jus tie vaistai yra. Dar yra gana pavojingi vaistai, kurių negalima naudoti be rimto gydytojo rekomendacijos: Methotrexate; Lef-lunomide ir Sulfasalazine. Tikiuosi, mamai geriau?

Šiandien lygiai 9 dienos, kai mokausi isiZulu. Kursas tuoj baigsis – iš 20 pamokų liko 2, bet tęsiu kitais būdais.

m (*Mindaugas Peleckis*)

2022.09.03 (el. p.)

Gerbiamas Redaktoriau,

rugsėjo mėnuo kupinas visokios velniavos, tad ramiau pasidarbuoti galėsiu tik spalį. Ar nebūtų per vėlu?

Pagarbiai,

Libertas Klimka

2022.09.07 (el. p.)

Laba diena,

nuoširdžiai dėkoju už kvietimą parašyti „Varpams“, už laukimą... Prisegu straipsnelį apie tai, kaip klasikinė poezija interpretuoja Rusijos agresiją XIX amžiuje. Tuo dabar domiuosi. Čia tik JEIGU KARTAIS JUMS TIKTŲ.

Su geriausiais linkėjimais,

Dalia (Čiočytė)

2022.09.08 (el. p.)

Sveiki gyvi, Leonai!

Po vargų ir kančių pagaliau siunčiu tris noveles, tobulai ištobulintas J Jaučiu širdies palengvėjimą, o ar tokį patirs redaktoriai beigi skaitytojai...

Šilto grybingo rudenėlio linkėdamas –

Rimantas (Vanagas)

2022 10 17 (el. p.)

Kap muoke Girdenis, sveks, kap y?

Didle diekou ož siontėnė.

Kaip jauties? Nepervark prie tų darbų.

(Mindaugas Peleckis)

2022 12 02 (el. p.)

Buvo įtamos, nes tikėjaus provokacijų. (*Laiškas rašytas po knygos „NAUJIEJI RELIGINIAI JUDEJIMAI: tarp tradicinių ir kosminių religijų“ pristatymo Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje – red.*). Nebuvo. Bet išvakarėse moderatorius gavo prof. Beinoriaus (to, kuris kartu su saugumiete sudirbo mano disertaciją ir neleido gintis) laišką, kuriame jis „akademinės bendruomenės vardu“ pareikalavo su manimi moderatoriui neturėti jokių reikalų. Visgi disidentas iš to tik pasijuokė ir nepaklausė, gerai sumoderavo.

Beje, tau linkėjimai nuo Vilniaus bajorų vado, dalyvavo, pasikalbėjom trumpai, klausimą pateikė apie knygą.

Kaip laikaisi, kaip sveikata?

Laikykitės. Oras žvarbus, lyg sausio vidury. Tos tabletės turi padėt. Gera sudėtis.

m (Mindaugas Peleckis)

Onos Gaidamavičiūtės
nuotraukoje: Mindaugas
knygos pristatymo metu

2022 12 03 (el. p.)

Kažką radau. (*Atsakymas į tėvo užklausą „apie vieną akrostichą“ – red.*).

Esu rašęs apie 1940-ais skelbtą Internacionalo vertimo konkursą. Ten ir Binkio, kaip šito teksto vertėjo, pavardė paminėta. Šiandien besikuisdamas po-pierynę, aptikau išplėštą iš *Literatūros ir meno* (1993-03-20) su Domo Kadugio (slp., aišku) tekstu „Pornografinė įvairovė“. Yra ten ir tokia pastraipa:

„Antai Kazys Binkis mėgdavo pasakoti, kaip jų šauni kompanija patobulino „Internacionalo“ vertimą. A. J. Greimo sakymu, tai padaryta per linksnumą, pritrūkus pinigų: „...nuėjęs į esdekų CK ir pasisiūlęs gerai, „meniškai“ iš-versti, jei jie sumokės“. Tarsi gavęs net 1000 litų, ir esdekai nepastebėjo, jog šiame vertime, iš eilės skaitant pirmąsias pirmojo posmo eilutes, paslėptas net ir mūsų laikais nespausdintinas žodis.“ (p. 14)

Greitosiom rastas Binkio versto Internacionalo pirmas posmas toks:

Pirmyn, vergai nužemintieji,

Išalkusi minia, pirmyn!

Sukilkit, žmonės pavergtieji,

Visi kovon išvien smarkyn!

Na, gal toj vertimo versijoje paskutinė eilutė prasidėjo: Kovon visi...? (Ritmas tikrai nesutrinka.) Greičiausiai.

Bet ką čia dabar nustebinsi, tokį žodį pavartojęs? Keistoka buvo skaityt šitą aptarimą. O kad Binkis mėgo bliuznyt vis šitą žodį pavartodamas, paremtų ir jam priskiriamas dveilis: „Pas Melngailį, pas Borisą etc.“ Literatūros istorija turi ir profaniškąjį pamušalą, vargu ar verta jį neigt, bet ir išverstu paltu vargu ar verta vaikščiot; nors kodėl ne, jei pamušalas – iš sabalų kailių.

m (*Mindaugas Peleckis*)

2022.12.11 (el. p.)

Gerb. P. Leonai,

labai ačiū Jums už dėmesį ir už Varpų pdf. Aš tikrai nebuvau mačiusi šio in-terviu (2021 m. „Varpuose“ atspausdinto *Mindaugo Peleckio pasikalbėjimo su Karina Firkavičiūte apie karaimų bendruomenę – red.*). Nežinau, ar pati Karina matė.

Šiais metais mums tikrai buvo skirta daug žiniasklaidos dėmesio, buvom la-bai užsiėmę. Tad apie ankstesnius rašinius ir nebepakalbėdavome.

Apie Jūsų almanachą buvau girdėjusi iš savo draugų, kurių straipsniai turėjo progos būti atspausdinti Jūsų leidinio puslapiuose, pvz., Gražvydo Kirvaičio (mano klasės draugo). Smagu matyti ir Kęstučio Nastopkos pavardę – jis mano kurso draugas. Esame ta kartą, kuri vis rečiau pasirodo spaudoje, deja, bet smagu, kad vis dar pasirodo.

Dar kartą Jums nuoširdžiai dėkoju ir linkiu sėkmės. Labai myliu Šiaulius, nes gyvenau ten ir mokiausi mokykloje aštuonerius metus, mačiau, kaip Šiauliai kilo po karo iš griuvėsių, ir mano Tėvelis atstatė vieną pirmųjų namų sugriautuose Šiauliuose – ten įsikūrė Šiaulių-Joniškio kelių eksploatavimo ruožo tarnyba, kuriai jis tuos 8 metus ir vadovavo.

Pagarbiai,

Halina Kobeckaitė

Mielas Leonai,

širdingai dėkoju už bibliofilų sąjūdžio žemaičiuose palaikymą. Branginame bendradarbiavimą ir bičiulystę.

S. Daukanto bibliofilų klubo vardu

Gintautas Černeckis

Plungė, 2022 m. gruodžio 14 d.

2022.12.18 (el. p.)

Mielas, Garbingasis, Šviesusis Leonai,

visada mane aplanko didis džiaugsmas, sulaukus Tamstos žinios. Ir kad prisimeni mano menkystę, kaip sakydavo Eduardas Cinzas. Šįkart vėl džiaugiuosi „Varpais“, kuriuos skaitau nuo pradžios iki galo. Suprantama, būtų malonu turėti ir „popierinį“, bet šiuo metu būtų sunkoka rasti būdą, kaip galėčiau jį gauti.

Kaip ir visada, stebina nepaprastas Tamstos darbštumas. Ir dar – atkasimas naujų temų, kurių neaptiksi kituose leidiniuose. Kitas pasaulis. Netikėtas.

Tai yra tobula ir tingiam žmogui sunkiai suvokiama, paaiškinama. Manau, tai panašu į knygnešių žygdarbį. Kas nors kada nors taip ir vertins Tamstos darbą.

Po truputį laikomės, suvokiant, kad laiko niekas nesustabdė ir nesustabdys. Pavasarį, vasarą lengviau – gali laikytis įsikibęs į šviežią žolelę, atsispyręs

į kurmiarausį. Tai šis, tai anas galas sugelia, – nebelakstysi tvoromis kaip jaunystėje.

Mielas bičiuli Leonai, sveikinu su Šv. Kalėdomis, ateinančiais Metais. Kad Tau ir Tavo namams viskas būtų gerai. Sveikatos Tamstai, mielas Bičiuli. Linkėjimai Tamtos Žmonai.

Nepasiduokim negandoms ir visokiems dvasios driskiams.

Stasys (Kašauskas)

2022.12.18 (el. p.)

Sveiki gyvi, Leonai,

sekmadienis tikrai sekmadieniškas, nes gavau tikrai malonų laišką! Ir kompanija verta grieko. Ačiū!

Gal bus Rašytnamy pristatymas?

Su skausmingu sniego ir gražių švenčių linkėjimais –

Rimantas (Vanagas)

P. S. Priedu šviežią nuotraukėlę iš Anykščių centro, kur mes jau kaip ir švenčiam.

2022.12.18 (el. p.)

Laba diena,

dėkoju už naujametinius sveikinimus ir linkėjimus. Aš taip pat linkiu jums sėkmingų, kūrybingų ir šviesių ateinančių metų. Sveikinu taip greitai išleidus naują „Varpų“ numerį, kuriuo ne tik pasivijote, bet ir pralenkėte šiuos metus.

Paaiškėjo, kad mano draugė Virginija Kochanskytė kaip tik šiandien vaidina Šiauliuose ir galės paimti žurnalą. Antrą egz. noriu perduoti Gyčiui (*Padegimui – red.*). Jis taip pat siunčia gerus linkėjimus.

Pagarbiai

Elvyra (Markevičiūtė)

2022.12.18 (el. p.)

Laba diena,

ačiū už geras naujienas ir linkėjimus bei naują „Varpų“ numerį. Linkiu gražių

švenčių, geros sveikatos ir kūrybingų metų, ir, žinoma, kad almanachas dar ilgai gyvuotų.

Pagarbiai,

Nijolė Raižytė

2022.12.18 (el. p.)

Gerbiamas Leonai,

ačiū už kalėdinius ir naujametinius sveikinimus ir linkėjimus. Linkiu Jums ir toliau taip sėkmingai dirbuotis 2023 metais. Kad taip ir bus, liudija naujaušias „Varpų“ numeris, kurį atsiuntėte el. paštu.

Prašom perduoti šventinius sveikinimus p. Peleckienei.

Jūsų *Gražvydas (Kirvaitis)*

2022.12.19 (el. p.)

Dėkoju, Leonai, už sveikinimus ir jubiliejinius „Varpus“. Šiuo numeriu esate ir jau liksite pirmas, pasveikinęs su manuoju gimtadieniu, atsitiktinai / neatsitiktinai artimu „Varpų“ pradžiai.

Šviesiausi literatūriniai ir kalėdiniai linkėjimai nuo manęs.

Dėl popierinių „Varpų“ nesukite galvos, pdf viską parodo ir pasako. Gal iš tikrųjų ir kokią pakeleivį galėčiau įpareigoti Jus aplankyti, bet per šalčius ir pūgas pirmiausia mėgaukimės namų šiluma, rūpinkimės sveikata. Sergėkime jos, sveikatos, santaupas, apmaudu, kad ir jos nuvertėja.

Nuoširdžiai

Vytautas (Martinkus)

2022.12.19 (el. p.)

Perlas, mielas Leonai. Žaviuosi ir stebiuosi! (*Laiškas, gautas nusiuntus „Varpų“ pdf,q – red.*)

Arvydas (Juozaitis)

2022.12.19 (el. p.)

Laba diena, gerb. Leonai,

ačiū Jums už naujutėlį almanachą ir tokius šiltus linkėjimus. Iš širdies Jums

linkiu sveikatos, Dievo palaimos, ramybės, o kartu ir trupučio kūrybinio nerimo, kuris skatina stebėti, stebėtis, įamžinti ir įlaikinti akimirkas.

Jaukių ateinančių švenčių. Pagarbiai

Vainius (Bakas)

2022.12.19 (el. p.)

Labą dieną,

ačiū už linkėjimus. Jums taip pat linkiu gražių švenčių, na, ir sveikatos. Tikiuosi, kad ateinantys metai atneš ir laimės, ir taikos, ir sveikumo.

Paprašiau Rimantą Kmitą, kad užsuktų pas Jus ir paimtų „Varpus“. Žadėjo užsukti tarpušvenčiu.

Ačiū už publikaciją.

Alvydas (Šlepikas)

2022.12.20 (el. p.)

Sveikas, Leonai.

Tikiuosi, nesveikuoji nelabai smarkiai? Laikykis!

Dėkoju už elektroninį „Varpų“ variantą. Žurnale, beje, nemažai man įdomių medžiagų, skaitysiu. Manau, ir popierinis variantas mane pasieks. Ir dar: o kaip „Varpai“ platinami? Jei žinočiau, galėčiau nusipirkti. O šiaip – ir Pačiam, ir Tavo šeimai jaukių ir šviesių švenčių, sveikų ir kūrybingų kitų metų, visokeriopos sėkmės! Greičiau sveik!

Donaldas (Kajokas)

2022.12.20 (el. p.)

Labas vakaras,

šį vakarą mane pasiekė nuostabus žurnalas – „Lietuvos bajoro“ 28 numeris. Labai miela ir gera vartyti tokį turiningą, įdomų ir kokybiškai išleistą leidinį. Žurnalo dėka visi daug sužinome istorinių ir dabarties faktų, tai skatina dar labiau domėtis Lietuvos istorija, aktyviai prisidėti prie dabarties realijų.

Ir maloniausia, kad jame publikuojamas straipsnis apie mūsų – Dantyszek šeimos – giminę ir mūsų Tėtį.

Nuoširdžiai dėkoju redakcijos kolegijai ir ypatingai vyriausiajam redaktoriui

gerb. Leonui Peleckiui-Kaktavičiui. Jūsų dėka šis ypatingas leidinys yra labai svarbus visai bajorų bendruomenei ir labai malonus mūsų šeimai. Tai puiki kalėdinė dovana! Su gražiausiais šventiniais palinkėjimais nuo visos mūsų šeimos. Nuoširdžiai

Edita Dargevičiūtė

2022.12.20 (el. p.)

P. Leonai, nuoširdžiausiai dėkoju! Kokios gražios ir gilios Jūsų novelės, ačiū! Ir Mindaugo Peleckio straipsnis labai įdomus! Puikus žurnalas, SVEIKINU!!! Linkiu Jums ir Jūsų Šeimai kuo geriausios sveikatos ir viltingų, šviesių švenčių!

Pagarbiausiai,

Dalia (Čiočytė)

Tegul per baltą žiemos tylą skrendantys mūsų linkėjimai atranda vietą Jūsų širdyje. Nuoširdžiai linkime, kad Šv. Kalėdų laukimas bei atskubantys Naujieji metai būtų lydimi stiprios sveikatos, šiltų jausmų, malonių staigmenų, vidinės ramybės, prasmės atradimo ir užsibrėžtų tikslų siekimo. Laimingų Kalėdų ir Naujųjų metų!

Šiaulių J. Janonio gimnazijos bendruomenės vardu

direktorius Saulius Vaivada

2022 m. gruodis

2022.12.21 (el. p.)

Šviesių, jaukių švenčių, pakylėtų minčių! Bibliografi

Pagarbiai,

Rima Giržadienė, Šiaulių miesto savivaldybės viešosios bibliotekos bibliografinės informacijos skyriaus vedėja

2022.12.22 (el. p.)

Šią eglutę nutapėme savo rankomis, nors nesame tokie talentingi, kaip jūs,

mūsų dailininkai. Mes nekuriame ir muzikos, filmų, nestatome spektaklių, nerašome pjesių ar knygų, bet kasdien nuoširdžiai stengiamės, kad LATGA taptų tikrais autorių namais, kuriuose kiekvienas jaustumėtės laukiamas ir mylimas.

Gražių Jums švenčių ir kūrybingų metų!

LATGA

2022.12.23 (el. p.)

Gerb. p. Leonai,

širdingai dėkoju už sveikinimus ir „Varpus“. Linkiu ramių ir jaukių Šv. Kalėdų, sveikatos ir stiprybės ateinantiems metams.

Turėkime vilties, kad 2023-ieji pasaulyje bus teisingesni ir geresni.

Pagarbiai, *Libertas K. (limka)*

2022.12.23 (el. p.)

Sveikiname su Šv. Kalėdomis ir linkime, kad ši šventė į Jūsų namus atneštų meilę ir džiaugsmą, sėkmę ir laimę, meilę ir tikėjimą.

Daiva ir Egidijus (Matulevičiai) Palėvenės dvaras

2022.12.26 (el. p.)

Sveiki, Silvija ir Leonai

Sveikinu sulaukus Šv. Kalėdų, o paskui ir Naujųjų metų. Štai šiųmetė Kauno eglė čiurlioniškais motyvais ir angelais (*priedas – 4 nuotraukos* – red.), linkėčiau, jog ir Jūsų gyvenimą lydėtų angelai ir visur būtų sėkmė.

Aš blaškausi su naujuoju romanu EMMI apie V. Mykolaitį-Putiną, kažkur bibliotekose jį pristatinėdama, bet išties susitikimų jau nelabai noriu, nes jiems reikia daug sveikatos.

Dėkui už kvietimą dalyvauti su tekstu „Varpuose“, matysime, kaip gyvenimas klostysis ir ar bus tos kūrybos, o tuo tarpu – dar kartą gražių šviesių dienų – nuoširdžiai *Aldona (Ruseckaitė)*

2022.12.26 (el. p.)

Gerbiamas ponas Leonai,

sveikinu ir dėkoju už Kalėdinį stebuklą – vėl skambančius „Varpus“! Godžiai kol kas tik perverčiau – kaip visada turiningi, įdomūs, solidūs. Šv. Kalėdų metų iki Trijų Karalių turėsiu malonaus skaitymo.

Man šie nueinantys metai buvo įsimintini – dar niekaip negaliu patikėti, kad mano Jonui būtų šimtas metų. Jis man buvo ir išliks jaunas. Labai gražiais, gausiais renginiais Apyžiaus 100-tį pagerbė jo gimtasis Joniškio kraštas, šiuos metus paskelbęs Apyžiaus metais. Gegužę įvyko šiltas vakaras Nacionalinėje M. Mažvydo bibliotekoje. Buvo pristatyta ir mano reminiscencijų knyga „Viskas bus gerai“, kurią, finansiškai parėmus LATGAI, išleido dėmesinga lietuvių autoriams leidykla „Homo liber“.

Džiaugdamasi ir linkėdama, kad „Varpai“ nenustotų gausti, linkiu judviem su p. Silvija sveikatos, kūrybinės nuotaikos, viltingų, taikių ateinančių metų. Pagarbiai – *Irena Apyžienė*

2022.12.26 (el. p.)

Sveiki, sulaukę Šv. Kalėdų.

Dėkoju už „Varpų“ numerį, prasmingą, jubiliejinį. Linkiu sveikatos tolesniam darbui. Pati ko nors įdomesnio negaliu pažadėti.

Viktorija (Daujotytė)

2022.12.29 (el. p.)

Laba diena,

Jus ir Jūsų šeimą sveikiname su šventėmis. Sveikatos kūnui, ramybės sielai, kūrybinių idėjų Naujaisiais metais.

Pagarbiai,

Rita, Julija, Vytautas Almaniai

2022.12.30 (el. p.)

Mieli Bičiuliai Leonai ir Silvija,

buvau pasiryžęs rašyti naujametinį sveikinimą, jau perskaitęs naujausią – jubiliejinį „Varpų“ numerį. Deja, nespėjau. Bet perskaičiau Martinkų ir Kajokų,

rimtai išstudijavau turinį ir supratau, kad praleisti nieko negalėsiu: numeris tikrai jubiliejinis.

Džiaugiuosi Jūsų darbštumu ir kūrybingumu, linkiu stiprios sveikatos ir neblėstančio kūrybinio entuziazmo. Būkit laimingi.

Petras Bražėnas

2022.12.30 (el. p.)

Sveiki, didžiai gerbiamas Pone Leonai,

labai Jums ačiū už bičiuliškumą ir dėmesį Valdovų rūmų muziejui.

Būtinai tęsime bendradarbiavimą, ir Monika pasiūlys vieną kitą tekstelį.

Sveikų, sėkmingų, laimingų ir taikingų naujųjų metų. Pagarbiai,

Vydas (Dolinskas)

2023.01.01 (el. p.)

Mielas Leonai,

spaudžiu dešinę už puikų „Varpų“ numerį. Tematiškai įvairus, o kai kurie tekstai – žiauriai informatyvūs. Išgyvenau skaitymo malonumą. *Arvydas (Valionis)*

2023 01 12 (el. p.)

Laba diena,

sveiki naujais metais. Linkiu, kad jie būtų taikūs, ramūs ir kartu kūrybingi.

Jūsų siunta pasiekė Rašytojų sąjungą, širdingai dėkojame už visus Jūsų darbus ir pasiaukojimą kultūrai.

Širdingiausi linkėjimai,

Birutė (Jonuškaitė)

2023 01 17 (el. p.)

Gerbiamas Leonai,

pranešu, kad solidus tomas jau ant mano stalo. Kada spėjote tokį surinkti? Juk paprastai „Varpai“ pasirodo gegužę. Įsivaizduoju, kiek laiko ir pastangų tai

Vytauto O. Virkau nuotraukoje: Leonas Peleckis-Kaktavičius prie S. Daukanto kapo

kainavo. Bet ir rezultatas puikus – visiems yra ką skaityti, kiekvienam pagal savo skonį.

Dar kartą ačiū.

Gražvydas (Kirvaitis)

2023 01 17 (el. p.)

Mielaširdingas Prieteliau Leonai,

graži RS Ponia šypsodamasi įteikė man Tamstos siųstus „Varpus“. Esu didžiai dėkingas Tamstai už man teikiamą dėmesį. Vėlgi žaviuosi Tamstos tita nišku darbu, primenančiu legendinę knygnešių gadinę. Ačiū.

Geriausio linkėjimai – *Stasys (Kašauskas)*

2023 01 18 (el. p.)

Labą dieną, Leonai,

sausio 13 d. bibliofilų susirinkime patvirtinome 2023 m. S. Daukanto bibliofilų klubo veiklos programą. Siunčiu susipažinimui. Plungės knygiai ypač apsidžiaugė JŪSŲ DOVANOMIS. Programoje skyrėme dėmesį naujiems „Varpams“, Mindaugo Peleckio monografijai „Naujieji religiniai judėjimai...“ bei žurnalo „Lietuvos bajoras“ Nr. 28 publikacijoms knygų tema. Nuoširdus dėkui už bendravimą ir bendradarbiavimą.

Tegul skamba Jūsų VARPAI!

S. Daukanto bibliofilų klubo vardu Gintautas Černeckis

2023 01 29 (el. p.)

Ačiū, Leonai, už „kompasą“ Šiaulių dramos teatre. Jame „sutikau“ archyvarę Margaritą, ir aš jau turiu „Sibiro bataliono“ rankraštį.

Ne šedevras, bet įdomu, nes juk sumanyta ir rašyta 6-ame dešimtmety, visai „pagrįsti“ KGB šefo A. Randakevičiaus nuogastavimai jo 1962 m. laiške Sniečkui („Kauniškis literatas nacionalistas Antanas Jasiūnas, parašęs ideologiškai kenksmingą pjesę „Sibiro batalionas“ apie lietuvišką karinį vienetą, egzistavusį pilietinio karo metu“).

Autoriaus ranka taisinėta, 103 mašinraščio puslapiai.

Tai – režisieriaus V. Limanto egz. Vaidmenys buvo paskirti S. Paskai, E. Rupšiui, I. Čeplevičiūtei-Juodagalvienei ir kt.

Sveikatos

Vytautas (Martinkus)

Mielas Leonai,

sveikinu Jus su Knygnešio diena ir siunčiu leidinį „Gyvenimas tarp knygų. Pasakojimai apie asmenines bibliotekas ir knygynus“. Išleido „Dvi Tylos“. Jus, kaip knygos žmogų, turėtų sudominti pirmas tokio pobūdžio leidinys mūsų šalyje. Šviesūs linkėjimai nuo žemaičių bibliofilų.

Gintautas Černeckis

Plungė, 2023.03.15

2023 04 09 (el. p.)

Ačiū, Leonai.

Matau visų varpininkų uždegtų Šv. Velykų žvakių šviesą.

Vytautas (Martinkus)

2023 08 05 (el. p.)

Laba diena,

Man buvo labai skaudu, išgirdus apie Mindaugo mirtį. Dar buvom sutarę balandžio viduryje dėl vieno interviu, bet nesulaukiau skambučio, tik tos baisios žinios.

Mielai įsigyčiau „Kalbų ekologiją“.

Su geriausiais linkėjimais

Aldonas Pupkis

2023 08 09 (el. p.)

Labą vėlyvą vakarą, dėkui už knygas!

Tik vakar atsiėmėm siuntinuką, nes prieš tai buvome išvykę. Nekantravau panaršyti po Mindaugo lobynus, tą su malonumu ir padariau... Labai šiltus jausmus sukėlė knyga ir net pažadino pastaruoju metu snūduriavusį kūrybinį įkvėpimą, kas aktualu. Susimąsčiau, kodėl taip nutinka, kad į autorių/kūrėją

atkreipiame dėmesį tik jam išėjus? Galbūt todėl, kad tuomet nebetrikdo tarpasmeniniai santykiai ar pažiūrų konfliktai ir galima ramiai tyrinėti jo kūrybinį palikimą? O Mindaugo palikimas pakankamai įdomus ir vertingas.

Norėčiau perskaityti ir studiją apie naujuosius religinius judėjimus.

Dar kartą dėkui už Jūsų darbą – staitant justą nuoširdūs tėviški jausmai ir skausmas dėl sūnaus, dėl netekties...

Patricija (Droblytė-Dainė)

Aleksandras Ostašenkovas. Mindaugas su tėvu prie „Šiaulių“ viešbučio. 1981

2023 08 10 (el. p.)

Labą dieną, ką tik grįžau iš bibliotekos, kur tvarkiau Mindaugo knygas. Primečiau: jų apie tūkstantis tikrai bus. Ypač vertingos knygų lentynos šia tematika: kultūrologijos, filosofijos ir psichologijos, baltų kultūros, pasaulio religijų, dvasinių Mokymų, enciklopedijų ir žinytų, Lietuvos istorijos, lietuvių literatūros, klasikinės literatūros ir kt. Iš tikrųjų turime svarbiausias Mindaugo bibliotekos knygas, kurios atspindi kūrėjo dvasinį gyvenimą. Tikimės Mindaugo gimtadieniui sutvarkyti jo sukurtą asmeninę biblioteką.

Geros kloties

Gintautas (Černeckis)

2023 08 16 (el. p.)

Laba diena,

Istorijos skyriui perduota informacija apie Jūsų pasiūlymą Šiaulių „Aušros“ muziejui padovanoti vieną vertingiausių savo kolekcijų – išeivijos rašytojų, taip pat Lietuvoje gyvenusių ir gyvenančių kūrėjų, su kuriais Jūs susirašinėjote, laiškus. Dėkojame už dėmesį ir pasitikėjimą mūsų muziejumi. Kolekcijos apžiūrėjimą ir galimą jos perdavimą-priėmimą „Aušros“ muziejui norėtume surengti rugsėjo mėn. pirmoje pusėje, kai iš atostogų į darbą sugrįš Istorijos skyriaus vedėja Vilma Karinauskienė, susirinks Rinkinių komplektavimo komisija. V. Karinauskienė ne kartą su Jumis bendravo, taip pat greičiausiai yra mačiusi Jūsų minėtą kolekciją ar jos dalį. Perduota kolekcija ir būtų saugoma Istorijos skyriaus rinkiniuose.

Rugsėjo mėn. susisieksime su Jumis dėl kolekcijos perdavimo „Aušros“ muziejui organizavimo. Dar kartą dėkojame už Jūsų pasiūlymą. Linkime gražios likusios vasaros.

Pagarbiai

Birutė Lukošiuūtė

Šiaulių „Aušros“ muziejaus Istorijos skyriaus muziejininkė-rinkinio saugotoja

2023 08 16 (el. p.)

Laba diena.

Pirmiausia noriu pareikšti gilią užuojautą dėl tokios netikėtos sūnaus mirties. Asmeniškai neteko jo pažinti, bet bendravom kaip bendraminčiai, kolegos, daugiausia per Feisbuką. Jis mane maloniai nustebino, išspausdindamas mano interviu apie kuršių ir kuršininkų kalbą, nykstančias kalbas ir kalbos saugojimą. Mindaugas buvo tikrai neeilinė asmenybė, todėl dar labiau gaila, kad paliko liūdinčius ne tik artimuosius, bet ir didelę dalį Lietuvos filologinės bendruomenės.

Pagarbiai,

Dalia Kiseliūnaitė

2023 08 20 (el. p.)

Gerb. Leonai ir Silvija,

nuoširdžiai užjaučiame skaudžioje netektyje.

Sunku rasti paguodos žodžius Tėvams, netekusiems Sūnaus.

Stiprybės, stiprybės, stiprybės!

Su gilia pagarba *Virginija (Kochanskytė)* ir *Arūnas (Sakalauskas)*

Atleiskite, kad ne iš karto atsakiau į Jūsų laišką. Norėjau įsigilinti į Mindaugo kūrybinį palikimą. Svarbu būtų susitikti ir pasikalbėti. Gal Jūs atvažiuotumėte prie jūros į Klaipėdą? Jei ne, pabandyčiau atvažiuoti aš į Šiaulius, tik dabar negaliu pasakyti tikslios datos. Mūsų dialoge daug kas paaiškėtų, ieškant vizualaus sprendimo. Galime dialogą vesti elektroniniu paštu ir skambučiais. Dėl atminimo jamžinimo skulptūriniu pavidalu gal Jūs turėtumėte jau kokią paminklo viziją. Dėl termino – iki Naujų Metų turiu tęsėti kitus įsipareigojimus. Siūlymus galėčiau pateikti, bet realizuoti galėčiau kitais metais. *Arūnas*

2023 08 21 (el. p.)

Mielas Leonai,

spaudžiu dešinę už sūnaus Mindaugo gyvenimui ir kūrybai skirtą knygą. Kodėl likimas toks negailestingas talentams?

Kūrybingų dienų linkintis *Arvydas (Valionis)*

2023 08 21 (el. p.)

Mielas p. Leonai, gerai, kad, išgyvendamas šitokią sielvartą – mylimo vienintelio sūnaus netektį, radote savyje dvasinių jėgų parašyti ir sudaryti net tris knygas. Prisiminimų rašymas apie brangiausią išėjusį žmogų, pati esu patyrusi, yra savotiška psichoterapija, šiek tiek lengvinanti širdgėlą. Deja, laikas – ne visagalis. Šiek tiek apmalšins, bet, perfrazuojant Hemingvėjų, deja, tai skausmas, kuris visada su tavimi. Judviem su p. Silvija linkiu sveikatos, atsiremiant vienas į kitą, išgedėti, rasti paguodos kūrybiniame darbe. „Mindaugo lobynai“, – labai gerai pavadinote. Širdingai, *Irena (Avyžienė)*

2023 08 23 (el. p.)

Gerbiamas Leonai,

aš lygiai tą patį jaučiau, praėjus 4 mėn. po savo Tėvelio netekties. Netikėti išsiskyrimai labai skaudina... Po to grėsmingo kirčio iš pradžių sunku susivokti, kas nutiko. Supratimas ir su juo dar didesnis skausmas ateina vėliau...

Jūsų Sūnus paliko nuostabų kultūrinį palikimą. Kiek daug kalba pavadinimas – „Nuliūdę nušvitę nuėję“... Radau knygas internetiniame knygyne, o jo būstinė visai netoli mūsų namų. Viena pažįstama vienuolė ilgai slaugė kitą seserį, kuri iškeliavo Anapus. Po to ta vienuolė, besimelsdama Aušros Vartų koplyčioje, pajuto a. a. sesers buvimą ir išgirdo ją sakant: „Jūs, gyvieji, bijote mirties, o mes esam gyvi Amžinybėje“...

Teneša paguodos viltis, kad mirtis neturi paskutinio žodžio...

Nuoširdžiausi linkėjimai – *Indrė (Chmieliauskaitė)*

2023 10 04 (el. p.)

Mielas Prieteliau, nežinau, kaip atsidėkoti Tamstos gerumui už tokį mano menkystės pagarbinimą. Ačiū, mielas Leonai! Apkabinu bičiuliškai

STASYS (Kašauskas)

2023 10 06 (el. p.)

Ačiū, Leonai, kad garsini po platųjį pasaulį... Būk sveikas ir drūtas. Ir užuojauta jums dėl sūnaus. Laikykitės.

Danielius M.(ušinskas)

2023 10 20 (el. p.)

Gerbiamas Leonai,

padėka – tik simbolinis AČIŲ už didžiulį darbą ir savo laiką, kuriuos skiriate Bajorų sąjungai. Sveikatos ir stiprybės Jums ir laukiame žurnalo!

Pagarbiai,

Perlis (Vaisieta)

2023 10 21 (el. p.)

Mielas pone Leonai,

dėkui už sveikinimą su gimtadieniu. Tai vienas gražiausių pasveikinimų mano gyvenime. Didžios išminties Žmogaus pasveikinimas. Labai ačiū – *Algimantas Bučys*

Žemai lenkiuosi už Brangią Dovaną (*už knygą „Mindaugo lobynai“ – red.*).
Dėkoju širdimi...

Jus mylinti ir užjaučianti skausme, liūdinti su Jumis *Dalė Sviderskienė*, Rėkyvoje

2023 10 28

2023 11 03 (el. p.)

Labas rytas, didžiai gerbiamas p. Leonai, labai Jums ačiū. Gediminas jau sugrįžo į savo bokštą pas mus rūmuose. Atidarymas lapkričio 9 d. Gal Jus pamatysime? Su geriausiais linkėjimais, pagarbiai, *Vydas (Dolinskas)*

2023 11 19 (el. p.)

Labai ačiū, mielas Leonai, už naujus „Varpus“. Netikėta, kad juose jau yra dėmesio Jasiūnui ir Leonidui J. Puiku, kad paskelbta Mindaugo disertacija.

Ką nors daugiau parašysiu, kai perskaitysiu numerį.

Auksinio palikusio rudens

Vytautas (Martinkus)

2023 12 11 (el. p.)

Labas rytas,

širdingai dėkoju už rūpestį.

Jūsų banderolė mus pasiekė – ačiū už leidinius ir už mano romano fragmentą „Varpuose“. Jūs, kaip visada, esate nepavargstantis literatūros darbuotojas. Skaitysiu. Linkiu ramių Advento dienų.

Pagarbiai ir šiltai –

Birutė (Jonuškaitė)

2023 12 21 (el. p.)

Mielieji, gerbiami Silvija ir Leonai,

suvokdama ir atjausdama Jūsų begalinį skausmą, Kalėdų švenčių prieangyje noriu tik palinkėti sveikatos ir sielos ramybės. Amžinąjį atilsį Mindaugas amžiams liko savo talentinguose kūrinuose. Saugokite vienas kitą. Širdingai –
Irena Avyžienė

2023 12 25 (el. p.)

Sveiki sulaukę Šv. Kalėdų. Nuoširdžiausi sveikinimai Jums ir geriausi linkėjimai. Lai gyvenimo grožis, tikėjimas ir viltis būna stipresni už liūdesio akimirkas. Stiprybės, sveikatos, gražių darbų, naujų idėjų ir kūrybinės ugnelės ateinančiuose Naujuosiuose metuose. *Violeta Rutkauskienė*

2023 12 25 (el. p.)

Mielieji,

apkabinu Jus abu iš širdies gelmių. Jūsų brangus sūnus gyvens taurių žmonių širdyse, jo palikti darbai ras atgarsį pasaulyje, kur aukštinamas mokslas.

Dalė Sviderskienė

2023 12 26 (el. p.)

Brangus Leonai, ačiū Jums už laiškutį, kvietimą ir sveikinimus. Linkiu ir Jums sveikatos, stiprybės. Tegul Dievas būna maloningas.

Aš turiu eilėraščių, galėčiau pluoštą atsiųsti. Iki kada reikėtų? Kokia apimtis/ Dėkingas

Justas Jasėnas

2023 12 26 (el. p.)

Nuoširdžiai dėkoju už naują, solidų VARPU numerį. Su geriausiais linkėjimais Kalėdų švenčių ir artėjančių 2024-ųjų metų proga.

Aušra Marija (Sluckaitė-Jurašienė)

2023 12 26 (el. p.)

Gerbiami Silvija su Leonu,

ir Jums linkėdamas Kalėdų šviesos ir ramybės, prisipažįstu iš esmės pakeitęs gyvenimą. Išėjęs į pensiją su žmona persikėliau į sodybą kaime miškų apsuptyje prie Nemuno ir Baltarusijos sienos. Šiemet išleidau rinkinį „Vėjo akys“ ir naujų eilėraščių turiu ne per daugiausia, nes baiginėju atsiminimų knygą sąlyginiu pavadinimu „Pletkai apie Valstybę ir jos gyventojus“. Istorijos yra apie mano vaikystę, kelią pas rašytojus, kolegas, pažįstamus dailininkus, sutiktus valstybės veikėjus ir šios dienos aktualijas. Pletkus skelbiu Facebooke, šiandien – apie pinigų skirstymą Kultūros taryboje. Viena istorija – apie pusantro puslapio. Lauksiu Jūsų nuomonės. Pagarbiai,

Jonas (Liniauskas)

2023 12 26 (el. p.)

Mielas Leonai,

ir Jus sveikinu su šventom Kalėdom. Širdingai dėkoju už „Varpus“. Puikus, vertingas žurnalas. Stebiuosi, kiek daug naujo Jūs atrandate ir paskelbiate. Peržiūrėjau turinį – iš karto traukia skaityti. Džiugu jame skelbti savo kūrybą. Būtinai atrinksiu ir išsiųsiu. Nuoširdžiausi linkėjimai su pagarba, *Aldona (Puišytė)*

2023 12 30 (el. p.)

Mieli bičiuliai Leonai ir Silvija. Ačiū už šventinius sveikinimus bei naujausią ir kaip visada turiningą „Varpų“ numerį. Ilgai nešiojau sunkią priekaištų naštą sau, kad neišdrįsau gyvu žodžiu, o ne telegramišku laiškeliu išreikšti tai, ką išgyvenau Jūsų patirtos netekties ir skausmo valandą. Prisipažįstu: bijojau išgirsti Silvijos balsą: prieš akis man vis iškildavo keli vaikus laidojančių tėvų veidai. Pasakiau tai ir vėl sau priekaištauju: kam liesti gal bent kiek užsitraukiančias žaizdas? Pasiteisinti galiu tik tuo, kad ir patys iš lėto brendame į vilties krantą po sunkių keturių mėnesių sūnaus grumtynių su liga, sunkia operacija ir negalia. Gyvuokime su viltimi, kad Naujieji bus malonesni. Laikykimės. *Petras (Bražėnas)*

2023 12 31 (el. p.)

Sveiki mieli Silvija ir Leonai,

Linkiu Jums ramių Metų, sveikatos, kūrybinių minčių.

Ačiū už „Varpus“, skaitysiu, o aš gi pabaigiau rašyti apie Oną Pleirytę-Puidienę-Vaidilutę, kaip tik yra fragmentas Puidų gyvenimo Šiauliuose. Nemačiau, jog Rašytojų leidykla ją skubės leisti, – nežinoma rašytoja. Galbūt kitais metais pas Rudžianską pavyks išleisti dar lyrikos knygėlę, bet ta mano lyrika tokia proziška. Tegul Naujųjų naktį šypneli šviesus spindulys, nuoširdžiai *Al-dona (Ruseckaitė)*

2023 12 31 (el. p.)

Gerbiamas Leonai, su ateinančiais! Geriausi linkėjimai Jums ir gero kelio „Varpams“!

Beje, skaitydama naujausią numerį užkibau už Jūsų novelių. Labai maloniai susisikaitė ir naujausia Jūsų novelių rinktinė, kurią įdėjot į siuntinuką. Tokios gyvenimiškos istorijos iš gerai pažįstamų kultūrinių realijų, bet kiekviena su savitu moraliniu ir psichologiniu cinkeliu. Įkvėpta šios patirties užsisakiau ir daugiau Jūsų kūrybos.

Pagarbiai,

Patricija (Droblytė-Dainė)

2023 12 31 (el. p.)

ABU JUDU SVEIKINU SU 2024 METAIS. SKRISKIME, KAIP TAS BANGINIS.

A(rvydas) J(uozaitis) pagarbiai

2024 01 01 (el. p.)

Brangus Leonai, sveikatos ir ūkvatos linkiu.

Tegul Dangūs būna maloningi.

Justas Jasėnas

2024 01 01 (el. p.)

Mielas p. Leonai,

su atėjusiais naujaisiais metais. Tikėkimės, kad jie bus šviesesni, sveiki ir taikūs. Maloniai pradžiugino Jūsų interviu „Šiaulių krašte“. Gilus, turiningas. Ačiū Jums. Kilnios misijos ėmėtės – atnaujinti pirmuosius „Varpus“, pratęsti juos. Ir šit Jūsų kūrybingų rankų įsiūbuoti „Varpai“ jau 35 metus skamba, „talpinantys visą Lietuvos, čia esančiųjų ir išėjusiųjų rašytojų kūrybą. Rašytojo Kazio Jankausko palinkėjimu almanachą išlaikėte „pakilioj plotmėj“. Tad Jums noriu palinkėti fizinių ir dvasinių jėgų jį „siūbuojant“, kad ilgai jie skambėtų. *Irena (Avyžienė)*

2024 01 01 (el. p.)

Gerbiamieji,

visagalis laikas temalšina Jūsų širdžių skausmą. Sūnaus moksliniais darbais tikrai remsis mūsų ir užsienio mokslininkai. Jis buvo didis mokslininkas ir rašytojas. Ačiū Jums už dovaną. *Dalė Sviderskienė*

2024 01 01 (el. p.)

Su Naujais Metais!

Širdingai dėkoju už sveikinimus ir nuorodą – buvo labai įdomu leistas į praeitį, peržvelgti nuotraukas. Linkiu Jums kuo stipresnės sveikatos ir sėkmės keliaujant per 2024-uosius. Tegul jie būna dosnūs, taikūs ir ramūs.

Birutė (Jonuškaitė)

2024 01 02 (el. p.)

Laba diena, banderolė jau atidaryta, knygos vartomos. Dėkoju už „Angelą velnio sparnais“. Esu nemažai išdrožęs, bet tokio neįsivaizduoju. Pirmą novelę mane, seną knygų, sugraudino. Ačiū Jums už publikaciją „Varpuose“.

Pagarbiai,

Juozas Šikšnelis

2024 01 02 (el. p.)

Mielieji Silvija ir Leonai,

sveikinu jus su Naujais Metais ir literatūros almanacho dvigubu jubiliejumi. Judviejų neįtikėtinai daug padaryta, atveriant Grožio Pasaulio vaizdą. Trisdešimt atkaklaus darbo metų, kad „Varpai“ skambėtų Lietuvai gyvai. Tai yra išskirtinis mūsų krašto gyvenimo reiškinys., Dėkoju, kad dalinatės naujausiomis žiniomis. Supažindinsiu bibliofilus su išsamiu Leono pokalbiu apie almanacho raidą. Džiaugiamės, kad „Varpai“ skamba ir žemaičių bibliofilams. Gyvuokite.

S. Daukanto bibliofilų klubo vardu Gintautas Černeckis

2024 01 06 (el. p.)

Godotini ir malonūs p. Silvija ir p. Leonai, linkiu „Varpams“ vis naujo skambesio ir dosnių Trijų Karalių! Širdingai – *Libertas K(limka)*

2024 01 11 (el. p.)

Prisiminiau, kad ketinau kelis žodžius parašyti, kai perskaitysiu „Angelus“ („*Angelai vėlnio sparnais*“ – red.). Jau perskaičiau.

Ir – įspūdžiai.

Rinkinį geriausia pritiktų vadinti „itin trumpos prozos“ knyga. Na, bet ir novelės žanras šiandien viską pakelia. Rašyti trumpus prozos tekstus labai nelengva. Ir ką gi. Perskaičiau pasidžiaugdamas – lakoniška, psichologiškai tikra, vykusiai pasiremta/pasikliauta užuominomis, detalėmis. Jautru, bet ne sentimentalų. Yra net satyros (Internacionalas). Jaučiamas gyvas „nervas“, išgyvenimas. Lygi, vieninga stilistinė gaida. Sveikinu, knygelė plona, bet, mano akimis, stiproka.

Tad prabėgę metai buvo liūdni, bet darbingi. Tegu šie metai būna linksmesni.

Vytautas (Martinkus)

2024 01 15 (el. p.)

Mielas Leonai,

grįžau iš gydytojų, parsinešiau kompiuterinių tomogramų diską, kelis lapelius su būsimų vizitų datomis, bet nedžiugina tokia perspektyva. Sodas apsnigtas, pridrėbė sniego šiandakt, išbristi sunku. Tai kiek ramina. Pasižiūrėjau

per youTube, TV gerą kanadiečių filmą (rež. Claude Lalonde „Koda“, vaidina Patric Stewert ir kt., atrodo, apdovanotas Oscaru). Jis kiek suteikė jėgų. Rašau Pačiam. Nežinau, kas su manimi dedasi, bet vis sunkiau imuosi naujų, net mažų, darbų. Klausimas, kodėl aš vertinu kolegų rašinius (rašau kritiką), man pasidarė skaudus. Gal iš pedagogo įpročio tai darau. Mokau, ko pats gerai nemoku. Teisės neturiu. Juk nesu geresnis ar teisingesnis, doresnis ar išmintingesnis. Atvirkščiai, ypač dėl politinio dorinio stuburo. Kai į visus keturis klausimus atsakai „ne“, pasidaro aišku, kad reikia patylėti. Esu pradėjęs eskizą apie Juozaičio „Kauno saulę“, tai gal jį užbaigsiu, nors nesu tuo tikras. Didysis mano rankraštis dūla kompiuteryje, nemanau, kad turėčiau iš jo imti po puslapį ir dalinti redakcijoms. Padariau porą išimčių – „Varpams“ ir „Metams“, tie leidiniai man artimi, negalėjau atsakyti, bet dabar grįžtu prie minties, kad nereikia to daryti toliau. Kiek jis bus užbaigtas/neužbaigtas, skaičiuojas tegu pamato ir sprendžia po manęs. Sunku, vis sunkiau ir sunkiau jį rašyti, panašu, kad visiškai esu tuščias. Literatūros mokytojas, radęs ar tik ne trejetą lietuvių rašytojų, Bernardinuose savo dienorašty paskelbęs, kad lietuvių rašytojai prozininkai „nemoka rašyti“, matyt, turi omeny tokius, kaip aš, tad Vlado Šimkaus pavyzdys – tylus ir staigus atsisveikinimas su literatūra – mane itin traukia. Taškas, ir jokių abejonių. Dar Albino Bernoto priešmirtinė eseistika man pavyzdys – kuo daugiau atvirumo, tiesos apie save, nors ir kiek nedaug tedrįsti apie save jos pasakyti. Nebent juokais, su ironija. Rašydamas, taisydamas Requiem, vis ką nors neryškiai prisimindamas, raišioju ir sąžinės mazgelius, jų daugėja, bet gyvenimas buvo toks, jo nepakeisi, tenka susitaisyti, kad tų mazgelių ar net mazgų tik daugės. Atrodo, rašau tik žodžius, bet, prisimindamas, antrąsyk laidoju sau brangius žmones, menu, kokie jie geri, drąsūs, sąžiningi, net taurūs buvo, o apie save to negaliu pasakyti.

Vienam sunku palikti. O juk esu vienas. Kai purtosi širdis, kai nežinai ar pabusi ryte, beveik nesusitinki su kolegomis, kai daug dienų nerandi žodžių, kuriuos turėtum įrašyti į rašomą knygą, nedaug skiriesi nuo negyvų daiktų. Esi lyg akmuo, kuris apaugo žeme, žole, na, tik toks ir esi reikalingas. Gal kam ir atrodai didesnis, kietesnis nei esi, bet tai – iliuzija, apgaulė. Jeigu tik nesutinka nuomonės, atsiranda perspektyva pykčiui, nesutarimams. Politikai atvirai (nesisilėpdami, nesigėdindami) meluoja. Tad ir pasaulis, kokį aplink matau, iš esmės vis dažniau netikras, melagingas. Labai sunku apie jį rašyti.

Gal per plačiai įsirašiau, bet juk tylinti gal visai sunku mane suprasti. Vis dėlto, dėl recenzijos. Mano nuomonę apie „Angelus“ žinote, gal ji ką reiškia (supratau) ir neapvilkta recenzijos/straipsnio drabužiais. Prašyčiau, Leonai, ir kitos malonės, kaip leidėjui ir redaktoriui būtina atjauninti „Varpų“ red-

kolegiją, nereikia laukti, kol mane iš jos išsives insultas, infarktas ar, kaip aš rašau, Juodoji Viešnia. Buvau gal kiek reikalingas, padėjęs pačioje „Varpų“ rekonstrukcijos pradžioje, ir viskas. Labai vertinu Paties, kaip Varpininko, darbą, pasisekė „Varpams“ (panašiai garbingai vienas žurnalą „Naujoji Romuva“ leido Andrius Konickis, „Santarą“ tebeleidžia Romualdas Norkus, daugiau tokių nepažįstu). Jūsų niekas nepakeis (manau), o geram redaktoriui gali patarinėti daug kas, beveik kiekvienas.

Būkit stiprus

Vytautas (Martinkus)

2024 01 22 (el. p.)

Laba diena, Leonai.

Bibliofilų susirinkime Baltajame kambaryje buvo aptartos perskaitytos aktualijos: „Mindaugo lobynai“ ir recenzija žurnale „Lietuvos bajoras“ (2023, Nr. 29).

Bibliofilai, įsigilinę į Mindaugo nuveiktus darbus, džiaugėsi kūrėjo nepaprastu darbštumu ir talentu. Mindaugo asmeninė biblioteka laukia nuodugnaus bibliofilų tyrimo ateityje. Dar kartą dėkojame už dovanotą išskirtinį Mindaugo knygų rinkinį.

Būkite sveiki,

S. Daukanto bibliofilų klubo vardu

Gintautas Černeckis

2024 01 26 (el. p.)

Gerbiamas Leonai, nuoširdžiai dėkoju už pasiūlymą „Varpuose“ skelbti ir savo kūrybą. Tik nežinau ką pasiūlyti. Straipsnius spausdina „Šiaurės Atėnai“, apsakymų nerašau, turiu tik tris neskelbtas knygas, bet viena – mokslo populiarinimo (ją užsakė buvusio Edukologijos universiteto rektorius, bet universiteto neliko), kita – keistų prisiminimų knyga (tik skelbti jos kol kas nenoriu), ir nedidelės apimties romanas (lyg fantastinis, lyg detektyvas, lyg filosofinis – pats nežinau). Nebent Jums tiktų apie 12 psl. straipsnis, skirtas humanizmo ir vertybių problemoms. Jį galėčiau parengti per savaitę ar dvi skaitytos paskaitos teksto pagrindu. Jei tai tinka, praneškite.

Perskaičiau Jūsų persmelktas skaudžiu liūdesiu ir nerimu „Tris noveles“. Jos puikios. Peržvelgiau Jūsų parengtus kitus tekstus. Stebiuosi ir neatsistebiu

Jūsų nenuilstamomis pastangomis skelbti žinias apie kūrybingus, įdomius žmones.

Nustebau išvydęs Mindaugo rengtos disertacijos tekstą. Jį jau skaičiau, Mindaugas man buvo atsiuntęs. Netgi prašė, kad tapčiau jo mokslinio darbo vadovu. Bet aš atsisakiau, nes šioje srityje esu nekompetentingas. Atrodo, yra išlikęs mudviejų susirašinėjimas.

Pagarbiai – *Saulius Kaniškauskas*

2024 02 21 (el. p.)

D. gerbiamas p. Leonai,

savo didelei gėdai turiu prisipažinti, kad tik po Jūsų telefoninio skambučio perskaičiau pateiktus klausimus. Tiesiog Jūsų laiškas „pasislėpė“ ekrano apačioje, nes vyko labai intensyvus susirašinėjimas su leidėjais dėl Vilniaus knygų mugės, kurioje bus pristatytos mano naujos autorinė ir bendraautorinė knygos bei studentų projektas. O Jūsų 15 klausimų tokie išsamūs, prašyte prašantys išpažinties! Betgi VARPAMS mielai išsisakyčiau... Tik ar tam galiu turėti kiek laiko? O straipsniui sukurti ir dar ilgėliau, – nebesu toks greitas kaip anksčiau.

Apgailestaudamas savo neatidumą.

Libertas K.(limka)

2024 03 19 (el. p.)

Gerbiamas Leonai,

labai nudžiugau gavęs nuostabų siuntinį. Tai buvo netikėta ir maloni staigmena. Šios knygos labai laukiau. Pagaliau Didysis Mindaugo Žaidimas išleistas pilnai. Knyga nuostabi. Puikus maketas ir viršelis.

Nuoširdžiai

Algimantas Lyva

2024 03 21 (el. p.)

DĖKOJU – esat, brolau, draugas tikras.

Arvydas (Juozaitis)

(Laiškas, parašytas pranešus, jog suredaguota, parengta spaudai istorinė vizija „Tilžės tiltas“ – red.)

2024 04 02 (el. p.)

Mielas Leonai,

dėkoju už laišką ir sveikinimus. Ir Jums su miela Silvija linkiu palaimintų Šventės valandų, teapglėbia Jus Prisikėlusiojo Kristaus Meilės šviesa ir viltinga ramybė. Ačiū už nuorodą į „Kultūros barus“, kuriuose rašoma apie Jūsų talentingąjį sūnų a. a. Mindaugą. Iš tiesų stebina ir nepaprastas jo darbštumas, knygų, vertimų, jo įkurtos Kultūros svetainės „Radikaliai“ ir kitų darbų gausa. Ypač mane domina monografija „Naujieji religiniai judėjimai Lietuvoje: tarp tradicijos ir kosminių religijų“.

Sveikatos ir stiprybės Jums linkėdama – *Aldona Puišytė*

2024 04 29 (el.p.)

Gerb.Leonai,

noveles gavau, bandysiu išspausdinti visas tris, tik svarstau, ar dėti į vieną numerį.

Laima Kanopkienė (“Kultūros barų“ vyr. redaktorė)

2024 07 29 (el. p.)

Laba diena, gerbiamas Leonai,

nuoširdžiausias Jums dėkui už tokią dovaną muziejui ir už atliktą kruopštų darbą.

Gražių vasaros dienų.

Su geriausiais linkėjimais,

Deimantė Cibulskienė, Maironio lietuvių literatūros muziejaus direktorė

2024 09 09 (el. p.)

Mielas Leonai,

linkime sveikatos pagerėjimo.

Bibliofilų konferenciją organizuojame būtent Baltojo kambario pastate, kad supažindintume konferencijos svečius ir dalyvius su Mindaugo asmenine biblioteka. Buvo siūloma konferenciją organizuoti Žemaičių dailės muzieju-

je arba Laikrodinėje, bet bibliofilai pasirinko sau artimą aplinką. Nuodugnę Mindaugo bibliotekos tyrimą numatėme kitais metais. Numatytos pranešimų temos.

Gal pavyks išleisti naujo formato „Žemaičių bibliofilą“, Nr. 11, kuriame tikrai atsiras straipsnis „Rašytojo Mindaugo Peleckio asmeninė biblioteka“. Dėl Mindaugo knygos sutiktuvių datos. Gal atidėkime spalio antrai savaitei? Rugsėjo 27 d. esu pakviestas dalyvauti VU Filosofijos fakulteto Psichologijos instituto renginyje „VU psichologijos studijoms – 55-eri“, kur bus pagerbti psichologijos studijų pradininkai (studijavau psichologiją 1969-1974).

Šiuo metu ruošiamė spaudai knygą, kurion suguldysime literatūros kūrinio konkurso „Simonas Daukantas – Tėvynės žmogus“ rašinius. Be to, visą mėnesį vyksta Oginskio muzikinio festivalio renginiai. Suprantama, atsakingai ruošiamės bibliofilų konferencijai.

Jums atvykus į Plungę numatoma: Mindaugo knygos „Esiniai“ pristatymas. Jau parengtas renginio skelbimas, tik reikia įrašyti datą. Renginio vadovo vaidmenį pasilikiu sau. Kalbinsiu knygos sudarytoją Leoną. Bus gera proga supažindinti plungiškius ir su Mindaugo tėvelių kūryba. Tikiuosi, kad renginio dalyviai turės galimybę įsigyti Mindaugo knygų. Kita renginio dalis vyks Baltajame kambaryje, kuriame dalyviams pristatysime Mindaugo asmeninę biblioteką. Čia bus pasirašytas Mindaugo bibliotekos dovanojimo aktas. Po to pabendrausime prie kavos puodelio. Tokia būtų programa Jums atvykus.

Geros Jums kloties,

Gintautas Černeckis

2024 09 27 (el. p.)

Sveikas, Leonai,

Mindaugo „Esinius“ jau perskaičiau, tiesa, ne itin pedantiškai, bet žinau, kas ir kur. Dar sykį dėkingas, kad atsiuntėte. Nebuvau matęs tos jo trumpos, bet labai man prielankios recenzijos / refleksijos apie mano knygą. Ačiū, gal išgirs, ką darysi, kad pavėluotai. Na, ir pati visa „Esinių“ knyga yra įdomi – dėl Mindaugo gebėjimo įsigilinti, atsiliepti, bendrauti. Ji gal iš pirmo žvilgsnio atrodo marga, o iš tikrųjų autoriuje ir per autorių viskas vieninga ir vientisa.

Gal dar sykėlį ją skaitysiu, tada brūkštelėsiu konkrečiai. Dabar labai mažai skaitau naujų knygų, sunku dėl akių, bet turėjau įpareigojimą iš Mokslų akademijos, visą mėnesį skaičiau gana storą veikalą.

Kaip ir anksčiau, niekur nekišu nosies, tebesu susitelkęs prie savo vienišos egzistencijos.

Tikiuosi, kad judu su Silvija jaučiatės stipresni ir daugiau nuveikiate, juk dviese.

Linkiu visaip paaukuoto rudens

Vytautas (Martinkus)

2024 10 09 (el. p.)

Gerbiamas Leonai,

nuoširdžiai kviečiu į mano jubiliejinį vakarą. Gal pavyktų atvykti? Gal atvyksit ne vienas? Kaip bebūtų, lauksiu.

Sėkmingos savaitės –

Algimantas Bučys

2024 10 16 (el.p.)

Gerbiamas Leonai,

džiaugiuosi, kad galėjau pasimelsti už a+a Mindaugą. Mūsų bendra pažįstama paprašė. Ačiū Jums už atsiųstą „Varpų“ nuorodą, pasidomėsiu.

Linkėdamas Dievo palaimos ir paguodos –

kun. *Robertas Grigas*

Kaunas

2024 10 16 (el. p.)

Labas, garbus Leonai!

Taip buvau užsisukęs savo reikalėliuose, kad tik šiandien prisėdau prie laiško. Ačiū už prisiminimą, sveikinimą gimtadienio proga. Man jis nebuvo kuo nors išskirtinis, bet... vieneriais metais vis tiek pasenau!

Su spalvotais lapais nuo pašventupio –

Rimantas (Vanagas)

2024 11 25 (el. p.)

Sveiki, P. Leonai,

Pirmiausia Jus užjaučiu dėl netekties ir labai dėkoju už šią žinutę (*apie išleistą Mindaugo knygą „Esiniai“ – red.*).

Taip keistai viskas sutapo, kad aš siunčiau į Bernardinus.lt informaciją apie mūsų naują Kalėdinių dainų albumą. Niekas ilgai neatsakė, tad pradėjau internete paieškas, kol atradau liūdną žinią apie a. a. Mindaugo išėjimą. O dabar gavau Jūsų žinutę...

Mindaugui buvau siuntęs nemažai tekstų. Kai ką rašiau vien Jam paprašius ir kai kurių nebūtų visai buvę, jei ne Mindaugas...

Norėjau Jam pristatyti ir šį, – naują mūsų darbą. Deja...

Siunčiu Jums visą informaciją. Jei bus įdomu, – atsisiųskite ir naudokite kur tik Jums norėsis. Nors mintimis praneškite Mindaugui apie šią naujieną, juk sakoma, kad per Kalėdas vyksta stebuklai...

Pagarbiai

Antanas Fokas

2024 11 25 (el. p.)

Laba diena, gerbiamas Leonai,

labai ačiū už jūsų laišką ir suteiktą informaciją. Dar kartą labai užjaučiu praradus mylimą sūnų ir linkiu jums dvasios stiprybės. Labai prasminga, kad jūs rūpinatės Mindaugo palikimu.

Labai džiaugiuosi, kad pažinojau ir bendravau su jūsų sūnumi. Skaičiau jo disertaciją, net planavome, kad aš galėčiau būti jo „popierine“ vadove.

Su geriausiais linkėjimais,

assoc. prof. dr. Galina Miškinienė

Baltistikos katedra, Vilniaus universitetas

2024 11 25 (el. p.)

Laba diena, gerbiamas Leonai,

ačiū labai už laišką. Labai gaila, kad Mindaugas išėjo... Mes visi jį, be abejo, prisimenam ir mylim.

Knygą būtinai užsakysiu.

Pagarbiai,
Vladimir Tarasov

2024 11 26 (el.p.)

Laba diena,

labai ačiū už laišką. Mindaugo išėjimas buvo itin netikėtas ir skaudus. Nors ir nedaug bendravome, tik kelis kartus buvome susitikę, bet sekiau jo veiklą ir skaičiau rašinius.

Labai jus užjaučiu ir labai suprantu jūsų skausmą. Nes ir pati vis dar sukuosi skausmo orbitoje – vis dar išgyvenu ir Jurgos, tėvelio, ir šią vasarą išėjusios mamos mirtį.

Labai svarbu, kad išleidote Mindaugo tekstų knygas. Jo disertaciją buvau atsisisiuntusi kaip rankraštį iš Mindaugo inmterneto svetainės. Būtinai pasidomėsiu šiomis knygomis.

Linkėdama stiprybės,
Radvilė Racėnaitė

2024 11 27 (el. p.)

Laba diena, gerbiamas Leonai,

labai dėkoju už Jūsų laišką. Džiugu, kad buvo išleista dar viena Mindaugo Peleckio knyga, kurioje ir man teko garbė atsidurti šalia žymiausių kultūros korifėjų.

Su nuoširdžiausiais linkėjimais,
Algimantas (Lyva)

2024 11 29 (el. p.)

Laba diena, Silvija ir Leonai,

nuoširdžiai dėkoju už sveikinimą.

Muzikinė pauzė nukėlė į prisiminimus perlipant į aštuntąjį dešimtmetį. Dar kartą ačiū.

Visokeriopos sėkmės.

Pagarbiai,
Bronius (Rudys)

2024 12 01 (el. p.)

Mielas Leonai,

Jums labai dėkoju už naują VARPŲ žurnalą. Džiugu, kad spausdinate mano poeziją puikiame, turiningame Jūsų leidžiamame žurnale.

Geriausio linkėjimai mielajai Silvijai ir Jums. Su širdinga pagarba

Aldona (Puišytė)

2024 12 02 (el. p.)

Gerbiamas Leonai,

džiaugiuosi išvydęs dar vieną Jūsų išleistą almanacho numerį. Stebiuosi Jūsų ir Jūsų žmonos darbštumu, atkaklumu. Nes puikiai suprantu, kiek daug pastangų reikia įdėti rengiant kiekvieną numerį. Dėkoju.

Saulius Kanišauskas

2024 12 02 (el. p.)

Labą rytą, Leonai,

labai smagus nuotykis būtų gauti kalėdinę dovaną su gyvais „Varpais“... Peržiūrėjau PDF – gražus numeris, prasmingas. Ačiū. Su geriausiais linkėjimais Judviem abiem –

Violeta (Šoblinskaitė)

2024 12 02 (el. p.)

Leonai,

brolau,

esate LITERATŪROS DIDVYRIS.

Apie tai kalbėjau ir kai buvau „Laiptų“ galerijoje.

A(rvydas) J(uozaitis), pagarbiausiai ir dėkingas

2024 12 02 (el. p.)

Gerbiamas p. Leonai,

labai dėkoju už VARPUS. Laukiau šio numerio, bet vis nediršau klausti...

Malonu, kad daug autorių – artimi pažįstami: S. Kanišauskas, A. Juozaitis, V. Almanis. Na, ir Mindaugas...

Ar galėčiau paprašyti dviejų numerių? Turiu dvi dukras, kurioms tai būtų mano kalėdinė dovana...

Nuoširdžiai,

Libertas K. (limka)

P. S. O štai kitas numeris – 50!

2024 12 04 (el. p.)

Gerbiamas Leonai,

šiandien aplankiau p. Perlį, pasiėmiau žurnalą su straipsnio pabaiga. Didelis ačiū Jums. Pas jį Rotušėje palikau Jums užrašytą mano dvitomį „Lietuvos karaliai ir karalienės“ (2024). Jis žadėjo perduoti, berods, vėliau, kai kas nors atvažiuos iš Šiaulių. Šiaip ar taip knygos ten laukia jo kabinete.

Dar kartą dėkui ir linkiu Jums ir visiems Jūsiškiams gražių linksmų švenčių ir kūrybingų 2025-ųjų metų.

Algimantas Bučys

2024 12 07 (el. p.)

Gerbiamas p. Leonai,

širdingai dėkoju už kalėdines dovanas. Poniai Silvijai – už noveletes, kurios prašviesins ilgus gruodžio vakarus...

Libertas (Klimka)

2024 12 16 (el. p.)

Mielas Leonai,

Jūsų redaguojamas literatūros almanachas „Varpai“ pasiekė 49-ąjį tomą. Tai yra fenomenalus dvasinis statinys Tėvynės padangėje, kuris stovi ant tvirtų nacionalinės kultūros pamatų. Tokį patrauklų savo išvaizda ir prasmingą savo turiniu leidinį gali sutverti tikras kultūros Pasišventėlis. Tas „Varpų“ gyvybingumas – paveikus. Be Dvasios neįmanoma tokia išpūdinga „Varpų“ statinio architektūra. Džiugina tai, kad Jūsų almanache atsivėrė langas ne tik bibliofilijai, ganėtinai apmirusiai kultūros sričiai Lietuvoje, bet ir naujo pobūdžio poetinėms filosofinėms lakonikoms.

Nuodugniai perskaičiau 49-ąjį. Spausdinama paveiki poezija ir proza. Tikra individualybė – „Varpų“ svetainės svečias dr. Libertas Klimka, su kuriuo teko matytis Vilniaus M.Mažvydo bibliofilų klubo susirinkimuose VU P.Smuglevičiaus salėje. Įdomu skaityti Aldonos Ruseckaitės, Arvydo Juozaičio, Vytauto Almanio, Jono Liniausko tekstus. Informatyvi ir kaskart nustebinanti skaitytojus „Varpų“ kronika. Naują „Varpų“ numerį pristatysiu S.Daukanto bibliofilų klubo susirinkime, gautus iš Jūsų 10 šio leidinio egz. išsiunčiau konferencijos „Žemaičių knyga-VII“ pranešėjams.

Geros kloties Jums ir visų mūsų „Varpams“!

S.Daukanto bibliofilų klubo vardu

Gintautas Černeckis

2024 12 16 (el. p.)

Gerbiamas p. Leonai, vyr. redaktoriau,

didelis ačiū Jums už Jūsų sumaniai suformuluotus klausimus. Mano atsakymai į juos tapo lyg ir viso gyvenimo prasmės deklaravimu.

Išsiunčiau per 30 žurnalo egz, kopijų ir el. versijų. Adresatai džiaugiasi, dėkoja, giria.

Labai smalsu, koks žadėtas siurprizas laukia vasario mėnesį.

Linksmų Jums švenčių, laimingų Naujųjų metų!

Pagarbiai

Jurgis V.(anagas)

2024 12 20

Gerb. Leonai Pelecki-Kaktavičiaus,

Artėjant gražiausioms žiemos šventėms nuoširdžiai linkime kūrybinių sumanymų, įkvėpimo kasdieniauose darbuose, prasmingų tikslų ir drąsių svajonių, Tegu ateinantys metai būna ypatingi ir sėkmingi!

Su šilčiausiais linkėjimais šv. Kalėdų ir Naujųjų metų proga –

Maironio lietuvių literatūros muziejaus darbuotojai

2024 12 21 (el. p.)

Gerbiamas Leonai,

jau turiu 30 žurnalo „Lietuvos bajoras“ numerį.

Nuostabus darbas! Ir stilius, ir dizainas, ir visi turinio elementai. SVEIKINU!

Manau, negadina visumos ir mūsų parengtas tekstas. Labai harmoningai viskas Jūsų suderinta, pateikta.

Linkiu gražių švenčių bei sveikų ir kūrybingų Naujųjų Metų!

Pagarbiai

prof. *Boguslavas Gruževskis*

2024 12 24 (el. p.)

Mielas p. Leonai,

Pirmiausia noriu pasakyti, kad labai labai užjaučiu Judu su p. Silvija dėl didžiulio sielvarto, dėl Jūsų mylimo Mindaugo netekties. Jūsų Sūnų prisimenu labai šviesiai.

Dėl straipsnio – visai dabar neturiu minčių, aš irgi išgyvenu gedulą dėl labai mylimų Tėvelių (abu iškeliavo šiemet).

Esu Jums dėkinga už kvietimą. Iki kada reikėtų atsakyti?

Linkiu ramių Švenčių, Dievo malonių ir globos.

Dalia (Čiočytė)

2024 12 26 (el. p.)

Gerbiamieji p. Silvija ir Leonai,

linkiu, kad Šv. Kalėdos nešėtų tvirtą viltį apie geresnį ir teisingesnį pasaulį...

Sėkmės kūrybos baruose 2025-aisiais!

Širdingai,

Libertas Klimka

2024 12 28 (el. p.)

Sveikinu Leoną ir jo puikią žmoną Silviją – tegul NAUJIEJI spindi gražesnėmis varšomis.

A(rvydas) J(uozaitis)

2024 12 29 (el. p.)

Mieli Leonai ir Silvija, smagu Jus išgirsti šiais vis retesnių susitikimų laikais. Dėkoju už naujausių „Varpų“ pdf,ą. Džiaugiuosi Jūsų energija, darbštumu ir darbo rezultatais. Pats tuo, deja, negaliu pasigirti. „Varpus“, kaip visada, perskaitysiu iki galo, bet iš lėto: akys tapo labai nepakančios kompiuterio ekranui. Būkit sveiki ir kiek įmanoma laimingi ateinančiais metais.

Petras Br.(ažėnas)

2024 12 30 (el. p.)

Mieli ir gerbiami Silvija ir Leonai, dažnai Judu prisimenu. Gera girdėti.Laikas šuoliuoja pirmyn nesustabdomai greit. Džiugu, kad „Varpų“ almanachas klesti, kad skamba Jūsų darbo dėka. Sveikinu. Būkit stiprūs ir sveiki, ir laimingi. Apkabinu su pajūrio vėjais. Pagarbiai

Daiva Lukauskienė

2024 12 30 (el. p.)

Ačiū, Leonai,

už dėmesį ir gerus norus. Sunku man apsispręsti. Kaip jau esu prisipažinęs, nieko naujo neparašau, vynioju vis tą patį vieną kamuolį, „Varpams“ jau buvau nutraukęs / ištraukęs iš jo siūlgalį. Jeigu užmatysiu panašiai kyšantį, jeigu drįsiu jį nutraukti, parašysiu.

Sveikatingų 2025-ųjų

Vytautas (Martinkus)

2025 01 01 (el. p.)

Gerbiamas Leonai, sveikų ir prasmingų Jums metų.“Varpai“ yra nuostabu. Jūsų darbas išliekantis ir ypatingas.Ačiū už suteiktą garbę, kūrybos būtinai atsiųsiu. Pagarbiai Ona *Jautakė*

2025 01 02 (el. p.)

Ačiū, mielas Leonai,

ir atsiprašau negalėjęs atsakyti anksčiau, mat būta įtemptų dienų: vakar leidyklai išsiunčiau nemažą knygą, ne poezijos. Taigi „rytoj“ eilėraščių atsiųsti taip pat negalėjau, o iki pavasario pabaigos mėginčiau pasižadėti, reiks pasikapstyti po jų krūvas.

Gerų, našių, spalvingų ir Pačiam metų!

Gyvuokim.

Vladas (Braziūnas)

2025 01 03 (el. p.)

Mieli Silvija ir Leonai,

būkite sveiki ir stiprūs Naujaisiais Metais. Jūsų kūrybinė veikla džiugina žemaičių bibliofilus. Silvijos novelečių rinktinę, tikiuosi, atsivešite į Plungę, kai gegužės 30 d. rengsime Mindaugo knygų sutiktuves. Bibliofilai planuoja susitikimą su Jumis gegužės mėnesį. Ar tiks? Žemaitijos knygiai nuoširdžiai sveikina Silviją novelečių rinktinės pasirodymo proga.

Šiuo metu dar kartą perskaičiau Charles Baudelaire „Paryžiaus spliną“ (2001), kurią iš prancūzų kalbos vertė Alfonsas Nyka-Niliūnas. Ch. B. eilėraščiai proza savo subtilumu susišaukia su Silvijos noveletėmis. Kas supranta, tas džiaugiasi užtikęs Sielos kalbą ne tik literatūroj, bet ir kasdienybėj.

Šviesūs linkėjimai,

S. Daukanto bibliofilų klubo vardu

Gintautas Černeckis

2025 01 02 (el. p.)

Su Naujaisiais, garbūsiai Leonai! Kūrybos šviesos ir sveikatos sumanymus įgyvendinti. Teišsipildo.

Neseniai išleidau eilėraščių rinkinį „Atsimokymas“ („Kauko laiptai“), rašau mažai, nežinia, kada susidarys publikacija. Labai rimta, kad sausio mėnesį teks paklusti medikams, kamuoja stuburo skausmai, tad nenorėčiau apsimeiluoti... Jeigu viskas klostysis sėkmingai, norėčiau.

Širdingai dėkoju.

Vidmantas Kiaušas-Elmiškis

2025 02 06 (el.p.)

Laba diena, gerbiamas Leonai,

dėkui už šiltus žodžius dėl dvitomio ir dar kartą dėkoju už Jūsų parengtą publikaciją „Lietuvos bajore“, gavau neblogų atsiliepimų.

Linkiu sėkmės ir sveikatos –

Algimantas Bučys

2025 03 24 (el. p.)

Sveiki gyvi, Leonai!

Bestebeilydamas į saulėtą Šventąją supratau, kad jau pavasaris.

Mūsų obelės inkile jau purpčioja varnėnai. Matyt, jau metas siųsti savo kūrinį „Varpams“? Tai ir siunčiu ką tik sukapstytą sakmę.

Esu jau smarkiai posenis, tad tema gal ne pati geidžiamiausia, bet – savaime nulemta...

Su geriausiais linkėjimais –

Rimantas (Vanagas)

2025 04 07 (el. p.)

Laba diena,

Gavome Jūsų siųstas knygas, labai labai dėkoju.

Tėvams vieną atidaviau (be abejo). Tėtis iš karto ėmė skaityti, studijuoti...

Aš gėriuosi kol kas. Labai gražiai išleista Jūsų sūnaus knyga. Ten tiek gyvybės, nežiūrint nieko... Jis Jums tikrai dėkoja iš TEN. Aš tikiu.

Pagarbiai, *Rita (Almanis)*

2025 04 08 (el. p.)

Laba diena,

labai džiaugiuosi, kad įsigijau Jūsų sudarytas ir išleistas knygas „Mindaugo lobynai“ (2023) ir „Testamentas“ (2025). Dieve, Dievuli, kokia nuostabi ir neeilinė asmenybė Jūsų sūnus MINDAUGAS! Gaila, kad taip anksti iškeliavo Anapilin.

Tą sekmadienį skaičiau iki ryto knygą „Apie kultūros fenomeną“. Oi, kiek

ten įdomių pasikalbėjimų su žymiais žmonėmis. Ačiū, kad ir mus, baltvarnius, pagarsinote. Algirdas būtų buvęs maloniai nustebintas ir dėkingas.

Įdedu nuotraukėlių. Tai prisiminimas įsimintino sekmadienio, apsilankius su Dalia Juchnevičiene Jūsų kūrybinguose namuose.

Pagarbiai

Birutė Musneckienė

2025 04 09 (el. p.)

Mielas Leonai,

atleisk, kad tik dabar atsakau į Tavo malonų laiškelį.

Užtrukau su ukrainiečių poetės Sofijos Maidanos paieškomis.

Dabar jau susirašiau su ja, ir ji atsiųs poemos apie ČIURLIONĮ ištraukas, kurias išvertęs tuoj atsiųsiu Jums.

Manau, kad tai ilgai neužtruks.

Pagarbiai –

Alfonsas B.(ukontas)

2025 04 27 (el. p.)

Laba diena, mielas Leonai,

tik ką nusipirkęs perskaičiau „Kultūros baruose“ (Nr. 4) Eduardo Bučio recenziją „Sielos tomografija“, skirtą Mindaugo poezijos rinktinei „Testamentas“, kurioje poetas prisimintas ir tinkamai pagerbtas. Gaila, kad mūsų krašte apie talentus prabylama po jų mirties. Prieš tai „Kultūros barai“ (2025, Nr. 2) išspausdino Jūsų straipsnį „Apsnūdusiems nuo savirefleksijos stokos. Mindaugo Peleckio post mortem knyga „Esiniai“.

Stebina Jūsų, Leonai, nepaprastas darbštumas. Jūs daug padarėte ir darote, kad Mindaugo kūryba pasklistų platesniam skaitytojų ratui. S.Daukanto bibliofilų klubas nagrinėja Mindaugo kūrybą susirinkimuose, platina jo knygas, tyrinėja jo asmeninę biblioteką.

Būtų gerai surengti Mindaugo autorinių knygų parodą Plungėje, kai būsite tvirtesni.

Be to, perskaičiau Jūsų straipsnį „Andrius Konickis: „Mes ne konkurentai, o kolegos“ („Naujoji Romuva“, 2021, Nr. 3). Ten pat radau Bronislovo Ilgūno

straipsnį „Asmenybių galerija“, kuriame recenzuojama Jūsų knyga „Žmonės kaip knygos“.

Taigi, iš nepaprastų tėvų randasi nepaprasti, įvairiais talentais apdovanoti vaikai.

Būkime,

Gintautas Černeckis iš Knygnešių gatvės Plungėje

2025 05 02 (el. p.)

Leonai,

labai gerai atrodo Jūsų knyga („*Apie kūrybos fenomeną*“ – red.). Ji įdomi, svarbi. Tai įrodymas, kad rašyti reikia nuolat – tada laikas tampa kultūra.

Arvydas (Juozaitis)

2025 05 04 (el. p.)

Sveiki, Leonai,

rašau gal ne tiek Pačiam, kiek Silvijai. Šiandien atsiverčiau KB 4 numerį ir radau recenziją apie Mindaugo „Testamentą“. Diena simbolinė, Motinoms skirta, pagalvojau, kad viskas gerai, Mindaugas per mane, skaitantį šią recenziją, primena save. Man belieka sūnaus vardu pasveikinti Mamą.

Vytautas M.(artinkus)

2025 05 20 (el. p.)

Mielas Leonai,

labai ačiū už Jūsų poetišką ir prasmingą sveikinimą! Tegul pildosi gražūs ir paprasti dalykai, o kasdienybė tampa dovana mums visiems, tegul... O

Su geriausiais linkėjimais,

Perlis (Vaisieta)

2025 05 21 (el. p.)

Laba diena,

ką tik iš pašto dežutės paėmiau Jūsų siuntinuką su autorine knyga.

Spėjau pasidžiaugti knygos turiningumu ir patraukliu viršeliu.

Tikrai, Leonai, stebina Jūsų darbštumas. Daug spėjote nuveikti lietuviškos literatūros baruose. Šį trečiądienį S. Daukanto bibliofilų klubo susirinkime parodysiu bendraminčiams dėmesio vertą Jūsų knygą „Apie kūrybos fenomeną“. Pamaloninote bibliofilą įrašų autorinėje knygoje. Širdingai dėkoju už mielą dovaną. Pasinersiu į atidų šios knygos skaitymą. Prasmingos būtų jos sutiktuvės Plungėje.

S. Daukanto bibliofilų klubo vardu nuoširdžiai sveikinu su geros knygos gimimu.

Būkite sveiki,

Gintautas Černeckis

2025 06 07 (el. p.)

Laba diena, mielas Leonai

Persiunčiu dvi S. Daukanto bibliofilų klubo dabartinės buveinės nuotraukas. Kadangi pats išmaniojo telefono neturiu, siunčiu bibliotekininkės Dalios Janauskienės foto. Ne tik bibliofilams, bet ir bibliotekos darbuotojams jauku būti tarp Mindaugo knygų. Mindaugo biblioteka gyvuoja drauge su Plungės knygiais.

Sveikinu su puikia knyga. Įdomu skaityti ir reflektuoti.

Būkite sveiki,

Gintautas Černeckis

2025 06 14 (el. p.)

Sveiki, Leonai,

kaltas, labai labai kaltas, neatsakiau, o sveikinimą, labai gražų ir turiningą, tikrai gavau. Mintyse, aišku, planavau padėkoti, o užmiršau. Deja, tokios atminties spragos dažnėja ir nedžiugina. Prieš savaitę LATGA'os išviliojo mane iš namų į LNK, tai vėl, kai grįžęs pasižiūrėjau / pasiklausiau, ką aš ten prišnekėjau, apėmė gėda. Į žmones nebetinku išeiti.

Bet neseniai perskaičiau S. Kanaverskytės knygą „Gyvenimas gražus“, gana graži knyga, tai bandau repuoti (mintyse) – gyvenimas gražus.

Atsiprašau ir Silvijos, linkėjimai jai.

Vytautas (Martinkus)

2025 06 24 (el. p.)

Labas vakaras,

labai dėkoju, kad pasakėte, jog „Kultūros baruose“ yra straipsnis apie Mindaugo knygą. Ten radau daug atsakymų, kodėl tikrai norėjau iliustruoti jo knygą.

Kad ir po mirties, bet susipažinau su Mindaugu. Mūsų tikėjimas labai panašus. Aš taip pat tikiu, bet tikiu kitaip – neinu į bažnyčias, kai ten daug žmonių. Meldžiuosi tik man suprantama kalba. Man patinka ateiti į bažnyčią, kai ten nėra žmonių.

Dukra atvežė „Kultūros barus“ prieš kelias dienas. Tėvelis perskaitė pirmas. Po to aš. Labai džiaugiuosi, kad Jūs išleidote sūnaus knygą. Tai tikras TESTAMENTAS.

Ačiū Jums.

Su geriausiais linkėjimais –

Rita (Almanis)

2025 06 25 (el. p.)

Laba diena,

dėkoju, mielas Leonai, už jautrius Jūsų klausimus ir publikaciją. Stiprybės Jums ir sveikatos triūsiant svarbiuose lietuvių literatūrai darbuose.

Su širdinga pagarba

Aldona (Puišytė)

2025 06 27 (el. p.)

Laba diena, mielas p. Leonai,

labai norėčiau Jus pasveikinti knygos „Apie kūrybos fenomeną“ proga: puiki meno filosofijos studija!

Linkiu giedros vasaros Jums ir p. Silvijai.

Pagarbiai,

Dalia Čiočytė

2025 06 29 (el. p.)

O dėl mano sugebėjimo vertinti, tai, žinote, kažkaip didelį įspūdį man pali-

ko, kad Jūsų Mindaugėliui taip atrodė. Vieną mano straipsnį jis pagyrė, Jūs man persakėte, nudžiugau, ir man kažkodėl labai atminty liko... Ir nors jo nepažinojau tiesiogiai, bet prisimenu ir labai gaila, labai užjaučiu Jus ir p. Silviją. Meldžiuosi, kad leistų Dievas Jums jausti ryšį su savo mylimu Sūneliu, mokslininku ir menininku, ir kad leistų Dievas jam globoti Judu iš Dangaus...

Nuoširdžiai,

Dalia (Čiočytė)

2025 07 08 (el. p.)

Gerbiamas p. Leonai,

atrodo, kad vasaros karščiai gerokai mano galvelę perkaitino, ir Jums išsiunčiau radijo laidai ruošą „žalią“ medžiagą apie karvedį. Turėjote pagalvoti, kad tas Vilniaus profesorius jau visai su dievais kalbasi...

O dargi ėmėtės tvarkyti tą jovalą! Labai, labai atsiprašau... Dabar prisegtuke – tas tekstas, kuris ir turėjo būti pateiktas.

Susigėdęs *Libertas K. (limka)*

2025 07 23 (el. p.)

Labas vakaras, gerbiamas Leonai,

dėkoju už atsiųstą straipsnį (*Lietuvoje iki šiol nepublikuotus A. Smetonos 1940 m. vasarą rašytus atsiminimus – red.*). Manau, verta jį publikuoti ir Lietuvoje.

Pagarbiai –

Rimantas Dichavičius

2025 07 26 (el. p.)

Sveikinuosi, mielas Leonai, ir dėkoju už įdomų paties parengtą straipsnį „Lietuva prieš mirtiną pavojų. Prezidento Antano Smetonos atsiminimai“ Draugo (JAV) „Kultūroje“. Skaičiau susidomėjęs, nes pirminis šaltinis kalba apie sudėtingą tuometinės Lietuvos geopolitinę padėtį. Smetonos atsiminimai atskleidžia Lietuvos politinių veikėjų charakterius Tėvynės pavojaus akivaizdoje. Vertinga, aktuali medžiaga šiandienai. Suprantama, galvojantiems apie Lietuvos valstybės ateitį. Straipsnį persiunčiau bibliofilų klubo nariams ir bi-

čiuliams. Susirinkę rugsėjo mėnesį aptarsime jį S. Daukanto bibliofilų klubo susirinkime.

Šiuo metu baigiu skaityti Mindaugo tekstus knygoje „Radikaliai kitoks požiūris į kultūrą“. Nepaprastai įdomu skaityti. Džiugina Mindaugo ištikimybė savo prigimčiai. Dabar – tai retenybė. Jums pavyko parengti gerą knygą. Sveikinu!

Gražaus rugpjūčio,

Gintautas (Černeckis)

2025 08 02 (el. p.)

Labą dieną, mielas Leonai,

Mindaugo 50-ąjį gimtadienį S. Daukanto bibliofilų klubas tikrai paminės. Būtų prasminga plungiškiams pristatyti ne tik Mindaugo naujai išleistas knygas, bet ir visą jo kūrybinį palikimą. Planuokime renginį rugsėjį. Gerai būtų, kad Mindaugui skirtame renginyje dalyvautumėte Jūs ir Silvija. Daugelis žmonių jau bus sugrįžę iš atostogų, todėl tikimės suinteresuotos auditorijos.

Kaip Jūs laikotės? Ar galėtumėte atvykti į Plungę rugsėjį? Per rugpjūčio mėnesį reiktų pasiruošti renginio scenarijų. Duokit žinoti apie Jūsų ketinimus.

Geros kloties,

Gintautas Černeckis

2025 08 05 (el. p.)

Mielas p. Leonai,

Ohoho, kokia įspūdinga knyga, sveikinu! (*Mindaugas Peleckis. Radikaliai kitoks požiūris į kultūrą – red.*). Ir dar iliustruota Rimanto Dichavičiaus, kurį Mindaugas šioj knygoj vadina legendiniu.

Pastatėte Mindaugui paminklą. Jo ryški asmenybė čia labai gyva.

Didžiausią įspūdį man padarė „Laiškai Broliui“. Nuostabūs tekstai: filosofijos ir beletristikos derinys. Šia prasme panašus mąstymo būdas kaip Nietzsche, Sartre, Camus; Mindaugo tekstai – lietuviška ir labai šiuolaikiška tokios minties tradicijos versija.

Puikios recenzijos, labai asmenybiškos, su ryškia pozicija. Tokių žmonių, su tokia ryškia pozicija, labai nedaug.

Esu labai dėkinga už šią knygą kaip už didelę dovaną.

Pagarbiai, daug gera linkėdama,

Dalia (Čiočytė)

2025 08 20 (el. p.)

Laba diena, gerb. Leonai,

labai ačiū Jums už dovaną gimnazijai. Kitą savaitę iš atostogų grįš pedagoginiai darbuotojai, prašysiu muziejaus vadovės Ritos Margevičienės, kad suderintų su Jumis leidinių atsiėmimo laiką. Manau, kad galėtume surengti padovanotų leidinių ekspoziciją ir pristatymą muziejuje.

Pagarbiai,

dr. Saulius Vaivada

Šiaulių J. Janonio gimnazijos direktorius

2025 09 05 (el. p.)

Mielas Leonai,

nuoširdžiai dėkoju už netikėtas lauktuves (*Mindaugas Peleckis. Radikalčiai kitoks požiūris į kultūrą – red.*). Iš karto puoliau skaityti. Įdomu: randu netikėtų (alchemija), šalia mano gyvenimo praskambėjusių dalykų (muzika), žinomų, bet arčiau nepažintų žmonių atsivėrimų. Bet dar tik trečdalis knygos perskaičiau... Pavydžiai stebiuosi Paties darbštumu ir linkiu neišsenkančios stiprybės. Linkėjimai Silvijai.

Petras Bražėnas

2025 09 11 (el. p.)

Gerbiamas Leonai,

dėkoju už kvietimą (*į Mindaugo Peleckio 50-čiui skirtą vakarą Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje – red.*) ir knygą. Ją išsyk peržvelgiau, o po kiek laiko jau atidžiai perskaičiau. Knyga įspūdinga, kaip ir Jūsų sūnaus veikla. Daug kas mane labai sudomino, apie ką galvoju kitaip nei Mindaugas, bet tai – normalu. Jūsų pastangos visapusiškai nušviesti sūnaus veiklą tikrai įspūdingos. Darsyk dėkoju. Linkiu sėkmės.

Pagarbiai – *Saulius (Kanišauskas)*

2025 09 17 (el. p.)

Laba diena, gerbiamas Leonai Pelecki-Kaktavičiau,

dėkojame už Jūsų rūpestį. Norime Jus nuraminti – Jūsų dovanotas archyvas tikrai neguli maišuose, jis saugomas muziejaus saugyklose. Su juo jau pradėti pirmieji darbai: atliekamas grupavimas ir sisteminimas.

Visos muziejaus eksponatų bei archyvo vertybės yra perkeliamos į Lietuvos integraliąją muziejų informacinę sistemą (LIMIS). Šis procesas reikalauja nemažai laiko ir žmogiškųjų išteklių. Kasmet muziejus gauna nuo 4000 iki 10 000 naujų muziejinių vertybių, todėl sudaromas kasmetinis jų įtraukimo į apskaitą planas, o darbai su vertybėmis dëllojami pagal prioritetus. Tai priklauso nuo rengiamų ekspozicijų, parodų, leidybai rengiamų katalogų ir vykdomybų tyrimų temų.

Patikëkite, Jūsų archyvas nėra pamirštas – pagal turimus resursus darbai vyksta.

Pagarbiai,

Odeta Stripinienë

Šiaulių „Aušros“ muziejaus direktoriaus pavaduotoja-vyriausioji muziejaus rinkinių kuratorë

2025 10 01 (el. p.)

Dëkoju, mielas pone Leonai, už gražų bendradarbiavimą. Laukdama žurnalo ir tikëdamasi su Jumis gyvai susipažinti Vilniuje.

Su geriausiais linkëjimais

Jūsų *prof. Mûza Rubackytë*

2025 10 11 (el. p.)

Leonai,

brolau – esu nusikaltęs Tamstai – vis dar rašau ir neparašau. 3 psl. (*jubilinejiniai „Varpai“ laukia įžanginio esë – red.*) – ir tie reikalauja darbo, o laiką èste èda knyga (*TIKRA SĄJŪDŽIO ISTORIJA – red.*). Jau redaguojama (mačiau – po atidavimo gausiu laiko parašyti Tau, bet apsirikau). Iki 14 dienos turiu parašyti.

Arvydas (Juozaitis)

2025 11 17 (el. p.)

Laba diena, p. Leonai

jau turiu žurnalą (*Lietuvos bajoras – 2025(31) – red.*), vakar visi namie gėrėjomės, koks gražus leidinys, kaip puikiai Jūs jį redaguojate. Man ypač miela, kad mano straipsnis greta p. Silvijos novelečių. Daug šiltų linkėjimų Judviem.

Dalia

Doc. dr. Dalia Čiočytė

Lietuvių literatūros katedra

Vilniaus universiteto Filologijos fakultetas

2025 11 24 (el. p.)

Brangus pone Leonai,

šiandien gerb. Perlis perdavė man žurnalą su mūsų interviu. Dėkoju Jums už tokį gražų darbą ir puikų nuotraukų parinkimą. Viskas labai estetiška ir kilnu. Kilnumas įpareigoja.

Jūsų

prof. Mūza Rubackytė

2025 11 25 (el. p.)

Nuostabu! Labai dėkinga!!! Gražus leidinys! (*Varpai-2026(50) – red.*) Geras kontekstas! Profesionalu.

Dalia Staponkutė

2025 11 27 (el. p.)

Brolau, Leonai,

persiunčiu susirašinėjimą su ARVYDU MATULIONIU (gal žinote, – Mokslų akademijos akademikas, sociologas, buvęs instituto direktorius?):

Brangus Arvydai, labai, labai, labai ačiū už „Varpus“.

Šiandien Lietuvoje sūdna diena, nesinori net į kiemą eiti. Bet nukėblinau į Olandus, atsisveikinti su bene vieninteliu tikru socialdemokratu Dobilu Kirveliu. Baigė veikti stimulatorius, sustojo Dobilo širdis. Liūdna, nes kai man būdavo sunku ar ko nesuprasdavau, keliaudavau pas Dobilą – jis buvo tikras

išminties ir žinių kalnas. O, kiek jis mane apšvietė apie iškilius Lietuvos žmones. Taigi sūdna diena ne tik dėl oro, bet dėl netekties.

Grįžtu namo, sėdu žiūrėti žinučių ir puikumėlis – Tavo atsiųsti „Varpai“. Savo gėdai nieko apie juos nežinojau. Žinoma, dar tik perverčiau. Pasidžiaugiau Tavo esė, pamačiau Dichavičiaus, kitų iškilių žmonių pavardes. Šiauliai man brangūs, nes 1972 metais Audra ir aš ten auginom tik ką gimusią Kazimierą, buvau paimtas į armiją dviems metams, baigiau rašyti savo kandidatinę disertaciją, kurią 1974 m. pabaigoje apgyniau Rygoje. Taigi skaitysiu. Tikra atgaiva. Tapai mano švietėju. Arvydas Virgilijus

Arvydas Juozaitis

2025 11 27 (el. p.)

Laba diena, gerbiamas Leonai,

nuoširdžiausiai dėkoju už atsiųstą jubiliejinį „Varpų“ numerį. Džiaugiuosi, kad turėjau galimybę prisidėti prie šio unikalaus leidinio kūrimo.

Su geriausiais linkėjimais Jums ir Jūsų žmonai.

Pagarbiai,

Algimantas (Lyva)

2025 11 28 (el. p.)

Laba diena,

Lietuvos kultūros tyrimų instituto mokslininkas prof. dr. Arūnas Sverdiolas rengia pokalbių su Žibuntu Mikšiu knygą *Žibuntas Mikšys. Pokalbiai* ir norėtų į ją įtraukti Leono Peleckio-Kaktavičiaus pokalbį su Žibuntu Mikšiu „Lietuva – ne pasaulio centras“, publikuotą almanache *Varpai*, 1996, p.120-124, Nr. 10.

Tad prašome leidimo perspausdinti šį tekstą leidinyje *Žibuntas Mikšys. Pokalbiai*. Sudarė ir parengė Arūnas Sverdiolas. Vilnius: Lietuvos kultūros tyrimų institutas, 2026.

Jei kartais kreipėmės ne tuo adresu, gal galėtumėte nurodyti Leono Peleckio-Kaktavičiaus kontaktus.

Pagarbiai,

Danutė Bacevičiūtė,

Lietuvos kultūros tyrimų instituto Šiuolaikinės filosofijos skyriaus vadovė

2025 11 28 (el. p.)

Laba diena,

seniai norėjau išsiųsti Jums knygą apie Gytį „Įtariamasis PADEGIMAS“, bet tik dabar prisiruošiau. Šiame leidinyje panaudojau daug tekstų iš „Varpų“, tad Jums, kaip bendraautoriui, ji tikrai priklauso. Visus metus po visą Lietuvą kartu su Gyčiu važinėjome su pristatymais ir beveik išpardavėme visą nemenką tiražą (1000 egz.). Prašyčiau nurodyti adresą ir, tikiuosi, dar prieš šv. Kalėdas ją gausite.

Gražaus savaitgalio,
su geriausiais linkėjimais,

Elhyra (Markevičiūtė)

2025 11 29 (el. p.)

Sveiki gyvi, kolega Leonai,

ką tik sulaukiau malonios staigmenos – šviežio „Varpų“ numerio. Ir dar jubiliejinio! Skaitysim, žiūrėsime...

O kol kas – didžiausias dėkui!

Kalėdiniai linkėjimai Judviem su Silvija!

Rimantas (Vanagas)

2025 11 29 (el. p.)

Mielas Leonai,

nudžiuginai siuntiniu su „Latvijos balsų“ publikacija. Nuoširdus ačiū.

Sveikinu išleidus jubiliejinį „Varpų“ numerį. Intelektualaus žodžio skambesio ir naująją leidybos dešimtmetį. Telydi kūrybinė sėkmė. *Arvydas (Valionis)*

2025 11 29 (el. p.)

Laba diena,

šiandien gavom siuntinuką, todėl noriu padėkoti už Jūsų darbą ir kartu pasidžiaugti. Labai gražiai išleisti ir turiningi „Varpai“, kaip ir dera jubiliejiniam numeriui. Tiliuosi, nesusipešim dėl to vieno egzemplioriaus – Augustinas nusitvėręs jau skaito, o man savo eilės dar teks palaukti.

Sveikatos Jums, gerų kūrybinių įkvėpimų ir toliau tęsti prasmingus darbus!

Pagarbiai

Patricija (Droblytė-Dainė)

2025 12 03 (el. p.)

P. Leonai,

koks gražus almanachas, kaip gražiai viskas pateikta, bus ką paskaityti.

Labai džiaugiuosi ir dėkoju.

Su šiltais linkėjimais,

Dalia (Čiočytė)

2025 12 04 (el. p.)

Gerbiamas Leonai,

sužinojau, kad nesate gavęs Greimo knygos, prie kurios esate reikšmingai prisidėjęs, egzemplioriaus. Tai mūsų neapsižiūrėjimas. Be to, Jūs esate minimas kitoje, Greimo pokalbių knygoje. Pasirūpinsiu, kad jas abi gautumėte.

Arūnas Sverdiolas

2025 12 04 (el. p.)

Mielas Leonai,

Tavo siųstą almanachą gavau. Esu labai dėkingas. Jis gerai sudarytas, išbalansuotas ir solidus.

O kaip su Sofija Maidanska – ar Tu žadi jai išsiųsti leidinį?

Pagarbiai

Alfonsas (Bukontas)

2025 12 04 (el. p.)

Labas vakaras, mielas Leonai.

Vartau jubiliejinius „Varpus“ ir „Lietuvos bajorą“ Nr. 31, o širdis džiaugiasi – liuksusiniai leidiniai. Nuoširdžiai sveikinu. Plungės bibliofilų laukia įdomūs skaitymai. Širdingai dėkoju už kalėdinį siuntinį.

S. Daukanto bibliofilų klubo vardu

Gintautas Černeckis

2025 12 08 (el. p.)

Mielasis Leonai,

Rimantas (*Dichavičius – red.*) perdavė „Varpus“. Maloniai nustebau, labai ačiū.

Gerų dienų.

Jurgis (Usinavičius)

2025 12 08 (el. p.; *ukrainiečių poetės laiškas, „Varpuose“ išspausdinus jos poemos „MKČ“ ištrauką į lietuvių kalbą – red.*))

Vielmišanovnij Panie Peleckis-Kaktavičius, v dien Sviatogo Mikolaja, Vašie povidomlienija pro publikaciją okriemich častin mojiei poemi „Čiurlionis“ („MKČ“), v jubilieinomy vypusku „Varpai“, do 150 riččia vid dnia narodžienija gienialnogo litovskogo chudožnika i kompozitora Mikalojusa Čiurlionisa, stalo dlia mienie dorogim podarynkom. Ščie navčajučis u Lvivskij konservatorii, mrijała pobačiti originali kartin vidatnogo maistra i viesnoju, 1984 roku cia mrija zdijsnilasia - ja vidvidati u Kaunasi muziej-galerieju kartin Čiurlionisa. Poema vijšla okriemoju knižkoju v 1986 – v rik Čornobilskoj tragiedii.

Vislovliuju gliboku pošanu i vdiačnistį talanovitomu poetovi ta nieperievieršienomu pieriekladačievi, Alfonsasu Bukontasi, jakij zdatnij čuty movu samoj duši.

Važaju Vam jasnogo, mirnogo nieba i ščaslivogo 2026 roku. Z glibokoju povagoju

Sofija Maidanska

2025 12 18

Išvalykim sielą nuo nykstančios nakties šešėlių. Kilkime su saule į dangaus aukštybes... Jau vystos rytas, supa žemę laisvės sparnas, audžia maldą žemės žodžiai. Eikite į iškilmių puotą saulės spindulių gerti...

Maironis

Sveikiname su šv. Kalėdomis ir Naujaisiais Metais. Linkime prasmingų darbų, drąsių kūrybinių idėjų, naujos patirties, atradimo džiaugsmo, didelių ir mažų pergalių.

Nuoširdžiai *Maironio lietuvių literatūros muziejaus darbuotojai*

2025, gruodis

2025 12 18 (el. p.)

Mielas Leonai,

širdingai dėkoju už tokią gražią ir netikėtą publikaciją, gražinusią į tuos jaunystės laikus, kai visi buvome pilni vilties ir tikėjimo šviesia Lietuvos ateitimi, ryžto atiduoti jai visas savo jėgas. Tiek Tu, tiek aš ir daugybė mūsų bičiulių pagal išgales darome tai ir dabar. Tavo „Varpų“ indėlis labai ženklus, o kitą birželį sukaks 50 metų nuo mano pirmojo spektaklio Šiauliuose. Duos Dievulis, iki to laiko po didelės pertraukos pristatysiu ir naują premjerą. Tai būtų mano 125-asis spektaklis. Taigi, duos tas pats Dievulis, tai ir susimatysime. Su šviesiausiais artėjančių švenčių sveikinimais ir gražiausiais linkėjimais.
Gytis (Padegimas)

2025 12 19 (el. p.)

Artėjant didžiajai metų šventei –Šv. Kalėdoms – prisimename, kad pačios gražiausios akimirkos gimsta bendrystėje su mylimais žmonėmis, kai leidžiame sau tiesiog būti be nuoskaudų, nerimo ir praeities naštos. Šventinis metas suteikia tylos, šilumos ir ramybės, leidžia sustoti, pasidžiaugti paprastomis akimirkomis ir dalytis gerumu su kitais. Tegul laukimas ir artėjančios šventės pripildo Jūsų namus santarvės, širdį – jaukumo, o kiekviena diena būna papuošta džiaugsmo ir šviesių akimirkų.

Laimingų Šv. Kalėdų ir Naujųjų metų!

Šiaulių Juliaus Janonio gimnazijos bendruomenės vardu direktorius‘

Saulius Vaivada

2025 m. gruodis

2025 12 19 (el. p.)

Linksmų šventų Kalėdų ir laimingų naujų 2026 metų!

Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Valdovų rūmai

2025 12 20 (el. p.)

Artėjant gražiausioms metų šventėms norime padėkoti už Jūsų kūrinius, kurie įkvepia ne tik Jūsų kūrybos gerbėjus, bet ir mus. Taip pat dėkojame už Jūsų palaikymą, kuris motyvuoja mus dirbti Jūsų labui.

Šie metai mums buvo ypatingi – atšventėme LATGA 35-metį ir organizavo-

me ne vieną svarbų renginį. Džiaugiamės, kad didžiausias renginys – LATGA Autorių namai – šiemet buvo tikrai ypatingas ir tapo gyva susitikimų, kūrybos, improvizacijos bei bendrystės erdve.

Tegul Kalėdos atneša daugiau šviesos, artumo ir įkvėpimo ir į Jūsų namus, o ateinantys metai – prasmingų idėjų, drąsių sprendimų ir ypatingų susitikimų su Jūsų kūrybos gerbėjais.

Asociacijos LATGA komanda

2025 12 22 (el. p.)

Jūsų dėmesiui – paskutinis šių metų priedo (*DRAUGO (JAV) šeštadieninio priedo „Kultūra“* – red.) maketas su bibliografinė turinių rodykle. Nuoširdiai dėkoju Jums už Jūsų darbą ir labai lauksiu naujų tekstų kitais metais.

Gražių ir šviesių švenčių, ramybės ir santarvės, kūrybinio įkvėpimo ir turiningų Naujųjų metų

Renata (Šerelytė)

2025 12 22 (el. p.)

Tegul ateinantys Raudonojo ugninio arklio metai užlieja jus veržlia energija, suteikia kūrybinio polėkio ir drąsos žengti į dar neatrastus kultūros horizontus. Šuoliuokime pirmyn – ten, kur idėjos įgauna svorį ir sparnus, o bendros pastangos audžia gyvą kultūros raštą. Tegul kiekviena diena atneša prasmingų atradimų, o pastangos sugrįžta tyru džiaugsmu, stipriais ryšiais ir išmintinga ramybe. Linkiu šviesių, spalvingų ir kūrybos kupinų metų.

Šiaulių kultūros centro vardu – direktorė *Deimantė Bačiulė*

2025 12 22 (el. p.)

Sveiki,

ačiū už naujausią „Varpų“ numerį. Mėgausiuos skaitydamas.

Mielai atsakysiu į anketos klausimus.

Knyga, dedikuota Mindaugui, fiziniu pavidalu pasirodys kitą mėnesį. Pristatysiu ją Vilniaus knygų mugėje.

Gintas (Gascevičius)

2025 12 24 (el. p.)

Labą dieną,

kitais metais sukanka 50 metų nuo pirmojo Gyčio spektaklio Šiauliuose „Donja Rosita“. Galima pateikti platesnę medžiagą.

Dar galvoju apie kelių šiauliečių aktorių portretus – Olitos Dautartaitės, Nijolės Mirončikaitės, Silvijos Povilaitytės. Ar Jus tai domina?

Pagarbiai, *Elvyra (Markevičiūtė)*

2025 12 25 (el. p.)

Leonai, ačiū už jubiliejinius „Varpus“. Su Šv. Kalėdom, palaimintų Dangaus 2026-ųjų.

Justas Jasėnas

2025 12 25 (el. p.)

Gerbiamasis Redaktoriau p. Leonai

Sveikinu sulaukus Šv. Kalėdų! Teatneša kūdikėlio Jėzaus gimimas viltį, kad ateinantys 2026-ieji bus pagaliau taikūs, nuteikiantys ramiems darbams. Sveikatos ir sėkmės!

Būti „Varpų“ autoriumi man yra didelė garbė... Norėčiau paklausti, ar 51-is numeris bus teminis? Ir kokio pobūdžio straipsnis pritiktų: edukacinės problemos, etnokultūra XXI amžiuje, o gal Lietuvos kultūros istorija?

Pagarba,

Libertas K.(limka)

2025 12 25 (el. p.)

Su Šventėmis! Linkiu sveikatos, gilaus kūrybos džiaugsmo, Dievo paguodos ir globos visiems Jūsų siekiams.

Nuoširdžiai,

Dalia (Čiočytė)

2025 12 26 (el. p.)

Labai sveikinu!!!

Ir žurnalo („*Lietuvos bajoras*“ – red.) išleidimo atveju, ir Advento pabaiga.

Gerokai padirbėjai.

Ar ateisi į šiauliškį renginį?

Arvydas (Juozaitis), pagarbiausiai

2025 12 26 (el. p.)

Gerbiamiausias p. Leonai,

Pirmiausiais žodžiais sveikinu sulaukus Šv. Kalėdų. Iš visos širdies siunčiu geriausius linkėjimus Jums ir su didžiausia padėka atsimenu Jus eidama savo kasdienybės keliais. Būkit sveikas ir tvirtas, kurkite, rašykite, džiuginkit skaitytojus, skatinkite rašyti ir kitus (tokius, kaip aš, sunkiai prisiruošiančius). Lai Kalėdos neša Viltį, gražius prisiminimus ir gimdo naujas idėjas.

Violeta Rutkauskienė

2025 12 30 (el. p.)

Gerbiami ir mieli Silvija ir Leonai, nuoširdžiai dėkoju už sveikinimus ir jubiliejinį „Varpą“ numerį. Jį jau peržvelgiau, jis puikiai parengtas, solidūs ir įdomūs autoriai. Bet spėjau perskaityti tik Jūsų, Leonai, noveles.

Jos mane sujaudino. Nors rašėte išgalvotų asmenų vardu, bet net abejonė nekilo, kad perteikėte savo mintis ir jausmus, alegoriškai papasakojote apie gyvenusius ir gyvenančius labai konkrečius žmones. O „Juodojo archyvo“ pabaigoje paminėto Petro pavardėje pakeista tik viena raidė... „Palikimas“ irgi skausmingas. Aš su savuju elgiuosi gan negailestingai, laikas nuo laiko išmetu arba dovanuju jau nereikalingas knygas (bet dabar tokių dovanų niekas nenori priimti; tuo jau įsitikinau, kaip ir įsitikino Vacio Reimerio našlė – skundėsi, kad niekas nenori priimti gausios Vacio bibliotekos), išmetu savo pasenusius tekstus. Ir vis save klausiu – ar kam nors bus reikalingi net tie tekstai, kuriuos dar pasilieku, mano parašytos knygos...

Bene skaudžiausia man buvo skaityti novelę „Sapnų mauzoliejuje“. Neabejoju, kad ji – apie Jūsų sūnų Mindaugą. Suabejojau tik tuo, ar tarp novelėje minimų profesorių nesu ir aš, nes – tikriausiai žinote – atsisakiau tapti Mindaugo disertacijos vadovu. Gal Jo ir mano susirašinėjimas šiuo klausimu Mindaugo kompiuteryje išliko, o štai mano kompiuteryje – ne (iš jo kažkodėl

dažnokai išnyksta ištisi tekstai), todėl savo atsisakymo motyvus dabar galėčiau paaiškinti tik trumpai, daug ko neprisimenu. Bet svarbu ne tai. Svarbu, kad Jūs vis dar nepajėgiate susitaikyti su sūnaus mirtimi, ir tai regima iš vos ne kiekvieno Jūsų novelės sakinio. Deja, nesiliaujančiame skausme niekuo negaliu Jums padėti, kaip ir negalėjau padėti dviem savo klasės draugams, kurių jau penkiasdešimtmečiai sūnūs visai neseniai iškeliavo Anapilin...

Tad belieka tik palinkėti Jums, Silvija ir Leonai, stiprybės ateinančiuose metuose, kūrybinio džiaugsmo, kuris bent šiek tiek užgožia dvasios kančias.

Saulius (Kanišauskas)

P. S. Beje, jei ne vien iš mandagumo užsiminėte, kad lauktumėte ir mano tekstų, tai ar tikų ištraukos ar ištrauka iš rašomo romano, o jei tikų, kokios apimties galėtų būti siūlomas tekstas?

2025 12 30 (el. p.)

Ačiū, mielas Leonai, už gerą naujieną, kuria pasidalinsiu su knygos broliais Žemaičiuose. Pradžiuginote žemaičių bibliofilus savo puikiu straipsniu. Graži dovana Plungės knygams Naujuosius sutinkant. Dabar jau ir JAV lietuviai bus susipažinę su Simono Daukanto bibliofilų klubo veikla.

Linkime Jums ir Silvijai geros kloties Naujaisiais Metais. Širdingai dėkojame Jums už bibliofilinės kultūros sklaidą ir bičiulystę.

S. Daukanto bibliofilų klubo vardu Gintautas Černeckis

2025 12 30 (el. p.)

Mielieji Silvija ir Leonai, nuoširdžiai ačiū už jubiliejinius „Varpus“, kurių skaitymas, kaip ir kiekvieną kartą, praturtins mano sausio mėnesį. Su pagarba ir susižavėjimu mąstau apie didelį ir prasmingą Jūsų darbą. Linkiu Jums stiprios sveikatos ir neblėstančio įkvėpimo Naujaisiais.

Petras Br.(ažėnas)

2025 12 31 (el. p.)

Mieli Silvija ir Leonai,

dėkui už sveikinimus ir linkėjimus! Jus taip pat širdingai sveikinu, linkėdama sveikatos, kūrybinio džiaugsmo ir visokios sėkmės!

Galbūt ir galėsime 2026 m. kūrybiškai pabendrauti! Su meile ir pagarba –
Aldona (Ruseckaitė)

2025 12 31 (el. p.)

Pradžiuginote mane, širdingai dėkoju.

Su įdomumu skaitau Jūsų rašinius „Priede“, kuriame Renata mano siųstų tekstų – poezijos nepublikuoja.

Ištvermės ir sėkmės toliau skambinti „Varpais“,

Lidija (Šimkutė, Australija)

2025 12 31 (el. p.)

Laba paskutinioji metų diena

Širdingai dėkojame už naujametinius sveikinimus ir linkėjimus. Ir už puikų jubiliejinį „Varpų“ almanachą.

Sveikiname Jus su Naujaisiais metais, linkėdami sėkmingai toliau tęsti pradėtąjį žygį. Stiprybės ir kūrybinės sėkmės.

Nuoširdžiai.

Aušra Marija ir Jonas Jurašai

2026 01 01 (el. p.)

Su Naujaisiais, gerbiamas Leonai,

sveikinu pavėluotai. Priežastis – vakar gavau paskutinį – 31-ą „Lietuvos bajoro“ numerį, ir nusprendžiau tuoj sureaguoti.

Gerbiamas Leonai, nepamenu, kada rankose laikiau tokį turiningą, įdomų, spalvingą ir iliustratyvų leidinį!!!

Puikiai padirbėjote, užtat ir rezultatas.

Net jei jis pateks nieko negirdėjusiam apie LBKS, žmogus tikrai susidomės ir pradės ieškoti, kas tai per „firma“.

Ačiū, mielas Leonai.

Linkėjimai p. Silvijai,

Jurgis V.(anagas)

2026 01 01 (el. p.)

Garbusis Leonai, tegul 2026 m. būna kūrybingi.

Mano prašymu 1997 m. poetas Bernardas Brazdžionis sukūrė „Bajorų obalsį“. Knyga su dedikacija mano asmeniniame archyve.

Šios kelios eilutės specialiai sukurtos bajorų įšventinimui. Su Leonu Narbutu svečiavomės Brazdžionių namuose Taikos pr., vaišinomės kava. Kalbant apie bajorus, pasakiau, kad įšventinimui reikėtų Obalsio, paprašiau, kad poetas sukurtų. Pasakė, kad pagalvos. Sekantį rytą, apie 6 val. poetas paskambino, perskaitė ir paklausė, ar tiks. Atsakiau, kad taip. Tą pačią dieną pasikvietė į savo namus ir dedikavo:

Šauniam bajorų palikuoniui Arturui Rukui Daujočiui. 97. 7. 14 Kaune

Bajoro žodžiai dedant kardą ant peties

ryšiui praeities ir dabarties:

šis dokumentas pažymi

protėvių bajoro gymį –

koks kilnus to luomo vardas

teprimins šis plieno kardas

Bern. Brazdžionis

Taip, malonūs prisiminimai apie Brazdžionių sovietmetyje per „Amerikos balsą“ klausiausi eilėraščių, dalyvavau, kai pirmą kartą atvyko į Lietuvą, sutikime Karo muziejaus sodelyje, Kauno filharmonijoje. Leonas Narbutas mus supažindino. Jie buvo pažįstami nuo prieškario laikų.

Įšventinant sakydavau 4 eilutes, kai pradėjo Kęstutis Ignatavičius, liko tik dvi – paskutinės, Kęstutis sakė, jog per ilgas Obalsis.

Pagarbiai,

prof. HC Artūras Rukas Daujotis

2026 01 02 (el. p.)

Labai ačiū, mielas Leonai,

už sveikinimus ir linkėjimus, o man lieka atsiprašyti už jubiliejinius netesėjimus „Varpams“. Mat buvau baisiai įknibęs kito žanro knygon, dar slėgė ir poezijos vertimų įsipareigojimai su visokia leidybine gaišatim, tai savo paties poeziją teko gilokai podėliuose palaikyti, ten ji ir tebeslūgso, duokdie, kada nors gal dar teks rasti ramesnio laiko į ją pažvelgti.

O Pačiam ir „Varpams“ linkiu geriausių metų!

Gyvuokim.

Vladas (Braziūnas)

2026 01 03 (el. p.)

Mielieji Silvija ir Leonai,

ačiū už sveikinimus ir už „Varpus“. Esu ištikima almanacho gerbėja ir visada džiaugiuosi skaitydama. Jums irgi linkiu gerų kūrybinių ir sveikatingų metų. O jeigu duodate laiko naujiems eilėraščiams iki vasaros pabaigos, tai, net ir tingėdama rašyti, Jums pasižadu netinginiauti ir atsiųsti naujausius eilėraščius. Ačiū už dėmesį mano kūrybai. Su šilčiausiais linkėjimais,

Violeta (Palčinskaitė)

2026 01 05 (el. p.)

Laba diena, mielas Leonai.

Tikrai taip – Žemaitiją užvertė sniegu. Pašėlusiai pustė. Kelis kartus dienoj tenka griebtis kastuvo. Jeigu ir toliau taip drėbs, kieme nebus vietos sniegui. Trisdešimt metų gyvenu savo name Knygnešių gatvėje, bet tokios snieguotos žiemos neprisimenu. Bet žemaičiai atlaikys.

Mane pasiekia palankūs atsiliepimai apie Tamstos straipsnį DRAUGO priede „Kultūra“. Knygotyrininkė Nijolė Raudytė iš Kretingos rašo: „Sveikinu Jus, labai puikus ir įkvepiantis straipsnis“. Plungės Senamiesčio mokyklos mokytoja Lidija Tilvikaitė antrina: „Nieko sau klubas – išvis žemaičių kultūros Titanas. Žemai lenkiuosi ponui Leonui“. Bibliofilų klubo bičiulis skulptorius Algirdas Bosas taipogi pasidžiaugė Jūsų straipsniu: „Ačiū už linkėjimus ir JAV kultūros naujienas. Smagu, kad ir už Atlanto eina garsas apie bibliofilus. Linkiu, kad Knygos brolių bendrija Žemaičiuose 2026 m. pasipildytų naujais energingais nariais“. DRAUGO priedas „Kultūra“ sudomino bibliofilų klubo bičiulį dailininką Virgilijų Burbą iš Klaipėdos: „Skaitymai iš DRAUGO įdomūs, Šerelytę aptikęs, visada užsigarantuoju savas mintis, praregėjimus. Pakelia. Apramina“. Literatės Stražinskaitės-Glinskienės palinkėjimas žemaičių bibliofilams, perskaičius straipsnį: „Malonu žinoti, kad geroji žinia vilnija, o šviesos šleifas ryškėja. Su artėjančiu šventiniu laiku, pokėlio ir minčių tėkmės, kuriančios šviesiąją būties erdvę“. Pasidžiaugė minėtu straipsniu telefoniniame pokalbyje knygotyrininkai: prof. Domas Kaunas, dr. Tomas Petreikis, lietuviškos kaligrafijos meistras prof. Albertas Gurskas ir kiti.

Geros kloties,

S. Daukanto bibliofilų klubo vardu Gintautas Černeckis

2026 01 07 (el. p.)

Gerbiamas Leonai,

ačiū už sveikinimus. Kad ir kokia netvarkinga būčiau, bet „Varpus“, žinoma, išsaugojau. Pasikalbėjimo būta 2008 metais. Net nesitiki, kaip laikas bėga.

Ačiū Jums už tokius geranoriškus ketinimus (*parengti naują publikaciją – red.*). Kaip jau rašiau, labai patinka Jūsų almanachas. O naujiems eilėraščiams, tikiuosi, duosite laiko bent iki vasaros pradžios.

Su nuoširdžiausiais linkėjimais, *Violeta (Palčinskaitė)*

2026 01 15 (el. p.)

Gerbiamas Leonai, pagaliau apsisprendžiau, ką ir kaip iš to mano rašomo (ir vis neparašomo) romano pateikti „Varpams“. Tai, ką pateikiu, – romano pradžia, bet ne visi skyriai, o ir iš pateikiamų skyrių dalį teksto išmečiau, kai ką įterpiau tam, kad būtų rišlu. Labai stengiausi apsiriboti dviem autoriniais lankais. Jeigu bus kas nors ne taip, rašykite, taisysiu.

Labai ir labai dėkoju už galimybę paskelbti naujus tekstus.

Pagarbiai ir linkėdamas ne tik sveikatos, bet ir šviesesnės nuotaikos – *Saulius (Kanišauskas)*

2026 01 15 (el. p.)

Sveiki, gerbiamas p. Leonai, – sveiki sulaukę Naujųjų metų. Sveikatos, stiprybės ir kūrybinės Jums ugnelės. Jūsų laišką persiunčiau Komunikacijos vadovei Monikai. Tikiuosi ji atrinks vieną kitą tekstą, kuris Jums tiktų.

Dėkingas, pagarbiai, *Vydas (Dolinskas)*

2026 01 19 (el. p.)

Labai malonu, miels Leonai, kad mane prisimenate ir pakirbinate dėl eilių. Siunčiu ir aš savo pastarąjį darbelį. O ateityje visai šaunu būtų paruošti publikaciją ir pas Jus.

Gerų taikių metų.

Gvidas Latakas

2026 01 31 (el. p.)

Gerbiamas Leonai,

atsiprašau už neatidumą, – gavau „Varpus“, ačiū, skaitinėju. Prieš Kalėdas turėjau daug darbelių, tai vos spėjau suktis. Už knygą dėkoju, skaitysiu. O dėl publikacijos – rinkis, ko nori, – kitos Pletkų serijos, satyrinių eilėraščių, ar rimtos poezijos?

Pagarbiai,

Jonas (Liniauskas)

2026 01 31 (el. p.)

Laba diena, mielas Leonai,

dėkoju, kad dalinatės „Draugo“ Kultūros priedu, Daukanto knygos žmonėms bus įdomu.

Atkreipiau dėmesį į A.Juozaičio įžanginį žodį „Varpams“. Įsimenantis tekstas. Žemaičių knygiai susipažino su „Varpų“ jubiliejinio numeriu. Labai geri atsiliepimai. Žurnalo redaktorius išlaiko aukštą turinio ir apdaro prabą. Kad taip ir ateityje Šiauliu „Varpai“ skambėtų toli!

Geriausio linkėjimai,

Gintautas (Černeckis)

2026 02 01 (el. p.)

Gerbiamas p. Leonai,

džiaugiuosi Jūsų novelėmis! Jos tokios reflektuojančios ir į mano gyveninišką patirtį...

„Lietuvos bajorui“ dar neturiu temos, bet būtinai paieškosiu. Ar tikrai turiu laiko iki vasaros vidurio? Pasistengsiu Jūsų nenuvilti, nuoširdžiai –

Libertas K.(limka)

2026 02 03 (el. p.)

Sveiki gyvi, Leonai,

ačiū už laiškėlį ir gundymus. Labai (labai) sunku ką nors surūšiuoti ir išgriebti iš to mano rankraščio tinklo. Iki šiol vis labai atsargiai tai darau, nors

„Metams“, atrodo, esu labai „liesą“ žuvelę atidavęs. Jeigu atrodys, kad verta, parašysiu/pasiūlysiu.

Beje, prieš savaitę Mokslų akademijoje esu įkalbėjęs poros psl. tekstą apie akad. Romualdą Grigą, pernai mirusį, jam sausio 25 būtų sukakę 90 metų. Jis gimęs prie Sidabravo, tad nuo ten iki Šiaulių netoli, gal ir jų tikrus „varpus“ bus girdėjęs. O literatūrinius tai tikrai. Bėda, kad mano žodelis apie jį ne tiek kaip apie mokslininką sociologą ar filosofą, o kaip rašytoją, kuriuo geidė tapti, deja, kiti darbai paviliojo. Bet „Varpams“ bent Kronikos skyrelyje jį gal vertėtų prisiminti.

Pavartysiu „Godo“ pdf,ą, kaip visada, akis (ypač dešinę) pataupydamas.

Mano kieme žiema kaip niekada panaši į vienos mūsų poetės pasaką, lesinu mažėjančių žylių pulkelį, kol kas nepaslydau ir nepargriuvau, tuo labai patenkintas, o žiema... dar nesibaigė.

Vytautas (Martinkus)

2026 02 13 (el. p.)

Laba diena,

jau dabar pradedame galvoti apie poetų keliones į Lietuvos miestus ir miestelius Tarptautinio poezijos festivalio „Poezijos pavasaris“ metu. Šiais metais festivalis vyks gegužės 17-31 dienomis.

Ar norėtumėte ir galėtumėte dalyvauti festivalio renginiuose, – ar tik Šiauliuose vyksiančiuose, ar ir tolesniuose Lietuvos kampeliuose?

Lauksime Jūsų atsakymo!

Su geriausiais linkėjimais –

Rasa Bagdonavičienė

2026 02 17 (el. p.)

Laba diena,

labai Jums ačiū už atsakymą.

Taip jau yra, kai metų багаžas solidus, sveikata retas gali pasigirti. Bet nepaisant to, džiaugiuosi, kad esate kūrybingas. Lauksim Jūsų rinktinės, – ji pradžiugins ir mus!

Linkėdama sveikatos,

Rasa Bagdonavičienė

2026 02 18 (el. p.)

Gerbiami ir mieli Leonai ir Silvija,

buvau apakusi gavusi tiek medžiagos apie save. Nuoširdžiai dėkoju. Kai ko jau ir nebeprisimenu, bet buvo labai įdomu skaityti. Tiek prisiplepėjau, kad net nežinau, ką galėčiau pasakyti naujo Jūsų „Varpams“...

Laiko dar turim. Teks rimtai padirbėti. Tik kilo klausimas dėl eilėraščių. Naujų tikrai nebesuspėsiu. Knygoje yra 20 visai naujų eilėraščių, parašytų pereitą rudenį. Gal galėtume išrinkti iš jų Jums tinkamus?

Dar kartą ačiū už dėmesį. Jūsų laiškas praskaidrino man nuotaiką, nes turiu tam tikrų širdies problemų ir labai prastai jaučiausi šį rytą... Tikiuosi, viskas bus gerai.

Su šilčiausiais linkėjimais šitą slidžią žiemą.

Violeta (Palčinskaitė)

2026 02 18 (el. p.)

Gerą vakarą, gerb. Leonai,

ką tik iš Amerikos gavau „Draugo“ laikraštį su Tamstos parengtu pokalbiu. Tikrai malonu buvo po tokios ilgos pertraukos prisiminti mūsų gražią bendrystę.

Beje, gal galima nusipirkti Tamstos naujausią knygą?

Linkėdamas stiprybės ir besitęsiančios žiaurė gražiuos žėimuos

Juozas (Pabrėža)

2026 02 18 (el. p.)

Sveikas,

išėjo mano knyga, dedikuota Mindaugui. Prie progos perduosiu knygą. Pribinu pranešimo spaudai nuorodą.

Už kelių dienų imsiuos klausimų.

Gintas (Gascevičius)

2026 02 18 (el. p.)

Sveikinuosi ir sveikinu Jus, Leonai, su naujos novelių rinktinės pasirodymu. Džiaugiuosi Jūsų kūrybiškumu ir darbštumu. Šias būdo savybes Mindaugas

bus paveldėjęs iš tėvelių.

Bibliofilas būtų pamalonintas, jeigu ši novelių rinktinė su autoriaus įrašu atsirastų jo asmeninėje bibliotekoje.

Geriausi linkėjimai,

Gintautas (Černeckis)

2026 02 20 (el. p.)

Būtinai atrinksiu 10 eilėraščių, tik norėčiau, kad ir Jums jie tiktų. Atsakymus žadu parašyti iki kokio balandžio vidurio. Ar gerai? Mąstysiu ir apie nuotraukas.

Dar kartą širdingai dėkoju už „Draugą“, kuris labai labai mane pralinksmino. Jei ne Jūs, tikrai nebūčiau pagalvojusi, kad esu verta tokio išskirtinio dėmesio. Dabar bijau, kad jau viską pasakiau...

Dar kartą ačiū Jums ir Silvijai, linkiu gero savaitgalio.

Jūsų autorė *Violeta (Palčinskaitė)*

2026 03 01 (el. p.)

Ačiū už geras naujienas, mielas Leonai. Iš anksto dėkoju už rūpestį. Tikrai pradžiugintumėte bibliofilą naujomis savo prozos ir poezijos knygomis.

Gegužės 4 d. sulauksite gražaus jubiliejaus. Žemaičių knygams būtų gera proga paminėti Jūsų 80-metį. Pagalvojau apie Jūsų kūrybinio vakaro organizavimą Plungėje. Ar sutiktumėte atvykti į savo jubiliejinį renginį, kurį organizuotų S. Daukanto bibliofilų klubas? Ar leis Tamstos sveikata?

Skaitydamas žurnalą „Naujoji Romuva“ (2017/1), užtikau Jūsų 16 eilėraščių. Vienas eilėraštis – „Tarp knygų“ – ypač patraukė mano dėmesį.

Tebūnie Jums ir Jūsų bičiuliams šie jubiliejiniai metai širdingi ir šviesūs!

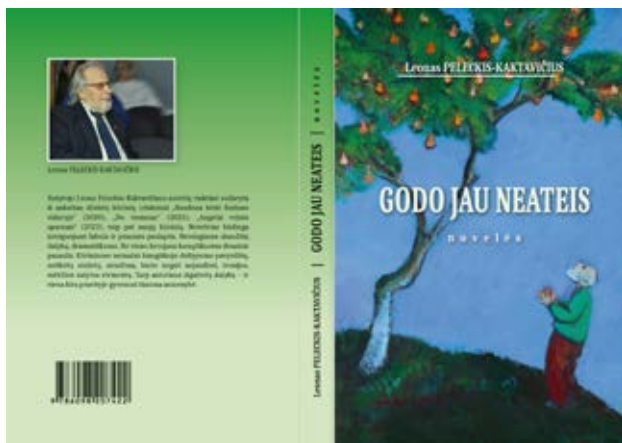
Gintautas (Černeckis)

2026 03 02 (el. p.)

Sveikas, mielas Leonai,

atsiprašau, kad lengvabūdiškai buvau pamanęs, jog naujojoje knygoje („*Godo*

jau neateis“ – red. *) viską esu matęs, tad po Paties patikslinimo išnaršiau paskutinį skyrių. Ir jis, pasirodo, tikrai turi naujų tekstų. Panašu, esat atradęs savitą novelistinių istorijų medžiagą, ji kaip ir anksčiau, iš gyvenimo realistinių mazgų ir stiprių siūlų, tuo ir patraukli. Kai ta medžiaga susijungia su įdomesne ir tinkama forma, atrodo labai neblogai. Tokia, mano akimis, yra novelė „Belaukiant Godo“.

Dėl teksto „Varpams“. Aš ilgai atidėlioju, vis dvejotau, bet pagaliau susivilioju prašymu / gundymu, nužiūrėjau epizodą ir apsisprendžiau. Kažkada buvau atidavęs man svarbų Moračos epizodą, panašiai vėl rizikuoju iškirpti keliolika (gana intymių) lapų iš tamsaus kompiuterio failo. Niekas jų nėra skaitęs. Jeigu ir redaktoriui atrodys, kad verta rizikuoti, parodyti juos viešai be konteksto, gal surizikuos ir skaitytojas. Turiu galvoje, įveiks, perskaitys ne itin rišlius ir sunkiai suprantamus mano užrašus. Palieku spręsti Pačiam.

Šviesios Kovo 11-osios

V.(ytautas Martinkus)

* Rašytojo Leono Peleckio-Kaktavičiaus novelių rinktinė „GODO JAU NEATEIS“ sudaryta iš anksčiau išleistų kūrinių (rinkiniai „Raudona kėdė fontano viduryje“ (2020), „Du viename“ (2022), „Angelai velnio sparnais“ (2023), taip pat naujų kūrinių. Novelėms būdinga intriguojanti fabula ir prasmės paslaptis. Nevengiama skaudžių dalykų, dramatiškumo. Ne vieno herojaus komplikuotas dvasinis pasaulis. Kūriniuose nemažai žmogiškojo dvilypumo pavyzdžių, netikėtų siužetų, atradimų, kurie negali nejaudinti, ironijos, subtilios satyros elementų. Tarp autoriaus išgalvotų dalykų - ir viena kita praeityje gyvenusi žinoma asmenybė.

2026 03 22 (el. p.)

Leonai, labas.

Būtinai prisiminkim kartu, apkabinkim malda, tylą, atsiminimu. Aukosiu Mišias už Mindaugą balandžio 17 d. 18 val. Jau užsirašiau.

Pratūnojau visą žiemą kambaryje, skaičiau. Dabar jau vakarai šviesesni, oras geresnis, paukščiai grįžta, tai ir ūpas atsiranda.

Trečiadienį ketinu pasiekti Vilnių, Gasparas Aleksa pristatys RS naują savo eilėraščių knygą. Pabūsiu, pasiklausysiu.

Artinas Velykos. Bažnyčioje daugiau tarnysčių.

Gal jau po Velykų bus atspausdinta mano eseistikos knyga. „Esatis“. Redagavo ir leidžia Vytautas Kaziela. Bus ten ir pamokslėlių, ir proginių šventinių rašinių, pamąstymų.

Gal teks Poezijos pavasario metu kokiame renginyje sudalyvauti. Nenoriu to masinio daugumo, o vienur kitur tai dar įveikiama, malonu, prasminga.

Apkabinu.

Justas Jasėnas

2026 04 01 (el. p.)

Laba diena, Leonai,

jums rašo Lietuvos rašytojų sąjungos kultūros projektų vadovė Greta Ambrazaitė. Nors iki jūsų jubiliejaus laiko dar nemažai, jau į priekį planuojame sąjungos narių renginius, pažymėtinas sukaktis.

Ar savo gražaus gimtadienio proga norėtumėte surengti kūrybos vakarą Lietuvos rašytojų sąjungoje? Siūlome gimtadienio ar jam artimiausią mėnesį, smarkiai nenutolstant nuo datos.

Jeigu pasiūlymas iš esmės domintų, netrukus aptartume visas detales, dalyvių sąstatą. J Šiems renginiams rurime šioją tokią biudžetą.

Linkėjimai,

Greta Ambrazaitė

2026 04 02 (el.p.)

dėkoju už nuoširdų laišką. Deja, vakaro jums nedalyvaujant surengti negalė-

sime, bet siunčiame geriausius linkėjimus visos administracijos vardu! Sve-
katos ir šviesaus pavasario bei artėjančių šv. Velykų.

Linkėjimai,

Greta

2026 04 01 (el. p.)

Sveiki,

dėkoju už dėmesį mano asmeniui. Pridėjote visą šūsnį klausimų labai plačiu
akiračiu, stengsiuosi atsiliiepti. Jums linkiu kuo šviesiausio Šv. Velykų Tridie-
nio. Pagarbiai,

Saulius Augustinas Kubilius

2026 04 02 (el. p.)

Labą dieną, gerbiame Leonai ir Silvija,

malonu, kad neužmirštat. Sveikinu su naujausiomis knygomis. Išties, labai
darbštus esate. Smagu jų sulaukti ir paskaityti. PDF formatas yra puikus.
Knygos tai nekeičia, bet turinį visada įdomu perskaityti.

Norėčiau paprašyti, jeigu galėtumėte, atsiųsti „Varpus“.

Linkiu šviesių dienų. Jaukaus Šv. Velykų laukimo. Būkit sveiki ir stiprūs.
Linkėjimai iš smėlėtos pakrantės. Nuoširdžiai *Daiva Molytė*

2026 04 02 (el. p.)

Ačiū labai, kokie gražūs eilėraščiai, kokia subtili lyrizmo ir humoro jungtis.
Puiku, kad yra ši rinktinė! Gražių Švenčių!

Dalia (Čiočytė)

2026 04 02 (el. p.)

Sveiki, p.Leonai. Labai džiugu, kad dirbat ir kuriat, nes kūryba – tai būdas
sakyti gyvenimui „taip“. Skaitysiu. O Jūsų „Kūrybos fenomeną“ jau seniai
planuoju įsigyti.

Geriausi linkėjimai ateinančių Šv. Velykų proga! Būkit palaiminti.

Patricija (Droblytė)

2026 04 02 (el. p.)

Mielas Leonai,

sveikinu su kūrybingu pavasariu ir artėjančiomis Šv. Velykomis. Spaudžiu dešinę,

Arvydas (Valionis)

2026 04 03 (el. p.)

Labas, Leonai,

dėkui už pavydėtiną kūrinį gausą ir grožį!

Žiūrėsime, skaitysime...

Aš pats pastaruoju metu kapstausi po visokias klinikas-poliklinikas: Anykščiuose kai kurių sričių gydytojų išvis nebėra, tad kelis syk važiauvau į Kauną, Ukmergę. Tai širdį šviečia, tai sprandą...

O tarp visų siuntimų – persiuntimų ir konsultacijų – tokie ilgi tarpai (ir savaitės, ir mėnesiai), kad pradėti nebesuprasti, kam išvis to reikia...

Kita vertus, pašventupiai stebuklingai šviesūs, gaivūs!

Tegyvuoja pavasaris, Prisikėlimas!

Rimantas (Vanagas)

2026 04 05 (el. p.)

Aleliuja!

Sveiki sulaukime ir kitų Šv. Velykų.

Pagarbiai –

Rimantas Dichavičius

2026 04 07 (el. p.)

Ačiū, Leonai. Ir už šventinius sveikinimus, ir už naują eilių rinkinį. Eilėraščiai per šventę savaime gražiai dera.

Vytautas (Martinkus)

2026 04 11 (el. p.)

Taip, brolau Leonai, TIKRAI nuostabu. SIURPRIZAS kaip reikalas. Tai bent dovana tas pokalbis (publikacija *dienraštyje „DRAUGAS“ (JAV) – red.*). O tamtos LABAI GRAŽIAI IŠLEISTA KNYGA. Malonu vartyti ir virtualiai. SVEIKINU.

Man labai patiko Jūsų eilėraštis:

*Neatsiklausęs iš manęs imi, imi,
likime, viską, kuo buvau laimingas.
Nors vienąkart pabūk su manimi
žmogum, draugu, – kai Žemėj tyliai sninga.*

*Galgi ir man sapne gėlė pražys
po to, kai širdimi pajusiu,
kad žodis, geleis, tulžis –
ne visas tu, tik nelemtoji pusė?*

1981 m. gruodis

O aš 5 dienas važiauvau per Lietuvą. Knygos pristatymai Marijampolėje, Druskininkuose, Anykščiuose, Rokiškyje.

*A.(rvydas J.uozaitis) pagarbiai
ir dėkingas*

2026 04 11 (el. p.)

Labas rytas, mielas Leonai.

Nudžiuginote bibliofilą. Ką tik paštininkė įteikė Jūsų novelių ir eilėraščių rinktinių knygas. Širdingai dėkoju Jums už brangias dovanas su šiltais įrašais, kurios papuoš mano asmeninę puspenkto tūkstančio vienetų biblioteką. Šiuo metu yra 127 autografuotos knygos, dovanotos Bičiulių.

Spėjau pavartyti gautas Jūsų knygas. Atkreipiau dėmesį į eilėraščių rinktinės

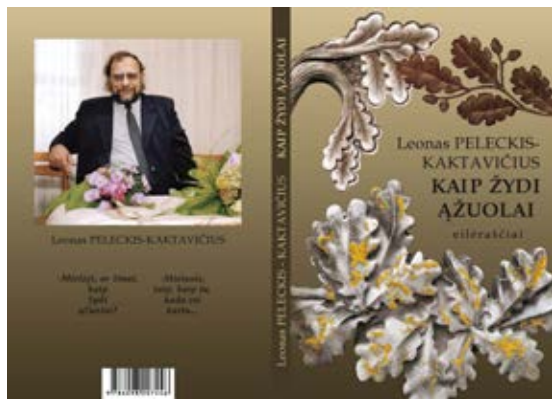
„Kaip žydi ąžuolai“ savitą knygos dalių apipavidalinimą. Dar tokios naujovės neteko matyti. Jūsų knygas atidėjau atidžiam skaitymui.

Mindaugo autografuotos knygos yra ant mano darbo stalo. Šį darbą netruksiu užbaigti.

Geriausio linkėjimai

S. Daukanto bibliofilų klubo vardu

Gintautas (Černeckis)

*Eilėraščių rinktinės
„Kaip žydi ąžuolai“
viršelis (dailininkas
Rimantas Dichavičius)*

*Tai – viena iš pavyzdžio neturinčių
ilustracijų, kurias kurdamas legendinis
dailininkas Rimantas Dichavičius
panaudojo ir prasmingiausias, labiausiai
dėmesio vertas eilėraščių rinktinėje „Kaip
žydi ąžuolai“ išspausdintas poeto eilutes*

2026 04 12 (el. p.)

Mielas p. Leonai,

gavau vakar Jūsų puikiąją dovaną!!! Nuostabi poezija ir nuostabi knyga, labai gražiai išleista. Ačiū už dedikaciją, ačiū už galias poetines įžvalgas!

Sveikatos, sėkmės ir daugel priežasčių linksmai šypsotis!

Dalia (Čiočytė)

2026 04 13 (el. p.)

Gerbiamas Leonai, neatsistebiu Jūsų kūrybingumu ir darbštumu. Vakar su malonumu baigiau skaityti dar vieną Jūsų knygą – „Godo jau neateis“. Tai – ne taupiu žodžiu parašytų novelių rinkinys, o skausminga Lietuvos istorija. Tik bijau, kad ateinančios kartos vargu ar supras, kaip galima buvo šitaip gyventi – melo, veidmainysčių ir išdavysčių liūne. Nemažai Jūsų novelių (pavyzdžiui, „Internacionalas“ arba „Vagies sūnus“) netgi primena dokumentines apybraižas – daug kas gebės atpažinti konkrečius žmones. Sveikinu, puiki knyga!

Linkėdamas dar ne vienos knygos –

Saulius (Kanišauskas)

2026 04 14 (el. p.)

Laba diena, gerbiamas Leonai,

sugrįžusi iš sostinės, iš Vaikų knygos šventės, kurią organizavo IBBY, teatre, atradau ir Jūsų atsiųstas knygas. Širdingai dėkoju. Esu sujaudinta.

Skaitau, vartau. Jos ant mano stalo...

Dar kartą širdingai dėkoju, linkėdama sveikatos ir stiprybės. Pavasarėja. Ir saulė kas kartą šypsosi šilčiau. Būkit sveiki ir stiprūs. Linkėjimai p. Silvijai.

Iki kitų kartų.

Daiva Molytė-Lukauskienė

2026 04 19 (el. p.)

Laba diena, mielas Bičiuli,

ačiū, kad pasidalinote „Draugo“ priedu „Kultūra“. Įdomu skaityti Jūsų infor-

matyvų interviu su A. Juozaičiu. Mums gera pamoka, kaip reikia prakalbinti pašnekovą.

Gražaus pavasario,
Gintautas (Černeckis)

2026 04 19 (el. p.)

Laba diena,
tikiuosi paties sulaukti G. Enoji „MOLĖS SVIN“ premjeroje.
Gytis Padegimas

2026 04 27 (el. p.)

Laba diena, Leonai,
labai dėkoju už atsiųstą informaciją.

Sutikrinau, kas yra gauta, kas priimta. Gauti dokumentai, išvardinti Jūsų sąrašė, buvo grupuojami ir įtraukti į vieną apskaitos vienetą, vienu apibendrintu pavadinimu. Būtent todėl mūsų sudarytas apyrašas nesutampa su Jūsų pateiktu sąrašu.

Į apyrašą įtraukti tik naujai gauti dokumentai. Gali atrodyti, kad kai kas jau buvo priimta anksčiau, tačiau taip nėra. Tarkime – nuotraukos su B. Brazdžioniu buvo priimtose ir gerokai anksčiau, tačiau dabar gavome iš Jūsų papildomas nuotraukas iš to paties vakaro su B. Brazdžioniu, bet nuotraukos skirtingos, fotografuotos kitu rakursu.

Kadangi nutarta kurti atskirą Mindaugo fondą, paprašiau darbuotojų visus gautus Jūsų dokumentus peržiūrėti ir įvertinti pakartotinai. Manau, kad didesnė dalis neįtrauktų į apyrašą dokumentų atsidurs Jūsų ir Mindaugo fonde. Gaila, tačiau tai padaryti labai greitai nebus galimybių dėl itin išaugusio darbo krūvio darbuotojams.

Jūsų norėčiau paprašyti dar paieškoti kuo daugiau dokumentų, susijusių su Mindaugo asmenybės formavimusi. Tai gali būti mokyklos ar studentavimo laikų pažymėjimai, knygelės, sąsiuviniai, rankraščiai, nuotraukos. Ypač popieriniame formate. Ačiū Jums labai už tam skiriamą laiką.

Pagarbiai -

Armantas Mockevičius,
Šiaulių apskrities archyvo direktorius

2026 05 04 (el. p.)

Gerbiamas rašytojau,

Maironio lietuvių literatūros muziejaus bendruomenės vardu nuoširdžiai sveikiname Jus garbingo jubiliejaus proga.

Jūsų kruopščiai kaupia ir muziejui patikėta medžiaga tapo svarbia mūsų fondų dalimi. Ji ne tik plečia galimybes tyrėjams, bet ir leidžia visuomenei iš arčiau pažinti kultūrinį gyvenimą, kurį pats aktyviai formavote. Vertiname atsakingą Jūsų požiūrį į paveldą, gebėjimą matyti jo vertę. Esame dėkingi už kultūrinį dialogą, kuris visada buvo grindžiamas pasitikėjimu ir pagarba.

Linkime Jums stiprios sveikatos, kūrybinio džiaugsmo ir įkvėpimo. Tegul Jūsų darbai ir toliau randa kelią į skaitytojų širdis, o patirtis tampa atrama naujiems sumanymams.

Su šilčiausiais linkėjimais,

Maironio lietuvių literatūros muziejus

*

*Palaiminti planetos laikini svečiai,
Kurie, nukrėtę dulkes, ne dėl gero vardo
Pakyla atkakliai ir eteryje nardo,
Mojuodami sparnais, galingais ir plačiais.*

*Palaiminti svajotojai! Kaip vieversėliai
Jų vizijos ištirpsta danguje staiga;
Jiems atviri pasauliai ir suprantama šneka,
Kuria byloja gėlės ir daiktai besieliai.*

/ Šarlis Bodleras. *Skrydis*
Vertė Vladas Baltuškevičius /

*Vaidotas Žukas. Laisvės vėjas.
LRS dovana jubiliatui*

Gerbiamas

Leonai Pelecki-Kaktavičiau,

**Šio gražaus jubiliejaus proga linkime tikėjimo,
kad visi esame čia reikalingi ir kad kiekviena diena –
sakymo laikas, šlovinimo laikas.**

**Tegul jis būna dosnus, tegul vilties ir meilės šviesa
veda Jus per gyvenimą ir kūrybą.**

Sveikatos ir sėkmės!

Lietuvos rašytojų sąjungos vardu

PIRMININKĖ

B. Jonuškaitė

VILNIUS

2026 m. gegužės 4 d.

2026 05 06 (el. p.)

Su gražiu jubiliejumi, gerbiamas Leonai! Šviesių dienų!

Renata Šerelytė

2026 05 07 (el. p.)

Laba diena, mielas Leonai,

Simono Daukanto bibliofilų klubo vardu sveikinu Jus ir „Varpų“ almanacho redkolegiją Lietuviškos spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dienos proga.

Džiaugiamės šviesa, kurią „Varpai“ skleidžia mūsų Tėvynėje.

Gyvuokite,

Gintautas (Černeckis)

*

LIETUVOS BAJORŲ KARALIŠKOSIOS SĄJUNGOS SVEIKINIMAS

26 Gegužė 13

Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos vadovybės vardu ilgametį žurnalo „Lietuvos bajoras“ redaktorių Leoną Peleckį-Kaktavičių nuoširdžiai sveikiname **80-ojo jubiliejaus proga!**

Jūsų ilgametis, kūrybiškas ir reikšmingas indėlis į Lietuvos kultūrą ir meną, ypač Lietuvos rašytojų sąjungoje, yra ryškus pavyzdys ištikimybės tautos dvasiniam palikimui ir kūrybinei misijai.

Tebūna Jums šis jubiliejus kupinas šilumos, dėkingumo ir prasmingų akimirkų su artimaisiais bei bendražygiais.

Linkime tvirtos sveikatos, kūrybinės energijos, dvasinės stiprybės ir tolesnių gražių darbų Lietuvos labui.

Su gilia pagarba ir nuoširdžiausiais linkėjimais,

Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos vadovybė

Leono Peleckio-Kaktavičiaus eilėraščiai iš spaudai rengiamos eilėraščių rinktinės „Kaip žydi ąžuolai“:

LEONAS PELECKIS-KAKTAVIČIUS EILĖRAŠČIAI

Iš spaudai rengiamos eilėraščių rinktinės „KAIP ŽYDI AŽUOLAI“

Gegužės 4 - giją Leonas Peleckis- Kaktavičius, ištikimas „Draugo“ „Kultūros“ priedo talkininkas, šventė garbingą 80-ies metų jubiliejų. Nuosirdžiai sveikiname gerbiamą Leoną ir linkime sveikatos, įkvėpimo ir nepavargstančios plunksnos!

Nuotraukos iš interneto

*

Neatsiklausęs iš manęs limi, imi,
likime, viešk, kuo būvau laimingas.
Nors viengaktį pabūk su manimi
žmogum, draugu, – kai Žemėj tyliai sninga.

Galgi ir man sapne gėlė gražys
po to, kai širdimi pajūsiu,
kad žodis, geležis, tūlis –
ne visas tu, tik nelemtoji pusė?

MEILĖ

Dar nebuvo tavęs, bet aš jau žinojau,
kad tavo pedom po triukšmingo lietaus
sugrįžta giedra per pavasario tolą.
Tačiau tegalėjau tuomet tik nujaust,

kad tu – šimtą, tūkstantį kart žemiskėnė,
o per tavo atstumą prie tavęs priartint
vieną sykį gyvenime leista.
Ir kad tu kaip erdvė,

mano tėvikišs upėm ištvinus. –
Jos pačioji gilumo
atspindi pražydusios žemės krūtinė
su skaidrausiom vėsmėm, su tiesiausiais keliais.

VESTUVIŲ NUOTRAUKA

Tokie ir likime – patiklūs –
tarp blysnų, linkėjimų ir apkalbų. –
Prabėgę metai tik patikslins
vardus dvivertįjį ir draugų.

Balandžio pumpurai virs mūs
gerų žmonių vėdais – ištikimi
pasauliai, kuris bus, –
į tartum obuolį imi.

Kaip gimtas kelias nemutoli
obelis šviesa švelniu raudoniui
ir šventas džiaugsmas, kad nuo to
perpus dalinamės druska ir duona.

ATSISVEIKINIMO ŽODŽIAI GULBEI BEBALSEI

Man linksma nelinksmia,
man liūdna neliūdina.
Gulbele bebalėse, –
jau saulė į rudę.

Ar taip ir išsikrisi –
nė žodžio netarus?
Ar taip ir išeis –
kaip tėvas į karą?

Kai skrisi –
duris sparnu palytėki.
Tave susapnuosiu
per paryčio miegį.

Tave palydėsiu,
išėjęs į kelią.
Gulbele bebalėse,
gulbele gulbe...

PASKUTINĖ VASAROS DIENĄ

Apvaikščioj vakarą, kaip ir kiekvieną vakarą,
glėbęs bręstą giliai po žeme ir medžių viršūnėse.
Žalomis akimis mižlinkapiu dega –
pried mūsų gimimą patirtas rugpjūčių jaukumas.

Paskul pereinu senolių nuvaikščiotą slenkstį,
kvepia bukvėm švelniom iš pilkėjančio rudenio.
Pavargę rankos ralko duoną pagarbiai ir nuolankiai,
o mar, kad jau baigėsi vasara – liūdina.

TARP KNYGŲ

Čia taip jauku ir paslaptinga.
Erdvė, kuria be sąlygų tikiu.
Čia vasara net sningant,
žibuoklės akys ir iš akų.

Ištikimi draugai lentynose išsiriakvę.
Ištieski ranką ir tave pakvies
į ligi šiol dar nematyto šemę.
Jau tu su ja sukles, sukles.

Ji veidą – būsimųjų amžių vėjas,
šalia – herojai ir antiherojai,
kokį dar niekur neregėtai,
kurie tikri, net jei iš oro.

Svarbu nepasiklyst tarp puodapių. Raidė
melygu radei. Ir jos kaip žmonės –
ne visos veržias į žvaigždes
ir ne visoms tokia kelionė.

VESTUVIŲ NUOTRAUKA. 2 Silvijai

Nuo tos dienos, kai tu,
kiek abejodama, į glėbį priėmėt,
pačiu gražiausiu Žemėje vardu
šaukiu. Ir myliu.

Pačiam save nelengva prisiminti.
Tai iš tavęs griausiu, ką turai.
Ir žodžiai, ir darbai, ir mintys
lygi iš giesmės pirmųjų vytyrių.

Tu man ir motina, ir tėvas,
rytai šviesiausi ir pirmi žiedai.
Tokie ir likime, kol Dievas
į mūsų kambarį ateis.

*

Iš ašarų prisiminimų vėjas
nuvijo virvę lig širdies.
Ir man ta atkarpa artėja.
Kuri didesnė mįslė – gyvenimo, mirties?

Jautiesi lyg peršokęs nematomą atstumą,
jis toks, kad ir norėdamas nepakartosi.
Dabar net tie, kurie išparvino, atstūmė,
jau neatrodo nei galintį, nei išlošę.

Daug svarbesni nylai ir dienos, valandos,
kurios taip niekada dar neskubėjo.
Senatvės šalinies,
pavasariu pražydęs vėjau?

Be reikalo, į koją jau netalysiu.
O ir keistai atrodytų pavasario-rudens lenktynės.
Tau laikas bėgti į aikštę,
o man kur kas svarbiau begarsis kinas.

Kai ašara iš skausmo didelio
ištrykš, bent niekas negrėdės.
Tu taip arti, kaip išsipildymas,
kaip žemė krintanti žvaigždė.

2026 05 18 (el. p.)\

(...) „ir skaudžiausiam eilėrašty turi plakti širdis“ (...)

Laba diena, mielas Leonai.

Siunčiu Mindaugui skirtus autografus. Įrašai knygose – iškalbingi. Jie papildoma asmenybės paveikslą.

Perskaičiau Jūsų poezijos rinktinę „Kaip žydi ąžuolai“. Jūs esate tikro tikėjimo, nes liekat ištikimas poezijos Mūzai. Džiaugiuosi, kad plaka poeto širdis eilėraštyje...

Jūsų prozos rinktinę tebeskaitau.

Būkit sveiki,

S.Daukanto bibliofilų klubo vardu Gintautas Černeckis

2026 05 26 (el. p.)

Laba diena,

sveikiname su pavasariu ir su „Poezijos pavasariu“, kuris jau taip išsibėgėjo, kad net neprieinu prie kasdinių darbų.

Gavome Jūsų eilėraščių rinktinę „Kaip žydi ąžuolai“ – širdingai Jums dėkojame. Linkime stiprios sveikatos ir naujų kūrybinių sumanymų.

Gražių dienų –

Birutė Jonuškaitė Augustinienė

Lietuvos rašytojų sąjungos pirmininkė

2026 06 08 (el. p.)

Laba diena, mielas Bičiuli,

šie metai Jums jubiliejiniai. Kaip kūrėjas pažymėjote juos poezijos ir prozos rinktinėmis. Išpūdingas Jūsų nuveiktų darbų literatūros srityje sąrašas. Stebiuosi ir gėriuosi Jūsų darbštumu ir atkaklumu. Vien tik „Varpų“ skambėjimas Šiauliuose – fenomenalus Lietuvos kultūros reiškinys.

Skaudi tema, bet negaliu nepaminėti: abu tėvai rašytojai išugdėte daug gero davusį ir dar daugiau galėjusį duoti gimtajam kraštui kūrėją šviesaus atminimo sūnų Mindaugą.

Būkite, mielieji,

S. Daukanto bibliofilų klubo vardu

Gintautas Černeckis

2026 06 09 (el. p.)

Nuoširdžiai sveikinu su Jubiliejumi ir linkiu Jums kūrybinės ugnelės bei sveikatos. Visa kita ateis savaime...

Pagarbiai, *Vydas (Dolinskas)*

a u t o g r a f a i

Mieliems bičiuliams Silvijai ir Leonui – gėrėdamasis neblėstančiu Jūsų kūrybingumu ir stiprybės ateities darbams linkėdamas –

2022.02.10 *Petras Bražėnas*

Petras Bražėnas. RUDENINĖS PABIROS. – Vilnius: 2021, kultūros žurnalo „SANTARA“ biblioteka.

*

Mielieji, Silvija ir Leonai, kai mintis tampa žodžiu, o žodis knyga, kelionė – tęsiasi.

2022, N. Akmenė *Julija*

Julija Almanis. DEUS FLUVIS: dvi poemos. – Kaunas: 2022, kūrybinė spaustuvė „RIDSALIS“.

*

Gerb. Leonui

Pagarbiai

Antanas Stankus

2023.

Antanas Stankus. GYVYBINGOS ŠEIMOS ŠAKNYS: publicistika. – S. Jokužio leidykla-spaustuvė, 2022.

*

Gerb. Leonui Peleckiui – ištvermės ir jėgų literatūros ir kultūros darbuose!

R. Kašauskas

Vilnius

2023.09.11.

Raimondas Kašauskas. KALNAS: apsakymai, pamatymai, interviu. – Vilnius: 2023, ŽUVĖDRA.

*

Gerbiamam Leonui Peleckiui-Kaktavičiui – dėkodamas už viską linkiu Jums ir visiems Jūsiškiams laimingų ir kūrybingų 2025-ųjų metų –

Alg. Bučys

2024, gruodis Vilnius

Algimantas Bučys. LIETUVOS KARALIAI IR KARALIENĖS: istorinis žinynas, sudarytas remiantis pirminių šaltinių faktografiniais duomenimis; I ir II tomai. – Vilnius: leidykla UAB „ALIO“, 2024.

*

Leonui Peleckiui

Su pagarba ir dėkingumu už ilgametį bendravimą ir bendradarbiavimą

R. Dichavičius

Vilnius, 2025 X 7

Rimantas Dichavičius. LAIKO ŠUKĖS IR AIDAI. Atsigręžus į nueitą kūrybos kelią: monografija. – Vilnius: „Petro ofsetas“, 2025.

*

Atmintis užpildo atsivėrusias būties properšas...

Leonui,

pagarbiai *Aleksandras (Ostašenkovas)*

2025-12-2

Aleksandras Ostašenkovas. ATMINTIES VIEŠKELIAI: fotografijos 1970-2016. - Vizualiojo meno kūrėjų asociacija, spausdino UAB „Šiaulių spaustuvė“, 2020.

*

Gerb. Leonai,

dėkoju už ilgametį bendradarbiavimą, kurio rezultatus rasite knygoje. Joje kviečiu plačiau susipažinti su Gyčiui reiškiamais įtarimais PADEGIMU.

Pagarbiai,

Elvyra Markevičiūtė

2025.12.01 Kaunas

Elvyra Markevičiūtė. ĮTARIAMAS PADEGIMAS: monografija. – VšĮ „Kultūros
barų“ leidykla, 2024.

*

Gerb. Leonai,

malonios pažinties su iliuzijų ambasadoriumi!

Pagarbiai,

Elvyra Markevičiūtė

2025.12.01 Kaunas

Elvyra Markevičiūtė. JACQUES TOJA – GRAŽIOSIOS ILIUZIJOS
AMBASADORIUS. – Kaunas, spaustuvė „KOPA“, 2024.

b i b l i o g r a f i j a

Straipsnių publikacijos

2021

Draugo (JAV) šeštadienis priedas „Kultūra“,
spalio 2, spalio 9:

4278. Pareiga buvo apšmeižtą tėvą apginti

Draugo (JAV) šeštadienis priedas „Kultūra“,
gruodžio 23:

4279. Žemaitės proanūkė pergyvena nebuvusi tokia atkakli, kaip jos talentinga baba

2022

Draugo (JAV) šeštadienis priedas „Kultūra“,
sausio 8, sausio 15:

4280. Labiausiai imponavo Balio Sruogos talentas ir ištikimybė artimiesiems

Draugo (JAV) šeštadienis priedas „Kultūra“,
sausio 29:

4281. Bajorų enciklopedijoje – praeitis ir dabartis

Draugo (JAV) šeštadienis priedas „Kultūra“,
vasario 26, kovo 5:

4282. Algimanto Kezio išpažintys

Draugo (JAV) šeštadienis priedas „Kultūra“,
kovo 26, balandžio 2, balandžio 9, balandžio 16:

4283. Tik Dievas visur iš didžiosios raidės
Varpai-2022(46):

4284. Vytauto Alanto knyga „Romas Kalanta“ (įž. žodis)

4285. Trys eilėraščiai ir klasiko žodis „Varpams“

4286. Petras Bražėnas: „Save priskirčiau prie netrukdušiusių augti“

4287. „Anykščių šilelis“ angliškai

4288. Įž. žodis Antano Klimo straipsniui

Draugo (JAV) šeštadienis priedas „Kultūra“,
rugsėjo 10, rugsėjo 17:

4289. Devyni iš slėpiningojo voko

Draugo (JAV) šeštadienis priedas „Kultūra“,
lapkričio 5, lapkričio 12:

4290. Nuo jaunatviškos svajonės iki filosofo kančios

Draugo (JAV) šeštadienis priedas „Kultūra“,
gruodžio 3, gruodžio 10:

4291. Satyrikas ir į kalėjimą dažniausiai sodina
Lietuvos bajoras-2022(28):

4292. Kad priartėtų Ukrainos palikimas Lietuvos
Didžiojoje Kunigaikštystėje

4293. Dešimt klausimų LBKS Garbės bajoriui
Aelitai Bielinytei

Draugo (JAV) šeštadienis priedas „Kultūra“,
gruodžio 24, gruodžio 31:

4294. Viliaus Purono fenomenas

2023

Varpai-2023(47):

4295. Aštuoniasdešimt

4296. Vytautas Martinkus: „Pirmiausia esu
rašytojas, o ne filosofas, ne pedagogas“

4297. Donaldas Kajokas: „Evangelijai – savas
metas“

4298. Įž. žodis apie Vytautą Volertą

4299. Įž. žodis apie Jackų Sondą-Sondeckį

4300. Du kūrėjai iš baltųjų varnų giminės

Draugo (JAV) šeštadienis priedas „Kultūra“,
vasario 11:

4301. Lietuva – ne pasaulio centras

Draugo (JAV) šeštadienis priedas „Kultūra“,
vasario 18, vasario 25, kovo 4:

4302. Prasmių paieškos

Draugo (JAV) šeštadienis priedas „Kultūra“,
kovo 11:

4303. „Aušros“ muziejui – 100
Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 balandžio 8:
 4304. Kas dovanos auksinį katiną
Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 gegužės 27:
 4305. Lietvamzdžiose įamžinti Gedimino stulpai
 sulaukė Nepriklausomybės
Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 birželio 3, 10, 17, 24:
 4306. Ką išeivijai reiškė AMKLF
Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 rugsėjo 2:
 4307. Likimo dūžiai
Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 rugsėjo 9, 16, 23:
 4308. Trys žvakelės Kaziui Jankauskui
Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 rugsėjo 30, spalio 7:
 4309. Jaunatvė ir kiti nutikimai

- Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“*,
 spalio 28, lapkričio 4:
 4310. Dievo duotas
Šiaulių kraštas, lapkričio 18:
 4311. Ką gali dvejetukininkas valdininkas?
Lietuvos bajoras-2023(29):
 4312. Jubiliejaus išvakarėse
 4313. Dešimt klausimų LBKS Garbės nariui karo
 istorikui prof. dr. Valdui Rakučiui
 4314. Lietuvos valstybės archyvuose – 120
 kilometrų dokumentų
 4315. Pasirinkimus lemia sutikti žmonės ir knygos
Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 gruodžio 9:
 4316. Mano likimą valdė atsitiktinimai
Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 gruodžio 30:
 4317. „Poezija persikėlė į paveikslus“

2024

- Varpai-2024(48)*:
 4318. Antanas Gasiūnas ir stebuklingai atsiradęs jo
 paruoštos knygos rankraštis
 4319. Įž. žodis tekstui „Bronio Railos laiskai
 Kazimierui Barėnui“
Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 vasario 3, 10, 17, 24:
 4320. Nedėkingumas yra pasaulio atlyginimas
Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 kovo 9, 16:
 4321. Su miegančiu ežiu ant prosenelės kelių
Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 kovo 30, balandžio 13:
 4322. „Atrandantys“ – pavyzdžio neturinti knyga
Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 balandžio 20:
 4323. „Žmonės – kaip knygos, svarbu turinys“
Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 balandžio 27:
 4324. Rašęs apie kiekvieną išeivijos rašytoją
 sukurtą knygą
Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 gegužės 4, 11:
 4325. Klausiat kaip Leninas. Atsakau kaip
 Granauskas

- Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“*,
 birželio 8, 15:
 4326. „Tik sielos tyloje gali nugalėti savo juitimus“
Šiaulių kraštas, rugpjūčio 9:
 4327. Lietvamzdžiose įamžinti Gedimino stulpai
 sulaukė Nepriklausomybės
Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 rugsėjo 7, 14:
 4328. Lobis ateities mokslininkų darbams
Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 rugsėjo 28, spalio 5:
 4329. Svarbiausia – pilnatvės jausmas
Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 spalio 19, 26, lapkričio 2, 9, 16:
 4330. Mudviejų gyvenimai buvo nelengvi, o laikai
 - nelaimingi
Lietuvos bajoras-2024(30):
 4331. Tarp Lietuvai svarbių asmenybių
 4332. Dešimt klausimų habil. dr. prof. Jurgiui
 Vanagui
Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 gruodžio 14, 21:
 4333. Teatro dailininkas, įamžinęs Lietuvos
 bažnyčias, ažuolus, malūnus ir
 gandrulizdžius

2025

Varpai-2025(49):

4334. Libertas Klimka: „Daugeliui mano svajonių likimas leido išsipildyti“
 4335. Devyniolika iš slėpiningojo voko
 4336. Martynas Juchnevičius: „Tenka suvaldyti dvi kūrybines patirtis“

Legendos, Nr. 1:

4337. Slaptų lietuviškų vakarų artistė – šimto vaikų mama

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 vasario 15, 22, kovo 1, 8, 15:

4338. NIDOS ATVIRUKAI: apie rimtus ir ne visai rimtus dalykus

Kultūros barai, Nr. 2:

4339. Apsnūdusiems nuo savirefleksijos stokos. Mindaugo Peleckio *post mortem* knyga „Esiniai“

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 kovo 22, 29, balandžio 5:

4340. Žydinčių medžių pranašystė

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 balandžio 12, 19:

4341. Per laiko kopas

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 balandžio 26:

4342. Viltie, išsipildyk!

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 gegužės 3:

4343. Eglė Juodvalkė

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 birželio 7:

4344. Lietuviškos kultūros ambasadorė Jolanta Vaičiaitė

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 birželio 28, liepos 5:

4345. Aldonai Elenai Puišytei kūryba – kaip pašaukimas

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 liepos 12, 19:

4346. Rašydamas Jonas Mikelinskas pagalvodavo ir apie Nobelio premiją

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 liepos 26:

4347. Lietuva prieš mirtiną pavojų (Prezidento Antano Smetonos atsiminimai)

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 rugsėjo 6, 13:

4348. Ant didžiųjų kūrybos svarstyklių

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 rugsėjo 20:

4349. Jauniausio autoriaus – pirmasis jubiliejus

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 spalio 11, 18:

4350. „Pagarbą lietuviškam žodžiui išugdė mokytojai“

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 lapkričio 8, 15, 22, 29:

4351. Likimo nepasirinksi. Jis renkasi tave
Lietuvos bajoras-2025(31):

4352. Mikalojus Konstantinas Čiurlionis ir Oginskiai

4353. Be jaudulio ar įkvėpimo į sceną išeiti neįmanoma

4354. Keturlapis dobilas vėl šviečia

Draugo šeštadieninis priedas „Kultūra“, gruodžio 20:

4355. „Atgaiva“ – tai dvasinis sukrėtimas

2026

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 sausio 3:

4356. Žemaitijos bibliofilai - atkakliausi

Varpai-2026(50):

4357. Deivė Sėkmė – įnoringas palydovas

4358. Pasiū – kaip mąstau, fotografuoju – kaip matau

4359. Gimiau po laimingą žvaigždę

4360. Aleksandro Ostašenkovo sustabdytos akimirkos

4361. Stasius Būdavas. Vienos nuotraukos istorija
Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 sausio 10:

4362. Poudo ožsėvuožės, buobas nasorasi

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
 sausio 17, 24, 31:

4363. Svarbu ne ką nors vyti, o kuo nors būti

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
vasario 14, 21:

4364. Vaikų poetė grįžo prie poezijos suaugusiems

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
kovo 7, 14, 21, 28, balandžio 4:

4365. Kūrybai reikia kaltininko, kuris autorių
išprovokuotų

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
balandžio 11:

4366. Laimė, kad ne tik Sąjūdžio tribūnas

„Šiaulių krašto“ kultūros, meno, literatūros
leidinys „Atolankos“, balandžio 17:

4367. Laimė, kad ne tik Sąjūdžio tribūnas

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
balandžio 25:

4368. Svarbiausioji diena

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
gegužės 23, 30, birželio 6, 13:

4369. Tikrasis menas ne kas kita, o bandymas
išsiaiškinti svarbiausia

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
birželio 27, liepos 4:

4370. Rimantas Dichavičius

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
liepos 11, 18:

4371. Mano kūryba – su ryškiu matematiko
atpalviu

Prozos publikacijos

2022

NAUJOJI ROMUVA, Nr. 1:

NOVELĖS

Virusas

Barbora, Barbora, ką darai?..

Du viename

Trupiniai pašto dėžutėje

Gyvenimas po gyvenimo

Partinis bilietas

Banditai

DRAUGO (JAV) šeštadieninis priedas

„KULTŪRA“, kovo 26:

DVI NOVELĖS

Šeši pipiriukai

Benzolas

LIETUVOS BAJORAS-2022(28):

DVI NOVELĖS

Buvusių bajorų nebūna

Senas paveikslas

2023

VARPAI-2023(47):

ATKLASTAI

DRAUGO (JAV) šeštadieninis priedas

„KULTŪRA“, kovo 4:

NOVELĖ Drugelis iš anapus

DRAUGO (JAV) šeštadieninis priedas

„KULTŪRA“, balandžio 15:

NOVELĖ Piktioji dvasia

2024

VARPAI-2024(48):

TRYS NOVELĖS

Atsisveikinimas su knygomis

Angelai (sargai) velnio sparnais

Du dalgiai

*ŠIAULIŲ KRAŠTAS, kultūros, meno literatūros
leidinys „ATOLANKOS“, vasario 9:*

TRYS NOVELĖS

Internacionalas

Geriau po žeme?

Kada bus geriau

*ŠIAULIŲ KRAŠTAS, „ATOLANKOS“, balandžio
30:*

ATKLASTAI

Atsisveikinimo skambutis?

KULTŪROS BARAI, Nr. 5:

NOVELĖS

Nadiežda

Marčios bateliai

Išpažintis

ŠIAULIŲ KRAŠTAS, „ATOLANKOS“, gegužės 14:

ATKLASTAI

Apie gyvenimo prasmę

Apie byrantį laiką ir žmones

Neužrašytas prisiminimas

ŠIAULIŲ KRAŠTAS, „ATOLANKOS“, birželio 11:
ATKLASTAI

Du broliukai ažuoliukai

„Amžių nugyvenę senoliai“

Kai dainuoja Stasys Povilaitis

ŠIAULIŲ KRAŠTAS, „ATOLANKOS“, birželio 28:

ATKLASTAI

Kur dingo rašytojai?

Senai ir seniai

„Pirk plytą“

Tai, kurios aš niekad neregėjau

*DRAUGO (JAV) šeštadieninis priedas
„KULTŪRA“, spalio 5:*

NOVELĖ

Išpažintis

*DRAUGO (JAV) šeštadieninis priedas
„KULTŪRA“, gruodžio 7:*

NOVELĖ

Dabar, kai manęs nebėra

2025

DRAUGO (JAV) šeštadieninis priedas

„KULTŪRA“, lapkričio 8:

DVI NOVELĖS

Belaukiant Godo

O gal tai buvo angelas?

2026

VARPAI-2026 (50):

PENKIOS NOVELĖS

Belaukiant Godo

Juodasis archyvas

Juodasis kvadratas

Palikimas

Sapnų mauzoliejųje

Eilėraščių publikacijos

2024

POEZIJOS PAVASARIS-2024

Tarp knygų

2026

DRAUGO (JAV) šeštadieninis priedas

„KULTŪRA“, gegužės 9:

AŠTUONI EILĖRAŠČIAI su įžanginiu žodžiu
jubiliatui

Neatsiklausęs iš manęs imi, imi...

Meilė

Vestuvių nuotrauka

Atsisveikinimo žodžiai gulbei bebalsei

Paskutinę vasaros dieną

Tarp knygų

Vestuvių nuotrauka. 2

Iš ašarų prisiminimų vėjas...

iš a r c h y v o

*Būsimasis rašytojas su mama ir
babyte. 1949*

*Alfonso Ivoškaus nuotraukose:
Mokslo pirmūnas, kuriam
visos audros dar ateityje.
Apie 1959-1960 m.*

Liūdnoji patirtis. Sibiras, Krasnojarsko kraštas. 1966

*Algimanto Puodžiūno nuotraukoje:
Gimtojo namo gonkose. 1968*

*Nuotraukoje iš **Maironio lietuvių literatūros muziejaus fondų**: Leonas (kairėje) su geriausiu jaunystės draugu dailininku-menotyriminku Stanislovu Meškausku-Urbonu šalia Pažaislio architektūrinio ansamblio, kurį, atėjus Nepriklausomybei, prikėlė naujam gyvenimui ir jam vadovavo. 1968*

Aleksandras Ostašenkovas. Mindaugas su tėvu Šiauliuose, prie Zubovų rūmų. Apie 1980

Su dėde Kaziu Kaktavičiumi, pastoviu dienraščio „Europos lietuvis“ autoriumi, teta Margeret ir Silvija Anglijoje. 1997

Janinos Jakševičienės nuotraukoje: Su sūnumi Mindaugu Čikagoje šalia tapybos šedevrų. 1989

Vytauto Šliūpo nuotraukoje: Su sūnumi Mindaugu ant Koliziejaus laiptų. 1989

Eilėraščių vertimai

*

Budiet ticho zdies rasty trava,
solnciem ochraniatsa lipy budut.
Pamiat ukriepit svoji prava
na usnuvšich zdies – ich nie zabudut.

I kogda nikto nie smožiet vnov
otyskat smertelnoj schvatki priznak,
v glub ziemly proniknuvšaja krov
zbieriežot, kad vieru, chlieb, Otčiznu.
1974

TY JIEST I BUDIEŠ

Kak gorkojie rydanjie vdov –
rosa na vietkach i travie,
nieugasajuščiєм ognie, –
i tak vsio s každym utrom vnov - -

Svietlo, pravdyvo – poplyvut
po bolšakam piesčianym liudi,
skvorcov viesiennyjie prieliudy.
Tiebia liš niet... Cviety cvietut...

Skvoz goriesty (čto nie zabudies),
okopy i tiech liet vraždu
gliažu na slied vo rži i ždu,
nadejas, veria – jiest i budies.
1976

Specialiojo pedagogo ir logopedo studijas primenantis jubiliejus. 1975

Harmoniją išaukštinant

Pedagoginio specialiojo defektologinio skyriaus, kurio vadovu yra profesorius K. Preikšas, darbuotojai ir mokytojai, kurie dirba šioje srityje, yra labai svarbūs. Jie yra tie, kurie padeda vaikams, turintiems defektologinių ypatybių, išsivystyti ir tapti pilnavertiais piliečiais. Jie yra tie, kurie padeda vaikams, turintiems defektologinių ypatybių, išsivystyti ir tapti pilnavertiais piliečiais.

Šio skyriaus darbuotojai ir mokytojai yra labai svarbūs. Jie yra tie, kurie padeda vaikams, turintiems defektologinių ypatybių, išsivystyti ir tapti pilnavertiais piliečiais. Jie yra tie, kurie padeda vaikams, turintiems defektologinių ypatybių, išsivystyti ir tapti pilnavertiais piliečiais.

Vytautas MARČIONAVIČIUS

...kuris yra labai svarbus. Jis yra tie, kurie padeda vaikams, turintiems defektologinių ypatybių, išsivystyti ir tapti pilnavertiais piliečiais. Jis yra tie, kurie padeda vaikams, turintiems defektologinių ypatybių, išsivystyti ir tapti pilnavertiais piliečiais.

...kuris yra labai svarbus. Jis yra tie, kurie padeda vaikams, turintiems defektologinių ypatybių, išsivystyti ir tapti pilnavertiais piliečiais. Jis yra tie, kurie padeda vaikams, turintiems defektologinių ypatybių, išsivystyti ir tapti pilnavertiais piliečiais.

Sriliesiančia valanda

...kuris yra labai svarbus. Jis yra tie, kurie padeda vaikams, turintiems defektologinių ypatybių, išsivystyti ir tapti pilnavertiais piliečiais. Jis yra tie, kurie padeda vaikams, turintiems defektologinių ypatybių, išsivystyti ir tapti pilnavertiais piliečiais.

PASTOVUMAS

...kuris yra labai svarbus. Jis yra tie, kurie padeda vaikams, turintiems defektologinių ypatybių, išsivystyti ir tapti pilnavertiais piliečiais. Jis yra tie, kurie padeda vaikams, turintiems defektologinių ypatybių, išsivystyti ir tapti pilnavertiais piliečiais.

NUVIRŠUSI KAZIMO RAUDA MOTYVAI

...kuris yra labai svarbus. Jis yra tie, kurie padeda vaikams, turintiems defektologinių ypatybių, išsivystyti ir tapti pilnavertiais piliečiais. Jis yra tie, kurie padeda vaikams, turintiems defektologinių ypatybių, išsivystyti ir tapti pilnavertiais piliečiais.

Atsinaujinimas

...kuris yra labai svarbus. Jis yra tie, kurie padeda vaikams, turintiems defektologinių ypatybių, išsivystyti ir tapti pilnavertiais piliečiais. Jis yra tie, kurie padeda vaikams, turintiems defektologinių ypatybių, išsivystyti ir tapti pilnavertiais piliečiais.

KELIAS

...kuris yra labai svarbus. Jis yra tie, kurie padeda vaikams, turintiems defektologinių ypatybių, išsivystyti ir tapti pilnavertiais piliečiais. Jis yra tie, kurie padeda vaikams, turintiems defektologinių ypatybių, išsivystyti ir tapti pilnavertiais piliečiais.

MUSLO LAUKO ATMINIMAS

...kuris yra labai svarbus. Jis yra tie, kurie padeda vaikams, turintiems defektologinių ypatybių, išsivystyti ir tapti pilnavertiais piliečiais. Jis yra tie, kurie padeda vaikams, turintiems defektologinių ypatybių, išsivystyti ir tapti pilnavertiais piliečiais.

Ir šiai publikacijai – pusę amžiaus. Tai – „Komjaunimo tiesos“ literatūrinis puslapis „Vėsmės“, palydėjimas ir kūrybos kelią. 1975 m. rugsėjo 5 d.

nemunas

1975 metų birželis

Leono Peleckio kūrybinė ir gyveniminių biografijos panalios — joms dar toli iki vidurdienio. Gimė jis 1946 metais Šiaulių rajone. 1969 m. baigė Kauno IX darbo jaunimo vidurinę mokyklą. Šiuo metu — Šiaulių K. Prėkšio pedagoginio instituto neakivaizdinio skyriaus absolventas. Dirba Šiaulių medžio apdirbimo kombinato vyresniausiu inžinieriumi konstruktoriumi.

Maujovėse Leono Peleckio aštraičiuos, ištalansuotus ir santūriuos, dingi ankstyvųjų metų galvalaikis neapibrėžtumas su grėivandėmis, nevaidmėmis todtų maeimais. Matyt, ligi tyktjimo mėnesiai buvo užpildyti svarstymų, abejonų, nuopolių ir klausimų, iki gelmės perversiančių pakilimo blyksnių. Ryškėja jo poetijos pasteto architektūra su subtiliais kontrastais, pulsuojančiu fonu, su puošniais ir atlektėlių derme. Čia „Jų užkopęs ant didelio kalno“, surandi „daug spalvų ir laisvės“, čia daug švelnumo, silumos ir sukaupimo, kantybės ir ligeso.

Tadtuos eorėjai, kad ateityje, neaprandant sugebėjimo mąstyti „nuo žemės lig žvaigždžių“, autoriui būtų artimesni realūs daktai ir matavimai, nei dėtomyse palytėtos, išgryninties todtams ima neraminti. Tikiu, jog jis debiutais sumėmė autoriui didesnio pasikėjimo savo įgėomis, paskatins greičiau įreikti kūrybinę stagnaciją.

Alfonas BUKONTAS

LEONAS PELECKIS

* * *

Pasaulis toks suprantamas ir žydras,
i jį lyg rūpestį remies —
tai paauglystės pėdos žydi
neužmirštuolių ir pelenių akimis.

Per lanką tarsi atmintį gėlėq
brendi, tikėdamas atradimu,
tačiau tik brydė žolėje palieka
išsaugotu per amžius ramumu.

Tiki ir netiki, kas buvo, ko nebuvo,
kol iš senos laukinės obelies
paskui berniukštį žydruma įgriūva,
kurią tik jam įmanoma paliest.

LAIMINGA DIENA

Kai paukščiams išmokau žiūrėti į akis —
tai buvo pavasari — liūdną ir švelną —
perpus kelyje padidėjo erdvė,
lyg būčiau užkopęs ant didelio kalno.

Tai švietė pasaulis, kurį atradau,
ir žemė, kuriai esu reikalingas.
Man rodės — nuo jos ligi aukšto dangaus
gyvena laimingi ir nemirtingi.

O paukščiai plevėno balta vorele —
vis žvilgsniais į žmones — pavargę nuo tolių.
Tėvynė kaip tėvas stovėjo šalia
ir klausė, kaip gimsta artojai ir duona.

ODĖ SAULĖS PATEKĖJIMUI

Už kasdienybės saulę — ačiū,
po ją tiek daug spalvų ir laisvės. —
[pratinai drąsiom akim žiūrėti į pradžią
kaip subrendimą, į kurį ateisiu.

Ir saulės patekėjime, ir žodžių svarume —
gilus ir sveikas ateities alsavimas.
Ne vien tik eigastim ramia
esi man artimas ir savas,

dar vienas išsipildantis Rytotau. —
Nuo žemės lig žvaigždės išmokau
mąstyti apie tave, o tolių toliuos
matyti tavę laimingą žmogų.

Debiutas žurnale „Šluota“. 1988 m. gruodis (Nr. 24)

Vytauto Šliūpo nuotraukoje: Prie Tado Kosciuškos paminklo su sūnumi Mindaugu. Vašingtonas, 1989

Janinos Jakševičienės nuotraukoje: Su poetu Kaziu Bradūnu „Draugo“ redakcijoje. Čikaga, 1989

Algimanto Žižiūno nuotraukoje: Su „Varpų“ autoriais – fotomenininku Ričardu Dailide (kairėje) ir dailininku Bronislovu Rudžiu (dešinėje) – Šiaulių centre, prie „Gaidžio“ susitikus. 1991

*Algimanto Žižiūno nuotraukoje:
Su Silvija Lietuvos rašytojų
sąjungos klube. 2001 m. gegužės
4 d.*

Gimus namus primenantis nežinomo dailininko XX a. pr. kūrinys, dabar persikėlęs į rašytojo svetainę

***Bronislovo Rudžio** nuotraukoje: Jubilatas su „Varpų“ rėmėjų – lietuvių saldinių fabriko „Rūta“ – originalia saldžiąja dovana*

*

LRS sveikinimas jubiliejaus proga:

*Mus visos puotos apvilia, deja,
taip pat ir kasdienybė... Bet su ja
keliaujantis nors retsykais išvysta
ugnelę ar šermukšnę migloje.*

Donaldas Kajokas

Gerbiamasis

Leonai

PELECKI-KAKTAVIČIAU,

Šią sukakties dieną visi literatūros

vieškeliais skubantys Jums

linki šviesios kasdienybės,

kūrybinės ugnelės ir

gero pakeleivio – Žodžio.

Sveikatos ir sėkmės

Lietuvos rašytojų sąjungos vardu

PIRMININKAS

VILNIUS

2011 m. gegužės 4 d.

*

**i n f o r m a c i j o s i r k t.
a p i e...**

1996-2020

- Raila B. Dviejų literatūrų pažintys. – Literatūra ir menas, 1996 08 31.
- Kukulas V. Viena iš galimos serijos. – Metai, 2000, Nr. 5.
- Šilbajoris R. Ypač garbingai ir gerai. – Literatūra ir menas, 2006 01 06.
- Prėskienis B. Tikras žodžių žmogus. – Šiaulių kraštas, 2006 05 04.
- Volertas V. Rašytojai Leono Peleckio-Kaktavičiaus vaizduose. – Draugas (JAV), 2008 02 09.
- Guščius A. „Aš baisiai pamėgau tiesias linijas...“ – Metai, 2009, Nr. 4.
- Jastramskienė L. Nepavaldūs laiko užgaidoms „Varpai“. – www.bernardinai.lt, 2009 12 21.
- Sereikaitė J. Besigilinant į kitų talento paslaptis. – Literatūra ir menas, 2011 06 17.
- Stasiulevičius A. Minčių ir spalvų žaismas. – Kultūros barai, 2011, Nr. 11.
- Jastramskienė L. Kai varpų dūžiai sutampa su širdies. – Nemunas, 2012, vasario 9.
- Kašauskas R. Laimingas atsitiktinumas? – Draugas (JAV), 2012 01 21.
- Šiaulys P. „Varpams“ užprogramuota jaunystė. – Metai, 2013, Nr. 5-6.
- Pakėnas A. Gražiais rašto darbais atautų „Varpų“ skambesys. – Nemunas, 2014 05 08.
- Kaniaukaitė S. Rožės „Varpų“ sukakčiai. – Nemunas, 2014 05 15.
- Prėskienis B. Bernardui Brazdžioniui skirta knyga. – Nemunas, 2014 11 20; Draugas (JAV), 2014 12 20.
- Martinkus V. Literatūros almanacho „Varpai“ epitektas: - Acta litteraria comparativa, 2015, Nr. 7.
- Apie Leoną Peleckį-Kaktavičių: recenzijos, straipsniai, pokalbiai, laiškai, autografai, bibliografija (sudarė M. Biliūnas, G. Čepurna, S. Jankūnaitė) – Šiauliai, Neoprintas, 2016.
- Burba J. „Varpų“ vakare – „ilgiausių metų!“. – Nemunas, 2016 05 26.
- Žutautas R. Apie neturinčią pavyzdžio knygnešystę. – Nemunas, 2016 12 08.
- Puronas V. Šiauliuose gyvena triskart redaktorius. – Šiaulių naujienos, 2017 05 27.
- Rėza J. Žmogus su sp[arnais. – www.radikalai.lt, 2017 09 19.
- Juozaitis A. Pagiriamasis žodis Leono Peleckio-Kaktavičiaus esė, pokalbių, atklastų knygai „ALGIMANTAS BALTAKIS: gyvenimas – meno kūrinys“ – www.radikalai.lt, 2018 10 17.
- Valdovų rūmų muziejui – 10 metų (2009-2018). 100 istorijos akimirų. – Vilnius: Macionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai, 2019: Valdovų rūmų muziejaus Bičiuliai, Partneriai, Rėmėjai (26 psl.).
- Šiaulių naujienos, 2019 04 30: Padėkos žodis bičiuliui Nacionalinės Lietuvos bibliotekų savaitės proga.
- Hokienė T. „Varpų“ sukaktis – trijose auditorijose. – Šiaulių naujienos, 2019 10 29.
- Petrošienė G. V. Atgimimo metais atnaujinti „Varpai“ skamba ir šiandien. – www.lzdraugija, 2019 11 18.
- Čiočytė D. Nutylėtų žodžių poezija. – Naujoji Romuva, 2019, Nr. 4.
- Čiočytė D. Aksiologinių rebusų poetika Leono Peleckio-Kaktavičiaus prozoje. – Naujoji Romuva, 2020, Nr. 2.
- Martinkus V. Selemonas Davulis: kas pakeitė jo vardo raides? – Naujoji Romuva, 2020, Nr. 2.
- Hokienė T. Jubiliejiniai „Varpai“ ir tarp naujų knygų. – Šiaulių naujienos, 2020 07 04.
- Černius D. Nuo didžiausio metų įvykio iki tolimos praeities akimirų. – Draugas (JAV), 2020 12 12.

2021

apie Leoną PELECKĮ-KAKTAVIČIŲ:

recenzijos, rekomendacijos, straipsniai, pokalbiai, laiškai, autografai, bibliografija / sudarė Mykolas Biliūnas, Giedrius Čepurna, Sofija Jankūnaitė. – Šiauliai: Saulės Titnagas, 2021. – 290 p., 37 iliustr.

Draugo (JAV) šeštadienis priedas „Kultūra“, spalio 30:

Gintaras Dragūnas. Svarbu ir geras vardas, ir protėvių atminimo įamžinimas

Šiaulių naujienos, lapkričio 27:

Teresė Hokienė. Apie tvirtus žingsnius kūryboje

2022

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
vasario 12:

Giedrius Čepurna. Varpams – 80

Naujoji Romuva, Nr.2:

Teresė Hokienė. Apie tvirtus žingsnius kūryboje

Naujoji Romuva, Nr.3:

Vytautas Martinkus. Ant adatos smaigalio

LŽS Kauno apskritys skyrius, rugsėjo 8:

Juozo Tumo-Vaižganto premija – rašytojui Kaziu
Sajai

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
gruodžio 17:

Danguolė Aukštaitytė. Apie praeitį įprasminusias
asmenybes ir palikuonių nuopelnus

Algirdas Julius Greimas. POKALBIAI. – Vilnius:
Vilniaus universiteto leidykla, 2022, 423 psl.

2023

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
sausio 28:

Algimantas Žemaitis. Jau skamba jubiliejiniai
„VARPAI“

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
gegužės 27:

Algis Vaskevičius. Kaune pristatoma išeivijos
dailininko Vytauto Osvaldo Virkau kūryba

Žemaitis (Plungės ir Rietavo krašto laikraštis),
spalio 17:

Jurgita Naglienė. Rašytojo atminimui – gyva
biblioteka

Lietuvos bajoras-2023(29):

Eduardas Urba. Nepaprasti Mindaugo lobynai

lrmk.lrv.lt/naujienos, gruodžio 9:

Būti įvertinti Vyriausybės kultūros ir meno
premijomis pretenduoja beveik 60 kūrėjų

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
gruodžio 16:

Ringaudas Žemaitis. Tarp ypatingos prabos
rašinių – ir priminimas apie bendravimo
vertybes

„Šiaulių krašto“ kultūros, meno, literatūros
leidinys „Atolankos“, gruodžio 30 d.:

Vladas Vertelis. „Varpų“ skambėjimas vienija
Lietuvą

2024

Varpai-2024(48):

Gintautas Gascevičius. Muzikinis albumas bus
dedikuotas Mindaugui Peleckiui

Gintautas Černeckis. Rašytojo Mindaugo Peleckio
asmeninė biblioteka – dovana bibliofilams

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
sausio 13:

Mykolas Biliūnas. 80 ir 35

Kultūros barai, Nr. 3:

Aleksandras Dragūnas. „Atrandantys“ – pavyzdžio
neturinti knyga

Šiaulių kraštas, „Atolankos“, birželio 11:

Aleksandras Dragūnas. „Atrandantys“ – pavyzdžio
neturinti knyga

Šiaulių kraštas, „Atolankos“, rugsėjo 13:

Arvydas Juozaitis. Saulabrolio giesmė

Šiaulių kraštas, „Atolankos“, gruodžio 6:

Arvydas Juozaitis. Pakeliui į jubiliejinį numerį

Vakarų ekspresas, gruodžio 9:

Arvydas Juozaitis. Ir vienas lauke karys, ir
vienas kultūroje žmogus – Leonas Peleckis-
Kaktavičius

Respublika, gruodžio 13:

Arvydas Juozaitis. „Varpai“ – Lietuvai ir apie
Lietuvą

2025

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
sausio 4:

Gediminas Žoromskis. Lietuvos bajorai mini
atkūrimo 30-metį

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
sausio 11:

Arvydas Juozaitis. Pakeliui į jubiliejinį numerį
Šiaulių kraštas, „Atolankos“, birželio 27:

Aleksandras MYKOLAS BILIŪNAS. Būtina
tikėti pašaukimu

Šiaulių kraštas, „Atolankos“, liepos 25:

Jonas Nekrašius. Gerardo Bagdonavičiaus
knygos ženklams ir lietuviškam ekslibrisui
Šiauliuose – 100 metų

Žemaitis, rugsėjo 19:

Gintautas Černeckis. Kvies prisiminti Mindaugo
Peleckio kūrybą

Radikalai.lt, rugsėjo 24:

Onutė Gaidamavičiūtė. Mindaugo Peleckio
atminimui skirtas vakaras

Plungė, rugsėjo 26:

Gintautas Černeckis. Renginys apie šviesaus
atminimo rašytojo Mindaugo Peleckio
įspūdingą kūrybą

Plungė, spalio 3; *Telšių žinios*, spalio 10:

Daiva Gerikienė. Taip likimas sudėliojo...

Lietuvos bajoras-2025(31)

Dalia Čiočytė. Nuosirdus polilogas meno filosofijos
temomis

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
gruodžio 6:

Mykolas Biliūnas. Žurnalo „Lietuvos bajoras-2025
(31)“ puslapiuose – daug praeities ir dabarties
įžymybių

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
gruodžio 20:

Giedrius Čepurna. Jau skamba jubiliejiniai
„Varpai“

2026

Varpai-2026(50):

Vytautas Martinkus. Apie radikalų aidą

Dalia Čiočytė. Glaudi filosofijos ir beletristikos
dermė

Onutė Gaidamavičiūtė. Vakaras, skirtas rašytojo ir
mokslininko jubiliejui

Gintautas Černeckis. Plungės bibliofilų renginys,
skirtas Mindaugo Peleckio kūrybiniam
palikimui

Draugo (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“,
vasario 14, 21:

Perpetua Dumšienė. Lietuvos regionų kultūros
leidiniai. **Šiaurės Lietuvos leidiniai.**
„Varpai“

„*Šiaulių kraštas*“, „*Atolankos*“, kovo 6:

Atspausdintas 50-asis „Varpų“ tomas; *Arvydas*
Juozaitis. Ilgas „Varpų“ kelias

**i š l e i s t o s,
r e d a g u o t o s,
s u d a r y t o s
k n y g o s**

Leono Peleckio-Kaktavičiaus knygos:

- SUGRĮŽTA GIEDRA. – Eilėraščiai. Vilnius: Periodika, 1991.
- NAMUOSE ANT PASADNOS ULYČIOS. – Biografinė apybraiža. Vilnius: Valstybinis leidybos centras, 1991.
- LAIMINGAS ATSIKILINUMAS: DIALOGAI AMERIKOS ŽEMĖJE. – Kūrybiniai portretai. Klaipėda: Rytas, 1992.
- BALTAS LAPAS – LYG ALTORIUS. – Esė. Klaipėda: Rytas, 1995.
- ODININKU PER METUS NETAMPAMA. – Publicistika. Šiauliai: Titnagas, 1998.
- PIRMIAUSIA KRAUJAS, O PASKUI ŽODŽIAI. – Esė, pokalbiai, studijos. Klaipėda: Klaipėdos rytas, 1999.
- PASAULIO PABAIGA ATIDEDAMA. – Esė. Kaunas: Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga, 2001.
- SUSTABDYTAS LAIKAS. – Esė apie kultūros įžmies. Šiauliai: Varpai, 2001.
- ŽODŽIŲ ŽMONĖS. – Esė, pokalbiai, studijos. Šiauliai: Varpai, 2002.
- VIZITINĖ KORTELĖ. – Publicistika. Šiauliai: Saulės spaustuvė-leidykla, 2004.
- VANDENS NAMAĮ. – Publicistika. Klaipėda: S. Jokužio leidykla-spaustuvė, 2004.
- KAZIMIERAS BARĖNAS. – Monografija. Šiauliai: Varpai, 2005.
- BALTIJOS ERDVĖS. – Publicistika. Klaipėda: S. Jokužio leidykla-spaustuvė, 2005.
- PIRMASIS REKTORIUS. – Publicistika. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla, 2006.
- NERAMUS ŽMOGUS : garsinė apybraiža (bendraautoris Valentinas Žaikauskas). – Vilnius: Lietuvos aklių biblioteka, 2006.
- ŽODI, KURIS ESI. – Esė, pokalbiai, studija. Šiauliai: Varpai, 2007.
- VANDENS TILTAI. – Publicistika. Klaipėda: Druka, 2008.
- ŠIMTMEČIO ISTORIJA. – Publicistika. Klaipėda: Druka, 2008.
- VITAM HOMINIS CURABO. – Publicistika. Šiauliai: Titnagas, 2008.
- VERSMIŲ KNYGA. – Lietuvos vandentvarkos ūkio istorija. Vilnius: LVTA, 2008.
- JURGIS JANKUS: gyvenimas ir kūryba. – Monografija. Šiauliai: Varpai, 2008.
- NAMUOSE ANT PASADNOS ULYČIOS: dar po dvidešimties metų. – Memuarinė eseistika. Šiauliai: „Aušros“ muziejaus leidykla, 2009.
- VYTAUTAS ALANTAS: gyvenimas ir kūryba. – Monografija. Šiauliai: Varpai, 2009.
- ŽODŽIAI, KURIE NEIŠDUOS. – Esė, pokalbiai, studija. Šiauliai: Varpai, 2011.
- JUOZO BAGDONO SPALVŲ IR ERDVIŲ VIZIJOS. – Biografinė monografija. Šiauliai: Varpai, 2011.
- VARPAI: istorija, autoriai, akcentai (sudarymas, įvadas, interpai). – Prisiminimai, straipsniai, studijos, laiškai. Šiauliai: Varpai, 2011.
- ADOLFAS VAIČAITIS. Kalta, nes tapo menininku. – Biografinė monografija. Šiauliai: Neoprintas, 2013.
- ANGELAS, KURIS SAUGO. – Publicistika. Šiauliai: Titnagas, 2013.
- „RŪTOS“ ISTORIJA: puslapiai, kviepiantys šokoladu. – Publicistika. Kaunas: Kopa, 2013.
- BERNARDAS BRAZDŽIONIS. Nuo „Kelonės mirazų“ iki „... už visų galaktikų“. – Esė, pokalbiai, laiškai. Šiauliai: Neoprintas, 2014.
- ARTI ŽMOGAUS. – Publicistika. Šiauliai: Neoprintas, 2014.
- VYTAUTO OSVALDO VIRKAU MENO VIZIJA. – Biografinė monografija. Šiauliai: Varpai, 2015.
- IR DAR KARTĄ ŽODIS. – Esė, pokalbiai, atklatai. Šiauliai: Varpai, 2016.
- KNYGNEŠYS IŠ TORONTO. – Biografija. Šiauliai: Varpai, 2016.
- ARTI KAIP IŠSIPILDYMAS. – Eilėraščiai. Šiauliai: Neoprintas, 2017.
- ALGIMANTAS BALTAKIS: gyvenimas – meno kūrinys. – Esė, pokalbiai, atklatai. Šiauliai: Neoprintas, 2017.
- LIETUVOS BAJORAI. – Enciklopedinis leidinys, I tomas (pratarinė, sudarymas, redagavimas). Vilnius: Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus viešoji biblioteka, 2018.
- „AŠ – LYDERIS“. – Publicistika. Šiauliai: Neoprintas, 2018.

- ŠUNS PLAUKAI. – Romanas. Šiauliai: Neoprintas, 2019.
- RAUDONA KĖDĖ FONTANO VIDURYJE. – Novelės ir apsakymai. Šiauliai: Neoprintas, 2020.
- LIETUVOS BAJORAI. – Enciklopedinis leidinys, II tomas (sudarymas, redagavimas). Vilnius: Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus viešojo biblioteka, 2021.
- ŽMONĖS KAIP KNYGOS. – Esė, pokalbiai, atklostai. Šiauliai: Varpai, 2021.
- DU VIENAME. – Novelės. Šiauliai: Saulės Titnagas, 2022.
- MINDAUGO LOBYNAI: rašytojo ir mokslininko Mindaugo Peleckio (1975-2023) gyvenimas ir kūryba (sudarymas). – Straipsniai, recenzijos, prisiminimai, disertacija. Šiauliai: Saulės Titnagas, 2023.
- ANGELAI VELNIO SPARNAIS. – Novelės. Šiauliai: Saulės Titnagas, 2023.
- APIE KŪRYBOS FENOMENĄ. – Pokalbiai, esė, atklostai. Šiauliai: Saulės Titnagas, 2025.
- GODO JAU NEATEIS. – Novelės. Šiauliai: Saulės Titnagas, 2026.
- KAIP ŽYDI AŽUOLAI. – Eilėraščiai. Šiauliai: Saulės Titnagas, 2026.

Parengtos ir išleistos knygos, redaguoti leidiniai:

- Kazys Jankauskas. ŠERMUKŠNIS PRIE EŽERO: apysakos ir apsakymai. – Klaipėda: Rytas; Literatūros almanacho „Varpai“ redakcija, 1995.
- Silvija Peleckienė. SUGRIAUTŲ NAMŲ VAIKAI: publicistika. – Klaipėda: Rytas, 1995.
- Jurgis Jankus. PAPELKIŲ SKIRPSTŪNAS; pasakojimas. – Klaipėda: Rytas; Literatūros almanacho „Varpai“ biblioteka, 1996.
- Silvija Peleckienė. PADOVANOK MAN EDELVEISĄ: novelės. – Klaipėda, Rytas, 1997.
- Kazimieras Barėnas. APSAKYMŲ RINKTINĖ (sudarymas ir rengėjo žodis). – Šiauliai: Literatūros almanacho „Varpai“ redakcija; Saulės spaustuvė, 2004.
- Adolfas Vaičaitis. EKSLIBRISAI (įžanginis straipsnis). – Šiauliai: Saulės spaustuvė, 2005.
- Vaclovas Peleckis. PASAULIS, KURIAME GYVENAU (redagavimas Mykolo Čepurnos slapyvardžiu). – Šiauliai: Saulės delta, 2006.
- Kazimieras Barėnas. TŪBOTO GAIDŽIO METAI: romanas (str. apie autorių ir romaną). – Šiauliai: Literatūros almanacho „Varpai“ redakcija; Saulės spaustuvė, 2006.
- Kazimieras Barėnas. BERAGIO OŽIO METAI: romanas (str. apie autorių ir romaną). – Šiauliai: Literatūros almanacho „Varpai“ redakcija; Saulės spaustuvė, 2007.
- Vaclovas Peleckis. APIE SAVE IR LIETUVOS BOKSĄ (įžanginis žodis). – Šiauliai: Saulės delta, 2009.
- Antanas Stankus. GYVYBINGOS ŠEIMOS ŠAKNYS: publicistika. – Klaipėda: S. Jokužio leidykla-spaustuvė, 2022.
- Mindaugas Peleckis, Algimantas Lyva. ATRANDANTYS: trys romanai, žaidimas ir karantino kronikos (redagavimas). – Šiauliai: Saulės Titnagas, 2024.
- Mindaugas Peleckis. ESINIAI: asmenybių galerija; apie pasaulį ir save; (pa)skaitiniai (įžanginis žodis, sudarymas). – Šiauliai: Saulės Titnagas, 2024.
- Mindaugas Peleckis. TESTAMENTAS: poezijos rinktinė (sudarymas). – Šiauliai: Saulės Titnagas, 2025.
- Mindaugas Peleckis. RADIKALIAI KITOKS POŽIŪRIS Į KULTŪRĄ: pokalbiai, esė, knygos, garsas (įžanginis žodis, sudarymas). – Šiauliai: Saulės Titnagas, 2025.
- Literatūros almanachas „VARPAI“, Nr.3-50 (1989-2026).
- Istorijos ir kultūros žurnalas „LIETUVOS BAJORAS“, Nr.10-32 (2005-2026).
- Istorijos ir kultūros žurnalas „GENEALOGIJA IR HERALDIKA“, Nr.1 (2017).

Vertimai:

Tomas Venclova. Esė „Pavasaris Berklyje“ („Varpai-2009 (24)“; Czesław Miłosz, Tomas Venclova. Grįžimai Lietuvon. – Vilnius: Vaga, 2014).

Tomas Venclova apie Czesławą Miłoszą. Iš atsiminimų (Dvikalbis leidinys. Eilėraščių originalai ir vertimai. – Vilnius: Apostrofa, 2022).

Grigorijus Kanovičius. Apsakymas „Ar atmeni, kaip laimė mums šypsojos?..“ („Varpai-2011 (26)“).

Apie Leoną Peleckį-Kaktavičių:

apie Leoną Peleckį-Kaktavičių: recenzijos, straipsniai, pokalbiai, laiškai, autografa, bibliografija / sudarė Mykolas Biliūnas, Giedrius Čepurna, Sofija Jankūnaitė. – Šiauliai: Neoprintas, 2016. – 316 p., 37 iliustr.

apie Leoną Peleckį-Kaktavičių: recenzijos, rekomendacijos, straipsniai, pokalbiai, laiškai, autografa, bibliografija / sudarė Mykolas Biliūnas, Giedrius Čepurna, Sofija Jankūnaitė. – Šiauliai: Saulės Titnagas, 2021. – 290 p., 37 iliustr.

Knygos, kuriose atspausdinti Leono PELECKIO-KAKTAVIČIAUS tekstai

Algirdas Julius Greimas. **Asmuo ir idėjos, 1.** – Vilnius: Baltos lankos, 2017:

PRASMIŲ PAIEŠKOS (619-631 psl.; 6, 52, 637, 638, 640, 654, 663, 664, 668, 677, 688, 708, 709).

Czesław Miłosz. 31 eilėraštis. Tomas Venclova apie Czesławą Miłoszą. **Iš atsiminimų (141-152 psl.), iš anglų kalbos vertė Leonas Peleckis-Kaktavičius.** – Dvikalbis leidinys. Eilėraščių originalai ir vertimai. – Apostrofa, 2022.

Petras Bražėnas. **Rudeninės pabiro** / Vilnius: 2021 (kultūros žurnalo SANTARA biblioteka):

XXI AMŽIUIJE RAŠYTOJAS JAU NE ŠAUKLYS (58-93 psl.).

Žibuntas Mikšys. Pokalbiai. Vilnius, Lietuvos kultūros tyrimų institutas, 2026:

LIETUVA – NE PASAULIO CENTRAS (150 -159 psl.)

Zenono Baltrušio nuotraukose: Leonas Peleckis-Kaktavičius Lietuvos rašytojų sąjungos suvažiavime

a p d o v a n o j i m a i

Leono PELECKIO-KAKTAVIČIAUS APDOVANOJIMAI (1987-2025):

- 1987 m. Tarptautinio publicistinio konkurso Motinystės tema laureatas.
- 1993 m. Lietuvos kultūros fondo Padėkos raštas.
- 1995 m. Lietuvos žurnalistų draugijos premijos už geriausią objektyvios ir visapusiškos informacijos pateikimą spaudoje laureatas.
- 1995 m. Literatūrinė „Varpu“ premija.
- 1997 m. rugsėjo 6 d. „Lietuvos aidą“ liudijimas, kad jubiliejinio išleidimo dieną buvo lemta dirbti dienraštyje, atgimusiame kartu su Lietuva.
- 1998 m. Kazio Daugėlos (JAV) kultūros premija.
- 1998 m. AB „Šiaulių stumbras“-100 metų“ aukso medalis.
- 2000 m. Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos Padėkos raštas „už gerą, sąžiningą darbą, pareigingumą ir aktyvią veiklą Lietuvos bajorų karališkojoje sąjungoje.“
- 2001-05-04. Lietuvos rašytojų sąjungos Sveikinimo raštas: „Teprimena šis įrašas, kad sukakties dieną rašto broliai ir sesės yra su Jumis. Didžiuojamės Jūsų kūriniais, džiaugiamės esą to paties kelio keleiviai. Ilgiausių metų, sėkmės!“
- 2002 m. Stasio Lozoraičio premija „Kelyje į Vilties Prezidento Lietuvą“.
- 2002 m. Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos Padėkos raštas „už aktyvų dalyvavimą ir nuoširdų darbą mūsų veikloje.“
- 2003 m. Šiaulių apskrities viršininko administracijos Padėkos raštas už literatūros almanacho atnaujinimą, nuoširdų darbą puoselėjant gimtąją kalbą ir literatūrą.
- 2003 m. Šiaulių miesto savivaldybės administracijos Kultūros skyriaus Padėkos raštas „už puoselėjamą žymių žmonių kūrybą almanacho „Varpai“ įkūrimo 60-mečio proga.“
- 2005 m. Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos Padėkos raštas „už ilgametę „tarnystę“ Bajorų Sąjungai.“
- 2006 m. Lietuvos autorių teisių gynimo asociacijos Aukso plunksna.
- 2006 m. Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos Garbės bajoro vardas.
- 2009 m. Šiaulių apskrities viršininko Garbės ženklas „Už nuopelnus Šiaulių apskrčiai – „už aukštą profesinį meistriškumą, kūrybiškumą, nuoseklų ir ilgametį darbą telkiant Šiaulių krašto rašytojus ir leidžiant literatūros almanachą „Varpai“.“
- 2011 m. Kultūros ministerijos Padėkos raštas „už nuopelnus Lietuvos kultūrai ir literatūrai: eseistiką ir literatūrinius tyrinėjimus, literatūros almanacho „Varpai“ atgaivinimą ir išsaugojimą.“
- 2012 m. Lietuvos rašytojų sąjungos Padėkos raštas „Varpu“ sumanymo 70-mečio proga „už ilgametį ištvėrimą triūsą, už ženklių indėlį į mūsų kultūrą, už ištikimybę idėjai.“
- 2013 m. Respublikinės Šiaulių ligoninės generalinio direktoriaus Padėkos raštas „už aktyvią, ryžtingą ir profesionalią poziciją, nušviečiant Respublikinės Šiaulių ligoninės veiklą.“
- 2013 m. Šiaulių miesto kultūros ir meno premijos laureatas.
- 2014 m. Lietuvos autorių teisių gynimo asociacijos Aukso žvaigždė – „už autorių kūrybos sklaidą.“
- 2014 m. Kultūros ministerijos Padėkos raštas „už 25-erius metus leidžiamą almanachą „Varpai“ ir ilgametį lietuvių kultūros puoselėjimą supažindinant skaitytojus su originaliais ir prasmingais literatūros kūriniais.“
- 2015 ir 2016 m. Nominuotas Nacionalinei kultūros ir meno premijai.
- 2016-05-10. Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos Sveikinimo raštas jubiliejaus proga.
- 2016 m. Kultūros ministerijos aukščiausias apdovanojimas – Aukso garbės ženklas „Nešk savo šviesą ir tikėk“ – „už svarų indėlį ir ypatingus nuopelnus Lietuvos kultūrai ir menui, už iniciatyvas, inspiruojančias bendruomenę pozityviai veiklai, už asmeninį atsakomybę, kuriant kultūrinę ir dvasinę aplinką.“
- 2016 m. Ordino „Už Nuopelnus Lietuvai“ medalis.

- 2017 m. Lietuvos Respublikos Seimo Padėkos raštas „už nuoširdžią ir aktyvią kūrybinę veiklą puoselejant literatūros almanachą „Varpai“ bei pilietiškumo, demokratinių ir žmogiškųjų vertybių sklaidą.“
- 2017 m. Algirdo Juliaus Greimo medalis (Nr. 1).
- 2018 m. Gabrielės Petkevičaitės-Bitės atminimo medalis „Tarnaukite Lietuvai“ – „už visuomeniškai aktualią publicistiką, ugdančią tautiškumą ir dvasines vertybes“.
- 2020 m. Nominuotas Nacionalinei kultūros ir meno premijai.

- 2023-05-20. Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos Padėkos raštas „už daugiamečių reprezentacinio LBKS žurnalo „Lietuvos bajoras“ redagavimą, aktyvų dalyvavimą LBKS veikloje, kūrybiškumą ir iniciatyvas, garbingą Lietuvos bajorystės tradicijų puoselejimą.“
- 2023-12-08. Nominuotas Vyriausybės kultūros ir meno premijai.
- 2024-02-06. Šiaulių „Aušros“ muziejaus Padėkos raštas „už ilgus kūrybinio darbo metus kauptos lietuvių išeivijos rašytojų bei Lietuvos kūrėjų kolekcijos dovanojimą Šiaulių „Aušros“ muziejui ir prasmingą bendradarbiavimą, rūpinantis Lietuvos ir Šiaulių istorijos ir kultūros sklaidą.“

„Aušros“ muziejaus Padėkos raštas

Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos Padėkos raštas

a l b u m a s

Neatsitiktinai knygoje atsirado šis skyrius: 2025 m. balandžio 30 d. rašytojo šeimoje pažymėtos smaragdinės vestuvės. Daug gražaus, įspūdingo per tuos 55-erius metus būta Silvijos ir Leono gyvenime. Knygos sudarytojai nutarė juos įamžinti dviem Leono eilėraščiais, vestuvių dieną fotomenininko Alberto Kivyčiaus užfiksuotomis akimirkomis ir varine vestuvių dovana.

Vestuvinių nuotraukų albumas saugomas Maironio lietuvių literatūros muziejuje.

VESTUVIŲ NUOTRAUKA

*Tokie ir liksime – patiklūs –
tarp šypsenu, linkėjimų ir apkalbų. –
Prabėgę metai tik patikslins
vardus dviveidžių ir draugų.*

*Balandžio pumpurai virš mūsų
gerų žmonių veidais – ištikimi
pasauliui, kuris bus, –
jį tartum obuolį imi.*

*Kaip gimtas kelias nenutols
obels šviesa švelniu raudoniu
ir šventas džiaugsmas, kad nuo tol
perpus dalinamės druska ir duona.*

1974

*VESTUVIŲ NUOTRAUKA. 2**Silvijai*

*Nuo tos dienos, kai tu,
kiek abejodama, į glėbį priėmei,
pačiu gražiausiu Žemėje vardu
šaukiu. Ir myliu.*

*Pačiam save nelengva prisiminti.
Tai iš tavęs geriausia, ką turiu.
Ir žodžiai, ir darbai, ir mintys
lyg iš giesmės pirmųjų vyturių.*

*Tu man ir motina, ir tėvas,
rytai šviesiausi ir pirmi žiedai.
Tokie ir liksime, kol Dievas
į mūsų kambarį ateis.*

2015. 04. 29-30

*Vestuvių dovana, kurios kitoje
pusėje išgraviruota: „Gerbsim
ir dienos tos lauksim, varį
kol paversit auksu“. Išsipildė
linkejimas, dar ir su kaupu*

PAVARDŽIŲ RODYKLĖ

A

Adamkus Valdas 70
 Alantas Vytautas 7, 269
 Aleksa Gasparas 116
 Aleksiūnienė Ilona 175
 Ališanka Eugenijus 101
 Almanienė Julija 194, 265
 Almanis Rita 36, 223, 226
 Almanis Vytautas 76, 117, 194
 Ambrazaitė Greta 252
 Anglickis Stasys 50
 Aputis Juozas 101, 106
 Aukštaitytė Danguolė 77-81
 Avyžienė Irena 181, 194, 201, 206
 Avyžius Jonas 101

B

Bacevičiūtė Danutė 233
 Bačiulė Deimantė 288
 Bagdonas Juozas 7-9, 114
 Bagdonavičienė Rasa 247
 Bagdonavičius Eduardas 23
 Bagdonavičius Gerardas 64
 Bakas Vainius 84, 85
 Balčytis Eduardas 44, 50
 Baliukonė Onė 101
 Baltakis Algimantas 52, 66, 75
 Baltrušis Zenonas 45, 293
 Baltušis Juozas 42
 Barėnas Kazimieras 7, 40, 270
 Beitnaras Vidas 83
 Bielinytė Aelita 39, 47, 78, 269
 Biliūnas Mykolas 110-113, 156-159
 Binkis Kazys 87, 98, 110
 Bradūnas Kazys 17, 98, 99, 105, 110
 Brazdžionis Bernardas 42, 97, 99, 104, 117, 160, 242, 243
 Baziūnas Vladas 221, 243
 Bražėnas Petras 46, 65, 76, 106, 174-176, 195, 205, 220, 230, 241, 265, 269

Bučys Algimantas 94, 202, 213, 218, 222, 266
 Bučys Eduardas 29-36
 Budraitis Rimas 108
 Budzys Tauras 62
 Buišas Alfonsas 279
 Bukontas Alfonsas 224, 235
 Bulotaitė Giedrė 94, 125
 Butkevičius Jonas 55
 Būdavas Stasius 271
 Bogdanas Konstantinas 55, 120, 174
 Borutienė Elga 69
 Bugailiškis Peliksas 169

C

Cibulskienė Deimantė 212
 Cinzas Eduardas 188

Ch

Chmieliauskaitė Indrė 201

Č

Čepurna Giedrius 72-76, 160-164
 Černeckis Gintautas 86-91, 109, 113, 148-150, 188, 197, 199, 207, 209, 213, 218, 222, 224-226, 228, 229, 235, 241, 244, 246, 249, 255, 257, 260, 262
 Čiočytė Dalia 46-52, 63, 86, 135-138, 179, 185, 192, 220, 227, 229, 231, 234, 239, 256

D

Dailidė Ričardas 117, 283
 Dainys Augustinas 26, 145
 Dambrava Vytautas 24
 Daniliauskas Jonas 45
 Dargevičiūtė Edita 192
 Daugėla Kazys 50
 Daujotis Artūras Rukas 242-243
 Daujotytė Viktorija 74, 101, 106
 Davidavičiūtė Jurgita 152-155
 Dichavičius Rimantas 60, 135, 147, 228, 229, 235, 253, 255, 266, 272

Dilys Antanas 71, 97, 105
 Dirgėla Aleksandras 37-45
 Dirsienė Saulė 176
 Dolinskas Vydas 56, 78, 181, 195, 202, 245, 263
 Dragūnas Gintaras 54-57
 Droblytė Patricija 26, 199, 205, 234, 252
 Dumšienė Perpetua 170

F

Fokas Antanas 214

G

Gaidamavičiūtė Onutė 135-138, 143-147, 186
 Gascevičius Gintautas 25-26, 80, 238, 248
 Gasiūnas Antanas 270
 Geda Sigitas 105
 Gerikienė Daiva 151
 Girdenis Aleksas 186
 Girdenis Povilas 25
 Giržadienė Rima 192
 Granauskas Romualdas 270
 Greimas Algirdas Julius 17, 68, 72, 73, 83, 87, 97, 104, 110, 111, 115, 170
 Grigas Robertas 214
 Grušas Juozas 17
 Gruževskis Boguslavas 219
 Gudaitis Leonas 83
 Gudaitis Romas 86
 Gurauskis Juozas 13
 Gurevičiūtė Gintarė 150
 Gutauskas Giedrius 21
 Gutauskas Leonardas 11, 101

H

Hokienė Teresė 64-71

I

Ilgūnas Bronislovas 67
 Inčiūra Kazys 17
 Ivoskus Alfonsas 277

J

Jacinevičius Leonidas 108
 Jakševičienė Janina 278, 282
 Jakševičiūtė-Venclauskienė Stanislava 86, 153

Jakubauskas Vytautas 23
 Jakovlevas Jurius 39, 47
 Jankauskas Kazys 17, 72, 73, 96-111, 170, 270
 Jankus Jurgis 7, 99
 Jankūnas Bronius 43, 50
 Jarmalaitė Sonata 47, 48, 94
 Jasaitis Domas 97
 Jasėnas Justas 206, 239, 251
 Jautakė Ona 221
 Javaitis Juozas 40, 51
 Jazukevičiūtė Dalia 24, 25, 85, 180
 Jonuškaitė Augustinienė Birutė 175, 180, 181, 195, 203, 206, 259, 262
 Juchnevičius Eduardas 40, 163-165
 Juchnevičius Martynas 40, 47, 271
 Juknevičius 144
 Jurašas Jonas 242
 Jurašienė Aušra Marija 242
 Juodvalkė Eglė 271
 Juozaitis Arvydas 68, 74, 85, 114-118, 165-169, 183, 190, 206, 211, 217, 220, 224, 232, 239, 254

K

Kačiūskienė Genovaitė 42, 50
 Kajokas Donaldas 38, 46, 83, 84, 107, 112, 191, 270
 Kaktavičius Kazys 40, 47, 49, 278
 Kalanta Romas 269
 Kanišauskas Saulius 115, 210, 216, 230, 241, 245, 256
 Kanopkienė Laima 211
 Karčiauskas Mykolas 70
 Kašauskas Raimondas 75, 265
 Kašauskas Stasys 86, 108, 189, 197, 202
 Keliuotis Juozas 96
 Keturakis Robertas 69
 Kezys Algimantas 269
 Kiaušas-Elmiškis Vidmantas 83, 222
 Kirvaitis Gražvydas 197
 Kiseliūnaitė Dalia 200
 Kivylis Albertas 299-304
 Klimas Antanas 269
 Klimka Libertas 38, 46-48, 56, 86, 94, 115, 116, 168, 185, 193, 207, 210, 217, 218, 220, 227, 239, 246, 271

Kmita Rimantas 38
 Krištapavičius Ričardas 44, 50
 Krištopaitis Antanas 95
 Kochanskytė Virginija 105, 189, 200
 Kobeckaitė Halina 188
 Konickis Andrius 41, 51
 Kubilius Saulius Augustinas 252
 Kubilius Vytautas 74, 106
 Kukulas Valdemaras 100
 Kunčinas Jurgis 100

L

Latakas Albertas Otonas 23
 Latakas Gvidas 245
 Laurutis Vincas 70
 Lenkšas Kęstutis 65
 Leonovas Jevgenijus 39, 47
 Liniauskas Jonas 117, 204, 245, 246
 Lyva Algimantas 22, 24, 75, 174, 211, 216, 233
 Lukauskienė-Molytė Daiva 85, 176, 182, 221, 252, 256
 Lukošaitis Gintautas 72
 Lukošūtė Birutė 200
 Lopataitė Zita 83

M

Mackevičius Kazimieras 120-122
 Mackus Algimantas 12
 Maidanska Sofija 236
 Manikienė Natalija 43
 Marcinkevičius Justinas 74, 99, 102, 103, 106
 Markevičiūtė Elvyra 85, 189, 233, 238, 267
 Martinaitis Marcelijus 103, 106, 107
 Martinkus Vytautas 10-17, 28, 38, 46, 84, 105-107, 112, 132-134, 175, 183, 190, 198, 203, 208, 209, 213, 221, 225, 226, 247, 249, 250, 253, 270
 Matulevičius Egidijus 193
 Meiželytė Donalda 19
 Medekšaitė Egidija 144
 Meškauskas –Urbonas Stanislovas 278
 Mickūnas Algis 21, 127
 Mieželaitis Eduardas 19, 31, 35
 Mikelinskas Jonas 103, 271
 Mikuta Algimantas 85
 Mikšys Žibuntas Morkūnas Vidas 14

Miliauskas-Miglovara Juozapas 114
 Miłosz Czesław 66
 Miškinienė Galina 215
 Mockevičius Armantas 257
 Morkūnas Vidas 258
 Musneckiai Algirdas ir Birutė 39, 47, 87, 223
 Musteikienė Audronė 81
 Mušinskas Danielius 108, 202

N

Nagys Henrikas 66
 Naglienė Jurgita 88-91
 Narbutas Amalijus 81, 125
 Nastopka Kęstutis 68, 87, 107, 112
 Nasvytytė Undinė 55
 Nekrašius Jonas 43, 50
 Nekrošienė Saulutė 109
 Nekrošius Virginijus 109

P

Pabrėža Juozas 179, 248
 Padegimas Gytis 189, 233, 237, 257
 Palčinskaitė Violeta 244, 245, 248, 249
 Peleckienė Silvija 74, 76, 87, 101, 102, 107, 112, 278, 283, 298-305
 Peleckis Mindaugas 7-9, 18-27, 29-36, 76, 87-91, 95, 112, 113, 116, 118, 126-151, 154, 155, 182-188, 271, 278, 282
 Petreikė Audronė 150
 Požėla Vladas 20, 30
 Procuta Genius 65, 66
 Puišytė Aldona 135, 178, 204, 211, 216, 227, 271
 Puodžiūnas Algimantas 277
 Pupkis Aldonas 198
 Puronas Vilius 98, 168, 269

R

Racėnaitė Radvilė 127, 215
 Račkauskas Ignacas 95
 Radavičius Žilvinas 62
 Raila Bronys 112, 270
 Raižytė Nijolė 190
 Rakutis Valdas 270
 Rastenis Nadas 42
 Rubackytė Mūza 231, 232
 Rudys Bronislovas 168, 216, 283, 284

Rudžianskas Viktoras 101, 107
 Ruseckaitė Aldona 178, 193, 205
 Rutkauskienė Violeta 55, 78, 93, 173, 203, 240

S

Sakalauskas Arūnas 44, 200
 Savukynas Virginijus 127
 Sidaravičius Jonas 47, 49
 Skujinis Zigmundas 70
 Sluckaitė-Jurašienė Aušra Marija 204
 Sluckis Mykolas 103, 107
 Sonda-Sondeckis Jackus 86, 269
 Sruoga Balys 269
 Sruogienė Vanda 158
 Stankus Antanas 55, 60, 81, 265
 Stankus Jonas 93
 Staponkutė Dalia 232
 Stasiulevičienė Aušra 179
 Stasiulevičius Aloyzas 82
 Stepanauskas Leonas 43
 Stražnskaitė-Glinskienė Irena 148
 Stripinienė Odeta 231
 Stukas Rimantas 63
 Sutema Liūnė 104
 Suveizdienė Irena 176
 Sverdiolas Arūnas 235
 Sventickas Valentinas 75, 105, 175
 Sviderskienė Dalė 202, 204, 206

Š

Šarlauskienė Angelė 143, 144, 146
 Šerelytė Renata 238, 259
 Šikšnelis Juozas 207
 Šilbajoris Rimvydas 66
 Šimkutė Lidija 39, 47, 241
 Šimoliūnienė Gražina 71
 Šlepikas Alvydas 177, 191
 Šliūpas Vytautas 278, 282
 Šoblinskaitė Violeta 217

T

Tarasov Vladimir 124, 215
 Teišerskytė Dalia 60, 125
 Trimonienė Rita 56, 124

O

Ostašenkovas Aleksandras 166, 199, 266, 271, 278
 Ostrauskas Kostas 66

U

Urba Eduardas 18-27
 Usinavičius Jurgis 235
 Uogelė Anicetas 44, 50
 Uždavins Algis 20, 145

V

Vaičiaitytė Jolanta 271
 Vaičiulionis Sigitas 41
 Vaisieta Perlis 71, 78, 93, 181, 202, 225
 Vaivada Saulius 192, 229, 237
 Vaižgantas 15-17
 Valionis Arvydas 178, 195, 201, 234, 252
 Vanagas Jurgis 38, 46, 49, 50, 55, 57, 121, 173, 219, 242, 270
 Vanagas Rimantas 85, 177, 185, 189, 214, 223, 234, 253
 Varanauskienė Elona 55
 Vasiliauskas Kazimieras 74, 101, 102
 Venclauskaitė Danutė 114
 Venclova Tomas 165
 Vertelis Vladas 96-109
 Vienuolis Antanas 13
 Vilimaitė Bitė 14
 Viliūnė Gina 124
 Virkau Vytautas Osvaldas 75, 196
 Volertas Vytautas 269

Z

Zubkonis Aidas 26

Ž

Žemaitė 269
 Žemaitis Algimantas 82-87
 Žemaitis Rimgaudas 92-95
 Žoromskis Gediminas 119-125
 Žukas Vaidotas 125, 259
 Žiziūnas Algimantas 100, 101, 283

URINYS

Recenzijos, rekomendacijos / 6

Gyvas dailininko portretas / 7

Ant adatos smaigalio / 10

Akademiko Vytauto Martinkaus rekomendacija / 15

Nepaprasti Mindaugo lobynai / 18

Vytautas Martinkus apie novelių knygą „Angelai velnio sparnais“ / 28

Sielos tomografija / 29

Būtina tikėti pašaukimu / 37

Nuoširdus polilogas meno filosofijos temomis: Leono Peleckio-Kaktavičiaus knyga apie kūrybos fenomeną / 46

Straipsniai, pokalbiai / 53

Svarbu ir geras vardas, ir protėvių atminimo įamžinimas / 54

Bajorų enciklopedijoje – praeitis ir dabartis / 58

Apie tvirtus žingsnius kūryboje / 64

„Varpams“ – 80 / 72

Apie praeitį įprasminusias asmenybes ir palikuonių nuopelnus / 77

Jau skamba jubiliejiniai „Varpai“ / 82

Rašytojo atminimui – gyva biblioteka / 88

Tarp ypatingos prabos rašinių – ir priminimas apie bendravimo vertybes / 92

„Varpų“ „skambėjimas vienija Lietuvą“ / 96

80 ir 35 / 110

Pakeliui į jubiliejinį numerį / 114

Lietuvos bajorai mini atkūrimo 30-metį / 119

Apsnūdusiems nuo savirefleksijos stokos / 126

Apie radikalų aidą / 132

Glaudi filosofijos ir beletristikos dermė / 135

Keli įžanginiai žodžiai apie internetinės svetainės RADIKALIAI.
LT įkūrėją ir vyriausiąjį redaktorių / 139

Vakaras, skirtas rašytojo ir mokslininko jubiliejui / 143

Plungės bibliofilų renginys, skirtas Mindaugo Peleckio kūrybiniam
palikimui / 148

Taip likimas sudėliojo... / 151

Bajorstės patvirtinimo aktai / 152

Žurnalo „Lietuvos bajoras-2025 (31)“ puslapiuose – daug praeities
ir dabarties įžymybių / 156

Jau skamba jubiliejiniai „Varpai“ / 160

Atspausdintas 50-asis „Varpų“ tomas / 165

„Varpai“ / 170

Laiškai / 172

Autografa / 264

Bibliografija / 268

Iš archyvo / 275

Informacijos ir kt. apie... / 286

Išleistos, redaguotos, sudarytos knygos / 290

Apdovanojimai / 294

Albumas / 297

Pavardžių rodyklė / 306

apie Leoną PELECKĮ-KAKTAVIČIŲ: recenzijos, rekomendacijos, straipsniai, pokalbiai, laiškai, autografa, bibliografija, archyvinės nuotraukos, išleistos knygos, apdovanojimai, albumas / sudarė Mykolas Biliūnas, Giedrius Čepurna, Sofija Jankūnaitė. – Šiauliai: Saulės Titnagas, 2026. - 311 p., 114 iliustr.

Bibliogr. išnašose. – Pavardžių rodyklė: 306-309 p.

ISBN 978-609-8207-47-7

Knyga skirta rašytojo Leono Peleckio-Kaktavičiaus jubiliejui.

apie Leoną PELECKĮ-KAKTAVIČIŲ

recenzijos, rekomendacijos, straipsniai, pokalbiai, laiškai, autografa, bibliografija, archyvinės nuotraukos, išleistos knygos, apdovanojimai, albumas

Sudarytojai *Mykolas Biliūnas, Giedrius Čepurna, Sofija Jankūnaitė*

Dizaineris *Linas Janonis*

Pirmajame viršelyje panaudota *Narcizo Freimano* nuotrauka

Leido ir spausdino UAB „Saulės Titnagas“, Vasario 16-osios g. 52, Šiauliai. Tiražas 250
www.saulestitnagas.com